ANEBY
KOMMUN

2024-04-16

Yttrande avseende En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Aneby kommuns ställningstagande

Aneby kommun har tagit del av En reform för datadelning (SOU 2023:96) och ställer sig till största del positiv till utredningens förslag.

Sammanfattning av Aneby kommuns ställningstagande till utredningens förslag

Aneby kommun ställer sig till största del positiv till förslagen. Samtidigt konstateras att ett genomförande av förslaget kommer att bli en utmaning sett till Aneby kommuns förutsättningar utifrån ekonomi och personella resurser. Det kommer att krävas resurser i form av såväl ekonomi som tid, inte minst för att höja den digitala mognaden. Något som det idag finns små marginaler för, men som är nödvändigt för att genomföra de förändringar som kommer att krävas. Den föreslagna finansieringsmodellen riskerar att inte bli proportionerlig med de kostnader som skulle krävas för att skapa förutsättningar för införandet av nationella interoperabilitetslösningar i kommunen. Det bör också beaktas att de krav som kommer ställas på nya systemlösningar troligtvis kommer att bli kostnadsdrivande, vilket även det kommer att belasta ekonomin. Aneby kommun förutsätter att finansiering kommer att ske enligt den tidigare överenskomna finansieringsmodellen.

x

Datum
2023-04-23

Diarienummer
Af-2024/0012 4751

Regeringskansliet
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se.

Remissvar över betänkandet SOU 2023:96 En reform för datadelning (Fi2024/00259)

Arbetsförmedlingen instämmer i förslagen i betänkandet, utom när det gäller vissa begrepp i förslag till lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

Arbetsförmedlingen instämmer i behoven om en tydligare styrning och att det är bra att Myndigheten för digital förvaltning får i uppgift att ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete med offentliga och privata aktörer. Myndigheten vill samtidigt framföra att det är avgörande att Myndigheten för digital förvaltning får tillräckliga resurser för dessa ändamål, för att kunna nå de mål som anges som förslag i betänkandet.

Kapitel 1.1 Förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet

I 3 § anges definitioner för ord och uttryck i lagen. Arbetsförmedlingen anser att det i definitionen av *interoperabilitetslösning* behöver förtydligas att det är öppen källkod och öppna standarder som behövs för att källkoden samt data ska vara interoperabel.

Arbetsförmedlingen anser även att definitionen av en *nationell interoperabilitetslösning* behöver vara öppen källkod i den mån det är mjukvara. Vidare behöver en nationell interoperabilitetslösning ha öppna standarder i enlighet med vad som framgår av SOU 2009:86 och EIF 1.0.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Maria Hemström Hemmingsson

Ulrika Dackeby

Af 2024/0012 4751)

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören Maria Hemström Hemmingsson. Ärendet har föredragits av verksjuristen Ulrika Dackeby.

Beslutet fastställs digitalt i diariet och saknar därför namnunderskrifter.

Arbetsgivarverket
ARBETSGIVARORGANISATIONEN FÖR STATLIGA ARBETSGIVARE

Postadress: Mäster Samuelsgatan 60, 111 21 Stockholm
Telefon: 08-700 13 00
E-post: registrator@arbetsgivarverket.se

Remissvar
2024-04-29

Diarienummer
AGV 2024/159

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Ert diarienummer Fi2024/00259

En reform för datadelning, SOU 2023:96

Arbetsgivarverket lämnar synpunkter på remissen i rollen som förvaltningsmyndighet.

Arbetsgivarverket instämmer i utredningens analys och tillstyrker i delar utredningens förslag. En sammanhållen styrning behövs och den offentliga förvaltningen behöver bli fullt interoperabel. Det är bra med en ny lag, med en gemensam (nationell) lösning för interoperabilitet och med definition i lagtexten av de viktigaste begreppen.

Arbetsgivarverket avstyrker den form för en sammanhållen förstärkt styrning som föreslås och utredningens förslag till reglering.

Ansvaret för genomförandet av reformen behöver vila på flera myndigheter och en skarpare kravställning med längre perspektiv behövs. Reformen bör inte, som i förslaget, vara helt beroende av de föreskrifter som Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) väljer att utfärda. Finansiering över tid måste säkras utöver de föreslagna tillskotten till DIGG.

Slutligen behöver fortsatt utredning – utöver vad som föreslås - ske i flera delar, såväl inom utredningens mandat som utanför det mandatet. Fortsatt utredning behövs avseende en mer spridd ansvarsfördelning för reformen, skyldigheter för den offentliga förvaltningen att dela data eller försörja samhället med information, krav att ansluta till tjänster för delning av data och omfattningen av det digitala informationsutbytet samt krav på att handlingar överförs till digital form.

Allmänna synpunkter

Full interoperabilitet är nödvändig för en väl fungerande offentlig förvaltning - Avsnitten 2.3.1, 2.4.1, 4.2, 4.2.4, 4.3.5, 4.4, 4.5, 6.7.3, 9.4

Det behövs ett politiskt mål för full interoperabilitet och det är viktigt att målet ska vara uppfyllt vid en bestämd tidpunkt. Styrningen bör utformas utifrån det målet och utifrån att interoperabiliteten är en viktig förutsättning för samhällets digitalisering. För att åstadkomma detta behövs en ny lag som hänvisar till förordning med möjliga vidare delegeringar. Att säkerhetsskäl kan innebära att vissa lösningar är olämpliga måste finnas med som en nödvändig begränsning.

Just som utredningen anger fylls en lucka genom en reform för hur data ska kunna delas. Det är klokt att då beakta alla de fyra lager som utredningen tar upp kring interoperabiliteten – juridik, organisation, semantik och teknik. Ett nödvändigt perspektiv utredningen lägger till är sambandet mellan interoperabilitet och många av samhällets stora utmaningar och kostnader. Kopplingen till myndigheters effektivitet ger också ett samband till den direkta kommunikationen med enskilda, till exempel vid ärendehandläggning. Utredningen lyfter i det sammanhanget även behovet av förändrade registerlagstiftningar. Som framgår av remissvar avseende SOU 2023:100 så delar Arbetsgivarverket den uppfattningen.

Arbetsgivarverket delar utredningens analys att variationerna mellan myndigheter i nuläget är stora utifrån skillnader i förutsättningar och avsaknad av vedertagna eller styrande arbetssätt. Arbetsgivarverket delar således slutsatsen på s 103 att bristande interoperabilitet står i vägen för datadelning. Därmed fortgår heller inte samhällets digitalisering i önskvärd takt. Samma slutsats dras också på EU-nivå, se s 143, där nya regelverk för interoperabilitet följer.

Arbetsgivarverket instämmer även i analysen och den sammanfattande slutsatsen på s 158. Bristerna i styrning försvårar datadelning och leder till ökande kostnader för den offentliga förvaltningen. Därför finns starka skäl för en genomgripande reform. Emellertid måste överväganden enligt NIS 2 och om informationssäkerhet i övrigt föregå den nya reformen för interoperabilitet.

Synpunkter kring särskilda avsnitt

Ansvaret för reformen om interoperabilitet måste bäras samlat av statsförvaltningen – Avsnitten 6.4.10-12, 8.7, 9-1-2, 9.6.2, 9.7-9.7.3

I 5§ i den föreslagna nya lagen visar utredningen hur man anser att reformen ska genomföras. Här öppnas för den föreskriftsrätt som sedan i förordning delegeras till DIGG. Att DIGG redan har uppdrag inom interoperabilitet är emellertid inte av så avgörande betydelse som utredningen gör gällande (s 137). Ansvaren måste fördelas på flera myndigheter.

I It-driftsutredningen (SOU 2021:97) föreslogs en modell för en samlad statlig it-drift. Här föreslogs former för en helt ny fördjupning av samarbetet mellan statliga myndigheter för att nå ett gemensamt mål. Även i den utredningens förslag har DIGG en stor och viktig roll. Formen för samarbetet som föreslogs i It-driftsutredningen måste sägas stå i motsats till vad den här utredningen föreslår.

Även om vissa fördjupade former för samverkan (se särskilt de samarbetsformer som nämns på s 233ff) föreslås så är det i allt väsentligt så att genomförandet följer av de föreskrifter DIGG väljer att utfärda på det sätt myndigheten finner lämpligt. Reformen förutsätter också ett större ekonomiskt tillskott till DIGG som innebär att den relativt nystartade myndigheten ska få uppgifter som är för myndigheten nya till sin karaktär.

Krav för genomförandet av reformen måste ställas på flera myndigheter än DIGG – Avsnitten 6.4.13, 6.5-6.5.1, 9.7.1,

Det är lätt att instämma i utredningens centrala budskap att det krävs mer och tydligare styrning av interoperabilitet (s 197ff). Men lösningen på det måste vara bredare och med fler uttalade ansvar för flera myndigheter. Riktlinjer och målsättningar för förslag inom en föreskriftsrätt behövs också. Mot bakgrund av de stora samhällsvärden som interoperabiliteten sägs vara en förutsättning för medför det som föreslås inte en rimlig riskfördelning.

En fördjupad utredning bör se över möjligheten till gemensamma ansvarstaganden liknande de som föreslogs i It-driftsutredningen. En annan

möjlighet är att bygga vidare på samarbetet inom Ena som utredningen också övervägt (s 131ff samt s 237f). De myndigheter som i första hand bör ta ansvar för en ökad interoperabilitet finns representerade i Ena-samarbetet.

Utöver från It-driftsutredningen och samarbetet inom Ena så kan inspiration också hämtas från andra länder. Här kan utredningens förtjänstfulla jämförelse vara till stor nytta.

Reformen måste göras utifrån en helhetssyn och inte självklart – som utredningen anför på s 196 – stanna inför eventuella större omtag.

Lagtexten kan inte ange om den nya lagen påverkar andra regleringar – Avsnitten 9.4.1-2

Av den nya föreslagna 2§ i lagen framgår att den inte ska kunna åberopas som grund för skyldighet att dela data och att den heller inte ska påverka tillämpningen av annan reglering avseende personuppgifter.

I materiell mening förefaller regleringen riktig eftersom de angivna skyldigheterna och tillämpningarna följer av andra regelverk.

Däremot är det olämpligt – oaktat hänvisningen (s 208) till motsvarande lydelse i den öppna datalagen (2022:818) - att i lagtext använda skrivningen ”påverkar inte”.

En bokstavlig tolkning av det föreslagna skulle ge att tillämpningen av lagen sker oaktat praxis som utvecklas i domstolar och i anknytande regelverk. Utredningens avsikt förefaller vara att lagen ska anses vara subsidiär till de styrande regelverken på de angivna områdena. Det uttrycks allra bäst med det mer vedertagna skrivsättet som till exempel återfinns i 4 § förvaltningslagen (2017:900): Om en annan lag eller förordning innehåller någon bestämmelse som avviker från denna lag tillämpas den bestämmelsen.

Förslagen och behov av fördjupad utredning – Avsnitten 2.1, 9.1, 9.4.2, 9.5.4

Utredningen har haft mandat att föreslå författningar samt att bedöma behovet av ytterligare utredningsinsatser. Det har mynnat ut i genomförande genom myndighetsföreskrifter från DIGG. Mandatet kring utredningsinsatser har mynnat ut i förslag att MSB utreder säkerhetsåtgärder

vid datadelning i den offentliga förvaltningen och att sektorsspecifika utredningar fortgår.

Arbetsgivarverket menar att mandatet hade behövt utnyttjas i större omfattning. När det inte skett så finns behov av ytterligare insatser i form av fördjupad utredning som kan resultera i tillkommande författningsförslag.

Ovan har redogjorts för behovet att fördjupa utredningen kring en mer spridd ansvarsfördelning för reformen. En annan viktig sak att utreda vidare är skyldigheter för den offentliga förvaltningen att dela data eller försörja samhället med information (s 198). En fördjupad utredning skulle också behöva belysa krav att ansluta till tjänster (se s 218 där man klargör att förslagen inte omfattar detta). Kravställningen skulle kunna återfinnas i den nya lagen.

Ett kompletterande uppdrag skulle slutligen behöva ges för att utreda omfattningen av det digitala informationsutbytet och ifall uppgifter från fysiska handlingar ska föras över till digital form.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Christina Gellerbrant Hagberg efter föredragning av verksjuristen Patrik Havermann. I den slutliga handläggningen deltog även enhetscheferna Lars Andrén, Anna Falck, Anna-Karin Jansson, Åsa Krook och Hanna Schmidt.

Christina Gellerbrant Hagberg

Patrik Havermann

Detta beslut har fattats elektroniskt och saknar därför namnunderskrifter.

YTTRANDE
2024-04-30

BTH-l.4.1-0047-2024

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Bakgrund

Blekinge Tekniska Högskola (BTH) har tagit del av remissen En reform för datadelning (SOU 2023:96).

Yttrande

BTH ställer sig bakom utredningens förslag och ser positivt på en ökad datadelning inom offentlig förvaltning genom tydligare styrning av interoperabilitet och standardisering av informationssäkerhet.

BTH stödjer att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) får ansvar för att rekommendera och förskriva om interoperabilitetslösningar för att möta framtida samhällsutmaningar, förenkla för medborgare och möjliggöra för en öppnare förvaltning.

BTH stödjer standardisering av informationssäkerhet och att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) får i uppdrag att *utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer*.

BTH ställer sig positiv till utredningens slutsatser och vill särskilt betona de om effektivitet och ökade resurser och kostnader, samverkan på nationell och internationell nivå samt fortsatt utredning om rättsliga förutsättningar för ökad datadelning i förhållande till registerförfattningar och offentlighets- och sekretesslagen.

Utredningens slutsats att nationella interoperabilitetslösningar har potential att förenkla och effektivisera offentlig förvaltning när de har implementerats och att implementering av nya interoperabilitetslösningar kan kosta resurser och tid initialt bör ses som ett viktigt konstaterande. En av slutsatserna i kapitel åtta *Internationell utblick* är att Finland, Norge och Danmark har kommit längre än Sverige inom digitalisering och att det länderna har gemensamt *är den politiska viljan och den starka kopplingen till finansiering*. BTH vill därför betona utredningens förslag att det kan finnas behov av finansiering i de fall en interoperabilitetslösning leder till ökade kostnader för

den offentliga förvaltningen och stödjer att Digg får i uppdrag att *utreda kostnader som följer av nationella interoperabilitetslösningar*.

Utredningens slutsats om behov av nationell och internationell samverkan i framtagandet av interoperabilitetslösningar är ett viktigt konstaterande. Forskningsinformation delas och publiceras ofta i internationella system, tjänster eller liknande där behovet av standardisering är internationellt, till exempel metadata för forskningsinformation. Även inom utbildning sker ett ökat fokus på internationalisering. Nationella interoperabilitetslösningar bör inte likaledes begränsa den akademiska friheten i valet av publicerings- eller delningstjänst. BTH vill därför betona vikten av internationell samverkan vid framtagning av interoperabilitetslösningar för utbildning och forskning samt vikten av bred nationell samverkan vid framtagning av nationell interoperabilitetslösning.

Utredningens slutsats att ytterligare utredning om rättsliga hinder för den offentliga förvaltningens datadelning bör ses som ytterligare ett viktigt konstaterande. Utredningens förslag om *föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar* konstateras främst påverka de tekniska och semantiska aspekterna av datadelning. Enligt utredningens konstaterande har de rättsliga aspekterna kopplat till registerförfattningar och offentlighets- och sekretesslagen framförts som *ett stort hinder för datadelning* från flera myndigheter. BTH vill därför betona vikten av att de rättsliga aspekterna för datadelning inom den offentliga förvaltningen utreds.

Ärendehantering

Beslut i ärendet har fattats av rektor Mats Viberg. Föredragande har bibliotekschef och forskningsdatasamordnare Therese Dunberg varit.

Mats Viberg
Rektor

Bolagsverket

851 81 Sundsvall
0771-670 670
www.bolagsverket.se

Yttrande

2024-04-29

Ärendenummer
AD 482/2024

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet SOU 2023:96 En reform för datadelning

(Fi2024/00259)

Bolagsverket välkomnar betänkandet En reform för datadelning.

Bolagsverket instämmer i att den offentliga förvaltningen behöver samverka och gå i samma riktning för att uppnå interoperabilitet inom offentlig verksamhet. Bolagsverket instämmer också i att Digg bör ges en central och ledande roll i regleringen. Bolagsverket instämmer därtill i att det behöver finnas en långsiktighet i arbetet med interoperabilitet samt att interoperabilitet ska uppnås inom offentlig förvaltning genom författningsreglerad styrning.

Då centrala delar av utredningens förslag tenderar att vara av ramkaraktär och bland annat sektorernas roll behöver fortsatt utredas saknas dock ett sammanhängande förslag att ta ställning till. Med det sagt menar Bolagsverket att delar av utredningen behöver fördjupas, breddas och kompletteras för att fortsatt ge bra förutsättningar att bestämma en reglering för styrning och organisation.

Bolagsverket tycker att utredningen lämnat många bra utgångspunkter för ett fortsatt arbete med att ta fram styrning och samverkansformer för arbetet med interoperabilitet inom offentlig förvaltning. Bolagsverket tror i sammanhanget att struktur, organisation och arbetsformer behöver vara integrerade med varandra på ett tydligt och effektivt sätt och inte fungera sid- eller stuprörsvis. Bolagsverket kommer mot den här bakgrunden, i sitt remissyttrande att problematisera kring några övergripande frågor, som enligt Bolagsverkets uppfattning bör övervägas att författningsregleras eller annars på lämpligt sätt tydligt åskådliggöras för de verksamheter som berörs. Bolagsverket vill vara tydligt med att verket har tagit i beaktande att flera frågor redan har berörts helt eller delvis av utredningen men lyfter dem igen utifrån behov av fördjupning eller bredd.

Det finns dock inte förutsättningar att inom ramen som remissinstans vidta utredningar eller lämna konkreta förslag på lösningar utan det är ett medskick av alternativa lösningsförslag som föreslås kan utredas vidare. Det är Bolagsverkets förhoppning att dessa utredningsförslag kan fördjupas eller annars väcka andra idéer eller tankar om

andra tänkbara alternativ som kan och bör lyftas fram och komplettera nuvarande utredningsunderlag med ytterligare djup och bredd.

Bolagsverket hoppas på nytt tillfälle att få yttra sig.

Sammanfattning

Bolagsverket tycker i huvudsak att

- strukturen för organisationen behöver vara stabil över tid, överskådlig och ha en tydligare författningsreglerad ram för styrning och samverkan
- det behöver finnas ett stabilt incitament för finansiering av interoperabilitetsarbetet i offentligt verksamhet
- organ eller annan samordning på regeringsnivå kan bidra med stabil styrning och finansiering
- förutsättningar och ramar för Digg:s möjligheter att styra arbetet behöver vara överskådligt och ha en tydligare författningsreglerad ram
- sektorernas koppling och påverkansmöjligheter till arbetet behöver tydliggöras och författningsregleras
- sektorernas ansvar och skyldigheter behöver tydliggöras och författningsregleras
- underlaget för utredningen behöver breddas avseende sättet att binda offentlig verksamhet till att använda nationella interoperabilitetslösningar
- ytterligare verktyg till Digg bör utredas.

Bolagsverket inleder sitt svar på remissen genom att ge generella kommentarer. Därefter övergå Bolagsverket till att kommentera utredningen och förslagen genom att följa den avsnittsordning som utredningen gjort.

1 Generella synpunkter

1.1 Organisationsstruktur och beslutsmandat

Bolagsverket tror att organisationen för att uppnå interoperabilitet i offentlig verksamhet behöver utformas på ett tydlig, förutsebart sätt och ges förutsättningar för en långsiktig styrning och förvaltning. Bolagsverket instämmer i utredningens förslag i lämpligheten att Digg själv utformar de närmare formerna för arbetet. Det är dock också Bolagsverkets uppfattning att själva grundstrukturen och ramen för arbetet behöver vara tydligt kopplad till regeringens styrning och också ha en tydlig utgångspunkt i samverkan.

Bolagsverket anser att det annars finns en risk för att det inte är tillräckligt överskådligt vem som ska göra vad och under vilka förutsättningar och med vilket mandat. Bolagsverket befarar också att det därmed kan uppstå brister avseende långsiktig styrning, effektivitet, delaktighet och allsidig belysning om inte det finns klara ramar för styrning och arbete med interoperabiliteten inom den offentliga verksamheten som samtliga kan utgå ifrån. Bolagsverket tycker därför att övergripande ramar för organisation och samverkan behöver författningsregleras. Nedan anger Bolagsverket några förslag som fortsatt kan övervägas att utredas, se avsnitt 1.1.1 – 1.1.4.

1.1.1 Beslutsmandat

Utredningen menar att någon slutligen måste ha mandat att fatta avgörande beslut över vad som ska gälla avseende vilka interoperabilitetslösningar som ska bli nationella. Med anledning av det vill Bolagsverket påtala följande. Av förslaget till interoperabilitetsakten framgår att styrningen på EU-nivå har fastställts enligt en ram för flernivåstyre. Det framgår vidare av skälen till förslaget att det informella samarbetet som funnit sedan 2010 behöver ersättas med en tydlig rättslig ram för att möjliggöra interoperabilitet mellan olika administrativa nivåer och sektorer för att säkerställa sömlösa gränsöverskridande dataflöden.[1] Det framgår också att det är en tillsatt styrelse som ska ta fram förslag till gränsöverskridande interoperabilitetslösningar, att styrelsen ska sträva efter konsensus och att styrelsen ska rösta igenom vilka förslag som ska läggas fram till kommissionen. Med anledning av det sagda tänker Bolagsverket att den strukturen kan vara ett alternativ som kan anpassas till en nationell nivå och som kan övervägas att utredas vidare.

Bolagsverket tror vidare att det är nödvändigt att frågor avseende interoperabilitet genomgående behandlas och belyses från och ur olika perspektiv. Det gäller exempelvis avseende vilka lösningar som kandiderar eller ska bli nationella interoperabilitetslösningar men också ett mer strategisk arbete såsom exempelvis att upprätta årsplanering över det gemensamma arbetet och som Bolagsverket tänker sig, också behöver lyftas upp till regeringsnivå. Detta dels för att ge Digg ett underlag som ger en allsidig belysning och dels för att upprätthålla en samverkan mellan Digg och sektorerna på en mer strategisk nivå och dels för att frågor om finansiering avseende en årsplanerings kommande insatser kan hanteras effektivt av regeringen.

Bolagsverket ser Digg som den självklara myndigheten som ska leda, driva och samordna arbetet med interoperabilitet. Bolagsverket tänker sig att Digg tillsammans med representanter från olika sektorer i den offentliga förvaltningen, kanske i form av en nämnd eller styrelse eller dylikt, gemensamt bereder vissa frågor som Digg sedan tar vidare till organet eller annan samordning på regeringsnivå (samt också när tillämpligt, vidare till det EU-rättsliga samarbetet). Bolagsverket tänker sig att förslag på frågor samt årsplan för hur ett sådant arbete bör utföras, lämnas vidare av Digg i avstämning med ett organ eller annan samordning på regeringsnivå. Organet på regeringsnivå bestämmer sedan årsplan, prioritering och finansiering för kommande arbete med nationella interoperabilitetslösningar.

Bolagsverket tänker sig också att andra aktörer, såsom leverantörer och användare behöver vara representerade i processen. Huruvida dessa ska ingå i tilltänkt nämnd eller styrelse i eller om dessa ska finnas vid sidan av i form av ett råd behöver närmare utredas.

Bolagsverket tror att även annat arbete och frågor än interoperabilitet och som rör digitalisering också kan hanteras och inlemmas i strukturen. Det är dock inte något som Bolagsverket lyfter mer i detta yttrande.

---

[1] Skäl 1, s. 14 i förslaget om interoperabilitet i Europa; eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0720.

1.1.2 Regeringen behöver finnas med i organisationsstrukturen

Utan att Bolagsverket analyserat hur en sådan organisation bör se ut kan Bolagsverket tänka sig att det exempelvis inrättas ett organ eller annan samordning på regeringsnivå som ytterst styr arbetet.

För att framförallt få en effektiv framdrift och långsiktighet i interoperabilitetsarbetet särskilt kopplat till finansieringsfrågor ser Bolagsverket regeringens involvering i en strukturerad organisation för interoperabilitet som nödvändig, dels för att bland annat bedöma och ge finansiering för planerade årsinsatser samt dels vid behov ge styrning över prioriteringar. Bolagsverket ser en nytta med att regeringen är en del av organisationsstrukturen genom att det skapas förutsättningar för ett långsiktigt och förutsägbart arbete där regeringen kan samordna frågor och arbetet avseende interoperabilitet i offentlig verksamhet. Bolagsverket tror det är bra att istället för exempelvis enskilda regeringsuppdrag ha en stabil organisation som hanterar frågeställningar avseende interoperabilitet i offentlig verksamhet på ett förutsägbart och långsiktigt sätt. Eftersom regeringen torde ha dessa frågor på sitt bord oavsett ser Bolagsverket att det kan finnas nytta med att ha ett organ eller annan samordning där frågor om arbetet, prioriteringar och finansieringar som rör interoperabilitet i offentlig verksamhet kan hanteras samlat. Det kan också vara mer eller mindre nödvändigt att ha en i förväg bestämd struktur som omfattar även kommunerna och regionerna i dessa avseenden.

Enligt Bolagsverket bör dessa huvuddrag över organisationsstrukturen författningsregleras.

1.1.3 Förutsebarhet för vad som är en nationell interoperabilitetslösning

Bolagsverket tycker också att det behöver framgå mer tydligt och finnas en förutsebarhet för vad som kan bli nationella interoperabilitetslösningar. Eftersom en sådan lösning kan röra flera olika lösningar både komplexa och enklare bör det tydliggöras hur nationella interoperabilitetslösningar ska tas fram och prioriteras. Bolagsverket tänker sig att frågor kring detta behöver beredas under Digg:s ledning tillsammans med representanter från sektorerna och att Digg sedan tar förslag om nationella interoperabilitetslösningar vidare till ett organ eller annan samordning på regeringsnivå. Bolagsverket funderar också över om det kanske behöver framgår några utgångspunkter för hur en bedömning ska göras avseende vad som ska bli en nationell interoperabilitetslösning. Bolagsverket tänker sig också att detta ska författningsregleras.

1.1.4 Flexibla verktyg för Digg

Bolagsverket skulle också gärna se en fördjupad utredning kring vilka verktyg som behövs för att få en bra struktur och ge de bästa förutsättningarna för ett effektivt arbete med interoperabiliteten i offentlig verksamhet. Bolagsverket tycker också att det behöver övervägas om sådana verktyg ska författningsregleras. Nedan i avsnitt 1.1.4.1 – 1.1.4.3 följer några förslag på verktyg som Bolagsverket föreslår fortsatt kan utredas.

1.1.4.1 Krav att följa nationella interoperabilitetslösningar

Bolagsverket tycker att det kan övervägas ytterligare alternativ till den föreslagna föreskriftsrätten för nationella interoperabilitetslösningar. Skälet för det menar Bolagsverket är att det är en viss administration kring att ta fram föreskrifter. Föremålet

som ska regleras är också till sin natur ombytligt då området kommer ha ett ständigt behov av nya nationella interoperabilitetslösningar, och att det därför kanske inte är optimalt att använda föreskriftsrätt som medel för detta eller att det också behövs alternativ. Jämförelsevis framgår det av interoperabilitetsakten att det är en styrelse som tar fram förslag på gränsöverskridande interoperabilitetslösningar och som läggs fram för kommissionen som därefter fattar beslut. Kommissionen publicerar därefter lösningarna på en hemsida; portalen för ett interoperabelt Europa.[2]

Bolagsverket ser också en nytta i att närmare undersöka om en reglering skulle bli mer ändamålsenligt om offentlig förvaltning även på ett generellt plan binds att följa de lösningar som tas fram i samverkansarbetet. På så sätt tror Bolagsverket att det blir tydligare att arbetet som sker inom samverkan behöver beaktas vilket skulle gynna samverkansarbetet. Utredningen har bland annat hänvisat till 2 § förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte och 6 § i förordningen (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag och menat att dessa visat sig vara tandlösa och inte gett tillräcklig effekt. Bolagsverket ser dock ett värde med att vidare undersöka möjligheten att med en skarpare och mer ändamålsenlig skrivning binda den offentliga förvaltningen att direkt genom en författningsreglering bli skyldig att följa Digg:s publikationer och även interoperabilitetsarbetet i stort. Det torde visserligen innebära i princip samma typ av förarbete som det som genomförs för en föreskrift dvs. konsekvensanalyser etc. Ett alternativt kan dock också vara att det läggs in en ventil i regleringen som stadgar undantag från krav att följa nationella interoperabilitetslösningar och som kan prövas och ges av Digg pga. orimligt omfattande kostnader eller arbete eller dylikt.

1.1.4.2 Krav på samverkan

Bolagsverket ser också en nytta i att Digg i vissa fall, och eventuellt i samråd med organet eller samordningen på regeringsnivå, bör ges verktyg att bestämma att vissa verksamheter eller sektorer måste vara med och samverka. Detta utifrån vissa förutsättningar såsom att aktuell sektor berörs på ett avgörande sätt. Ett sådant beslut bör naturligtvis föregås av en dialog med aktuell sektor. En sådan bestämmelse bör författningsregleras.

1.1.4.3 Informations- eller anmälningsplikt

Bolagsverket tycker också att det kan utredas om det är lämpligt att offentlig verksamhet ska anmäla eller ha någon form av rapporteringsplikt för interoperabilitetslösningar till Digg när de avser att utveckla interoperabilitetslösningar. Bolagsverket ser en nytta med en formaliserad dialog för att frågorna i sammanhanget ska ges erforderlig uppmärksamhet av offentlig verksamhet och också aviseras till ansvarig myndighet. En sådan bestämmelse bör därför övervägas att författningsregleras. En sådan anmälan eller plikt bör dock enligt Bolagsverket utformas på ett ändamålsenligt sätt för att undvika att det blir en administrativ börda för Digg och de offentliga verksamheterna. Bolagsverket tror att det också kommer att uppstå frågor kopplat till om viss utveckling innebär en utveckling av en interoperabilitetslösning.

1.2 Förvaltning

Bolagsverket tycker också att långsiktigheten i arbetet – utifrån ett förvaltningsperspektiv behöver tydliggöras och ha en författningsreglering. Frågor om förvaltning bör, jämsides

[2] eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0720

med frågor om nya nationella interoperabilitetslösningar, förslagsvis vara obligatoriskt att ta fram exempelvis vid varje årsplan som läggs fram till organet eller annan samordnande funktion på regeringsnivå.

1.3 Sektorernas roll

Som framgår ovan ser Bolagsverket behov av att sektorernas arbete behöver vara integrerat i det gemensamma arbetet som leds av Digg. En del av sektorsarbetet kommer dock att ske vid sidan av det gemensamma arbetet. Ett sådant arbete kommer inte sällan ske sektorer emellan.

Bolagsverket ser här viktiga frågor som behöver belysas för att arbetet med interoperabiliteten även på detta plan ska ha förutsättningar och möjligheter att leverera en effektiv framdrift. Bolagsverket tänker sig att föreskriftsrätt kan vara ett verktyg som kan användas för att effektivisera arbetet. Bolagsverket utesluter inte heller att Digg kan involveras även på detta plan. Bolagsverket tycker att det kan vidare utredas om även sektorsspecifika interoperabilitetslösningar behöver ges en årsplan och bestämmas av organ eller annan samordning på regeringsnivå.

Som nämnts ovan är det en naturlig utgångspunkt att Digg ska vara behörig myndighet enligt art. 17 i kommande interoperabilitetsakten.[3] I detta sammanhang funderar Bolagsverket också på om vissa sektorer, med hänvisning till den nischade sektorexpertis som de besitter, bör representeras självständigt även de och utgöra behöriga myndigheter.

Bolagsverket ser det som nödvändigt att vidare utreda ansvarsområden, mandat och lösa ut frågan hur prioriteringar ska göras av respektive myndighet även på detta plan för att leverera en effektiv framdrift av interoperabiliteten.

Bolagsverket tycker också att sektorernas olika roller och behov kan behöva redas ut.

1.4 Gränsdragningsfrågor mellan Digg och sektorer

Bolagsverket tror också att flertalet gränsdragningsfrågor mellan Digg och sektorerna och mellan sektorerna behöver identifieras och utredas.

1.5 MSB:s medverkande roll

Av utredningen framkommer att MSB behöver medverka i arbetet med interoperabilitet i offentlig verksamhet. MSB:s roll i det långsiktiga interoperabilitetsarbetet behöver därför tydliggöras och möjligen också författningsregleras.

2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Bolagsverket har inte några synpunkter på förslaget för ikraftträdande förutom att det behöver tas höjd för att utestående utredningar och eventuella justeringar av lagda förslag genomförs inom utsatt tidsram.

[3] eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0720

3 Synpunkter på utredningens förslag

2.4.4 Sektorer och sektorsspecifik styrning

Nu framgår det visserligen av utredningen att utredningen lämnar frågor avseende sektorerna att utredas vidare. Bolagsverket vill i det sammanhanget ändå passa på att lämna synpunkter om att det skulle vara bra att på ett relevant sätt tydliggöra vilka olika typer av sektorer som finns och att dessa kan komma att ha olika behov samt redogöra för roller i det gemensamma arbetet med interoperabilitet.

Exempelvis grunddatadomänmyndigheterna som å ena sidan har kärnuppdrag att förse samhället med information och andra myndigheter eller verksamheter å andra sidan och som inte har samma fokus på digital information utan uppdrag och kärnverksamheter som rör helt andra områden. Bolagsverket har också utvecklat frågeställningar avseende sektorerna under avsnitt 1.1-1.4.

2.3.2 – 4.3.6 Utmaningar kopplade till rättslig, organisatorisk, semantisk, teknisk och säkerhet

S. 82-91.
Av utredningen framgår att utredningen belyst utmaningar som finns för interoperabilitet utifrån de fyra lagren rättslig, organisatorisk, semantisk och teknisk interoperabilitet samt att utredningen redogör för lagren i den ordningen. Utredningen har därefter i ett direkt efterföljande kapitel, redogjort för utmaningar som är kopplade till säkerhet. Bolagsverkets iakttagelser i sammanhanget är att säkerhet utgör en ytterligare faktor som påverkar samtliga fyra lager.[4] Utifrån det saknar Bolagsverket en närmare redogörelse för hur säkerhetsperspektivet påverkar och berör samtliga fyra lager om interoperabilitet.

9.6.1 Nationella interoperabilitetslösningar ska användas vid datadelning

Bolagsverket ser en nytta med och skulle gärna se en flexibilitet i hur offentlig verksamhet binds att följa de nationella interoperabilitetslösningarna samt hur de meddelas. Bolagsverket har utvecklat skäl och tankar om det under avsnitt 1.1.4.1 i remissyttrandet.

S. 227.
Det är Bolagsverkets uppfattning att ramarna för förvaltningen av interoperabilitetslösningar behöver författningsregleras. Bolagsverket har utvecklat sina tankar om det under avsnitt 1.2 i remissyttrandet.

S. 229.
Utredningen lyfter fram att det som främst borde bli föremål för nationella interoperabilitetslösningar är tekniska och semantiska aspekter av datadelning. Det utgör därför enligt Bolagsverket goda exempel på interoperabilitetslösningar som om de meddelas via föreskrifter, behöver genomgå kontinuerliga ändringar. En befarad konsekvens av att ofta behöva ändra meddelade föreskrifter är att det kan bli en administrativ börda för Digg. Ur den aspekten är det enligt Bolagsverkets mening bra om även andra alternativ undersöks såsom möjligheten att genom författning binda offentlig förvaltning vid nationella interoperabilitetslösningar som Digg exempelvis publicerar, se ovan under avsnitt 1.1.4.1 för Bolagsverkets förslag på alternativ som fortsatt kan utredas.

---

[4] S 41, Revised EIF version (europa.eu).

Avsnitt 9.7 1 Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete

S. 235.
Till skillnad från utredningen tror Bolagsverket att viss ytterligare reglering över hur nationella interoperabilitetslösningar ska tas fram samt samarbetet om interoperabilitet i offentlig verksamhet behöver författningsregleras. Se avsnitt 1.1-1.5 där Bolagsverkets utvecklar sina tankar om det och också ger förslag som fortsatt kan utredas.

S. 237.
Till skillnad från utredningen tror Bolagsverket att det ibland kan uppstå behov av att viss offentlig förvaltning behöver delta i samarbetet. Bolagsverket tror därför att det finns en nytta med att vidare utreda att offentliga verksamheter under vissa förutsättningar kan avkrävas att delta i samverkan. Ett sådant krav behöver enligt Bolagsverkets mening vara författningsreglerat. Se avsnitt 1.1.4 .2 där Bolagsverket utvecklar sina tankar om det och också ger förslag som fortsatt kan utredas.

Avsnitt 9.7.3 Digg får meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar

Bolagsverket önskar att det genomförs en bredare utredning kring flertalet frågor om nationella interoperabilitetslösningar. Bolagsverket har vid avsnitt 1.1-1.5 utvecklat skälen för det och lämnat alternativ för förslag som fortsatt kan utredas.

Avsnitt 9.7.5 Digg ska delta i europeiskt arbete för interoperabilitet

Bolagsverket instämmer i att Digg bör vara den myndighet som är behörig att delta i europeiskt arbete för interoperabilitet. Bolagsverket har i avsnitt 1.1-1.5 lämnat förslag på alternativa författningslösningar att fortsatt utreda. Där är en del av förslaget att inrätta en nämnd eller styrelse där både Digg och representanter från sektorerna m.fl. kan ingå. Ett sådant organ skulle gemensamt kunna bereda frågor som Digg sedan kan ta vidare i europeiska samverkan.

Bolagsverket tror också att det i EU-sammanhang bör finnas representation från vissa sektorer eftersom dessa innehar branschkunskap och expertis för sina respektive sektorer. Det bör därmed övervägas att vissa sektorer också ska vara behörig myndighet enligt art. 17 i kommande interoperabilitetsakten.[5]

Avsnitt 9.9 Styrning inom sektorer eller områden bör ske genom speciallagstiftning

Bolagsverket tror att samverkan i en interoperabilitetskontext är så viktig att den behöver ha rättslig grund. Bolagsverket är därför tveksam till utredningens författningsförslag som en slags övergripande reglering som ska kompletteras med separata författningar sektorsvis. Bolagsverket saknar i sammanhanget en mer konkret brygga av samverkan mellan Digg och sektorspecifik verksamhet. Bolagsverket tror att ansvaret behöver ligga även på de specifika sektorerna samt att det behöver framgå mer konkret hur Digg tillsammans med sektorerna ska lösa ut frågorna om interoperabiliteten i offentlig verksamhet.

Bolagsverket anser också att det i den fortsatta utredningen behöver bedömas vilka behov och roller som de olika sektorerna har.

---

[5] eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0720

Bolagsverket instämmer vidare i det som framkommer i kommittédirektivet angående vikten av effektiv digital samverkan även inom sektorerna. Bolagsverket vill i detta sammanhang understryka behovet av att sektorerna ges verktyg att styra tillämpligheten avseende interoperabilitetslösningar för sina respektive områden. Bolagsverket anser att det är avgörande att det genomförs en reglering för ansvar och också krav avseende tillämpningen av interoperabilitetslösningar för att få framdrift i utvecklandet av interoperabiliteten mellan sektorerna för att stärka förutsättningarna så att arbetet kan prioriteras och genomföras även på detta plan. En viktig fråga blir därmed också vissa gränsdragningsfrågor för ansvarsområden mellan vissa sektorer.

9.10 Informationssäkerhet vid ökad datadelning – koordinerade skyddsnivåer?

Bolagsverket ser problem med flera av utredningens förslag på informationssäkerhet avseende tillit, koordinerade skyddsnivåer samt aggregering av data.

Utredningen påtalar vikten av att olika aktörer behöver känna tillit till varandra för att dela med sig av data. Bolagsverket ställer sig tveksamt till ett sådant synsätt då detta implicerar att ett ansvar för hanteringen av datat följer med överföringen av datat. I själva verket har olika verksamheter olika regelverk att förhålla sig till och exponerar likartade datamängder för olika riskexponering i sina respektive processer. Detta medför att korrekt hantering av datat utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv varierar från aktör till aktör och att det är den enskilda aktören som mottagit data som behöver ta ansvaret för en given datamängd inom sin verksamhet.

Som en konsekvens av ovan är det också svårt att se hur MSB eller någon annan aktör kan koordinera olika skyddsåtgärder. Skyddsnivåerna kommer naturligt att variera mellan aktörer och kommer också driva kostnad för vissa parter. Det som kan koordineras är snarare informationsklassningsmodellen, dvs olika aktörer kan vara överens om kriterier för skyddsvärdet av datat (utifrån varje aktörs perspektiv) men där varje aktör måste ansvara för att införa tekniska skyddsåtgärder som passar den aktuella verksamheten hos den aktuella aktören.

Ytterligare ett problem är aggregering av data. Vid en extensiv datadelning är det i praktiken omöjligt för en enskild aktör eller grupp av aktörer att avgöra hur data skickas vidare och aggregeras i flera led. Av denna anledning är det mycket svårt eller omöjligt att avgöra när säkerhetskänslig verksamhet uppstår. Återigen faller detta på den enskilda aktören att analysera och ansvara för det data som denne hanterar inom sin egen verksamhet.

Vidare anser Bolagsverket att det fortsatt behöver utredas och beskrivas mer konkret hur informationssäkerheten kan genomföras praktiskt och inte endast från ett övergripande teoretiskt perspektiv.

11.1 Våra förslag skapar förutsättningar för styrning

Som framgår av vårt remissyttrande tycker Bolagsverket att utredningen och utredningens förslag väcker många frågor. Bolagsverket tolkar utredningens förslag som ett minimiförslag. Eftersom arbetet rör många verksamheter, inte inbegriper sektorernas roll och också lämnar många frågor oklara är det Bolagsverkets uppfattning att flertalet vägval och ståndpunkter i utredningen behöver fördjupas, utvecklas, breddas och kompletteras.

Bolagsverket har därför lyft och problematiserat olika frågeställningar under avsnitt 1.1-1.5. Som framgår av förslag till vidare utredning tycker Bolagsverket att ytterligare författningsreglering för styrning och organisation behövs.

11.4 konsekvenser i form av kostnader

Utöver de kostnader som beskrivs i kapitlet vill Bolagsverket nämna ytterligare två kostnader. De är dels de som uppstår för löpande arbete som sker i samverkan och dels de kostnader som uppstår när en befintlig interoperabilitetslösning behöver bytas ut till följd av att en nationella interoperabilitetslösning meddelas. Bolagsverket bedömer att det är svårt att i dessa fall estimera kostnadernas storlek.

Bolagsverket menar att detta leder till att all form av samverkan och framtagande av nationella interoperabilitetlösningar därför kommer att behöva incitament till finansiering, kräva framförhållning samt ge delaktighet till berörda verksamheter i framtagandet av nationella interoperabilitetslösningar.

11.4.3 Hur kan ökade kostnader finansieras?

Utredningen har visat att andra länders framgång i digitaliseringen jämfört med Sverige har skilt sig i huvudsak avseende två saker vilka är styrning och finansiering. Bolagsverket gör vidare tolkningen att utredningen lagt fram en slags minimireglering. Bolagsverket bedömer att minimiregleringen avseende både den organisatoriska ordningen och grunderna för finansiering som utredningen lägger fram kommer innebära väsentliga utmaningar för att uppfylla de politiska målen på området.

Frågan här är var resurserna ska tas för att utföra arbete för implementering av tvingande nationella interoperabilitetslösningar och det samverkansarbete som behöver ske mellan Digg och offentlig verksamhet. Offentlig förvaltning kommer behöva prioritera det förvaltningarna måste göra. Ur den aspekten kan nuvarande förslag verka hämmande för interoperabel utveckling i statsförvaltningen. Det kan bli så att viss verksamhet, så länge den inte tvingas till det, avstår från att göra digital utveckling på grund av bland annat att föreskrifter om interoperabilitet behöver beaktas.

Utredningen har tagit upp möjligheten för offentlig verksamhet att ta lån för att finansiera verksamhet med utveckling av interoperabilitet. Bolagsverket funderar i sammanhanget över nyttoeffekter och att sådana effekter kan vara mer eller mindre diffusa med resultatet att nyttoeffekterna uppstår för annan än den lånbärande verksamheten. Bolagsverket tycker därför att det är tveksamt att en offentlig verksamhet ska ges bördan för de kostnader som då uppstår för att uppta ett sådant lån. Bolagsverket uppfattning är därför att lån inte alltid är ett hållbart alternativ.

I sammanhanget vill Bolagsverket nämna ESV:s rapport om Styrning och finansiering om förvaltningsgemensam digital infrastruktur. [6] Av den rapporten framgår att man bör se utvecklingsinsatser avseende digitalisering som samhällsinvesteringar som finansieras av staten. Bolagsverket tror att det är den utgångspunkten som behövs för att få genomslag för interoperabiliteten i statsförvaltningen, dvs. både med en drivande, långsiktig och närvarande styrning samt med en stabil finansiell statlig uppbackning.

---

[6] Styrning och finansiering av förvaltningsgemensam digital infrastruktur (esv.se)

4 Konsekvenser för näringslivet

Bolagsverket ser på ett övergripande plan att en författningsreglerad struktur och organisation för interoperabilitet för offentlig verksamhet har stor potential att generera nytta som näringslivet kan realisera. Om sektorer inom myndigheter använder nationella interoperabilitetslösningar kommer dessa att kunna komma till godo även för näringslivet.

Som framgår av både utredningen och verkets remissyttrande kvarstår dock ett flertal frågor som behöver fortsatt utredas. Bolagsverket ser att förutsättningarna för bästa möjliga nytta även för näringslivet är att struktur och organisation ges en överskådlig, förutsägbar och effektiv utformning.

Bolagsverket anser också att även näringslivet har en självklar roll och bör finnas representerad och bidragande i interoperabilitetsarbetet.

5 Konsekvenser för Bolagsverket

Att offentlig verksamhet samlat ska samverka och vara bundna att följa nationella interoperabilitetslösningar kommer självklart påverka Bolagsverkets verksamhet och finansiering av sådan verksamhet. Som framgår av Bolagsverkets utredningsförslag finner Bolagsverket att det är rimligt att varje årsplanering av insatser avseende interoperabilitetsarbetet bör avgöras och finansieras av organ eller annan samordning på regeringsnivå.

Som Bolagsverket ser det kan det vara avgörande *hur* offentlig verksamhet åläggs att följa nationella interoperabilitetslösningar. Innebär exempelvis en nationell interoperabilitetslösning att omfattande ändringar behöver genomföras, kanske också med en kort tidshorisont, kan det i sin tur leda till dyra och omfattande ändringar av systemlösningar och tvingande behov av att köpa in nya produkter. Det kan i sin tur skapa oklarheter samt påverkan för exempelvis användare i ekosystem såsom redovisningskonsulter med flera.

Bolagsverket ser också att planerade nationella interoperabilitetslösningar kan få en stor påverkan på utvecklingsverksamheten hos Bolagsverket vilket torde innebära att Bolagsverkets interna utvecklingsverksamhet behöver anpassas och samordnas med Digg:s utvecklingsplaner.

Som redan uttalat kvarstår dock ett flertal frågor som behöver utredas innan en helhetsbild över struktur och interoperabilitetsarbetet kan ges. Det är därför i nuläget svårt att närmare än så bedöma påverkan och kostnader för Bolagsverket.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Inga Otmalm. I den slutliga handläggningen har också tf rättschefen Joakim Blomqvist, avdelningschefen Joel Tostar, avdelningschefen Therese Frennberg, avdelningschefen Patrick Eckemo, tf avdelningschefen Sara Söderholm och stabschefen Monica Lundqvist deltagit. Föredragande har varit verksjuristen Erika Levin.

Inga Otmalm

Erika Levin

Datum
2024-04-29

Instans
Kommunstyrelsen
Dnr KS 2024-00130 2.1.1.0

Johan Olovson
Handläggare
033 355017

Finansdepartementet

Borås Stads remissyttrande över Remiss av SOU 2023:96 En reform för datadelning

Fi2024/00259

Beslut

Borås Stad tillstyrker remissen med tillägg

Ärendet i sin helhet

Borås Stad har granskat betänkandet En reform för datadelning, SOU 2023:96 som framförts av Finansdepartementet med stort intresse och tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter. I stort ställer sig Borås Stad positiv till förslaget som presenteras i betänkandet, särskilt med avseende på behovet av förstärkt styrning och reglering kring interoperabilitet inom den offentliga sektorn. Inom följande specifika områden vill Borås Stad av att framföra åsikter och förslag till justeringar:

Angående Mål för Interoperabilitet till 2030 (9.3)

Borås Stad understryker vikten av att nya lagar och reformer för datadelning inte endast eftersträvar full interoperabilitet, utan även beaktar de rättsliga förutsättningarna, inklusive personuppgiftsskydd och tillgång till data. Det är avgörande att den föreslagna lagstiftningen harmoniserar med befintliga lagar och regler för att främja en smidig och säker datadelning. Detta innebär att frågor kring ansvar och rättslig grund för datadelning bör klargöras och att det bör finnas tydliga riktlinjer för vilken datadelning som prioriteras högst inom offentlig sektor.

Samarbetet för Nationella Interoperabilitetslösningar (9.7.1, 9.7.3, 9.7.4)

Borås Stad ser positivt på förslaget att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) tar fram nationella interoperabilitetslösningar och föreskrifter. För att garantera framgång är det essentiellt att tydligt definiera och specificera ramarna för samarbete mellan Digg och andra myndigheter, kommuner samt externa aktörer. Det är även kritiskt att ramverken och föreskrifterna så snart som möjligt kommer på plats och är realistiska och genomförbara för alla parter inom den offentliga sektorn. Dessa krav på interoperabilitet kan då implementeras i kommande upphandlingar av IT-tjänster. Stöd från Digg till

offentlig förvaltning för att implementera och utnyttja dessa lösningar effektivt är också viktigt för framgång.

Inget behov av sanktioner (9.8)

Borås Stad delar uppfattningen att sanktioner inte bör införas i ett initialt skede av omställningen till nya interoperabilitetsstandarder. En gradvis och stödjande approach är att föredra för att underlätta en smidig övergång för alla berörda parter.

Informationssäkerhet och Koordinerade Skyddsnivåer (9.10)

Borås Stad instämmer i förslaget att uppdraget till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att utreda koordinerade skyddsnivåer för datadelning bör prioriteras högt. Tydligare och gemensamma säkerhetsregler är av yttersta vikt för att skydda känslig information och stärka förtroendet för datadelning inom offentlig sektor.

Konsekvenser i Form av Kostnader (11.4)

Slutligen uttrycker Borås Stad oro över de ekonomiska konsekvenserna som interoperabilitetsreformen kan medföra, särskilt beträffande omställningskostnaderna för kommunerna. En tydligare bild av de ekonomiska och tidsmässiga ramarna för omställningen, samt eventuella stödåtgärder för att hantera dessa kostnader, är nödvändig för att kommuner ska kunna planera och genomföra de nödvändiga åtgärderna.

[Följ gärna betänkandets disposition. En enhetlig disposition av remissvaren

KOMMUNSTYRELSEN

Ulf Olsson
Kommunstyrelsens ordförande

Svante Stomberg
Stadsdirektör

Yttrande

Datum	Processnummer	Diarienummer
2024-05-06	3.1.2	779/2024

Ert diarienummer
Fi2024/00259

Regeringskansliet
Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över ”En reform för datadelning (SOU 2023:96)”

Boverkets ställningstagande

Boverket avgränsar sitt yttrande till myndighetens verksamhetsområden; bland annat fysisk planering, byggande och boende.

Boverket tillstyrker Finansdepartementets remiss ”En reform för datadelning (SOU 2023:96)”.

Boverkets synpunkter

Boverket lämnar även följande synpunkter.

Avsnitt 9.3

Boverket delar utredningens bedömning att den offentliga förvaltningens förmåga till interoperabilitet är avgörande för att Sverige ska uppnå digitaliseringsmålen. För den digitala samhällsbyggnadsprocessen anser Boverket att det är en rimlig målsättning att den mest angelägna datadelningen ska vara interoperabel senast år 2030. Den föreslagna målsättningen ligger också i linje med Boverkets målbildsrapport från 2021[1].

Avsnitt 9.7.1

Boverket delar utredningens slutsats att de nationella målsättningarna för digitalisering inte kan nås utan bättre förutsättningar än idag för interoperabilitet vid datadelning och att det krävs en tydlig och sammanhållen styrning i form av ett nytt sammanhängande regelverk för att uppnå interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen. Boverket anser därför att myndigheten för digital förvaltning, Digg, ges de mandat som krävs för att besluta om tvingande

[1] Rapport 2021:15, Vart är vi på väg? – Boverkets målbild om en digital samhällsbyggnadsprocess, s. 59, 2021.

Fastställd: dnr 4289/2023.A

standarder, format, specifikationer och andra krav som ska gälla vid informationsutbyte och datadelning i samverkan med andra offentliga förvaltningar.

Avsnitt 9.9

Inom samhällsbyggnadsprocessen är ett stort antal offentliga förvaltningar involverade i ärendehantering och datadelning. Utan en högre grad av interoperabilitet kommer utvecklingen av fastighetsbildning, byggande av bostäder, infrastruktur och verksamhetslokaler inte att kunna ske i den takt som förväntas.

Boverket ser därför positivt på förslaget om att det införs en lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet och välkomnar sektorsanpassad reglering. Områden som kräver vidare utredningar inom samhällsbyggnadsprocessen kommer att pekas ut i det uppdrag som Lantmäteriet slutredovisar den 30 april 2024[2].

Avsnitt 9:10

Utredningen föreslår att myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom hela den offentliga förvaltningen och med externa aktörer. Boverket anser att uppdraget bör ges tillsammans med Digg.

I detta ärende har generaldirektör Anders Sjelvgren beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit expert digitalt byggande Fabian Ståhl. I den slutliga handläggningen har också rättschef Yvonne Svensson, tf. uppdragsägare Marie Rosberg och jurist Lars Svensson deltagit.

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Fabian Ståhl
expert digitalt byggande

Kopia till:
petter.troedsson@regeringskansliet.se

fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

---

[2] Uppdrag att ta fram ett förslag till färdplan för att fortsätta digitalisera samhällsbyggnadsprocessen, Li2023/03554.

REMISSYTTRANDE
2024-04-22
Dnr 0077/24
Er referens: Fi2024/00259

Remissyttrande över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerat betänkande på remiss och lämnar följande synpunkter.

Övergripande synpunkter

Brå tillstyrker överlag utredningens förslag och den föreslagna nya lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet, med de reservationer som följer nedan. En ökad interoperabilitet vad gäller datadelning inom den offentliga förvaltningen är positivt för bl.a. möjligheter till inhämtning av underlag för statistik och forskning. Det innebär även på sikt generellt sett bättre förutsättningar för rättsväsendet att på ett effektivt sätt hantera ett ökat inflöde av information inom både det brottsförebyggande och det brottsbekämpande området.

Politiskt mål om den offentliga förvaltningens interoperabilitet

Brå delar utredningens slutsatser om behovet av ett tydligare politiskt mål om interoperabilitet för den offentliga förvaltningen. Det föreslagna målet såsom det är formulerat av utredningen lämnar dock stort utrymme för tolkning och blir därmed svårt att följa upp. Med utgångspunkt i det nuläge som beskrivs i utredningen och de utmaningar som lyfts fram avseende ökad interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen kan Brå även konstatera att målet oavsett tolkning är ambitiöst och att det kommer att krävas hårda politiska prioriteringar under de kommande åren för att säkerställa att det kan nås. Givet detta hade Brå gärna sett att det i utredningen fördes ett mer fördjupat resonemang kring vilka datautbyten som är mest angelägna att göra fullt interoperabla till 2030 och hur målet med utgångspunkt i det skulle kunna konkretiseras.

Ny lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet och krav på att använda nationella interoperabilitetslösningar

Rättsväsendets myndigheter har sedan lång tid tillbaka samverkat kring sektorsspecifika interoperabilitetslösningar i form av bl.a. gemensamma ramverk, arkitektur, riktlinjer, modeller och terminologi. I dagsläget hanteras över 26 miljoner transaktioner årligen över rättsväsendets gemensamma interoperabilitetslösningar, vilket innebär huvudflödet av det digitala informationsutbytet mellan myndigheterna inom brottmålsprocessen. Myndigheternas samverkan regleras i Förordning (2019:1283) om rättsväsendets digitalisering.

Även om det i grunden är positivt med en tydligare styrning mot ökad interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen som helhet, är det även angeläget att de omfattande investeringar som gjorts för att skapa sektorsspecifik interoperabilitet mellan rättsväsendets myndigheter värnas. Här ser Brå vissa risker med utredningens förslag, då föreskrifter om obligatoriska nationella interoperabilitetslösningar skulle kunna leda till

behov av omfattande anpassning och it-utveckling hos rättsväsendets myndigheter, om föreskrifterna i delar eller sin helhet även omfattar sådant som i dagsläget hanteras genom de sektorsspecifika interoperabilitetslösningarna. Givet det höga förändringstrycket och de stora resursutmaningar som för närvarande råder inom rättsväsendet kan krav på större anpassningar av system och informationsutbyten till följd av nya nationella föreskrifter om interoperabilitet leda till undanträngningseffekter på andra prioriterade reformer inom sektorn.

Mot bakgrund av detta är det viktigt att eventuella föreskrifter med obligatoriska krav på nationella interoperabilitetslösningar föregås av en gedigen konsekvensutredning där kostnad ställs mot nytta, även utifrån sektorsspecifika perspektiv. Utredningens förslag om krav på att Digg ska samarbeta med offentlig sektor i framtagandet av lösningarna, att berörda aktörer ska ges tillfälle att yttra sig om föreskrifter innan de beslutas samt sedan tidigare gällande förordningskrav på konsekvensutredning är positiva och viktiga, men de kommer samtidigt att innebära mycket höga krav på Diggs förmåga till konsekvensutredning och att säkerställa en effektiv och inkluderande samverkansprocess. Här ser Brå en risk att sektorsspecifika perspektiv och behov inte kommer kunna tillgodoses tillräckligt väl, vilket kan leda till suboptimerade införanden för enskilda sektorer och/eller offentlig sektor som helhet, såväl som andra oönskade effekter i form av exempelvis prioriteringskonflikter och undanträngningseffekter i förhållande till annat utvecklingsarbete. Brå anser att det i denna del finns anledning att överväga en tydligare reglering av kraven på formerna för samverkan med övriga delar av den offentliga förvaltningen. Det kan även finnas anledning att överväga en ordning där sektorsansvariga myndigheter utses för att bistå Digg med den sektorsspecifika kompetensen och förståelsen för vilka behov det finns av olika nationella interoperabilitetslösningar och vilka konsekvenser ett obligatoriskt krav skulle kunna innebära för de olika sektorerna. Ur ett mer övergripande styrningsperspektiv kan Brå även konstatera att det i det här fallet kan innebära utmaningar med styrning genom föreskriftsrätt, då Digg saknar regeringens förutsättningar att tillgodose finansieringsbehov hos berörda aktörer kopplat till enskilda föreskrifter, samt även saknar förmåga att hantera mål- och prioriteringskonflikter i förhållande till andra reformer. Här saknar Brå ett mer utförligt resonemang kring ovannämnda utmaningar och hur de bör hanteras i utredningen.

Brå konstaterar vidare att det är viktigt att i föreskrifterna säkerställa generösa implementationstider då en omställning till nationella interoperabilitetslösningar kan behöva ske stegvis inom sektorerna och det även kan finnas stora beroenden mellan myndigheter som gör att det behöver finnas en flexibilitet i planeringen av när och hur övergången sker. Generellt sett är det betydligt mindre problematiskt att i föreskrifter ställa krav på obligatorisk användning av nationella interoperabilitetslösningar vid nyutveckling och etablering av nya informationsutbyten mellan myndigheter, jämfört med att ställa krav på redan etablerade och i grunden välfungerande informationsutbyten. Även detta är viktigt att ta hänsyn till vid utformningen av föreskrifter inom området.

Brå tillstyrker särskilt utredningens förslag om att det i lagen ska införas en möjlighet till undantag som innebär att offentlig förvaltning inte ska använda en nationell interoperabilitetslösning om det är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet.

Sektorsspecifik interoperabilitetsstyrning

Vad gäller förslaget om att interoperabilitet vid datadelning inom sektorer eller områden med olika förvaltningsregleringar bör styras genom lagstiftning för respektive sektor eller område så tillstyrker Brå förslaget i denna del. Såsom utredningen konstaterar gör även Brå bedömningen att mer specifik interoperabilitetsstyrning bäst hanteras inom respektive sektor då förutsättningarna och behoven kan skilja sig åt kraftigt. Här vill dock Brå återigen betona att även de nationella interoperabilitetslösningarna, som ju enligt utredningens förslag ska gälla för samtliga sektorer, kan få omfattande påverkan på sektorernas interoperabilitetslösningar beroende på hur dessa är utformade. Detta begränsar givetvis

även sektorernas möjlighet att tillgodose behov och utforma interoperabilitetsstyrningen utifrån den specifika sektorns förutsättningar.

Utredningens konsekvensbedömning

Vad gäller utredningens konsekvensbedömning konstaterar Brå följande. Då utredningens förslag bygger på att mer detaljerad konsekvensutredning genomförs i anslutning till att föreskrifter tas fram, blir utredningens konsekvensbedömning i delar väldigt grund. Vad gäller kostnader för statliga myndigheter så är de enstaka räkneexempel som lyfts fram av begränsad relevans då kostnaderna kan skilja sig stort mellan olika myndigheter beroende på vilken interoperabilitetslösning det är fråga om och myndighetsspecifika faktorer såsom it-mognad, resursmässiga förutsättningar, arkitektur- och systemval, gjorda investeringar och teknisk skuld. Beroende på hur långtgående föreskrifter som föreslås av Digg, går det inte heller att kategoriskt konstatera att alla kostnader för implementering kan hanteras inom ram eller genom lånefinansiering. Här anser Brå att det behöver finnas en öppenhet för att mer långtgående krav på anpassning till nationella interoperabilitetslösningar kan komma att kräva särskild riktad finansiering till berörda aktörer, särskilt om regeringen vill säkerställa den föreslagna målsättningen om att den offentliga förvaltningens mest angelägna dataflöden ska vara fullt interoperabla redan till 2030.

Om utredningens förslag genomförs anser Brå även att det är av stor vikt att säkerställa att Digg och MSB får de nödvändiga resurser som krävs för att kunna hantera de nya uppdragen och rollerna.

Detta yttrande avges av generaldirektör Mattias Larsson efter föredragning av kanslichefen Nils Fjelkegård.

Brottsoffermyndigheten

Datum
2024-05-02

Ärendenummer
01896/2024

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över En reform för datadelning – betänkande av Utredningen om interoperabilitet vid datadelning

Ert dnr Fi2024/00259

Brottsoffermyndigheten har inget att erinra mot utredningens förslag.

I behandlingen av denna remiss har deltagit som beslutande generaldirektören Anders Alenskär och som föredragande chefen för Regressenheten Sten-Håkan Sidebo.

Anders Alenskär

Sten-Håkan Sidebo

Adress
Brottsoffermyndigheten
Box 470
901 09 Umeå

Växeltelefon
090-70 82 00

E-post och webbplats
registrator@brottsoffermyndigheten.se
www.brottsoffermyndigheten.se

REMISSVAR

Finansdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Vårt datum: 2024-04-19
Vårt diarienummer: ADM/202024/77
Ert datum: 2024-02-02
Er beteckning: Fi2024/00259

Kopia till Utbildningsdepartementet

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Centrala studiestödsnämnden, CSN, ser positivt på ambitionen att datadelningen inom och med den offentliga förvaltningen ska göras interoperabel. Till de transportmekanismer som Ena – Sveriges Digitala infrastruktur redan erbjuder kan nationella riktlinjer och regler om interoperabilitet när det gäller data och styrning ge ett mera detaljerat och användbart ramverk för interoperabilitet. CSN vill när det gäller de enskilda förslagen lyfta följande.

9.4.1 Lagen ska tillämpas av offentlig förvaltning

För en effektiv verksamhet krävs att CSN, som har informationsutbyten både med kommunala organ och privata företag när det gäller samma uppgifter, kan få samtliga utbyten att gå via samma lösningar. Föreskrifter från Digg om nationella interoperabilitetslösningar kan innebära att CSN åläggs att tillämpa lösningar som avviker från de lösningar som redan används. Sådana nya lösningar kan medföra implementeringskostnader även för aktörer som inte ingår den offentliga förvaltningen, exempelvis för huvudmän för yrkeshögskolor och folkhögskolor.

9.6.1 Nationella interoperabilitetslösningar ska användas vid datadelning

Utredningen föreslår att den offentliga förvaltningen vid datadelning ska använda nationella interoperabilitetslösningar som har föreskrivits med stöd av lag.

Planeringshorisonten när det gäller lösningar för att utbyta information är lång, bl.a. på grund av licenser och andra avtal. Samplanering med andra myndigheter krävs också för informationsutbyten. Vid bindande föreskrifter om en viss angiven lösning måste därför hänsyn tas till möjligheterna att avsluta pågående avtal och att myndigheter med informationsutbyten ges utrymme att planera en samtidig övergång till ny lösning.

9.7.1 Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete

När Digg tar fram förslag till föreskrifter ska konsekvenserna av dessa beskrivas (7 § förordningen [2024:18] om konsekvensutredningar) och det ställer krav på att berörda myndigheter bereds tillfälle att ange hur de påverkas av de tänkta förslagen. Om tillämpningen av föreskrifterna, dvs. kraven på användning av vissa lösningar och format, bedöms leda till inte oväsentligt ökade kostnader för staten, kommuner eller regioner ska myndigheten inhämta regeringens medgivande (14 § förordningen om konsekvensutredningar). Det finns dock inte något krav på den myndighet som beslutar om föreskrifterna att säkerställa att de kostnader som uppkommer för de myndigheter som träffas av nya krav kan finansieras.

Ekonomistyrningsverket (ESV)[1] har tidigare ansett att det endast är kostnader som uppgår till en betydande del av den anslagspost som förslaget belastar som omfattas av kravet på medgivande från regeringen. Obligatoriska nationella interoperablitetslösningar kan därför ha en tydlig effekt på en myndighets kostnader, utan att någon skyldighet för Myndigheten för digital förvaltning (Digg) att inhämta regeringens medgivande kommer att aktualiseras. CSN kommer visserligen att redovisa sådana kostnadsmässiga effekter för Digg i samband med ett remissförfarande, men måste sedan själv äska finansiering från uppdragsgivaren.

Reglerna om att myndigheter som avser att besluta om föreskrifter som innebär inte oväsentligt ökade kostnader ska inhämta regeringens medgivande har tillkommit för att den sammanhållna statliga budgetprocessen ska hanteras på ett samfällt vis. Om en myndighet kan komma att meddela föreskrifter som påverkar ett stort antal myndigheter, kommuner och regioner i olika hög grad kan den beslutande myndigheten komma att få svårt att avgöra om det finns skäl att begära regeringens medgivande.

CSN ser att det finns behov av att säkerställa att frågan om finansiering av de kostnader som kan uppstå som en följd av föreskrifter som Digg meddelar tas om hand på ett tidigt stadium. En mer samlad hantering av frågorna om vilka krav på interoperabilitet som ska ställas och hur kostnaderna ska finansieras säkerställer en mer effektiv implementering. Särskilt som en implementering av lösningar som berör ett stort antal aktörer kan innebära kostnader och nyttor i olika utsträckning för de som berörs. En mer samlad hantering kan åstadkommas antingen genom ett obligatoriskt krav på regeringens medgivande till Digg:s föreskrifter eller genom att krav på interoperabilitetslösningar i stället regleras i förordning efter förslag från Digg.

[1] ESV svarade för vägledning och rådgivning med anledning av förordningen (2014:570) om regeringens medgivande till beslut. I den förordningen reglerades tidigare kravet på inhämtande av regeringens medgivande i fråga om föreskrifter som medför inte oväsentligt ökade kostnader för staten, kommuner eller regioner.

10 Ikraftträdande

Utredningens förslag innebär att den nya regleringen ska träda i kraft den 1 januari 2025. Eftersom myndigheterna är bundna av löpande avtal och licenser måste nya krav på användning av vissa angivna interoperabilitetslösningar som Digg beslutar om medge tid för införandet.

11.4.1 Kostnader för användning av nationella interoperabilitetslösningar

CSN vill framhålla att de initiala kostnaderna för att implementera nationella interoperabilitetslösningar kan vara höga. Nationella datamodeller för vilka dataformat som får användas kan till exempel vara särskilt kostsamma för det fall de samtidigt innebär krav på att konvertera äldre data till nya format.

11.4.3 Hur kan ökade kostnader finansieras

I avsnittet föreslås att ökade kostnader för en statlig myndighet till följd av nationella interoperabilitetslösningar ska finansieras genom att myndighetens låneram i Riksgälden utökas. En sådan utökad upplåning kommer dock att belasta myndighetens förvaltningsanslag genom avskrivningskostnader för anläggningstillgången och räntekostnader för lånet under en avskrivningsperiod. Vidare kan nya lösningar även medföra implementeringskostnader som inte får lånefinansieras och årliga driftskostnader som båda direkt kommer att belasta myndighetens förvaltningsanslag. Alla kostnader som blir följden av sådana obligatoriska nationella interoperabilitetslösningar som Digg föreskriver om medför därmed behov av motsvarande förstärkningar av myndigheternas förvaltningsanslag.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åsa Lindahl efter föredragning av utredaren Joacim Strömblad och verksjuristen Cecilia Ljung. I arbetet med remissvaret har även chefsarkitekten Maria Johansson, IT-arkitekten Mattias Lindahl, verksamhetsutvecklaren Maria Grahn Sillén, och verksarkivarien Pontus Värmhed deltagit.

Åsa Lindahl

Cecilia Ljung
Joacim Strömblad

DOMSTOLSVERKET
SVERIGES DOMSTOLAR

Datum	Diarienummer
2024-04-24	DOV 2024/200

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Ert dnr Fi2024/00259

Domstolsverket har granskat betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96) både som upphandlande myndighet och mot bakgrund av den verksamhet som bedrivs av myndigheterna inom Sveriges Domstolar, dvs. utifrån hur förslaget kan tänkas påverka verksamheten ekonomiskt, organisatoriskt och utbildningsmässigt. Granskningen har även omfattat hur förslaget kan påverka verksamhetsstöd, arbetsformer och rättssäkerheten generellt.

Myndigheterna inom Rättsväsendets digitalisering har sedan många år tillbaka en gemensam framtagen modell för datadelning. De lösningar som finns för datadelning förvaltas gemensamt av myndigheterna och är väl anpassade till de sektorsspecifika behov som finns när det gäller datadelning. Att behöva anpassa denna välfungerande modell till en förvaltningsgemensam/nationell interoperabilitetslösning riskerar att bli kostsamt till begränsad nytta för myndigheterna inom rättskedjan. Dessutom har Domstolsverket aktivt arbetat med, och lagt stora resurser på, e-tjänster och it-lösningar som möjliggör datadelning mellan domstolarna och andra myndigheter. Även här kan en anpassning till en annan nationell lösning riskera bli kostsamt till begränsad nytta.

Sveriges domstolar har en speciell myndighetskonstruktion där Domstolsverket tillhandahåller it-system till domstolarna som är egna självständiga myndigheter. En nationell interoperabilitetslösning skulle behöva ta hänsyn till denna speciella myndighetskonstruktion. Erfarenhet har visat att de lösningar som tas fram utifrån kommunernas/regionernas behov sällan eller aldrig fungerar för de statliga myndigheterna, speciellt inte för myndigheter med Sveriges domstolars myndighetskonstruktion.

Sammantaget bedömer Domstolsverket att förslagen i betänkandet riskerar att ha stor negativ påverkan på Sveriges domstolars verksamhet och att det är av vikt att domstolarna inte omfattas av den nationella lösningen.

Detta yttrande har beslutats av Rättschefen Peter Islander. Föredragande har varit juristen Madeleine Sidenblom.

Peter Islander

Madeleine Sidenblom

eHälsomyndigheten

Yttrande
3 maj 2024

Diarienummer
2024/00671

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

E-hälsomyndighetens ställningstagande

E-hälsomyndigheten tillstyrker i huvudsak utredningens förslag, men anser att ett antal av förslagen behöver konkretiseras och utredas ytterligare.

E-hälsomyndighetens kommentarer

Övergripande synpunkter

E-hälsomyndigheten ställer sig generellt sett positiv till förslag som syftar till att förbättra interoperabiliteten mellan olika aktörer.

Utredningens förslag innebär att nationella interoperabilitetslösningar ska användas vid datadelning enligt de föreskrifter som har meddelats av Digg.

Utredningens uppdrag har varit att föreslå *hur* data ska delas och inte *att* data ska delas. Trots detta saknar E-hälsomyndigheten en kartläggning av vilka datamängder som skulle kunna bli föremål för sådana föreskrifter eller vilken datadelning som kommer att prioriteras. Det är därför svårt att bedöma konsekvenserna av förslagen.

E-hälsomyndigheten anser att om förskrifter ska användas för att styra interoperabilitet, behöver initialt en djupare analys göras över vilka områden som skulle kunna dra nytta av att regleras via föreskrifter.

E-hälsomyndigheten anser även att det behöver förtydligas hur samarbetet ska gå till gällande framtagandet av nationella interoperabilitetslösningar i förhållande till sektorsspecifika lösningar.

Vidare är E-hälsomyndighetens bedömning att det troligtvis även behöver vara tillåtet att använda andra interoperabilitetslösningar - utöver de nationella interoperabilitetslösningarna.

E-hälsomyndigheten har även synpunkter på flera av de definitioner som utredningen föreslår (se nedan).

Box 913, 391 29 Kalmar
Besök: Södra Långgatan 60, Kalmar
Sankt Eriksgatan 117 Stockholm

E-post: registrator@ehalsomyndigheten.se
Webbplats: www.ehalsomyndigheten.se
Telefon: 010-458 62 00

9.3 Politiskt mål: Den offentliga förvaltningen ska vara fullt interoperabel

Utredningen bedömer att det bör vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030, samt att datadelningen bör avgränsas till den mest angelägna.

Utredningen anför att det exempelvis kan avse sådan data som behöver delas för att underlätta hanteringen av angelägna samhällsutmaningar eller för att utveckla viktiga tjänster som tillhandahålls till medborgare (sidan 201).

E-hälsomyndigheten är positiv till att det sätts ett politiskt mål för att påskynda interoperabilitetsarbetet, för att på så sätt tydliggöra de politiska ambitionerna när det gäller förvaltningen som helhet.

Det redogörs dock inte för vilka datamängder det skulle kunna bli frågan om eller vilken datadelning som kommer att prioriteras och som i sådana fall skulle kunna falla in under kategorin ”den mest angelägna”.

Det är således svårt för myndigheten att dra några slutsatser av ovanstående samt vad detta kommer att innebära i praktiken. Frågan avseende ”den mest angelägna” behöver således utredas vidare.

9.5.1 Data

Utredningens förslag på definition: Data ska definieras som information i digitalt format oberoende av medium

E-hälsomyndigheten anser att det i en definition av data även ska framgå att den ska vara tolkningsbar och därmed kan bearbetas av en maskin eller en människa.

9.5.3 Interoperabilitet vid datadelning

Utredningens förslag på definition: Interoperabilitet vid datadelning ska definieras som förmågan att tillhandahålla eller ta del av data genom informationssystem som interagerar med varandra

E-hälsomyndigheten anser att det i en definition av interoperabilitet bör framgå att de system som delar data även ska kunna använda de data som de får från varandra, dvs att data måste vara tolkningsbar.

Box 913, 391 29 Kalmar
Besök: Södra Långgatan 60, Kalmar
Sankt Eriksgatan 117 Stockholm

E-post: registrator@ehalsomyndigheten.se
Webbplats: www.ehalsomyndigheten.se
Telefon: 010-458 62 00

9.5.4 Interoperabilitetslösningar

Utredningens förslag på definition: En återanvändbar resurs som avser rättsliga, organisatoriska, semantiska eller tekniska krav, såsom konceptuella ramverk, riktlinjer, referensarkitekturer, tekniska specifikationer, standarder, tjänster och applikationer, samt dokumenterade tekniska komponenter, såsom källkod, som syftar till att uppnå interoperabilitet vid datadelning.

Definitionen som utredningen har valt är i princip likalydande med den definition som används i interoperabilitetsförordningen, som just nu är under förhandling.

Interoperabilitetsförordningen syftar till att förbättra den gränsöverskridande interoperabiliteten inom EU och definitionen är anpassad till detta syfte, samt till hur EU:s lösningar är uppbyggda. E-hälsomyndigheten anser att den föreslagna definitionen av interoperabilitetslösningar behöver anpassas till en nationell kontext, med anledning av att förordningens definition innehåller delar som inte är lämpliga att föreskriva om på nationell nivå och inte heller med syftet att förbättra datadelning inom offentlig förvaltning i Sverige.

Vidare är begreppet ”interoperabilitetslösning” mindre lämpligt att använda i sammanhanget. Exempelvis brukar begreppet ”lösning” i it-sammanhang normalt sett syfta på en implementation i ett it-system, vilken syftar till att möta ett eller flera verksamhetsbehov. E-hälsomyndigheten har även noterat att utredningen själva anför att det handlar om återanvändbara resurser. E-hälsomyndigheten anser därför att ett lämpligare begrepp eventuellt skulle kunna vara interoperabilitetsresurs.

Det är viktigt att definitionen är konkret och enkel att tillämpa för den offentliga förvaltningen, för att på så sätt kunna undvika olika tolkningar.

9.5.5 Nationella interoperabilitetslösningar

Utredningens förslag på definition: Nationell interoperabilitetslösning som är gemensam för den offentliga förvaltningen.

E-hälsomyndigheten, har liksom andra myndigheter nationella uppdrag när det gäller interoperabilitet. Det kan därför finnas risk för att det uppstår en otydlighet när det gäller begreppet ”nationella interoperabilitetslösningar”. Myndigheten anser att begreppet ”nationella interoperabilitetslösningar” behöver ändras till att specifikt avse interoperabilitetslösningar som är gemensamma för den offentliga förvaltningen.

Box 913, 391 29 Kalmar
Besök: Södra Långgatan 60, Kalmar
Sankt Eriksgatan 117 Stockholm

E-post: registrator@ehalsomyndigheten.se
Webbplats: www.ehalsomyndigheten.se
Telefon: 010-458 62 00

9.6.1 Nationella interoperabilitetslösningar ska användas vid datadelning

Utredningen föreslår att den offentliga förvaltningen vid datadelning ska använda nationella interoperabilitetslösningar som föreskrivits med stöd av lag. Beroende på hur Digg kommer att använda sig av föreskriftsrätten är E-hälsomyndighetens initiala bedömning att det troligtvis även behöver vara tillåtet att använda andra interoperabilitetslösningar - än enbart de nationella interoperabilitetslösningarna.

De utmaningar som finns gällande interoperabilitet, inom den sektor som E-hälsomyndigheten verkar i, är sannolikt för komplexa för att kunna hanteras av respektive enskild nation inom ramen för det internationella arbetet. Sektorn arbetar därför aktivt mot att avveckla nationella initiativ till förmån för internationella standarder, kodverk etc. Kraven i nationella interoperabilitetslösningar kan därför riskera att bryta mot lösningsmönster som används, eller bli inkompatibla, med sådana lösningar som är sektorsspecifika och internationella. Exempelvis har REST API-profilen, som bl a nämns på sidan 225, delvis andra mönster än interoperabilitets-standarden FHIR (Fast Healthcare Interoperability Resources, framtagen av den internationella standardiseringsorganisationen HL7). FHIR används för API:er som hanterar hälsorelaterad information, och har använts för Nationella Läkemedelslistans maskin-till-maskin tjänstegränssnitt.

Vidare kommer en del av den datadelning som behöver utföras inom sektorerna troligtvis att överlappa med de områden som Digg kommer att ansvara för - främst rörande sådana datamängder som är av karaktären grunddata. E-hälsomyndigheten anser att det är önskvärt att sträva efter att följa samma mönster för interoperabilitet inom ett användningsområde/användningsfall, och att sektorsspecifika standarder är nödvändiga, även för grunddata. Myndighetens bedömning är att det inte behöver vara ett problem att samma data kan beskrivas enligt olika standarder i olika sektorer, eftersom det ofta handlar om väldefinierade datamängder som relativt enkelt kan mappas mellan olika format.

9.7.1 Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete

E-hälsomyndighetens uppdrag rör hälsa, vård och omsorg och myndigheten har de senaste åren fått flera regeringsuppdrag i syfte att förbättra interoperabiliteten inom sektorn. Myndigheten ska bland annat förbereda en nationell teknisk lösning för informationsöverföring samt en nationell funktion för interoperabilitet. Funktionen ska identifiera prioriterade områden för

Box 913, 391 29 Kalmar
Besök: Södra Långgatan 60, Kalmar
Sankt Eriksgatan 117 Stockholm

E-post: registrator@ehalsomyndigheten.se
Webbplats: www.ehalsomyndigheten.se
Telefon: 010-458 62 00

standardisering samt verka för framtagning och användning av implementationsnära specifikationer inom hälso- och sjukvården. E-hälsomyndighetens bedömning är att det eventuellt kan finnas risker för överlapp mellan myndighetens och Diggs ansvar med att ta fram nationella interoperabilitetslösningar.

För att undvika gränsdragningsproblem mellan Diggs arbete och det sektorsspecifika, behöver det förtydligas hur samarbetet ska gå till gällande framtagandet av nationella interoperabilitetslösningar i förhållande till sektorsspecifika lösningar. Det behöver exempelvis regleras vilka aktörer som ska ingå i de olika samarbetena.

9.7.3 Digg får meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar

Det framgår inte vad Diggs föreskrifter kan komma att innehålla, utan enbart att Digg får meddela föreskrifter om nationella interoparabilitetslösningar. E-hälsomyndigheten kan därför inte uttala sig om detta förslag kommer att få avsedd effekt.

Digg kan även välja att ta fram rekommendationer om användandet av interoperabilitetslösningar. Sådana rekommendationer är inte bindande och frivilliga för den offentliga förvaltningen att följa.

E-hälsomyndigheten noterar att det finns en valfrihet för Digg när det gäller hur det offentliga förvaltningen ska styras. Om Digg enbart väljer att ta fram rekommendationer finns det risk att den styrning som utredningen eftersträvar delvis försvinner, och att de nationella interoperabilitetslösningarna inte kommer att användas i hela förvaltningen.

Utvecklingen inom it-sektorn går i snabb takt. Introduktion av nya tekniker sker kontinuerligt med förbättrade möjligheter som följd. Inom ramen för en sådan utveckling kan föreskrifter om interoperabilitet snabbt komma att bli utdaterade och kan istället riskera att hämma utvecklingen. För att undvika att en sådan situation uppstår, anser E-hälsomyndigheten att eventuella föreskrifter behöver skapas på en konceptuell nivå och att de inte får vara för tekniskt detaljerade. Å andra sidan kan för generella föreskrifter riskera att bli tandlösa.

Box 913, 391 29 Kalmar
Besök: Södra Långgatan 60, Kalmar
Sankt Eriksgatan 117 Stockholm

E-post: registrator@ehalsomyndigheten.se
Webbplats: www.ehalsomyndigheten.se
Telefon: 010-458 62 00

E-hälsomyndighetens uppfattning är att det finns både lämpliga och mindre lämpliga återanvändbara resurser att föreskriva om, t.ex:

- Organisatoriska krav: E-hälsomyndigheten är tveksam till om det är lämpligt att en myndighet ska föreskriva om organisatoriska krav avseende andra myndigheter.
- Semantiska krav: E-hälsomyndigheten är tveksam till om det är lämpligt att föreskriva om semantiska krav, eftersom det riskerar att vara på en för detaljerad nivå.
- Tekniska krav: E-hälsomyndighetens initiala bedömning är att sådana krav kan vara lämpliga att föreskriva om på en konceptuell nivå.
- Konceptuella ramverk: E-hälsomyndighetens initiala bedömning är att sådana ramverk kan vara lämpliga att föreskriva om.
- Referensarkitekturer: E-hälsomyndigheten initiala bedömning är att detta kan vara lämpligt att föreskriva om på en konceptuell nivå.
- Tekniska specifikationer: E-hälsomyndigheten initiala bedömning är att det troligen är olämpligt att föreskriva om tekniska specifikationer, eftersom dessa riskerar att vara på en för detaljerad nivå.
- Standarder: Beroende på standardens detaljeringsgrad och standardiseringsområdets mognadsnivå behöver det utredas om detta är lämpligt.
- Tjänster: E-hälsomyndigheten anser att det är olämpligt att föreskriva om tjänster eftersom detta – generellt sett – eventuellt skulle kunna hämma utveckling och konkurrens.
- Applikationer: E-hälsomyndigheten initiala bedömning är att det är olämpligt att föreskriva om applikationer eftersom detta skulle kunna hämma utveckling och konkurrens.
- Dokumenterade tekniska komponenter, såsom källkod: E-hälsomyndigheten initiala bedömning är att det är olämpligt att föreskriva om tekniska komponenter eftersom det kan komma att hämma utveckling och konkurrens.

E-hälsomyndigheten anser att om förskrifter ska användas för att styra interoperabilitet, behöver initialt en djupare analys göras över vilka områden som skulle kunna dra nytta av att regleras via föreskrifter.

Box 913, 391 29 Kalmar
Besök: Södra Långgatan 60, Kalmar
Sankt Eriksgatan 117 Stockholm

E-post: registrator@ehalsomyndigheten.se
Webbplats: www.ehalsomyndigheten.se
Telefon: 010-458 62 00

E-hälsomyndigheten har exempelvis identifierat följande situationer som potentiella kandidater där föreskrifter skulle kunna göra nytta:

- Obligatoriskt att byggblocket Identitet i Ena ska användas för identifiering av person/personal i myndighetstjänster.
- Säker digital kommunikation (SDK) ska användas för vissa typer av informationsutbyte.

Exemplet som nämns i författningskommentaren avseende föreskrifter som reglerar användning av REST API-profil, avråder E-hälsomyndigheten från (sid. 300). Detta på grund av att profilen är tekniskt detaljerad och därmed kan behöva förändras över tid. REST API-profilen tar vidare inte hänsyn till interoperabilitetsstandarder som finns inom olika sektorer och den tar heller inte höjd för att många myndigheter verkar inom en internationell kontext.

I detta ärende har generaldirektör Gunilla Nordlöf beslutat. Morine Kalulanga har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Thomas Pettersson Westerberg och enhetschef Susanna Wahlberg deltagit.

Box 913, 391 29 Kalmar
Besök: Södra Långgatan 60, Kalmar
Sankt Eriksgatan 117 Stockholm

E-post: registrator@ehalsomyndigheten.se
Webbplats: www.ehalsomyndigheten.se
Telefon: 010-458 62 00

YTTRANDE

Datum	Sida
2024-04-29	1 (1)
Ert dnr	Dnr
Fi2024/00259	EBM2024-156

Finansdepartementet

Angående betänkadet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över rubricerat betänkande.

Ekobrottsmyndigheten ställer sig positiv till ökad interoperabilitet inom den offentlig förvaltningen och har inget att invända mot utredningens förslag. Ekobrottsmyndigheten önskar dock framföra nedan att beaktas i den fortsatta beredningen.

Myndigheterna inom rättsväsendet har sedan många år en god interoperabilitet genom samverkan för rättsväsendets digitalisering. Samverkan regleras i förordningen (2019:1283) om rättsväsendets digitalisering och förordningen (2014:1085) om rättsväsendets informationshantering. Samarbetet har inneburit och innebär stora investeringar för berörda myndigheter i syfte att uppnå interoperabilitet inom sektorn. Det är av stor vikt att införande av tvingande nationella interoperabilitetslösningar föregås av gedigna konsekvensanalyser så att sektorsspecifika samarbeten, såsom det mellan myndigheterna inom rättsväsendet, inte påverkas negativt eller förfelas.

Mot bakgrund härav är det angeläget att Myndigheten för digital förvaltning ges rätt förutsättningar för sitt uppdrag.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Monica Rodrigo. I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Gabriella Loman deltagit. Verksjuristen Jonatan Lindgren har varit föredragande.

Monica Rodrigo

Jonatan Lindgren

Expedition till
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se

Hantverkargatan 15 • Box 22098 • 104 22 Stockholm
Tel +46 10 562 90 00
www.ekobrottsmyndigheten.se

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Remissvar

Datum
2024-05-03

Ert datum
2024-05-03

Finansdepartementet

ESV dnr
A-2024-243

Er beteckning
2024-00321

Handläggare
Peter Linderoth

Remissvar på SOU 2023:96 En reform för datadelning

Ekonomistyrningsverket (ESV) svarar på remissen utifrån vårt generella myndighetsperspektiv, vårt ansvar för ekonomisk styrning och att vi ansvarar för informationssystemet Hermes.

ESV tillstyrker utredningens förslag och lämnar ytterligare inspel till den fortsatta beredningen.

Generellt om vikten av utredningens förslag

För ökad effektivitet, innovation och robusthet är det avgörande att offentliga sektorn kan dela data med varandra på ett bättre sätt än i dag. Det finns en rad orsaker till att det inte är tillräckligt bra i dag, och bristande interoperabilitet är en av de viktigaste orsakerna.

Ökad styrning av digitalisering från regering och central förvaltningsmyndighet är avgörande för att få till mer datadelning. ESV delar denna principiella ståndpunkt med utredningen.

ESV tillstyrker förslagen

ESV tillstyrker samtliga förslag.

Ytterligare inspel och kommentarer till enskilda förslag

Förslagets utformning ger Digg stora möjligheter att påverkar enskilda myndigheter på ett tvingande och detaljerat sätt. Det är rätt väg att gå för att vi ska bli interoperabla. Det finns en betydande risk med förslaget och om den inte hanteras så uppstår inte de positiva effekterna.

Alla offentliga organisationer behöver anpassa sig och ett antal av dem har sedan tidigare gjort lösningar som fungerar för dem eller inom den egna sektorn. Risken är att organisationer som redan valt väg inte vill anpassa sig till den centraliserade lösningen och gör de inte det så uppkommer inte de gemensamma vinsterna för det offentliga. Det finns en risk för det motsatta också, dvs. att det krävs så storas förändringar att kostnaderna blir för höga och att tidsplanen inte håller. Sammantaget bedömer ESV att den första risken är större, dvs. att Digg väljer att inte använda sin tvingande styrning i tillräckligt stor omfattning och med för många undantag. Lösningen är en väldigt tydlig politisk styrning med

framförhållning så att Digg i god tid kan aviserar vad som gäller och när anpassning ska ha skett för alla offentliga organisationer.

Aktörer måste lita på varandra så att informationen hanteras på samma sätt och med samma säkerhet hos alla. När datadelningen ökar och den delas till aktörer som ännu inte har förmåga att bedöma nivå av skydd eller hantera tillräckligt höga skyddsnivåer så kommer andra aktörer inte vilja dela sin data. På samma sätt som att utredningen föreslår att Digg ska få påverka enskilda myndigheter på ett tvingande och detaljerat sätt så behöver MSB få samma mandat att styra aktörernas användning av koordinerade skyddsnivåer.

Ytterligare en risk är att tidsplanen och förflyttningen kan bli för stor och snabb för främst mindre myndigheter som har låg digital förmåga. Förutom att lösningen även för dessa är tydlighet om krav och tidplan så skulle genomförande av utredningsförslaget om Statlig it-drift (SOU 2021:97) hjälpa dessa myndigheter att bli interoperabla.

Utredningen identifierar Estland som ett lyckat exempel genom deras interoperabilitetssystem X-Road. Utredningen avfärdar möjligheten att Sverige skulle kunna välja samma väg eftersom Estland valde vägen tidigt och de bedömer att Sverige inte skulle klara av det allt för stora omtaget för offentlig sektor. Det kan vara så, men eftersom Finland enligt utredningen har valt Estlands väg och dessutom anslutit sig till X-Road behövs tydligare argument varför detta inte skulle vara möjligt för Sverige.

I detta ärende har Generaldirektör Clas Olsson beslutat. Avdelningschef Peter Linderoth har varit föredragande.

Datum: 2024-05-03

.....	.....
Beslutande	Föredragande
Clas Olsson	Peter Linderoth
Namnförtydligande	Namnförtydligande

Denna handling har beslutats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Datum
2024-04-09

Ert diarienummer
Fi2024/00259

Kommunstyrelsen

Finansdepartementet

Yttrande över remiss från Finansdepartementet – En reform för datadelning (SOU 2023:96), dnr. Fi2024/00259

Fagersta kommun välkomnar initiativet och utredningen. Det finns ett stort behov av samverkan inom offentlig sektor samtidigt som också vissa sakfrågor behöver högre grad av styrning och beslut på en nationell nivå för att vi på riktigt ska kunna ta tillvara på de nyttor och möjligheter som digitaliseringen erbjuder. Utredningen gör en gedigen genomgång av tillämpningen och identifierar både möjligheter och risker på ett förtjänstfullt sätt.

Utredningens förslag skapar förutsättningar för interoperabilitet på nationell nivå. Detta är en mycket viktig fråga som kräver en samlad lösning för att undvika fragmentering och ineffektivitet.

Samtidigt vill vi lyfta fram några frågor som vi anser behöver belysas ytterligare:

Finansiering av omställningskostnader bör tydliggöras ytterligare. En övergång till interoperabla lösningar kommer att innebära kostnader för kommunerna.

Utredningens förslag är i vissa fall mjukt formulerade och saknar konkretion. Begreppet stödjande istället för styrande förekommer, vilket kan få en direkt påverkan på anslutning och/eller genomförande.

Det är avgörande att det finns en tydlig plan för hur införandet av interoperabilitetslösningar ska följas upp och hur eventuella brister ska åtgärdas och vilka konsekvenser avsteg kan få. Detta bör konkretiseras.

Sammanfattningsvis anser Fagersta kommun att förslagen i utredningen om interoperabilitet i offentlig sektor är ett steg i rätt riktning. Vi ser fram emot en fortsatt dialog och konkreta åtgärder för att realisera visionen om en mer effektiv och samverkande offentlig sektor.

Viktigt att beakta:

1. Ökad medvetenhet: Utbildning och medvetenhet är nyckeln. Alla användare bör förstå riskerna och bästa praxis för att skydda information.
2. Starka autentiseringsmetoder: Implementera starka autentiseringsmetoder, inklusive tvåfaktorsautentisering (2FA) och biometriska identifieringar.
3. Kryptering: Använd kryptering för att skydda data i vila och under överföring. Detta minskar risken för obehörig åtkomst.

Postadress: 737 80 Fagersta
Besöksadress: Bangårdsgatan 1
0223 - 440 00 växel
e-post: info@fagersta.se
hemsida: fagersta.se
Plusgiro: 12 37 80-9
Bankgiro: 547-6890
Org. nr: 212000–2106

4. Säkerhetskopior: Regelbundna säkerhetskopior är avgörande. Om data går förlorade eller skadas kan du återställa från en säkerhetskopia.
5. Sårbarhetshantering: Identifiera och åtgärda sårbarheter i system och programvara. Uppdatera regelbundet för att stänga kända säkerhetsluckor.
6. Öppenhet och samarbete: Dela information om hot och attacker med andra organisationer. Samarbeta för att förbättra säkerheten gemensamt.
7. Regelbunden översyn: Utvärdera och uppdatera säkerhetspolicyer och procedurer regelbundet. Anpassa dem efter nya hot och teknologier.
8. Fokus på mänskliga faktorer: Människor är ofta den svagaste länken. Utbilda användare om social ingenjörskonst och hur man undviker bedrägerier.
9. Lagstiftning och reglering: Följ gällande lagar och regler för informationssäkerhet. Anpassa dig till förändringar i lagstiftningen.
10. Samarbete med myndigheter: Arbeta tillsammans med myndigheter och experter för att förstå hotbilden och utveckla lämpliga skyddsåtgärder.
11. Lagstiftning är en viktig grund, men det är inte tillräckligt för att säkerställa effektiv efterlevnad och skydd av information. Det behövs ytterligare åtgärder som kan komplettera lagstiftningen:
    a) Utbilda användare om informationssäkerhet, risker och bästa praxis. Genom att öka medvetenheten minskar vi risken för oavsiktliga överträdelser.
    b) Tydliga riktlinjer för informationssäkerhet är avgörande. Användare bör veta hur de ska agera och vad som förväntas av dem.
    c) Säkerhetsmedveten kultur: Skapa en organisation där säkerhet prioriteras.
    d) Tekniska verktyg: Implementera tekniska lösningar som intrångsdetekteringssystem, kryptering, brandväggar och säkerhetsuppdateringar.
    e) Övervaka systemaktivitet för att upptäcka avvikelser. Regelbundna revisioner hjälper till att identifiera brister.
    f) Incidenthantering: Ha en plan för incidenthantering. Om en incident inträffar bör organisationen veta hur man agerar och vem som ansvarar.
    g) Sanktioner: Konsekvenser för överträdelser bör vara tydliga. Det kan innebära disciplinära åtgärder eller rättsliga påföljder.
    h) Samverkan med andra aktörer: Samarbeta med andra organisationer, myndigheter och experter. Erfarenhetsutbyte och gemensamma insatser är värdefulla.
    i) Uppföljning och utvärdering: Mät efterlevnad och effektivitet av säkerhetsåtgärder. Justera strategin vid behov.
    j) Kontinuerlig förbättring: Informationssäkerhet är en kontinuerlig process. Lär av misstag och utveckla ständigt.

Att kombinera lagstiftning med dessa åtgärder skapar en stark grund för att skydda information på ett effektivt sätt.

1. Utmaningar och åtgärder

- Standardisering: Offentliga verksamheter bör arbeta för att standardisera sina processer och metoder. Detta underlättar samarbete och effektivitet.

- Utbildning och medvetenhet: Anställda behöver utbildning om säkerhets principer och bästa praxis. Medvetenhet om risker är avgörande.
- Digitalt ledarskap: Ledare måste driva digital transformation och skapa en kultur där digitalisering prioriteras.
- Samverkan: Offentliga organisationer bör samarbeta för att dela erfarenheter och bästa praxis.

2. Ekonomiska förutsättningar

För att hantera kompetensutmaningar och skapa mer värde för invånarna krävs investeringar i digitalisering. Det är en långsiktig satsning, men den är nödvändig för att möta framtidens behov.

Sammanfattningsvis är det viktigt att offentliga verksamheter fortsätter att arbeta målinriktat med digitalisering och skapar förutsättningar för att öka nyttan. Genom samarbete, utbildning och forskning kan vi stärka den digitala mognaden och möta framtidens utmaningar.

Digitalisering är en avgörande faktor för samhällsutvecklingen, och det är viktigt att ha en nationell strategi för att hantera utmaningarna. Här är några aspekter att beakta:

1. *Nationell digitaliseringsstrategi:*
   - Sverige har nyligen tagit fram sin första nationella strategi mot organiserad brottslighet.
   - Det är också viktigt att ha en liknande strategi för digitalisering.
   - Lagstiftning är en viktig del av digitaliseringen. Den måste dock vara flexibel och anpassas till den snabba teknologiska utvecklingen.
   - Att ta bort hinder och skapa nya möjligheter genom lagstiftning är avgörande. Det handlar om att balansera skydd och innovation.
   - Samverkan mellan myndigheter, privata aktörer och forskning är nödvändig för att utveckla lämplig lagstiftning.

2. *Organiserad brottslighet:*
   - Den organiserade brottsligheten är ett allvarligt hot mot samhället. Strategier som fokuserar på att stoppa kriminella karriärer, minska tillgången på vapen och explosiva varor samt slå sönder den kriminella ekonomin är viktiga.
   - Det är också viktigt att identifiera kopplingar mellan organiserad brottslighet och andra hot, såsom våldsbejakande extremism och terrorism.

Sammanfattningsvis behöver vi en helhetsstrategi som integrerar digitalisering, lagstiftning och bekämpning av organiserad brottslighet för att skapa ett tryggare och mer effektivt samhälle.

3. Framtida hot och utmaningar

Att fundera över framtiden och hur hot kan utvecklas. När det gäller hot och utmaningar inom datadelning och informationssäkerhet finns det flera aspekter att beakta:

1. Teknologisk utveckling:
   - Ökad digitalisering kommer sannolikt att leda till fler möjligheter att dela data, men också till ökade risker för oavsiktlig eller avsiktlig exponering av känslig information.
   - Åtgärder: Fortsatt forskning och utveckling av säkerhetslösningar, inklusive kryptering, autentisering och intrångsdetektering, är avgörande.

2. Cyberhot:
   - Cyberattacker blir alltmer sofistikerade och riktade. Hotaktörer kan vara statliga aktörer, kriminella grupper eller enskilda hackare.
   - Åtgärder: Investera i cybersäkerhet, utbilda användare om säkerhetsmedvetenhet, och ha en incidenthanteringsplan på plats.

3. Lagstiftning och reglering:
   - Lagstiftning måste utvecklas för att hålla jämna steg med teknologin. Det bör vara flexibelt och anpassningsbart.
   - Åtgärder: Regelbundna översyner av lagstiftningen, samarbete med experter och myndigheter, och snabb anpassning vid nya hot.

4. Globala utmaningar:
   - Internationella hot som cyberkrigföring, spionage och desinformation påverkar alla länder.
   - Ökat samarbete mellan länder, delning av hotinformation och gemensamma strategier.

5. Mänskliga faktorer:
   - Social ingenjörskonst och insiderhot är allvarliga hot. Användare kan vara den svagaste länken.
   - Åtgärder: Utbildning, medvetenhet och tydliga riktlinjer för användare.

6. Framtidsbild:
   - En framtidsbild bör inkludera scenarioanalyser för olika hotutvecklingar.
   - Åtgärder: Skapa en anpassningsbar organisation som kan hantera olika hotscenarier.

Sammanfattningsvis krävs en holistisk strategi som kombinerar tekniska, juridiska, mänskliga och globala aspekter för att möta framtidens hot inom datadelning och informationssäkerhet.

4. Skydd av demokratiska värderingar och informationsdelning

Skyddet av demokratiska värderingar och informationsdelningar kräver mer än enbart lagstiftning. Här är några överväganden för att bemöta hot och säkerställa en trygg informationsdelning:

1. Nationell digitaliseringsstrategi:
   - En nationell digitaliseringsstrategi är avgörande för att skapa en gemensam riktning och förutsättningar för att skydda information.
   - Strategin bör inkludera utbildningsinsatser, säkerhetsmekanismer och kontinuerlig uppföljning.

2. Utbildning och medvetenhet:
   - Utbilda användare om informationssäkerhet, risker och bästa praxis.
   - Medvetenhet om hot och hur man agerar är avgörande för att minska sårbarheter.

3. Ständig uppföljning:
   - Uppföljningsmekanismer bör vara en integrerad del av informationsdelningen.
   - Regelbundna revisioner, riskbedömningar och anpassningar är nödvändiga.

4. Tekniska åtgärder:
   - Implementera tekniska lösningar som kryptering, autentisering och intrångsdetektering.
   - Skydda noderna där information delas.

5. Samverkan och delning av erfarenheter:
   - Samarbeta med andra aktörer, både nationellt och internationellt.
   - Dela erfarenheter och bästa praxis för att stärka skyddet.

6. Framtidsbild:
   - En framtidsbild bör inkludera scenarioanalyser för olika hotutvecklingar.
   - Anpassa strategin efter nya hot och teknologier.

Sammanfattningsvis krävs en holistisk strategi som kombinerar lagstiftning, utbildning, tekniska åtgärder och samverkan för att skydda information och demokratiska värderingar.

5. Demokrati

I en demokrati är det viktigt att skydda känslig information och värna om demokratiska värderingar. Här är några aspekter att beakta:

1. Demokratins kännetecken:
   - Fria val: Fria och rättvisa val är centralt i demokratier. I Sverige har vi regelbundna val till riksdagen, kommuner och landsting.
   - Flera partier: För att ett val ska vara demokratiskt måste det finnas flera olika partier att välja mellan. I Sveriges riksdag finns åtta politiska partier representerade.

- Politiska rättigheter: Människor måste vara garanterade politiska rättigheter, inklusive rösträtt, yttrandefrihet och mötesfrihet.
- Rättssäkerhet och likhet inför lagen: Alla ska vara lika inför lagen, och domstolar ska agera rättssäkert och opartiskt.
- Respekt för de mänskliga rättigheterna: Alla människor ska räknas som jämlika, oavsett personliga egenskaper.

2. Skydd av känslig information:
   - För att skydda känslig information behövs säkerhetsåtgärder. Det handlar om att balansera öppenhet och skydd.
   - Lagstiftning är en grund, men det krävs också utbildning, mevetenhet och kontinuerlig uppföljning.

3. Nationell digitaliseringsstrategi:
   - En nationell strategi för digitalisering kan skapa förutsättningar för att skydda information bättre.
   - Strategin bör inkludera utbildningsinsatser, säkerhetsmekanismer och kontinuerlig uppföljning.

6. Standardisering

Standardisering är avgörande för att underlätta effektiv datadelning och skapa en mer sammanhållen IT-verksamhet. Här är några aspekter att beakta:

1. Standardisering inom vårdinformationssystem:
   - Inom vårdsektorn är det viktigt att använda standarder och gemensam struktur i vårdinformationssystemen.
   - Detta är en förutsättning för att information som används i olika system ska fungera effektivt tillsammans, så kallad interoperabilitet.
   - Genom att använda standarder kan vi skapa ordning och reda i vårdsystemen och därmed ge en bättre arbetsmiljö för personalen och säkrare vård och omsorg för patienten.

2. Nationell digitaliseringsstrategi:
   - En nationell strategi för digitalisering är avgörande för att skapa en gemensam riktning och förutsättningar för att standardisera och effektivisera IT-verksamheten.
   - Strategin bör inkludera utbildningsinsatser, säkerhetsmekanismer och kontinuerlig uppföljning.

3. Förskolan, skolan och vuxenutbildningen:
   - I Sverige har Skolverket tagit fram en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet.
   - Strategin fokuserar på barns och elevers digitala kompetens samt användningen av digitaliseringens möjligheter i undervisning och lärande.

4. Effektiv informationsförsörjning:
   - Inom hälso- och sjukvården pågår arbete med att ta fram en effektivare informationsförsörjning mellan vårdinformationssystem och Nationella Kvalitetsregister.
   - Automatiserad informationsförsörjning är ett sätt att praktiskt genomföra strategin för informationsförsörjning.

Sammanfattningsvis är standardisering och en nationell strategi avgörande för att skapa en mer sammanhållen och effektiv IT-verksamhet som underlättar datadelning och informationsutbyte.

7. Dataklassificering

Dataklassificering är en central del av att skydda känslig information och minimera risken för obehörig åtkomst.

1. Genom att klassificera data kan vi tillämpa effektiva säkerhetsåtgärder på den information som faktiskt är viktig och skyddsvärd.

2. Skyddet av känslig information är avgörande för att undvika oavsiktlig eller avsiktlig exponering.

3. Dataklassificering hjälper till att:
   - Förhindra obehörig åtkomst till känslig information.
   - Säkerställa fullständig efterlevnad med branschregler och standarder.
   - Skydda organisationens rykte genom att undvika dataintrång.
   - Identifiera känslig data: Utvärdera vilken information som är mest känslig för din organisation (t.ex. personuppgifter, affärshemligheter, finansiella data).
   - Skapa klassificeringskategorier: Definiera olika nivåer av känslighet (t.ex. offentlig, intern, konfidentiell, hemlig).
   - Tilldela klassificering: Klassificera varje dataobjekt baserat på dess innehåll och användningsändamål.
   - Implementera åtkomstkontroller: Använd klassificeringen för att tillämpa lämpliga åtkomstkontroller (t.ex. behörighetsgrupper, kryptering).

Sammanfattningsvis är dataklassificering en central del av att skydda information från obehörig åtkomst. Genom att använda tydliga kategorier och effektiva säkerhetsåtgärder kan vi minimera riskerna och säkerställa att endast auktoriserade användare får tillgång till känslig data.

Remissvar

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

2024-04-22

FI dnr 24-3703
(Anges alltid vid svar)

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Ert dnr: Fi2024/00259

Finansinspektionens synpunkter

Finansinspektionen (FI) har inget att invända mot förslagen i sak men vill lämna följande synpunkter på konsekvensanalysen.

FI konstaterar att Myndigheten för digital förvaltning ges möjlighet att ta fram bindande föreskrifter om interoperabilitetslösningar för den offentliga förvaltningen. Förslaget är långtgående och kan innebära stora kostnader för myndigheterna och det behöver beaktas när sådana krav ställs. Utredningen föreslår att regeringen ska föreslå en utökad låneram i de fall en tvingande nationell interoperabilitetslösning leder till ökade kostnader för en statlig myndighet. Det är dock inte säkert att det är tillräckligt om nyttorna inte omedelbart materialiseras eller helt uteblir för en enskild myndighet, vilket utredningen framställer som troligt. FI anser därför att utredningens förslag i den delen är otillräckligt. Det krävs troligen även anslagsförstärkningar motsvarande förväntade kostnader för att undvika att myndigheter tvingas prioritera ner sin övriga verksamhet.

FI vill upplysningsvis framhålla att myndigheten är involverad i arbete för att skapa interoperabilitet mellan de europeiska tillsynsmyndigheterna. Mot den bakgrunden vill inspektionen särskilt instämma i och betona det som tas

upp i utredningen om vikten av att säkerställa att den styrning som ges i Sverige är förenlig med den internationella utvecklingen.

FINANSINSPEKTIONEN

Daniel Barr
Generaldirektör

Sara Smeds
Myndighetsjurist

I detta ärende har generaldirektören Daniel Barr beslutat.
Myndighetsjuristen Sara Smeds har varit föredragande.

Kopia till fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se.

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare
Finansdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Handläggare
Enheten för analys
Charlotte Larsson Sandén

Datum
20240502

Vårt ärendenummer
00491-2024

Ert ärendenummer
Fi2024/00259

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Folkhälsomyndigheten tillstyrker utredningens samtliga förslag med följande kommentarer.

Folkhälsomyndighetens kommentarer

Generella kommentarer

Det övergripande nationella folkhälsomålet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. En viktig grund för Folkhälsomyndighetens arbete är att samla in och analysera data från olika källor genom löpande uppföljningar av hälsoläget för att tidigt upptäcka förändringar i befolkningen, så väl som för de bakomliggande, samhälleliga förutsättningarna och de strukturella faktorerna som påverkar hälsan. Förbättrade förutsättningar för interoperabilitet underlättar även hanteringen av utbrott av smittsamma sjukdomar, epidemier och pandemier. För att bättre kunna följa upp folkhälsan i både fredstid och vid höjd beredskap är därmed de föreslagna lösningarna viktiga för att dela data inom och mellan olika datadomäner.

Folkhälsomyndigheten deltar gärna i framtida utredningar inom området för att lyfta hur myndigheten ser på möjligheterna till delning av data. Därutöver deltar Folkhälsomyndigheten gärna i eventuella delprojekt kopplade till Diggs och MSB:s uppdrag inom informationssäkerhet.

9.5.4 Interoperabilitetslösningar

Folkhälsomyndigheten har svårt att bedöma om den definition av interoperabilitetslösning som anges i 3 § i förslaget till lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet är uttömmande och/eller kan ge upphov till

framtida tolkningsproblem, t.ex. på grund av den tekniska utvecklingen. Om så är fallet behöver definitionen justeras.

9.7.1 Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete och 9.7.2 Digg ska analysera nyttor och kostnader med nationella interoperabilitetslösningar

Folkhälsomyndigheten saknar i dessa avsnitt en diskussion om säkerhetsperspektiv. Där nyttor och kostnader analyseras bör också säkerheten analyseras så att inte dessa områden står emot varandra. Nyttor och kostnader påverkar säkerheten och behöver också analyseras över tid eftersom det är viktigt att analyser av nyttor och kostnader inte sker på bekostnad av säkerheten.

9.10 Informationssäkerhet vid ökad datadelning – koordinerade skyddsnivåer?

I arbetet med att bedöma befintlig rådgivning och stöd inom området informationssäkerhet och eventuell utökning av detta stöd bör förutom dagens befintliga stöd som finns att hämta på MSB:s webbplats och på Informationssäkerhet.se också funktionen CERT-SE:s arbete på MSB ingå. CERT-SE är Sveriges nationella Computer Security Incident Response Team (CSIRT) med uppgift att stödja det svenska samhället i arbetet med att hantera och förebygga it-säkerhetsincidenter.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Tegmark Wisell. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Anna Bessö, chefsjuristen Bitte Bråstad och enhetschefen Lisa Brouwers deltagit. Utredaren Charlotte Larsson Sandén har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Charlotte Larsson Sandén

Färgelanda kommun

Kommunledningskontoret
Nämndsekreterare
Niklas Englund

Yttrande
2024-04-30
2024/160

Yttrande - remissvar på SOU 2023/96 ’En reform för datadelning’

Yttrande
Färgelanda kommun anser att betänkandet pekar på viktiga brister i hur olika delar av den offentliga förvaltningen delar data med varandra. Det är klart att dessa brister hindrar den digitala utvecklingen och försvårar för den offentliga sektorn att hantera dagens samhällsutmaningar på ett effektivt sätt. Den föreslagna lagen om offentlig förvaltnings interoperabilitet är ett viktigt steg för att adressera dessa problem och skapa en mer enhetlig och effektiv infrastruktur för datadelning.

När vi tittar på förslaget är det viktigt att komma ihåg att små kommuner och förvaltningar kan få det svår när det gäller att implementera nya system för datadelning. De kan behöva extra stöd, både ekonomiskt och tekniskt, för att implementera ett säkert och ändamålsenligt system.

Genom att se till att alla, oavsett storlek på sin verksamhet, har rätt resurser och expertis för att genomföra dessa förändringar på rätt sätt kan vi skapa en mer rättvis och effektiv digitalisering inom den offentliga sektorn. Det är viktigt att alla delar av den offentliga förvaltningen kan samarbeta på lika villkor för att maximera fördelarna med datadelning och säkerställa ett robust och säkert system.

Sändlista
Regeringskansliet

REMISSYTTRANDE

2024-04-24

FRA beteckning
Dnr 3.2:3138/24:2

Finansdepartementet

Er handläggare	Ert datum	Er beteckning
	2024-02-02	Fi2024/00259
FRA handläggare	FRA föreg. datum	FRA föreg. beteckning
Fanny Björklund		

Betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Försvarets radioanstalt (FRA) har – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande synpunkter på författningsförslagen i det remitterade betänkandet.

Rubriken i yttrandet är hämtad från betänkandet.

9.6 Styrning av interoperabilitet vid datadelning (s. 220)

Betänkandet innehåller förslag på en skyldighet för offentlig förvaltning att vid datadelning använda nationella interoperabilitetslösningar som har föreskrivits med stöd av lag. Det föreslås vidare ett undantag för tillämpningen av detta om det är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet. Enligt förslaget ska dock huvudregeln vara att nationella interoperabilitetslösningar som har meddelats genom föreskrifter ska tillämpas, och att det föreslagna undantaget endast kommer att bli aktuellt att tillämpa vid enstaka tillfällen.

FRA anser inte att det föreslagna undantaget är tillräckligt utan anser att myndighetens verksamheter uttryckligen ska undantas från den föreslagna skyldigheten att använda nationella interoperabilitetslösningar vid datadelning.

FRA är en del av svensk underrättelsetjänst med uppgift att bedriva försvarsunderrättelseverksamhet till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt i övrigt kartläggning av yttre hot mot landet enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Inom försvarsunderrättelseverksamheten ska FRA

FRA
Box 301
161 26 BROMMA

Telefon
010 – 557 46 00

Telefax

Org.nr
20 21 00 - 0365

FRA

bedriva signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. FRA bedriver signalspaning i syfte att kartlägga bl.a. yttre militära hot, internationell terrorism och annan grov gränsöverskridande brottslighet, allvarliga yttre hot mot samhällets infrastrukturer, främmande underrättelseverksamhet mot svenska intressen och övriga internationella företeelser som har betydelse för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. All signalspaning är riktad mot utländska förhållanden och sker på uppdrag av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Nationella operativa avdelningen inom Polismyndigheten.

FRA bedriver även cybersäkerhetsverksamhet. FRA får efter begäran stödja sådana statliga myndigheter och enskilda verksamhetsutövare som hanterar information som bedöms vara känslig från sårbarhetssynpunkt eller i ett säkerhets- eller försvarspolitiskt avseende. FRA ska särskilt kunna stödja insatser vid nationella kriser med IT-inslag, medverka till identifiering av inblandade aktörer vid IT-relaterade hot mot samhällsviktiga system, genomföra it-säkerhetsanalyser, och ge annat tekniskt stöd.

För uppgifter rörande FRA:s verksamhet gäller i stor omfattning sekretess enligt bl.a. 15 kap. 2 § OSL. I många delar är de uppgifter som finns hos FRA av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kvalificerat hemliga.

Sammanfattningsvis bedriver FRA på regeringens uppdrag försvarsunderrättelseverksamhet till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. FRA bedriver också cybersäkerhetsverksamhet till stöd för de mest skyddsvärda verksamheterna. FRA noterar att betänkandet saknar en analys av hur förslaget förhåller sig till de verksamheter som FRA bedriver och de lagstiftningar som styr verksamheten. Mot denna bakgrund anser FRA att det föreslagna undantaget inte är tillräckligt, och att myndighetens verksamheter uttryckligen ska undantas från skyldigheten att använda nationella interoperabilitetslösningar som föreslås i betänkandet.

I detta ärende har chefsjuristen Michaela Dráb beslutat. I den slutliga handläggningen har också deltagit juristen Fanny Björklund (C JUR:s kansli/rättsenheten), tillika föredragande.

Försvarets radioanstalt

FRA

Michaela Dráb

Fanny Björklund

Sändlista

Externt för kännedom
Försvarsdepartementet/EFU
Försvarsdepartementet/Rättssekretariatet
Försvarsdepartementet/ECH

Internt FRA
GD
ÖD
Chefsjuristen
Biträdande chefsjuristen
C GD:s stab
C KOM
AC
C JUR:s kansli/C Rätts

Finansdepartementet

Ert tjänsteställe, handläggare	Ert datum	Er beteckning
	2024-02-02	Diarienummer Fi2024/00259

Vårt tjänsteställe, handläggare	Vårt föregående datum	Vår föregående beteckning
HKV FST JUR OFR, Anna Saarikoski, anna.saarikoski@mil.se		

Remissyttrande över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Försvarsmakten har fått betänkandet *En reform för datadelning (SOU 2023:96)* på remiss och lämnar följande synpunkter.

Tillämpningsområdet för föreslagen författning

Av 4 § förslag till lag (202X:00) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet framgår att den offentliga förvaltningen ska vid datadelning använda nationella interoperabilitetslösningar enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 §. I samma bestämmelse anges att detta inte ska tillämpas för de data som omfattas av datadelningen om det är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet.

Den föreslagna regleringen är bred och det är inte tydligt vad som avses med interoperabilitetslösningar. Det medför att det blir svårt att förutsäga konsekvenserna för berörda myndigheter och att gränsdragningen mot tänkta sektorsvisa regleringar avseende interoperabilitetslösningar inte blir tydlig. Försvarsmakten saknar vidare en analys av hur den föreslagna regleringen förhåller sig till den verksamhet som Försvarsmakten bedriver. Utredningen anger att det föreslagna undantaget endast kommer att bli aktuellt att tillämpa vid enstaka tillfällen (sid. 222). En sådan tillämpning av aktuellt undantag skulle inte ta höjd för Försvarsmaktens behov. Sammantaget, mot ovanstående bakgrund, förordar Försvarsmakten att det föreslagna undantaget breddas.

Vikten av säkerhet för nationella interoperabilitetslösningar

Försvarsmakten delar utredningens uppfattning att ökad datadelning leder till nya risker i form av större exponering av information (sid. 161). Vikten av säkerhet och risken med att samla information som rör flera myndigheter och aktörer har illustrerats genom exempelvis ransomeware-attacken mot Tietoevry och attacken mot Vaccinationsregistret. Dessa exempel på attacker och informationsförluster är kända. Därutöver måste förutsättas att det sker intrång och informationsförluster som inte uppdagas.

Försvarsmakten konstaterar att utredarens uppdrag är komplext och i den mån en interoperabilitetslösning inte endast avser formatet för de data som ska utbytas utan även innebär att system kopplas samman, krävs adekvata säkerhetsåtgärder som säkerställer riktigheten av den information som delas samt säkerheten för de system som kommunicerar med varandra. Det är därför centralt att säkerheten för en interoperabilitetslösning omhändertas redan under framtagandet av denna och när föreskrifter tas fram för regleringen av interoperabilitetslösningar.

Utredaren har föreslagit ett utredningsuppdrag för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap; att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och med den offentliga förvaltningen. Ett sådant utredningsuppdrag bedömer Försvarsmakten inte är tillräckligt för att tillgodose säkerheten för de interoperabilitetslösningar som tas fram. Det behöver säkerställas att författningskrav rörande informationssäkerhet även omfattar den myndighet som svarar för en interoperabilitetslösning och de myndigheter som delar data genom en sådan lösning.

För att hantera krav på tillgänglighet, riktighet och sekretess för den information som berörs av en interoperabilitetslösning behöver sannolikt en samordnad informationsvärdering och samordnat skydd av informationen övervägas, vilket även utredningsuppdraget ovan återspeglar. Vidare – för att säkerställa förtroende för en gemensam säkerhet och gemensam nivå för säkerhetsåtgärder – kan samråd med den myndighet som har föreskriftsrätt rörande krav på informationssäkerhet, i likhet med vad som framgår av säkerhetsskyddslagen övervägas, jfr. 3 kap. 2 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955).

Framtagande av interoperabilitetslösningar och föreskrifter – i samråd med bl.a. Försvarsmakten

I betänkandet föreslås att Myndigheten för digital förvaltning ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete med offentlig förvaltning och andra aktörer, se 3 § i förslag till förordning (202X:00) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet. I 4 § förslag till samma förordning föreslås även att Myndigheten för digital förvaltning får ett mandat att meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar, efter att berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig.

Utifrån Försvarsmaktens uppdrag att ytterst hävda Sveriges nationella oberoende och att myndigheten har skyddsvärden som återfinns i statlig grunddata har Försvarsmakten ett behov av att de interoperabilitetslösningar som tas fram inte äventyrar dessa skyddsvärden och att dessa lösningar därför tas fram i samråd med Försvarsmakten. På motsvarande sätt ser Försvarsmakten att eventuella föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar behöver tas fram i samråd med myndigheten. Försvarsmakten föreslår därför att det av en kommande förordning uttryckligen framgår att de nationella interoperabilitetslösningar och eventuella föreskrifter om sådana lösningar som ansvarig myndighet tar fram ska ske i samråd Försvarsmakten, bl.a. för att säkerställa den fortsatta tillämpningen av lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter. Motsvarande behov av att uttryckligen reglera krav på samråd kan finnas även för andra myndigheter.

I beredningen av detta yttrande har chefsingenjör IT-säkerhet Ulrik Söderblom och major Jens Nordin deltagit.

Detta yttrande har beslutats av chefsjurist Carin Bratt. I den slutliga handläggningen har dessutom ställföreträdande chefsjurist Helene Arango Magnusson, sektionschef Annika Grahn Sulusi deltagit och som föredragande försvarsjurist Anna Saarikoski.

Carin Bratt

Anna Saarikoski

Sändlista
Regeringskansliet (Finansdepartementet)

<u>För kännedom</u>
Försvarsdepartementet (RS och EFU)
HKV FST STAB ÖB GD Stöd
HKV FST STÖD LEDUND
Must

Datum
2024-04-29

Vår beteckning
FK 2024/003064

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

(Fi2024/00259)

Sammanfattning

Försäkringskassan instämmer i de behov av ökad datadelning som utredningen för fram men delar inte uppfattningen att det huvudsakliga hindret för ökad datadelning är bristande teknisk och semantisk interoperabilitet. Det som i första hand behövs för att möjliggöra ökad datadelning är istället förändrade rättsliga förutsättningar, särskilt avseende sekretess.

Försäkringskassan har inga invändningar mot mer och tydligare styrning av interoperabilitet i den mån det behövs för att realisera önskvärd datadelning. Ökad interoperabilitet medför dock inte bara fördelar utan även risker och kostnader. Det behövs därför en balanserad styrning som väger behov, risker och kostnader mot varandra ur ett helhetsperspektiv, och som går hand i hand med den finansiering som krävs. Enligt Försäkringskassans uppfattning bör det därför vara regeringen som svarar för styrningen.

Mot denna bakgrund avstyrker Försäkringskassan utredningens förslag till lag och förordning som ger Myndigheten för digital förvaltning (Digg) mandat att genom föreskrifter styra andra myndigheter, trots att styrningen i hög grad kan påverka dessa myndigheters verksamhet och kostnader. Försäkringskassan anser dessutom att vissa begrepp i den föreslagna lagen är alltför otydliga.

Försäkringskassan tillstyrker att Digg ska vara behörig myndighet enligt den nya EU-förordningen om ett interoperabelt Europa. Försäkringskassan tillstyrker också förslagen om vidare utredning gällande dels sektorsspecifik styrning av interoperabilitet, dels säkerhetsfrågor kopplade till ökad datadelning. Försäkringskassan har inga invändningar mot ett politiskt mål om datadelning, men anser att ett eventuellt sådant mål bör utformas på ett annorlunda och tydligare sätt än vad utredningen föreslår.

4 Interoperabilitet vid datadelning

Försäkringskassan instämmer i utredningens resonemang om att datadelning mellan myndigheter är en förutsättning för det offentligas förmåga att hantera komplexa och sektorsövergripande samhällsproblem och att ökad datadelning kan bidra till att effektivisera verksamheter och förenkla för enskilda och företag. Som utredningen konstaterar ligger ökad datadelning och vidareutnyttjande av data också i linje med den svenska regeringens digitaliseringsmål och de ambitioner som finns inom europeiska unionen. Försäkringskassan delar däremot inte utredningens uppfattning att det primära hindret för ökad datadelning är bristande teknisk och semantisk interoperabilitet.

Försäkringskassan har redan i nuläget ett omfattande informationsutbyte med andra myndigheter och har inte identifierat några kritiska tekniska interoperabilitetshinder i

Wimi FK14007_009_W

arbetet med att etablera dessa utbyten. Försäkringskassans erfarenhet är att det generellt har gått att finna kostnadseffektiva lösningar som är ändamålsenliga utifrån syfte och sammanhang. Försäkringskassans bild är att den datadelning som i dagsläget är rättsligt möjlig, och som förväntas bli möjlig till följd av nu pågående lagstiftnings-initiativ, kan genomföras utan att man i stor skala implementerar förvaltnings-gemensamma tekniska standarder och krav. Däremot kan det inom specifika sektorer, främst på hälsodataområdet, finnas påtagliga behov av att utveckla och ställa krav på sektorsgemensamma lösningar för att möjliggöra ökad datadelning.

Enligt Försäkringskassans uppfattning är det rättsliga begränsningar, särskilt sekretess-regler, som utgör det primära hindret för ökad datadelning. Enligt betänkandet har flera myndigheter framfört till utredningen att sekretess utgör ett betydande hinder för ökad datadelning och att de rättsliga möjligheterna att dela data mellan myndigheter behöver förbättras. Utredningen betonar dock att det inte ingått i deras uppdrag att föreslå sådana ändringar och att en central utgångspunkt i arbetet har varit att fokusera på *hur* data delas, inte *att* data ska delas eller *vilka* data som ska delas mellan vilka aktörer. Försäkringskassan anser emellertid att en sådan åtskillnad mellan hur och vad är problematisk, eftersom frågan om hur knappast kan besvaras utan en klar bild av vad som ska åstadkommas.

Försäkringskassan har vid flera tillfällen påtalat behovet av ett perspektivskifte i synen på sekretess mellan myndigheter, bland annat i en framställan till regeringen i april 2021 om tillsättande av en utredning som överväger om sekretessgränser mellan myndigheter bör avskaffas (dnr FK2021/004438). Vilka myndigheter som finns och hur ansvars-fördelningen mellan dem ser ut har i stor utsträckning historiska skäl och varken myndighetsindelningen som sådan eller de sekretessgränser som gäller mellan myndigheterna är självskrivna. Enligt Försäkringskassans uppfattning bör stats-förvaltningen i större utsträckning ses som en helhet, där det som står i fokus är hur förvaltningen gemensamt kan ombesörja det offentliga åtagandet på bästa sätt. Personlig integritet är ett tungt vägande intresse och personuppgifter bör inte spridas mer än nödvändigt. Det är dock antalet personer som tar del av, eller kan ta del av, en uppgift snarare än antalet myndigheter som dessa personer arbetar på som definierar hur spridd uppgiften är. Det som är väsentligt ur ett integritetsperspektiv är, menar Försäkringskassan, att befattningshavare inte har åtkomst till fler personuppgifter än vad som behövs för att utföra arbetsuppgifterna. Det är däremot varken nödvändigt eller önskvärt att låta myndighetsgränser hindra tillgång till uppgifter som behövs för att utföra uppdraget på ett effektivt och rättssäkert sätt.

Försäkringskassan förespråkar således genomgripande förändringar i synsätt, regelverk och praktik gällande datadelning mellan myndigheter, i syfte att utveckla och effektivisera statsförvaltningen för medborgarnas bästa. Sådana förändringar skulle sannolikt föra med sig behov av ökad interoperabilitet och även viss myndighets-gemensam digital infrastruktur osv., vilket Försäkringskassan bejakar. En storskalig implementering av förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar som inte utgår från de behov och de rättsliga möjligheter till datadelning som finns eller förväntas finnas i närtid framstår däremot inte som samhällsekonomiskt lönsam. Det skulle istället riskera att spoliera kostnadseffektiva och ändamålsenliga lösningar som olika myndigheter redan har tagit fram eller överväger att ta fram utifrån konkreta behov.

När det gäller de utmaningar kopplade till semantisk interoperabilitet som utredningen tar upp vill Försäkringskassan framhålla att även dessa till stor del hänger samman med regelverkens utformning, dvs. att samma eller snarlika begrepp definieras eller tolkas på olika sätt i olika regelverk. Ett exempel är begreppet bosättning; det socialförsäkrings-rättsliga bosättningsbegreppet är inte identiskt med bosättningsbegreppet i folkbokföringsregelverket, vilket begränsar möjligheten att vidareanvända data om bosättning mellan myndigheter. Data är inte en oförmedlad och obestridlig representation av verkligheten utan är beroende av definitioner och tolkningar som ofta

är rättsligt bestämda. Semantisk interoperabilitet sammanfaller med andra ord till stor del med rättslig interoperabilitet och kan inte uppnås genom föreskriftsrätt för en myndighet, utan förutsätter en mer omfattande standardisering av de begrepp som används i olika regelverk.

9 Utredningens förslag

Förslaget om ny lag och förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet

Försäkringskassan har inga invändningar mot mer och tydligare styrning av interoperabilitet i den mån det behövs för att realisera önskvärd datadelning. Ökad interoperabilitet medför dock inte bara fördelar utan även risker. Långtgående krav på interoperabilitet kan leda till onödiga kostnader och till lösningar som inte är fullt ändamålsenliga utifrån andra aspekter. Problematiska inlåsningseffekter kan snabbt uppstå till följd av den höga tekniska utvecklingstakten. Gemensamma lösningar kan också generera så kallade *single points of failure* som medför allvarliga säkerhetsrisker. Det behövs således en balanserad styrning, som väger behov, risker och kostnader mot varandra ur ett helhetsperspektiv.

Enligt Försäkringskassans uppfattning är det också väsentligt att den instans som svarar för styrningen kan tillhandahålla den finansiering som krävs för att berörda myndigheter ska kunna implementera de föreskrivna lösningarna. Vinster med interoperabilitetslösningar realiseras ofta på längre sikt och inte sällan på andra håll än hos den eller de myndigheter vars anslag belastas. När nya kostnadsdrivande föreskrifter tas fram behövs det därför som regel också justeringar av berörda myndigheters anslag, eller en anpassning av deras uppdrag så att de tillkommande kostnaderna kan rymmas inom befintlig ram.

Mot ovanstående bakgrund avstyrker Försäkringskassan utredningens förslag till ny lag och förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet. Försäkringskassan anser inte att utredningen visat att det för närvarande finns ett faktiskt och betydande behov av styrning av förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar som kan motivera de föreslagna författningarna. Det som i första hand behövs för att möjliggöra en ökad datadelning är istället ändringar i sekretessregelverket och översyn av andra rättsliga förutsättningar, såsom dataskyddsregelverk och rättsliga definitioner av begrepp i olika författningar. Den författningsstyrning av interoperabilitetslösningar som eventuellt behövs eller som kommer att behövas längre fram bör utgå från ett helhetsperspektiv och gå hand i hand med nödvändig finansiering. Det bör därför vara regeringen som vid behov föreskriver om sådana lösningar.

Det kan noteras att i Finland, som är det land som utredningen lyfter fram som främsta jämförelseland och förebild när det gäller styrning av interoperabilitet, sker styrningen genom lag och genom en informationshanteringsnämnd inom finansministeriet. Den modell som utredningen föreslår, där en myndighet ges mandat att genom föreskrifter styra andra myndigheter i frågor som i hög grad kan påverka deras verksamhet och kostnader, är inte bara principiellt problematisk utan framstår också som udda vid en internationell jämförelse.

Försäkringskassan anser dessutom att tillämpningsområdet för den föreslagna lagen och förordningen är otydligt. Dels är begreppet interoperabilitetslösning, som är centralt i de föreslagna författningarna, diffust och dels är det svårt att utläsa vilka organ som är avsedda att innefattas i begreppet den offentliga förvaltningen. Se vidare nedan (avsnitt 12 Författningskommentarer). Försäkringskassan vill i sammanhanget påpeka att avgränsningen till den offentliga förvaltningen innebär att behovet av interoperabilitet

med privata aktörer, exempelvis utförare av offentligt finansierad vård, inte adresseras av utredningen men är en angelägen fråga att analysera framdeles.

Övriga förslag

Utredningen föreslår att Digg ska vara behörig myndighet enligt den nya EU-förordningen om ett interoperabelt Europa. Försäkringskassan konstaterar att detta uppdrag ligger väl i linje med Diggs befintliga uppdrag och tillstyrker därför förslaget.

Utredningen föreslår också att behov och förutsättningar för sektorsspecifik styrning av interoperabilitet ska utredas vidare samt att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ges i uppdrag att utreda om ökad datadelning kräver koordinerade skyddsnivåer samt utökad rådgivning och stöd till myndigheter avseende säkerhetsfrågor. Försäkringskassan tillstyrker detta och vill särskilt understryka vikten av att analysera och hantera de säkerhetsrisker som ökad datadelning och interoperabilitet medför.

Utredningen föreslår vidare ett politiskt mål om att den offentliga förvaltningens mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030. Försäkringskassan har inga invändningar mot ett mål om ökad datadelning, men anser att ett sådant eventuellt mål bör formuleras med direkt fokus på datadelning snarare än i termer av interoperabilitet. Enligt Försäkringskassans uppfattning bör interoperabilitet ses som ett medel snarare än ett mål i sig. Försäkringskassan anser även att den föreslagna målformuleringen är alltför vag för att få en tydlig styrande effekt eller vara möjlig att följa upp. För att målet ska kunna operationaliseras behöver det preciseras vad som utgör den mest angelägna datadelningen. Om målet formuleras i termer av interoperabilitet bör det tydliggöras vilka aspekter av interoperabilitet som innefattas (jfr utredningens resonemang på s. 39 om fyra ”lager av interoperabilitet” som bland annat inkluderar rättsliga förutsättningar för datadelning).

11 Konsekvenser av utredningens förslag

Utredningens föreslår att det införs ett rättsligt ramverk i form av en lag och en förordning, som lägger grunden för framtida styrning i sak. Som utredningen konstaterar är det innehållet i den framtida styrningen som avgör vilka nyttor, kostnader och andra konsekvenser som uppstår. Som framgår ovan anser Försäkringskassan att detta talar för att det bör vara regeringen som svarar för både styrningen och hanteringen av dess kostnadsmässiga konsekvenser.

Försäkringskassan noterar att det i betänkandet förs resonemang om den så kallade finansieringsprincipen, och att utredningen anser att kostnader som framdeles kan drabba kommuner och regioner när de ska implementera föreskrivna lösningar skulle kunna finansieras genom minskning av statliga myndigheters anslag. Enligt utredningen skulle det i så fall handla om de statliga myndigheter som har störst it-budget, eftersom de på sikt förmodas få stor nytta av ökad interoperabilitet. Försäkringskassan delar inte alls detta synsätt. Förvaltningsanslaget för statliga myndigheter syftar till att täcka existerande kostnader för den verksamhet som myndigheten har i uppdrag att bedriva. När kostnadsminskningar kan realiseras bör förvaltningsanslaget givetvis anpassas men en myndighet kan inte bedriva verksamhet utan tillräcklig finansiering.

12 Författningskommentarer och 1 Författningsförslag

1 § andra stycket i förslag till lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet

Enligt 1 § andra stycket i den föreslagna lagen avses med den offentliga förvaltningen statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag.

I avsnitt 2.4.3 och 9.4.1 i betänkandet förs vissa resonemang om vad som innefattas i den offentliga förvaltningen och det redogörs för ett antal bestämmelser i andra författningar där uttryck som offentlig förvaltning, myndighet, osv. används. Bland annat refereras det till 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF). Vid tillämpningen av TF anses regeringen, förvaltningsmyndigheterna, domstolarna och de kommunala nämnderna utgöra myndigheter. Riksdagen och beslutande kommunala församlingar jämställs enligt TF med myndigheter.

Försäkringskassan anser att det i viss mån är oklart vilka organ som innefattas i definitionen av den offentliga förvaltningen i den föreslagna lagen. Om regeringen går vidare med utredningens förslag bör det i det fortsatta lagstiftningsarbetet förtydligas hur begreppet ska tolkas, särskilt med avseende på om domstolarna, regeringen, riksdagen och de myndigheter som lyder under riksdagen innefattas.

Utredningen föreslår att kommunala men inte statliga bolag ska omfattas av lagen men anger ingen motivering till åtskillnaden. Någon egentlig motivering till varför ekonomiska föreningar och stiftelser där kommuner utövar ett rättsligt bestämmande inflytande inte bör omfattas lämnas inte heller; det anges bara att man inte funnit skäl att inbegripa sådana organ. Försäkringskassan har inga synpunkter i sak på dessa avgränsningar men om regeringen går vidare med förslagen är det enligt myndighetens uppfattning önskvärt att de motiveras mer utförligt.

3 § i förslag till lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet

I denna bestämmelse definieras vissa ord och uttryck i lagen, bland annat det i sammanhanget centrala begreppet interoperabilitetslösning. Med en interoperabilitetslösning avses ”en återanvändbar resurs som avser rättsliga, organisatoriska, semantiska eller tekniska krav, såsom konceptuella ramverk, riktlinjer, referensarkitektur, tekniska specifikationer, standarder, tjänster och applikationer, samt dokumenterade tekniska komponenter, såsom källkod, som syftar till att uppnå interoperabilitet vid datadelning”. Definitionen överensstämmer med hur en interoperabilitetslösning definieras i den nya EU-förordningen om ett interoperabelt Europa.

Försäkringskassan anser att definitionen av en interoperabilitetslösning är mycket oklar och att det därför inte är möjligt att förutse hur de föreslagna reglerna skulle kunna komma att tillämpas och vilka konsekvenser som skulle uppstå. Det är särskilt oklart vilka rättsliga och organisatoriska krav som skulle kunna utgöra eller vara en del i en interoperabilitetslösning som Digg kan föreskriva om. Försäkringskassan anser att utredningen inte visat att det finns tungt vägande skäl att använda samma begrepp och definition i svensk rätt som i den nya EU-förordningen, trots den betydande oklarhet som följer med begreppet. EU-förordningen tar endast sikte på gränsöverskridande offentliga tjänster och medför inga tvingande krav på att använda vissa lösningar. Den kan därmed inte förväntas få någon genomgripande generell påverkan på den svenska offentliga förvaltningen, åtminstone inte i närtid. Utredningens förslag till lag och förordning syftar däremot till att göra det obligatoriskt för hela den svenska förvaltningen att använda sådana lösningar som Digg föreskriver om, vilket kan få stor påverkan på många myndigheter. Försäkringskassan anser att nackdelarna med att återanvända ett så oklart begrepp som interoperabilitetslösning framstår som klart större än de, främst rättssystematiska, fördelar som det kan innebära att använda samma begrepp som i EU-förordningen. Enligt Försäkringskassans uppfattning bör en föreskriftsrätt för en myndighet avgränsas på ett tydligt sätt.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av överdirektör Maria Rydbeck, rättschef Marie Axelsson, stabschef Julia Brundin samt rättslig expert Pernilla Keinestam Lindell, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Pernilla Keinestam Lindell

KS/2024:44

KS AU § 12

En reform för datadelning (SOU 2023:96) – yttrande

Allmänna utskottets beslut

1. Gagnefs kommun har inget att erinra avseende slutbetänkande ”En reform för datadelning (SOU 2023:96)” samt översända yttrandet till Finansdepartementet, Regeringskansliet.

Ärendebeskrivning

Regeringen beslutade den 14 juli 2022 att uppdra åt en särskild utredare att analysera befintlig styrning och reglering av interoperabilitet vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och från den offentliga förvaltningen till externa aktörer. Utredaren skulle utifrån analysen föreslå om och hur styrning och reglering av interoperabilitet bör och kan utvecklas.

Gagnefs kommun har erbjudits möjligheten inkomma med synpunkter på det betänkande som utredningen överlämnat efter genomfört uppdrag.

Gagnefs kommun välkomnar och stöder förslaget i "En reform för datadelning" rörande införandet av en lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet. Kommunen ser särskilt positivt på kravet på att använda nationella interoperabilitetslösningar. Denna del av reformen identifierar och adresserar effektivt ett kritiskt behov av enhetlig och smidig datadelning över förvaltningsgränser, vilket är avgörande för att förbättra den offentliga sektorns tjänster och dess digitala transformation.

Genom att implementera nationella interoperabilitetslösningar underlättas ett mer sammanhållet och effektivt datautbyte, vilket inte bara möjliggör för Gagnefs kommun att effektivisera den interna verksamheten utan även stärker kommunens förmåga att samarbeta med andra kommuner, myndigheter och externa aktörer. Detta är ett viktigt steg mot en mer sammanhängande, transparent och tillgänglig offentlig sektor som kan möta medborgarnas och samhällets behov på ett innovativt sätt.

Gagnefs kommun ser fram emot att bidra till och dra nytta av de fördelar som denna reform för med sig, och bekräftar kommunens positiva inställning till förslaget utan erinran.

Beslutsunderlag
Tjänsteutlåtande, kommunstyrelsens förvaltning, 2024-03-12, 2 sidor.

Slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96), 2024-02-02, Fi2024/00259, 6 sidor.

En reform för datadelning, SOU 2023:96, 317 sidor.

Protokollsutdrag
Regeringskansliet, Finansdepartementet

Datum 2024-04-24
Ärendenummer SLK-2024-00170

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Diarienummer Fi2024/00259

Göteborgs Stads yttrande över remiss En reform för datadelning SOU 2023:96

Göteborgs Stads har givits tillfälle att yttra sig över remiss från Finansdepartementet En reform för datadelning SOU 2023:96. Göteborg Stad är positiva till en starkare styrning och reglering avseende interoperabilitet inom offentlig sektor. Göteborgs Stad ser därmed genomgående positivt på de förslag och bedömningar som framgår av betänkandet. Det finns dock vissa områden där Göteborgs Stads ser skäl att yttra sig.

9.3 Det bör vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030
Det är viktigt att beakta rättsliga förutsättningar för datadelning i förhållande till det föreslagna målet att uppnå full interoperabilitet senast år 2030. Det betonas att en ny lag bör förhålla sig till och inte påverka bestämmelser om tillgång till data, personuppgiftsskydd och andra relevanta lagar och förordningar. Det finns anledning till att se över de rättsliga förutsättningarna för datadelning och hur den nya lagstiftningen kan harmoniseras med andra lagar och regelverk. Det innebär bland annat att olika ansvarsroller behöver utredas närmare för att möjliggöra en ändamålsenlig tillämpning av ny lag. Frågan om personuppgiftsansvaret och rättslig grund ur ett dataskyddsperspektiv bör om möjligt klargöras ur ett generellt perspektiv. Detta gäller även ansvaret för informationens riktighet, konfidentialitet och tillgänglighet.

Det hade även varit önskvärt med ett förtydligande vad som anses vara den mest angelägna datadelningen inom den offentliga sektorn. Detta för att veta hur verksamheter ska prioritera i strävan att nå målet avseende interoperabilitet till 2030.

9.7.1 Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete

Digg bedöms lämpliga att ha ansvar för att ta fram nationella interoperabilitetslösningar och att få föreskriva om dessa. Samarbetet med andra myndigheter och aktörer är en viktig förutsättning för att säkerställa att föreskrifterna är praktiskt genomförbara. Det är även av stor vikt att leverantörer och aktörer som inte omfattas av Lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet får tydliga incitament att tillämpa de standarder som föreskrivs av Digg.

Göteborgs Stad vill särskilt betona vikten av att specificera och definiera ramarna för samarbetet mellan Digg och andra berörda myndigheter, kommuner och externa aktörer för att säkerställa att de föreskrifter och riktlinjer som utvecklas är realistiska och genomförbara inom den offentliga sektorns olika delar.

9.7.3 Digg får meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar

Det är angeläget att Digg så snart det är möjligt sätter de ramverk som ska gälla. Ramverken ska säkerställa att kraven på interoperabilitet utifrån ny lagstiftning och tillhörande föreskrifter från Digg ingår i kommande upphandlingar av IT-tjänster.

9.7.4 Digg ska stödja den offentliga förvaltningen

Ett stöd för att främja användningen av nationella interoperabilitetslösningar bör även omfatta bedömningar av hur olika regelverk för informationssäkerhet, säkerhetsskydd, dataskydd samt offentlighet och sekretess påverkar nyttjandet av dessa. Det är viktigt att användandet av interoperabilitetslösningarna kan ske på ett effektivt sätt.

9.8 Inget behov av sanktioner i dagsläget

Göteborgs Stad instämmer i bedömningen om att ett sanktionssystem inte ska vara aktuellt i ett initialt skede. En organisation kan ha en omfattande mängd system, där en omställning gentemot nya standarder kan ta tid utifrån teknisk utveckling, plattformsbyten eller löptider på befintliga avtal av systemlösningar.

9.10 Informationssäkerhet vid ökad datadelning – koordinerade skyddsnivåer?

Utredningen föreslår att MSB ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom hela den offentliga förvaltningen och med externa aktörer. Göteborgs Stads bedömning är att MSB:s uppdrag bör ha en hög prioritering då det inom uppdraget finns potential till tydligare säkerhetsregler inom informationssäkerhet.

Gustaf Adolfs Torg 1 stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se
404 82 Göteborg 031-365 00 00 (kontaktcenter) goteborg.se

11.4 Konsekvenser i form av kostnader

Göteborgs Stad ser att vägen gentemot mer interoperabilitet kommer att ställa krav på investeringar. Utifrån hur utredningen presenterar finansieringen finns det en risk att omfattande omställningskostnader hamnar på kommunerna. Av utredningen framgår inte heller något resonemang avseende tidsramar för omställning till eventuella tvingande föreskrifter gällande interoperabilitetslösningar.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen antecknade Jörgen Fogelklou (SD) som yttrande en skrivelse från den 17 april 2024, se bilaga.

Göteborg den 24 april 2024
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Gustaf Adolfs Torg 1 stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se
404 82 Göteborg 031-365 00 00 (kontaktcenter) goteborg.se

Yttrande angående Remiss från Finansdepartementet - En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Sverigedemokraterna ställer sig positiva till utredningens slutsatser. Det finns stora nyttor för individer och offentlig förvaltning med interoperabilitet vid datadelning, såsom ett förbättrat informationsutbyte mellan myndigheter, bättre service för enskilda, en högre tillgänglighet, delaktighet, datakvalitet, effektivitet och tillit. Detta måste dock ske mycket kontrollerat med höga säkerhetskrav.

Inspektionen för vård och omsorg

2024-04-02

Dnr 6.1.3 066331/2024

Box 45184, 104 30 Stockholm
Telefon 010-788 50 00 ● registrator@ivo.se
www.ivo.se ● Org.nr 202100-6537

Avdelning Verksamhetsstöd
Klas-Göran Petersson

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över - SOU 2023:96 En reform för datadelning

Ert dnr Fi2024/00259

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) tillstyrker utredningens förslag.

IVO ser det som särskilt positivt att det införs ett krav på att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ska samarbeta med offentlig förvaltning och privata aktörer vid framtagandet av interoperabilitetslösningar och att föreskrifter får meddelas först efter att berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Sofia Wallström. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Tommy Hansen, chefsjuristen Karin Lewin och enhetschefen Helene Klackenberg Ingrao deltagit. IT-chefen Klas-Göran Petersson har varit föredragande.

Beslutet har godkänts elektroniskt den 20240422.

Integritetsskydds myndigheten

Regeringskansliet, Finansdepartementet

Diarienummer:
IMY-2024-1742

Ert diarienummer:
Fi2024/00259

Datum:
2024-04-30

Yttrande över En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har granskat förslaget huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter. IMY lämnar följande synpunkter.

Samverkan med IMY (avsnitt 1.2, 9.7.1 och 9.7.3)

IMY har förståelse för utredningens inställning att det krävs flexibilitet i regleringen av vilka myndigheter som ska delta i arbetet med att ta fram nationella interoperabilitetslösningar. Samtidigt behöver det säkerställas att frågor om personuppgiftsbehandling identifieras i det arbetet. Effekterna av interoperabilitet för behandling av personuppgifter kan vara svåra att överblicka, särskilt innan interoperabilitetslösningarna har konkretiserats. Det bör även beaktas att föreskrifterna om interoperabilitetslösningar kan omfattas av kravet på samråd med tillsynsmyndigheten enligt artikel 36.4 i dataskyddsförordningen.[1]

Mot den bakgrunden anser IMY att det bör föreskrivas en skyldighet att ge IMY möjlighet att yttra sig över förslag till föreskrifter om nationella interoperabilitets-lösningar. Det kan ske exempelvis i 4 § den föreslagna *förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet,* jämför 26 § förordning (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.

Detta yttrande har beslutats av vikarierande generaldirektören David Törngren efter föredragning av juristen Fredrik Löfgren. Vid den slutliga handläggningen har även tillförordnade rättschefen Cecilia Agnehall och enhetschefen Linn Sandmark medverkat.

David Törngren, 2024-04-30 (Det här är en elektronisk signatur)

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

INTERNET STIFTELSEN

2024-05-02

Finansdepartementet

Fi2024/00259

Gemensamt remissvar Internetstiftelsen och MetaSolutions på betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Internetstiftelsen har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96). Vi har berett svaret tillsammans med vårt helägda bolag Metasolutions AB som varit utredningen behjälplig med sakkunskap.

Om Internetstiftelsen

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället.

Vi är en stiftelse och vår urkund slår fast att vi ska säkerställa en stark och säker infrastruktur för internet som tillgodoser dagens och framtidens behov i Sverige samt främja forskning, utbildning och undervisning med inriktning på internet. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter även drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt och att ge kunskap om internetanvändningen i Sverige samt digitaliseringens påverkan på samhället. Vi tillhandahåller evenemang och utbildningsinsatser som gör det enklare att förstå och använda internets tjänster och som bidrar till ökad kompetens och fler möten som främjar internetinnovation.

Internetstiftelsen har en lång historik av samverkan med myndigheter, civilsamhälle och näringsliv inom en rad olika områden. Vi samarbetade exempelvis med MSB och Polisen inom deras regeringsuppdrag Tänk Säkert, en nationell informationskampanj som riktade sig till allmänhet och företag med syftet att öka kunskapen om informations- och cybersäkerhet samt förstärka målgruppernas förmåga att skydda sig mot brott, sommar och höst 2022. Internetstiftelsens rapport Svenskarna och internet används av många, inklusive regeringen, för att följa upp hur internetanvändningen utvecklas i Sverige och hur digitalisering påverkar individer. Internetstiftelsens data kring digital delaktighet utgör viktiga indikatorer för digitaliseringspolitiken.

Internetstiftelsens största satsning, som finansierats med intäkter från domännamnsverksamheten, har varit att ta ansvar för att finansiera, etablera och utveckla en identitets- och behörighetsfederation för skol- samt vård- och omsorgssektorn. Med våra federationer; Sambi och Skolfederation, förenklar vi

inloggning och höjer säkerheten i identitets- och kontohantering för både användare och leverantörer.

Om federationer

Federationer skapar förutsättningar och främjar viktiga samhällsfunktioner. Även om det finns väl definierade standarder och en relativt utbredd *best practice* bland federationsoperatörer i världen så är branschen nischad med få aktörer, vilket gör det mycket viktigt att den som befinner sig i ekosystemet eller vill ta sig in, kan hantera de komplexa lagren av hur tillit etableras inom en federation och hur den är knuten till den tekniska infrastrukturen. Det behövs också en god förståelse för olika mjukvarors förmågor och begränsningar och en relation till de nationella och internationella forum som hanterar dessa frågor. En bristfällig förståelse kan skapa stora problem med implementationer, interoperabilitet, säkerhetsbrister och begränsningar i framtida vidareutveckling.

Internetstiftelsen har under tio års tid erbjudit en federationslösning i två sektorer; Skolfederation för skolsektorn och Sambi – SAMverkan för Behörighet och Identitet – inom hälsa, vård och omsorg. Inom skolsektorn har Skolfederation etablerat sig som en viktig digital infrastruktur. Skolsektorns digitalisering drivs av skolans behov av en effektiv hantering av digitala läromedel och digitala administrativa tjänster samt GDPR:s krav på personuppgiftshanteringen, samt att en identitets- och behörighetsfederation är ett krav från Skolverket för genomförande av digitala nationella prov (DNP).

Utvecklingen av Internetstiftelsens två sektorsspecifika lösningarna sker med utgångspunkt från medlemmarnas behov, såväl tekniska behov som upprättande av affärsmodeller. Merparten av våra investeringar de senaste 10 åren, cirka 150 miljoner kronor, har fokuserat på de gemensamma ramverken, överenskommelserna, policyer etc. När det gäller Sambi har dessa tagits fram i en etablerad samverkan med E-hälsomyndigheten (då Apotekens Service AB), Inera (då Center för eHälsa i samverkan), SKR (då SKL) och Internetstiftelsen samt därefter regioner och marknadsaktörer. En identitets- och behörighetsfederation är ett av de krav som E-hälsomyndigheten ställt vid införande av Nationella läkemedelslistan (NLL). Sambi är den enda lösningen i Sverige som komplett uppfyller detta utan att något nytt behöver byggas eller tas fram. Sambi erbjuder lösningen till stat, region, kommun, apotek, privata vårdgivare samt tandläkare, veterinärer m.fl. Lösningen är framtagen, etablerad och har en drifts- förvaltnings- och utvecklingsorganisation. Genom att vi har en etablerad organisation har vi också kapacitet att i vår utvecklingsorganisation parallellt utveckla framtidens federativa tjänster, som till exempel MOA (*machine and organization authentication*) som möjliggör ytterligare standardiserad informationsöverföring över organisationsgränser och vi ser över framtida behov av OpenID Federation.

En identitets- och behörighetsfederation är en regelstyrd verksamhet dit man ansluter sig som medlem, man är inte en kund som köper en tjänst utan man ingår i ett ramverk

av överenskommelser. Till exempel kan man inte vara garanterad anslutning då processen föregås av en tillitsgranskning, det räcker alltså inte att vilja bli medlem, man måste godkännas. Den tillitsgranskningsprocess som upprättades vid starten av Sambi är en grundläggande funktion. Det är alltså viktigt att förstå att federativa lösningar uppstår i samverkan och är likvärdiga med annan mjuk infrastruktur och tjänster som regeringen från tid till annan hänvisat till.

Om MetaSolutions

MetaSolutions levererar lösningar för hållbar informationshantering. Som ett företag i teknikens framkant är våra produkter och lösningar baserade på webbarkitektur efter internationella standarder.

MetaSolutions hjälper organisationer i hela Europa att publicera öppna data, skapa dataportaler och bygga skräddarsydda lösningar baserade på länkad data. Med EntryScape erbjuder vi en flexibel och användarvänlig molnplattform baserad på öppen källkod och länkad data. Entryscape är grunden för Sveriges dataportal som drivs av Digg och Metasolutions har mångårig erfarenhet av samverkan med Digg.

Inställning till betänkandet

Internetstiftelsen uppskattar uppdraget att analysera befintlig styrning och reglering av interoperabilitet vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och från den offentliga förvaltningen till externa aktörer och ser positivt på utredningens förslag i stort. Några kommentarer på betänkandet lämnas nedan.

Kommentarer på betänkandet

När det gäller utredningens förslag att statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag ska tillämpa den föreslagna lagen (avsnitt 9.4.1) vill Internetstiftelsen och MetaSolutions peka på att en alltför snäv avgränsningen kan leda till olyckliga konsekvenser eftersom uppgifter liksom data som kan anses ingå i samhället utförs av en bredare krets aktörer än enkom de som till exempel finansieras av offentliga medel. Ett bredare tillämpningsområde, förslagsvis aktörer som agerar inom ramen för samhällets intresse skulle medföra att syftet med lagen uppfylls i högre utsträckning.

Avseende utredningens förslag, att Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete med offentlig förvaltning och andra aktörer (avsnitt 9.7.1) välkomnar Internetstiftelsen och MetaSolutions att förslaget är att samarbeta med en bred krets aktörer. Vi understryker vikten av att ta tillvara erfarenheter på området från en bred bas och som även inkluderar sektorer med sektorsspecifika krav och utmaningar. Vi vill särskilt lyfta fram utredningens förslag att

återanvända interoperabilitetslösningar som framtagits utanför det offentliga, enligt principen om återanvändning.

Gällande styrning inom sektorer eller områden genom speciallagstiftning (avsnitt 9.9) delar Internetstiftelsen uppfattningen att det finns ett behov av fortsatt utredning av förutsättningarna för att införa styrning av interoperabilitet inom sektorer eller områden. Enligt Internetstiftelsen och MetaSolutions är det viktigt att styrningen inom sektorer hanteras sektorsvis till exempel i samverkan med branschföreningar, detta då olika sektorer har olika förutsättningar.

Vidare stödjer Internetstiftelsen och MetaSolutions utredningens förslag (avsnitt 9.6.1) om hur interoperabilitet ska underlättas genom att använda etablerade standarder i Europeiska ramverket för interoperabilitet (EIF) och den svenska motsvarigheten Svenskt ramverk för digital samverkan.

Avslutningsvis anser Internetstiftelsen och MetaSolutions att lösningar för interoperabilitet mellan myndigheter och de privata aktörer som omfattas av förslaget måste utgå från samma tekniska och semantiska specifikationer. För att begränsa den totala utvecklingsinsatsen, och därmed kostnaden för alla berörda myndigheter, så bör tekniska lösningar också utgå från förvaltningsgemensamma specifikationer och informationsmodeller.

Ärendet har beretts av VD för MetaSolutions AB Johan Harrysson, Vice President Federated Services Anna Kelly, IAM and Federation Experter Rasmus Larsson och Johan Sandin samt Project Manager Alexandra Adelöf. I den slutliga handläggningen har även bolagsjuristen Clara Ludvigsson deltagit.

För Internetstiftelsen

Carl Piva, VD

Yttrande

Datum
2024-05-03

Diarienummer
2.6.17-01956/2024

Regeringskansliet
Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se

Slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96)

(Ert diarienummer Fi2024/00259)

Jordbruksverket har beretts tillfälle att yttra sig över ovan rubricerat betänkande.

Jordbruksverket tillstyrker förslagen i betänkandet.

I detta ärende har generaldirektören Christina Nordin beslutat. Anders Mårtensson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Ida Lindblad Hammar.

Christina Nordin

Anders Mårtensson

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia

Fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Synpunkter från Jönköpings kommun

Jönköpings kommun tillstyrker utredningens förslag och instämmer i att det finns en stor nytta med gemensamma standarder som i sin tur möjliggör interoperabilitet vid datadelning inom offentlig förvaltning och därmed en ökad digital samverkan.

Nedan följer några synpunkter av allmän karaktär:

Undantag för interoperabilitet
Nationella interoperabilitetslösningar ska vara tvingande för all offentlig förvaltning och ska som huvudregel gälla såvida det inte är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet. Det är enligt förslaget upp till respektive myndighet att bedöma frågan i det enskilda fallet. Utifrån givna definitioner av data och datadelning borde exempelvis epost som utväxlas mellan två myndigheter i enskilt ärende omfattas av förslaget. I 2.4.2 anges att direktiven för utredningen inte avsåg sådant tillhandahållande och mottagande som sker i enstaka fall, exempelvis utlämnande av allmän handling eller enstaka uppgiftsutbyten mellan myndigheter.

Det finns dock inget undantag i lagförslaget. Om avsikten är att viss datadelning ska undantas från nationella interoperabilitetslösningar utifrån aspekter som inte hänför sig till informationssäkerhet och Sveriges säkerhet, bör detta förtydligas i förslaget.

Förhållande till offentlighetsprincipen
I det fortsatta arbetet bör det även beaktas hur förslaget förhåller sig till offentlighetsprincipen. Förslaget innebär tvång för den offentliga förvaltningen att använda nationella interoperabilitetslösningar vid datadelning. Det bör förtydligas i vilken utsträckning handlingar som tillhandahålls inom ramen för offentlighetsprincipen ska omfattas av interoperabilitetskraven. Vidare finns det anledning att förtydliga hur kraven på nationell interoperabilitetslösning förhåller sig till uppgiftsutlämnande som följer av lagstadgad uppgiftsskyldighet, särskilt med beaktande av huruvida uppgiftsskyldigheten fullgörs analogt eller digitalt.

Finansiering
Det bör i det fortsatta arbetet förtydligas att finansieringsprincipen ska tillämpas då förslaget innebär ökade kostnader för kommuner och regioner.

Avslutningsvis vill Jönköpings kommun också betona vikten av transparens gentemot medborgarna och att den information som får delas alltid måste delas med hög säkerhet och respekt för den personliga integriteten.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson	Johan Fritz
Kommunalråd	*Stadsdirektör*

Handläggare	Datum	Ärendebeteckning
Helena Johansson	2024-04-24	KS 2024/0114

Finansdepartementet

Remiss av SOU 2023:96 En reform för datadelning

Hej,
Kalmar kommun avstår från att ge synpunkter på remiss av SOU 2023:96, en reform för datadelning.

Med vänlig hälsning

Johan Persson
Kommunstyrelsens ordförande

Kommunledningskontoret
Adress Box 611, 391 26 Kalmar | Besök Östra Sjögatan 18
Tel 010-352 0000 vx |

KAMMARKOLLEGIET

2024-04-10

REMISSVAR

Rättsavdelningen
Karin Bergh
Karin.Bergh@Kammarkollegiet.se
08-700 06 57

Finansdepartementet

E-post
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar gällande betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Er referens: Fi2024/00259

Kammarkollegiet tillstyrker förslagen i det remitterade betänkandet.

Detta yttrande har beslutats av avdelningschefen Elisabeth Hammar efter föredragning av juristen Karin Bergh.

Elisabeth Hammar

Karin Bergh

Regeringskansliet/Finansdepartementet
Säkerhetschef
Handläggare

KS 2024/1262

§ 78
Svar på remiss av en reform för datadelning

Efter tillstyrkan från allmänna utskottet beslutar kommunstyrelsen

att anta yttrandet som sitt eget och sända det till Regeringskansliet/Finansdepartementet som svar på remissen senast den 3 maj 2024

Sammanfattning
Karlskrona kommun har getts möjligheten att svara på betänkandet av Utredningen om interoperabilitet vid datadelning (SOU 2023:96). I betänkandet föreslås det ett förslag till ett nytt regelverk för att skapa förmågan mellan olika system att kunna kommunicera med varandra vid datadelning inom och med hela den offentliga förvaltningen. Behovet av att eventuellt stärka informationssäkerheten ingår i betänkandet, det föreslås däremot inga ändringar i gällande regelverk för säkerhetsskydd, informationssäkerhet, offentlighet och sekretess eller dataskydd.

Sverige har länge strävat efter att vara ledande inom digitalisering och utnyttja dess möjligheter. Datadelning är en central del av detta, särskilt inom den offentliga förvaltningen. Tyvärr hindras effektiv datadelning av brister i interoperabilitet – det vill säga förmågan att smidigt dela och använda data mellan olika system och aktörer.

Dagens bristande förmåga försvårar datadelning både inom den offentliga förvaltningen och med externa aktörer. Ofta är datadelningen så olikartad att manuell hantering krävs, vilket leder till sämre datakvalitet och ineffektivitet. Detta hindrar oss från att realisera de fördelar som datadelning kan ge, såsom bättre informationsutbyte mellan myndigheter, förbättrad service för medborgare och ökad tillit.

Förmågan att kunna utbyta information mellan olika system är också avgörande för samhällets innovation och nätverkseffekter. Utan smidig datadelning blir det svårare att möta dagens utmaningar, från brottsbekämpning och klimatförändringar till pandemihantering och medborgarservice.

forts.

§ 78 forts.
Svar på remiss av en reform för datadelning

Beskrivningen av förslaget framgår av bilaga 1.

Karlskrona kommuns synpunkter:
Förslaget kommer att innebära konsekvenser för kommuner och regioner genom att digitaliseringsområdet kommer att styras mer jämfört med dagens situation. Det kommunala självstyret kommer att påverkas genom att kommuner och regioner kommer att vara skyldiga att använda de interoperabilitetslösningar som beslutas och kraven kommer att avse sådant som kommuner och regioner idag själva beslutar om.

För att säkerställa att datadelning fungerar effektivt behövs en sammanhållen styrning och ett nytt regelverk. Detta är särskilt viktigt med tanke på kommande krav från EU. Genom att skapa bättre förutsättningar för förmågan att utbyta information mellan olika system kan vi främja samhällsutvecklingen och möta framtidens utmaningar.

Utredningen visar att rapporteringen från kommuner och regioner till statliga myndigheter är omfattande, tidskrävande och innefattar många gånger manuella inslag. Det är en process som kräver noggrannhet och resurser. Genom att införa obligatoriska interoperabilitetslösningar kan man minska manuell inrapporteringen avsevärt vilket skulle kunna frigöra tid och resurser för andra viktiga uppgifter inom kommuner och regioner. Mot den bakgrunden ställer sig Karlskrona kommun positiv till förslaget.

_____

Knivsta kommun

2024-04-22

Kommunstyrelsen
YTTRANDE
Diarienummer KS-2024/103

Yttrande från Knivsta kommun – Remiss av SOU 2023:96 En reform för datadelning

Bakgrund

Knivsta kommun har ombetts att svara på remiss av betänkande ”En reform för datadelning” (SOU 2023:96). Svaren ska skickas till Finansdepartementet senast den 3 maj.

Förslagen i En reform för datadelning (SOU 2023:96) har i syfte att förbättra interoperabilitet och främja effektiv dataledning inom den offentliga förvaltningen. Det förslås bland annat;

Att ett politiskt mål införs om att den offentliga förvaltningens mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030.

Att offentlig förvaltning ska använda sig av nationella interoperabilitetslösningar som fastställs av Myndighet för digital förvaltning (Digg) genom föreskrifter. Dessa lösningar ska vara gemensamma och syfta till att främja interoperabilitet vid datadelning, men de ska inte användas om det finns säkerhetsrisker vid aktuella datadelningstillfället.

Utöver den övergripande lagstiftningen föreslås att sektorspecifik interoperabilitetstyrning bör genomföras genom lagstiftning för varje sektor eller område med olika förvaltningsregleringar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) får i uppdrag att utreda gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra säkerhetsåtgärder för datadelning inom den offentliga förvaltningen och med externa aktörer. Detta syftar till att säkerställa en adekvat skyddsnivå för datadelning och att eventuellt stärka stödet för säker datadelning.

Sammanfattning

Knivsta kommun ser positivt på förslagen som utredningen har föreslagit och har inget att erinra.

Kommunstyrelsens ordförande

Matilda Hübinette

Kommerskollegium
National Board of Trade Sweden

YTTRANDE
2024-05-02 Dnr 2024/00217-2

Jonas Jeppson

Finansdepartementet

Yttrande över SOU 2023:96
En reform för datadelning

Ert diarienummer Fi2024/00259

Kommerskollegium välkomnar förslagen i utredningen men vill i sammanhanget framföra följande.

Kommerskollegium efterlyser en fördjupad analys av hur förslagen om nationella regler och eller standarder förhåller sig till Sveriges åtaganden inom EU och WTO. Detta bland annat utifrån aspekterna av huruvida införandet av aktuella standarder kan motiveras av legitima skyddshänsyn och om de i sådant fall ska anmälas i enlighet med EU:s anmälningsdirektiv EU 2015/1535 samt till WTO för det fall lösningen inte följer av internationell standard och kan ha avsevärd inverkan på internationell handel.

Kommerskollegium ser dessutom behov av att samråd avseende de förslagna lösningarna för standardisering sker med andra relevanta intressenter såsom de svenska standardiseringsorganisationerna i syfte att finna en lösning som stödjer interoperabilitet och förbygger regelfragmentering och handelshinder.

Kommerskollegium vill slutligen betona att standarder inte är tvingande för myndigheter att följa. När standarder görs tvingande utgör de inte längre en standard utan en teknisk regel. För tekniska regler gäller särskilda bestämmelser, såsom anmälningsskyldighet enligt anmälningsdirektiv EU 2015/1535.

Beslut om yttrandet har fattats av chefsjuristen Jonas Jeppson efter samråd med ämnesråden Anna Sabelström och Heidi Lund.

Jonas Jeppson

Postadress: Box 6803, 113 86 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 89
Telefon: 08-690 48 00
E-post: kommerskollegium@kommerskollegium.se
www.kommerskollegium.se

Kriminalvården

REMISSVAR

Datum
2024-04-30

Vårt diarienummer
KV 2024-3300

Finansdepartementet

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Er beteckning Fi2024/00259

Kriminalvården har inga synpunkter på de förslag som utredningen lämnar.

Detta yttrande har beslutats av rättschefen Caroline Oredsson efter föredragning av verksjuristen Jenny Nyman. Chefen för enheten för klientjuridik Lisa Gezelius har varit med vid den slutliga handläggningen av ärendet.

Caroline Oredsson

KV0286 Ver.04 2022-04

Organisatorisk enhet	Adress	Telefon	E-post
Huvudkontoret	601 80 Norrköping	077-228 08 00	Registraturen.HK@kriminalvarden.se

2024-04-29
Infoklass: 1

Diarienummer:
KFM 2191-2024

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Fi2024/00259

Kronofogdemyndigheten (Kronofogden) ser fördelar med förslagen som utgör ett steg på vägen till en interoperabel offentlig förvaltning i Sverige. Eftersom många myndigheter har byggt upp befintliga lösningar för datadelning ser Kronofogden det som önskvärt att förflyttningen mot nationella interoperabilitetslösningar i första hand sker på frivillig väg, genom rekommendationer från DIGG. Regeringen bör sedan följa utvecklingen av interoperabilitet i den offentliga förvaltningen och införa tvingande reglering först om det visar sig vara nödvändigt.

Vid en tvingande reglering behöver det utredas hur myndigheternas kostnader ska finansieras, eftersom DIGG:s föreskrifter sannolikt kommer att bli kostnadsdrivande för den offentliga förvaltningen. För Kronofogdens del kommer det att behövas både extra medel och utökad låneram för att byta ut befintliga lösningar för datadelning.

Kronofogden vill till sist understryka att det är av vikt att DIGG utför sitt uppdrag i nära samarbete med myndigheterna och att det kommer att krävas djup teknisk kompetens hos DIGG för att de nationella interoperabilitetslösningarna ska bli bra. För att det ska fungera så är det av vikt att DIGG ges tillräckliga förutsättningar att genomföra det föreslagna uppdraget.

Det här beslutet har fattats av rikskronofogde Fredrik Rosengren. Verksjurist Lovisa Forsblad har föredragit ärendet. I den slutliga handläggningen har även biträdande rikskronofogde Cecilia Hegethorn Mogensen, rättschef Ulrika Lindén, verksamhetsdirektör verkställighet Mats Bengtsson, verksamhetsdirektör krav och betalning Tomas Höglund, verksamhetsdirektör överskuldsättning Kristin Alm, Hr-direktör Maria Johansson, verksamhetsstödsdirektör Marie Olausson, kommunikationsdirektör Pernilla Gyllner och It-direktör Annika Steffner deltagit. Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför underskrift.

Postadress
Box 1050
172 21 SUNDBYBERG

Besöksadress
Nygatan 20

Telefon 0771-73 73 00
www.kronofogden.se
kontakt@kronofogden.se

National Library of Sweden

Beslutsdatum	2024-04-15
KB:s dnr	KB 2024-190
Mottagare	Finansdepartementet fi.remissvar@regeringskansliet.se
Mottagares dnr	Fi2024/00259

Kungliga bibliotekets remissvar av slutbetänkandet ”En reform för datadelning” (SOU 2023:96)

Ställningstagande

Kungliga biblioteket instämmer i förslaget.

Karin Grönvall har beslutat detta yttrande. Mats Niklasson har varit föredragande.

Beslutet har signerats elektroniskt.

Karin Grönvall

Riksbibliotekarie

Mats Niklasson

Verksjurist, Avdelningen för verksamhetsstöd

KUSTBEVAKNINGEN

Organisatorisk enhet	Handläggare
Rätts- och säkerhetsenheten	Anna-Clara Eriksson

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Datum	Dnr
2024-04-16	2024-310:2

Informationssäkerhetsklassificering
Begränsat skyddsvärde

Ert datum	Er referens
2024-02-02	Fi2024/00259

Remissvar avseende slutbetänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Kustbevakningen ser positivt på utredningens förslag till ett nytt regelverk för att skapa interoperabilitet vid datadelning inom och med den offentliga förvaltningen.

Vi har, utifrån Kustbevakningens verksamhetsområde, inga synpunkter att anföra avseende det remitterade betänkandet.

Beslut om detta yttrande har fattats av chefsjuristen Sara Thörngren. I ärendets handläggning har deltagit enhetschefen Malin Arnlund, enhetschefen Ann Lundin, arkivarien tillika sektionschefen Eva Norén Tegård, dataskyddsombudet Cecilia Stenér och verksjuristen Anna-Clara Eriksson, föredragande.

Sara Thörngren

Anna-Clara Eriksson

Extern digital kopia till:
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se
Försvarsdepartementet, enheten för samhällsskydd
Försvarsdepartementet, rättssekretariatet

Intern digital kopia till:
Ledningsgruppens ledamöter
SRAT
TULL KUST
SEKO

POSTADRESS	TELEFON	TELEFAX	E-POST OCH INTERNET
Kustbevakningen Box 536 371 23 KARLSKRONA	0776-70 70 00 (växel)	0455-105 21	registrator@kustbevakningen.se www.kustbevakningen.se

LANTMÄTERIET

Regeringskansliet
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se.

2024-04-24
Lantmäteriets dnr: LM2024/006030
Mottagarens dnr: FI2024/00259

Yttrande över Slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Sammanfattning

Lantmäteriet har beretts möjlighet att yttra sig över Slutbetänkandet – En reform för datadelning (SOU 2023:96).

Lantmäteriet tillstyrker förslaget i de delar som avser:

• Ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara ska vara fullt interoperabel år 2030 och

• Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom och med den offentliga förvaltningen.

Lantmäteriet avstyrker förslaget i de delar som avser:

• En lag respektive en förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

Lantmäteriet ställer sig generellt positivt till initiativ som kan öka delning och användning av data inom och från offentlig förvaltning samt till förslag som syftar till att förbättra interoperabiliteten vid datadelning.

Enligt Lantmäteriets bedömning är det omöjligt att i dagsläget förutse hur de nationella interoperabilitetslösningarna kan komma att påverka myndigheten både verksamhetsmässigt och ekonomiskt.

Myndigheten delar utredningens uppfattning om att det krävs mer och tydligare styrning av interoperabilitet. Detta behövs på såväl en förvaltningsgemensam nivå som en sektorsspecifik nivå.

Lantmäteriet delar utredningens bedömning att interoperabilitet vid datadelning inom sektorer eller områden bör styras genom lagstiftning och av statliga myndigheter inom dessa sektorer eller områden.

Lantmäteriet bedömer att dessa frågor behöver utredas ytterligare. I den vidare beredningen behöver särskilt behovet av ökade resurser och hur dessa ska finansieras utredas närmare. Lantmäteriet bedömer att nuvarande förslag kommer att medföra ökade kostnader för myndigheten.

Lantmäteriets ståndpunkter och skälen för dem redovisas mer i detalj nedan. Rubriker och numrering motsvarar i huvudsak betänkandets disposition.

Ett politiskt mål

Avsnitt 9.3.

Lantmäteriet har inga invändningar mot utredningens förslag om att det ska vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030.

En ny lag för att styra den offentliga förvaltningens interoperabilitet

Avsnitt 9.1 och 9.4.

Lantmäteriet ställer sig generellt positivt till initiativ som kan öka delning och användning av data inom och från offentlig förvaltning samt till förslag som syftar till att förbättra interoperabiliteten vid datadelning.

Lantmäteriet delar utredningens uppfattning att det krävs mer och tydligare styrning av interoperabilitet. Däremot har myndigheten svårt att bedöma om utredningens förslag är den bästa lösningen på de problem som är beskrivna.

Lantmäteriet har inget att invända mot att det införs en lag respektive en förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet, men myndigheten ser vissa problem med utformningen av och innehållet i författningsförslagen.

Denna inställning utvecklas nedan.

Offentlig förvaltning

1 § förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet samt avsnitt 2.4.3 och 9.4.1.

Om lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet ska gälla, delar Lantmäteriet utredningens bedömning att den ska tillämpas av den offentliga förvaltningen.

Lantmäteriet föreslår att även statliga bolag omfattas av den föreslagna lagen. Då det idag sker ett kontinuerligt utbyte av data mellan myndigheter och statliga bolag, till exempel mellan Lantmäteriet och PostNord, är det naturligt att även bolagen omfattas av lagen.

Definitioner

3 § förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet samt avsnitt 2.4.2, 9.5.2 och 12.1.

Om lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet ska gälla, ställer sig Lantmäteriet positivt till att lagen innehåller vissa definitioner.

Myndigheten anser dock att formuleringen av definitionen av *datadelning* bör ses över för att undvika framtida tillämpningssvårigheter.

Definitionen bör i lagtexten vara sådan att det klart framgår att det som avses är datadelning som sker på ett omfattande, systematiskt eller återkommande sätt och att datadelning som sker i enstaka fall inte omfattas.

Enligt Lantmäteriets mening bör intern datadelning inom en myndighet inte omfattas av den föreslagna lagen. Även detta bör tydliggöras i definitionen.

Utredningen tar inte upp frågan om historiska data ska göras interoperabla eller om det kan finnas undantag avseende sådana. Det bör framgå om historiska data omfattas. Lantmäteriet vill här framföra att det skulle kunna medföra ökade kostnader för myndigheten att göra historiska data interoperabla.

Nationella interoperabilitetslösningar

4 § förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet och avsnitt 9.6.1

Lantmäteriet konstaterar att definitionen av *interoperabilitetslösning* är väldigt bred. Detta innebär att många olika typer av lösningar och åtgärder kan komma att tas fram. Utredningen fastställer inte vilken typ av lösningar som ska implementeras, även om vissa exempel ges. Enligt Lantmäteriets bedömning är det därför omöjligt att i dagsläget förutse hur de nationella interoperabilitetslösningarna kan komma att påverka myndigheten både verksamhetsmässigt och ekonomiskt.

Enligt Lantmäteriets uppfattning bör en föreskriftsrätt för en myndighet avgränsas på ett tydligt sätt. Den vida definitionen av interoperabilitetslösning gör att föreskriftsrätten för Myndigheten för digital förvaltning (Digg) inte framstår som väl avvägd.

Lantmäteriets bedömning är att föreskrifter om interoperabilitetslösningar, beroende på hur detaljerade deras innehåll är, kan skapa vissa inlåsningseffekter. Den tekniska utvecklingen går fort och det finns risk att hanteringen av att ta fram föreskrifter inte håller jämna steg.

Om lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet ska gälla, ser Lantmäteriet positivt på att skyldigheten att använda nationella interoperabilitetslösningar inte omfattar datadelning avseende data där det är olämpligt med hänsyn till informationssäkerhet eller Sveriges säkerhet.

Enligt Lantmäteriets uppfattning finns det dock en viss otydlighet i vad som omfattas av undantaget i 4 § andra stycket lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet. Som exempel kan både data som är känsliga i sig och en massa av data som innehåller känslig data behöva undantas. Vidare är det oklart om en myndighet kan tillämpa undantaget även i ett sådant fall det har tagits fram adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer för viss datadelning.

Lantmäteriet delar utredningens uppfattning att det bör vara upp till varje myndighet eller annan aktör som omfattas av lagen att bedöma huruvida en nationell interoperabilitetslösning är olämplig att använda i det enskilda fallet. Vilka specifika förutsättningar som gäller för vissa data borde den myndighet som innehar dessa ha bäst kännedom om.

Samarbete

3-4 § förslag till förordning (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet samt avsnitt 9.7.1 och 9.7.3.

Utredningen föreslår att Digg dels ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete med offentlig förvaltning och andra aktörer, dels får meddela föreskrifter efter att berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig. Lantmäteriet vill i denna del understryka vikten av att andra statliga myndigheter och andra aktörer tillåts att aktivt delta i framtagandet av interoperabilitetslösningar. Likaså vill myndigheten framhålla att det interoperabilitetsarbete som redan har gjorts på många håll bör tas i beaktande av Digg.

Utredningen nämner att Digg bör kommunicera tydligt till den offentliga förvaltningen vilka nationella interoperabilitetslösningar som är planerade att tas fram, men att detta inte är något som behöver regleras särskilt. Lantmäteriet vill poängtera vikten av att den offentliga förvaltningen i god tid får reda på planerade interoperabilitetslösningar, så att goda förutsättningar ges för att planera införandet av dem. Lantmäteriet tror därför att den kommunikation som Digg ska genomföra kan behöva regleras särskilt i förordningen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

Koordinerade skyddsnivåer

Avsnitt 9.10.

Lantmäteriet ställer sig bakom förslaget att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom och med den offentliga förvaltningen.

Lantmäteriet vill i denna del framföra att det idag saknas en förvaltningsövergripande lösning som gör att säkerhetskänslig information kan delas digitalt och tjänstebaserat. En eller flera aktörer bör få i uppdrag

att säkerställa en sådan lösning, förslagsvis MSB. Dagens lösning SGSI (Swedish Government Secure Intranet) behöver utvecklas.

Sektorsspecifik styrning

Avsnitt 9.9 och 9.11.1.

Lantmäteriet delar utredningens bedömning att interoperabilitet vid datadelning inom sektorer eller områden bör styras genom lagstiftning för respektive sektor eller område.

Lantmäteriet delar utredningens uppfattning att interoperabilitet inom sektorer bör styras av statliga myndigheter som redan har någon form av ansvar inom respektive sektor.

Som nämns i utredningen sker redan idag en etablering av sektorer där statliga myndigheter tar fram sektorsspecifik interoperabilitetsstyrning. Interoperabilitetsarbetet har kommit relativt långt inom vissa sektorer, som exempelvis samhällsbyggnadsprocessen avseende geodata. Enligt Lantmäteriet är det av stor vikt att nämnda arbete varken förbises eller bromsas av interoperabilitetslösningar på förvaltningsgemensam nivå.

Lantmäteriets preliminära bedömning är att det kan komma att uppstå gränsdragningsproblem mellan sektorsspecifika och förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar. Det är för närvarande oklart vilka interoperabilitetslösningar som kommer att ha företräde framför andra. Lantmäteriet anser därför, likt utredningen, att det finns behov av fortsatt utredning i denna del.

Lantmäteriet vill i denna del lyfta slutrapporten för regeringsuppdraget att ta fram ett förslag till färdplan för att fortsätta digitalisera samhällsbyggnadsprocessen, där Lantmäteriet bland annat ska lämna nödvändiga författningsförslag.

Vidare vill Lantmäteriet lyfta fram att Utredningen om ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister (SOU 2024:7) som tar sikte på en sektorsspecifik styrning av interoperabilitet och föreslår föreskriftsrätt till Lantmäteriet för interoperabilitetslösningar.[1]

Konsekvenser i form av kostnader

Avsnitt 11.4

Lantmäteriets uppfattning är att utredningens förslag sannolikt kommer att medföra ökade kostnader för myndigheten.

Utredningen anför att den s.k. lånemodellen ska tillämpas, dvs. att ökade kostnader för verksamhetsinvesteringar ska finansieras med lån. Enligt Lantmäteriets uppfattning är det väsentligt att den instans som ansvarar för

[1] Se SOU 2024:7, Förslag till lag om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation 2 kap. 3 § 4 p samt Förslag till förordning om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation, 2 kap. 46 §, 3 kap. 29 §, 4 kap. 5 §, 5 kap. 13 §, 6 kap. 8 §, 7 kap. 6 §, 8 kap. 12 § och 11 kap. 6 §.

styrningen av interoperabilitet kan säkra den finansiering som krävs för att myndigheterna ska ha möjlighet att införa nya lösningar och system. Digg kommer inte att kunna säkerställa finansiering för Lantmäteriets eventuella ökade kostnader.

Att införa gemensamma lösningar kan skapa vissa effektiviseringsvinster inom respektive myndighet men det tar ofta lång tid innan de realiseras. Enligt Lantmäteriets erfarenhet uppstår effektivitetsvinsterna oftare hos externa användare av tjänsterna än inom myndigheten som investerat i att införa interoperabilitetslösningarna. Som exempel kan anges att Lantmäteriet har tillgängliggjort en del öppna data som lett till effektivitetsvinster hos användarna och där motsvarande effekt inte har uppmätts hos myndigheten.

Beslutande

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Susanne Ås Sivborg.

I den slutliga handläggningen har verksamhetsutvecklare David Boman (föredragande), jurist Eleni Norberg och ställföreträdande Generaldirektör Anders Lundquist deltagit.

För Lantmäteriet

Susanne Ås Sivborg

OM PERSONUPPGIFTER

Läs hur Lantmäteriet hanterar dina personuppgifter på vår webbplats www.lantmateriet.se/personuppgifter, eller genom att kontakta kundcenter på 0771-63 63 63 eller kundcenter@lm.se.

LJUSNARSBERGS KOMMUN

2024-04-17

Kommunstyrelsen

Remissyttrande, En reform för datadelning (SOU 2023:96), Finansdepartementet

Ärendebeskrivning
Regeringen beslutade den 14 juli 2022 att uppdra åt en särskild utredare att analysera befintlig styrning och reglering av interoperabilitet vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och från den offentliga förvaltningen till externa aktörer (Kommittédirektiv 2022:118). Utredaren skulle utifrån analysen föreslå om och hur styrning och reglering av interoperabilitet borde och kunde utvecklas. Utredningen antog namnet Utredningen om interoperabilitet vid datadelning.

Särskild utredare, Erik Janzon, inkom i december 2023 med slutbetänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96). Betänkandet föreslår att det skall vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning skall vara fullt interoperabel senast år 2030 och att styrning för att uppnå interoperabilitet vid datadelning skall samlas i en ny lag benämnd lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet. Lagen skall innehålla ett antal definitioner, data skall definieras som information i digitalt format oberoende av medium, datadelning definieras som att tillhandahålla data eller ta del av data, interoperabilitet definieras som förmåga att tillhandahålla eller ta del av data genom informationssystem som interagerar med varandra och interoperabilitetslösning definieras som en återanvändbar resurs som avser rättsliga, organisatorisk, semantiska eller tekniska krav, såsom konceptuella ramverk, riktlinjer, referensarkitektur, tekniska specifikationer, standarder, tjänster och applikationer, samt dokumenterade tekniska komponenter såsom källord som syftar till att uppnå interoperabilitet vid datadelning. Vidare förslås att offentlig förvaltning skall använda nationella interoperabilitetslösningar som meddelas genom föreskrifter, i syfte att uppnå interoperabilitet vid datadelning, dock inte om det av säkerhetsskäl är olämpligt. Myndigheten för digital förvaltning (Digg) skall ansvara för att ta fram interoperabilitetslösningar.

Finansdepartementet inkom med en inbjudan till Ljusnarsbergs kommun till att inkomma med synpunkter på slutbetänkandet. Eventuella synpunkter skulle vara finansdepartementet tillhanda senast den 3 maj 2024. Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträde den 20 mars 2024 § 72 uppdra till kommunchefen undersöka om remissen skulle besvaras, och om ja, hur ett sådant svar skulle utformas.

Slutbetänkandet har översänts till IT-chef Daniel Tångring, vilken meddelat att IT-enheten, efter övervägande, kommit fram till att de inte har några betydande synpunkter på slutbetänkandet.

Förslag
Undertecknad föreslår, utifrån vad som anges ovan, kommunstyrelsen beslutar att Ljusnarsbergs kommun tackar för inbjudan till att inkomma med synpunkter men inte har något att erinra mot slutbetänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96).

Mikael Pulkkinen
Kommunchef

LUNDS UNIVERSITET

BESLUT

Diarienummer V 2024/908

Datum 2024-04-25

Adressat
Finansdepartementet

Rektor

Yttrande över En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Ert diarienummer Fi2024/00259.

Bakgrund

Lunds universitet har anmodats att inkomma med svar på remissen En reform för datadelning (SOU 2023:96). Detta dokument utgör universitetets samlade svar.

Universitetets synpunkter

Utgångspunkterna och ambitionen med en ökande datadelning och möjligheter till interoperabilitet är både önskvärda och nödvändiga. Samtidigt ställer önskan om ökande effektivitet andra, delvis nya, krav på arbetssätt, säkerhet och delaktighet. Betänkandet betonar vikten av en sammanhängande och effektiv datadelning för att möta samhällets utmaningar och uppnå olika digitaliseringsmål. Betänkandet föreslår en politisk styrning och nya regelverk för att säkerställa interoperabilitet och effektiv datadelning mellan olika delar av offentlig förvaltning. Detta inkluderar även en diskussion om internationella jämförelser och förslag på hur Sverige kan förbättra sin position.

Den offentliga sektorn hanterar enormt stora mängder data, med en oerhört stor spännvidd i användningen. Utmaningen i att, med gemensamma definitioner, standards eller systemkopplingar kunna hantera alla typer av data kan inte underskattas. Universitetet vill särskilt lyfta fram följande områden för fördjupad bearbetning:

Postadress Box 117, 221 00 Lund *Besöksadress* Kungshuset, Kyrkogatan 8, Lund *Telefon* 046-222 00 00
E-post karl.ageberg@rektor.lu.se *Webbadress* https://www.lu.se/

- Dataskydd och integritet. Rapporten behöver stärka sin diskussion kring dataskydd och integritet. Det är viktigt att säkerställa att datadelning sker på ett sätt som respekterar medborgarnas rätt till privatliv och följer gällande dataskyddslagstiftning.
- Teknisk infrastruktur. Rapporten behöver ta upp frågan om den tekniska infrastrukturen som krävs för datadelning. Det är viktigt att ha robusta och säkra system på plats för att hantera och skydda den delade informationen.
- Kostnader för interoperabilitet. Med tillkommande krav på interoperabilitet finns en stor risk för ökande kostnader. Vi saknar resonemanget om detta och då kanske framför allt resonemanget om att även om varje initiativ var för sig inte leder till ökande kostnader, så medför den ökande volymen av tillkommande uppdrag att kostnaderna ökar.

Slutsatser

Ambitionen om ökande interoperabilitet är viktig och lovvärd. Den adresserar också den decentraliserade och självständiga offentliga sektorns särart, att utifrån gällande lagar och regelverk självständigt bedöma hur dessa lagar och regler ska kunna följas på ett sätt som stödjer den egna verksamhetens uppdrag. Valet att gå via lagstiftning för interoperabilitet öppnar för en mål- och medeldiskussion. Ett alternativ skulle kunna vara att istället för att lagstifta om interoperabilitet, istället definiera olika saker/fenomen/objekt och utifrån dessa definitioner skulle sedan interoperabiliteten bli en konsekvens.

Inom forskningsvärlden pågår en kontinuerlig diskussion om data, delning av data, tillgängliggörande av data. Erfarenheterna visar tydligt på behovet av en gemensam kontext och gemensamma definitioner. Sker arbetet med att definiera datatyper etc. på en för abstrakt nivå, minskar attraktiviteten för att aktivt använda datatypen då den kanske inte längre motsvarar det som från början avsågs. Om detta resonemang appliceras på interoperabilitetsfrågan kan det finnas

en risk för att det blir allt för generiska definitioner som till slut inte kommer att fungera.

Beslut

Universitetet beslutar att avge ovanstående yttrande över En reform för datadelning SOU 2023:96.

Beslut att avge detta yttrande har fattats av undertecknad prorektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av utvecklingsstrateg Karl Ageberg, universitetsledningens staber.

Lena Eskilsson

Dokumentet är signerat digitalt, se slutet av dokumentet.

LÄKEMEDELSVERKET
SWEDISH MEDICAL PRODUCTS AGENCY

Yttrande

Pelle Persson
VOV, IT-enheten

Datum:
Dnr: 3.1.4-2024-010772
Skyddsnivå: (K0) Ingen/låg

Yttrande över utredningen En reform for datadelning (SOU 2023:96)

Sammanfattning

Läkemedelsverket har granskat förslaget mot bakgrund av myndighetens uppdrag och hur det kan komma påverka myndighetens verksamhet.

Läkemedelsverket välkomnar förslag till förbättringar inom området. Läkemedelsverket håller med om analyserna i rapporten, t.ex. ”Den datadelning som sker inom och med offentlig förvaltning är inte tillräckligt interoperabel, likartad eller effektiv för att leva upp till kommande krav från EU eller för att realisera nyttor med datadelning. I vissa fall är datadelningen så olikartad att manuell hantering krävs och det leder bland annat till en sämre datakvalitet, spårbarhet och riktighet.”

Läkemedelsverket vill även tillägga att det finns aspekter kring hur data struktureras av olika aktörer i en datadelningskedja, vilket påverkar användbarheten av datan. Till exempel struktureras en del av den data som Läkemedelsverket är källa till vidare av andra aktörer, vilket riskerar att leda till att den struktureras olika hos olika parter. Dock är läkemedels-området till stor del styrt av reglering på EU-nivå och Läkemedelsverket samarbetar inom EU för att t ex produktresuméer för läkemedel ska vara mer strukturerade redan vid godkännandet av produkten.

Utifrån de aspekter som Läkemedelsverket har att beakta lämnas följande synpunkter på enskilda delar av förslaget.

Generella kommentarer

När det gäller data som innehåller personuppgifter vore det, med hänsyn till regleringen i dataskyddsförordningen, önskvärt att det i författning eller på annat tydligt sätt framgår att data som samlas in av en myndighet även får användas för delning med andra myndigheter, så att det finns en klar rättslig grund för den personuppgiftsbehandlingen.

Frågan om hur åtkomsten till delad data ska regleras bör även tydligare belysas. Ur ett IT-säkerhets- och informationssäkerhetsperspektiv skulle det finnas fördel att t.ex. samtliga anställda vid svenska myndigheter har en tjänsteidentitet på samma sätt som det finns för hälso- och sjukvårdspersonal. En styrning av tillgång till data eller delar av data behöver troligen göras inte bara på juridisk person utan i vissa fall även på fysisk person och/eller roll/skyddsnivå. Här skulle t.ex. EFOS kunna vara ett krav vid samtliga myndigheter för att möjliggöra en grov men interoperabel åtkomststyrning till delat data.

Specifika kommentarer

Sammanfattning: Krav på att använda nationella interoperabilitetslösningar

Specifika nationella lösningar kan riskera att stå i konflikt mot internationella standarder på området. I de fall där en eller flera internationella standarder finns bör det därför utredas och övervägas om det är möjligt att använda dessa framför att ta fram en separat nationell interoperabilitetsstandard, för att undvika nya inlåsningseffekter.

Avsnitt 2.4.1 Interoperabilitet

Utöver de fyra lager av interoperabilitet som utredningen redogör för, är det Läkemedelsverkets mening att även den femte nivå ska belysas: Riktighets- och aktualitetsaspekten på de data som utbyts. En datakälla behöver t.ex. hålla tillräckligt hög kvalitet, ha tillräckligt hög täckningsgrad och vara tillräckligt aktuellt för det användningsfall som konsumerande part har. Ett folkbokföringsregister är t.ex. mindre användbart om det är frivilligt att deltaga, ingen validering finns om personen är skriven på en existerande gata eller om en adressändring slår igenom först en tid efter att personen ifråga flyttat från adressen.

Avsnitt 4 Interoperabilitet vid datadelning

I likhet med utredningens slutsatser (se avsnitt 9), är det även Läkemedelsverkets uppfattning att vägledningar, riktlinjer och modeller har begränsad praktisk betydelse när det gäller att nå interoperabilitet inom rimlig tid. En aktör som ska verka för datadelning behöver, via styrning och finansiering, kunna ta fram tjänster och datakällor som är möjliga att använda för andra myndigheter. För att minska dubbelarbete hos ekonomiskt ansträngda myndigheter bör även krav eller rekommendationer på att ta fram referensimplementationer finnas. Ett exempel är Skatteverkets tjänst Navet, där de som inte vill gå via privata aktörer behöver implementera ett eget användargränssnitt. I många fall är det rimligt att så sker, men t.ex. för myndigheter som är sällananvändare av tjänsten skulle det vara mer kostnadseffektivt med befintlig referensapplikation som kan installeras.

Avsnitt 4.2.4 Effektivisera kärnverksamheterna i offentlig förvaltning

Läkemedelsverket ser en god drivkraft i principen ”once only”. Särskilt i kombination med införandet av grunddatadomän för hälso- och sjukvårdsområdet skulle det enligt Läkemedelsverkets mening finnas både förutsättningar för och vinster i att principen kan tillämpas i än större utsträckning.

Avsnitt 7.3 Förvaltningsgemensamma informationsmodeller

Utredningen pekar på två huvudsakliga olika utmaningar med förvaltningsgemensamma informationsmodeller och skriver beträffande 1) att upprätta en ömsesidig tillit att *”det är relativt enkelt att omhänderta ett begränsat antal organisationer som deltar i datadelningen”.* Enligt Läkemedelsverkets mening är frågan dock mer komplex. T.ex. resultaten från Infosäkkollen och It-säkkollen (år 2021 och 2023) visar på allvarliga brister i det systematiska informations- och cybersäkerhetsarbetet hos offentlig förvaltning. Sju av tio organisationer saknar grunderna i sitt säkerhetsarbete. Vikten av informationssäkerhetsarbetet behöver mot den bakgrunden ytterligare understrykas även i de fall det rör sig om ett begränsat antal organisationer som deltar i datadelning, och det torde krävas omfattande resurser för att komma tillrätta med problemet.

Avsnitt 9.2 En reform för att uppnå interoperabilitet vid datadelning

Läkemedelsverket välkomnar en starkare styrning mot interoperabilitet för den offentliga sektorn som beskrivs i avsnitt 9.2 och i det sammanhanget styrning mot standarder och specifikationer. Läkemedelsverket vill dock framhålla vikten av att inkludera lösningar såsom exempelvis mappning mellan överenskomna standarder för att genom det möjliggöra interoperabilitet. Det är nödvändigt i sammanhang då olika standarder ibland krävs för relaterad/samma data för olika aktörer i relation till ett visst område som kräver datadelning. Till exempel reglerar de internationella standarderna MedDRA och ISO IDMP begrepp inom läkemedelsområdet i relation till den regulatoriska lagstiftning för godkännande av läkemedel, men dessa data behöver även kunna delas relaterat till användningen av läkemedel där andra standarder, exempelvis Snowmed, krävs. Det är därför, som också utredningen framhåller, av stor vikt att rätt myndigheter samverkar under ledning av DIGG för att hamna rätt i kraven i relation till de krav på standarder som ställs från olika håll.

Avsnitt 9.3 Politiskt mål: Den offentliga förvaltningen ska vara fullt interoperabel

Läkemedelsverket håller med om att det behövs ett tydligt politiskt mål och att man tydligt styr mot en stegvis utveckling där det som anses viktigast tas först. Det blir i det sammanhanget också viktigt att föreslå ett sätt att komma fram till just vilken data som är mest angelägen samt att ge tydliga myndighetsuppdrag och fördela ekonomiska medel för att säkerställa att en satsning sker inom rätt områden.

Avsnitt 9.4 En ny lag för att styra den offentliga förvaltningens interoperabilitet

Läkemedelsverket förordar förslaget om en särskild lagstiftning och ser också vikten av att inom ramen för den definiera relaterade begrepp inklusive vilka aktörer som omfattas.

Läkemedelsverket vill även framhålla vikten av att följa upp efterlevnaden av den nya lagstiftningen i relation till både framtagande och tillämpning och att DIGG ges i uppdrag att bistå med rådgivning i fråga om t.ex. uppfyllnad av lagkraven.

Avsnitt 9.6.1 Nationella interoperabilitetslösningar ska användas vid datadelning

Läkemedelsverket välkomnar att en utredning och bedömning sker i samverkan. Det är även viktigt att den övergripande nivån följs av en sektorsspecifik nivå. Inom läkemedelsområdet finns det till exempel en rad olika informationsmodeller över delvis samma information, hos olika aktörer.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Björn Eriksson efter föredragning av IT-enhetschefen Pelle Persson. I den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Joakim Brandberg, stabsdirektören Anette Nilsson och gruppchefen Kellie Russell deltagit.

Björn Eriksson

Pelle Persson

Detta beslut har hanterats digitalt och är därför inte undertecknat

Kopia till: registrator

Datum
2024-04-23

Diarienummer
1007-2024

Regeringskansliet Finansdepartementet

Remiss om SOU 2023:96 En reform för datadelning

Er beteckning: Fi2024/00259

Länsstyrelsens remissvar

Länsstyrelsen har ingen erinran mot de förslag och bedömningar som utredningen lämnar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Stefan Attefall med chefsjurist Solmaz Vikström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Cecilia Magnusson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Datum
2024-05-02

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Er beteckning: Fi2024/00259

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västmanland har inte något att erinra mot den remitterade utredningens förslag.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.

Oscar Wintzell

Datum
2024-04-29

Diarienummer
5366-2024

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Er beteckning: Fi2024/00259

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västra Götaland välkomnar utredningens förslag om interoperabilitet vid datadelning. Länsstyrelsen har följande synpunkter på förslagen.

Avsnitt 9.7.1Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete

Länsstyrelsen Västra Götaland vill framhålla vikten av att de nationella interoperabilitetslösningarna tas fram i samverkan. Det gäller inte bara med andra aktörer, utan även med annan kompetens än de som vanligtvis arbetar med regelutformning. När syftet i andra sammanhang är att hålla regelverken teknikneutrala, kan rekommendationer och föreskrifter i detta fall syfta till att skapa teknisk enhetlighet. Då är det viktigt att inte den tekniska utvecklingen begränsas på ett sätt som inte är motiverat eller väl förankrat hos de IT-funktioner som ska säkerställa att kraven går att efterleva.

Avsnitt 9.7.3 Digg får meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar

Länsstyrelsen Västra Götaland tycker att det är bra att DIGG föreslås få rätt att meddela föreskrifter först efter att berörda aktörer har getts tillfälle att yttra sig. Länsstyrelserna har gemensamma system med många andra myndigheter där interoperabilitetslösningarna varierar och har utvecklats under lång tid. Hur föreskrifterna utformas får stor betydelse för den reform för datadelning som länsstyrelserna, och många andra myndigheter, står inför. Kraven på att tillämpa de nationella

interoperabilitetslösningarna behöver därför utformas med god framförhållning och flexibla övergångsbestämmelser. Exempelvis kan krav på att använda nationella interoperabilitetslösningar inte gälla vidareutveckling av befintliga system. Det skulle kunna innebära att utvecklingen av dessa hämmas eller blir oproportionerligt kostsam. Fokus bör därför ligga på interoperabilitetslösningar vid nyutveckling som innebär en förflyttning över tid. Föreskriftskrav kan få väldigt olika konsekvenser för en myndighet beroende på hur de utformas och i vilka fall de är tillämpbara. En särskild möjlighet till yttrande inför antagande och ändring av föreskrifter på området är därför av stor betydelse.

Allmänna synpunkter

I avsnitt 9.6.1. listas exempel på interoperabilitetslösningar som kan vara nationella. Länsstyrelsen Västra Götaland ser utmaningar i många av de gemensamma system som länsstyrelserna har med andra myndigheter, exempelvis kring informationsägarskap, personuppgiftsansvar och ansvarig arkivmyndighet. Förvaltningsgemensamma ansvarsmodeller skulle därför också kunna underlätta för myndigheterna om de infördes som nationella interoperabilitetslösningar.

Bakgrundsinformation

Länsstyrelserna har en gemensam it-verksamhet med Länsstyrelsen Västra Götaland som värdlänsstyrelse. Ramverket för interoperabilitetslösningar får därför särskild påverkan på Länsstyrelsen Västra Götalands verksamhet, även om nyttan med ökad datainteroperabilitet kommer samtliga länsstyrelser till del.

De som medverkat i beslutet

Yttrandet har beslutats av avdelningschefen Magnus Peterson med IT-säkerhetsjuristen Catrine Nylén som föredragande. I yttrandet har även länsjurist Daniel Bohman medverkat.

Malmö stad
Kommunstyrelsen

Datum

Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2024-300

Yttrande

Till
Finansdepartementet

Remiss Finansdepartementet - Slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96)
Fi2024/00259

Sammanfattning
Malmö stad ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag. Malmö stad anser att en styrningsmodell där Myndigheten för digital förvaltning (Digg) kan rekommendera användning av nationella interoperabilitetslösningar är att föredra jämfört med en styrningsmodell där Digg kan göra användningen obligatorisk genom föreskrifter. I det fall införandet av tvingande nationella interoperabilitetslösningar bedöms att leda till ökade kostnader för kommuner anser Malmö stad att det är viktigt att sådana kostnader finansieras i enlighet med finansieringsprincipen.

Yttrande
Mot bakgrund av vad som framkommit av utredningen gör Malmö stad bedömningen att framtagandet av ett sammanhållet regelverk avseende interoperabilitet vid datadelning kommer att främja verksamheternas digitaliseringsarbete och ge positiva effekter till den kommunala verksamheten på lång sikt. Förmågan att hantera och utbyta information är en grundläggande förutsättning för att Malmö stad verksamheter ska kunna utföra sina uppdrag på ett effektivt sätt.

Malmö stad ser positivt på eventuella nyttor som interoperabilitet vid datadelning kan realisera inom den kommunala verksamheten exempelvis avseende effektivisering av verksamhet, informationsutbyte mellan olika myndigheter och förenklad teknisk utveckling. Enligt Malmö stads bedömning krävs det dock ytterligare information för att kunna bedöma i vilken omfattning och i vilka verksamhetsdelar interoperabilitetslösningar kan användas för att effektivisera verksamheten framöver. Det är viktigt att Digg får goda förutsättningar att utreda kostnaderna för kommuner innan användning av nationella interoperabilitetslösningar görs obligatorisk samt att

nationella interoperabilitetslösningar ska tas fram i nära samarbete med berörda aktörer.

Enligt utredningen förväntas stor del av konsekvenserna att inträffa längre fram när verksamheten börjar använda interoperabilitetslösningar. Malmö stad anser att det är förknippat med osäkerhet om hur stora ekonomiska kostnaderna kommer att bli för kommuner. Förslaget innebär en viss risk för framtida ofinansierade kostnader på grund av ökade tekniska krav och styrning av arbetet inom organisationen. I det fall införandet av tvingande nationella interoperabilitetslösningar bedöms att leda till ökade kostnader för kommuner anser Malmö stad att det är viktigt att sådana kostnader finansieras i enlighet med finansieringsprincipen.

Utredningens förslag kommer att innebära utökade krav på verksamheternas arbete med informationsutbyte och digitalisering. Det kommer att krävas tid, resurser och rätt kompetens för att säkerställa efterlevnad av de kommande kraven. Det kan även vara krävande att införa nya funktioner eller göra förändringar i befintliga systemstöd.

Malmö stad anser att det är viktigt att datadelning kommer att genomföras på ett säkert sätt och ser positivt på utredningens förslag att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i uppdrag att undersöka om gemensamma skyddsnivåer eller andra säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning.

Malmö stad anser vidare att en styrningsmodell där Digg kan rekommendera användning av nationella interoperabilitetslösningar är att föredra jämfört med en styrningsmodell där Digg kan göra användningen obligatorisk genom föreskrifter.

Ordförande Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare Agnes Wemme

Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD) avser lämna in ett särskilt yttrande.

Migrationsverket

Generaldirektören

2024-04-30
Diarienummer 4.1-2024-1733

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se.

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

(*Ert diarienummer Fi2024/00259*)

Sammanfattning

Migrationsverket ställer sig positivt till utredningens förslag om införande av en nationell interoperabilitetslösning för datadelning inom den offentliga förvaltningen, särskilt aspekterna om att standardisera datadelning, standardisera skyddsnivåer samt införa nationell lagstiftning om interoperabilitet för att möta EU:s förordningar på området.

Införandet av en nationell interoperabilitetslösning för den offentliga förvaltningen bör kunna bidra till högre effektivitet och säkerhet vid datadelning. Migrationsverket delar data med många aktörer och en standardisering bör kunna gynna såväl Migrationsverket som de aktörer vi samverkar med.

Synpunkter på förslaget

Ägande av information

Migrationsverket tror att det är svårt att lägga ägandeskap av informationsstrukturer på någon annan än myndigheten som producerar informationen i annat än generella begrepp och termer. I de fall där det är många intressenter och ägare av information som t.ex. kommun till kommun eller regioner eller andra privata aktörer så finns det incitament att ta fram standarder i form av informationsmodeller. Då kan det behövas någon som Myndigheten för digital förvaltning (Digg) eller liknande part som bestämmer och samordnar och ser till att driva på arbetet och kraven.

Det finns inte upptaget i utredningen att Digg ges i uppdrag att ansvara för en datakatalog – vilket kommer att krävas. Om myndigheter m.fl. framgångsrikt ska kunna lokalisera och tolka information så måste detta katalogiseras. Vidare krävs det även ett klargörande rörande vilken part som är master för vilken

Bfd16 2023-09-28

information, t.ex. är Skatteverket informationsägare för person (fysisk och juridisk).

De datamodeller som tas fram av Digg eller av aktörer föreslås förvaras och göras offentliga till exempel av Digg. Det skulle underlätta vid datadelning att känna till hur den underliggande datamodellen ser ut för att på ett bra sätt kunna konsumera information från en part.

Det är oklart om det är Digg som avses teckna interoperabilitetsavtal även om det är en annan myndighet som är den verkliga motparten. Det bör även förtydligas om avsikten är att Digg även ska hantera interoperabilitet till motparter utanför Sveriges gräns till exempel EU:s myndigheter.

Förslaget att föra in en definition av data i 3 § i den föreslagna lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet (stycke 9.5.1) är bra. Det vore önskvärt om det gjordes distinktion mellan strukturerad och ostrukturerad data för att få en tydlig gränsdragning. För att uppnå flera av de fördelar som förväntas följa av interoperabilitet kommer det att krävas att data är strukturerad.

Även förslaget att föra in en definition av datadelning i lag (stycke 9.5.2) är bra. Här vore det önskvärt att göra en distinktion mellan överföring (mottagande part lagrar kopia hos sig själv) och åtkomst (mottagande part tar del av information utan att lagra den hos sig själv).

MSB bör ges i uppdrag att standardisera informationsklassificering (s. 267, första stycket) vilket även lyfts fram i avsnitt 11.14 (s. 293), vilket är bra då det är nödvändigt att säkerställa att den klassificering som tillhandahållande myndighet gjort bevaras när informationen delas vidare.

Teknisk lösning

Det är rimligt att anta att en lagstiftning om interoperabilitet kommer att få ett stort genomslag och påverka många informationsutbyten och därigenom informationsförsörjning för många myndigheter m.fl. Det är otydligt i utredningen om man med lösning avser specifikation, realiseringen eller t.o.m. drift av en lösning. Om det är något av de två sistnämnda ser Migrationsverket en betydande risk i att myndigheter med flera kommer bli mycket beroende av en samlad knutpunkt. Migrationsverket förordar en decentraliserad, heterogen lösning för att få en robust helhet som tål vissa bortfall utan att samtliga myndigheter påverkas.

Digg:s uppdrag bör därför bestå i att ansvara för framtagande och förvaltning av specifikation av en lösning för interoperabilitet. Jämför med hur EU (genom

eu-LISA) tillhandahåller BUC och ICD[1] för att beskriva hur respektive medlemsstat ska utveckla sitt system som ska ingå i en större helhet.

Migrationsverkets ser det inte som ett problem att varje aktör löser den tekniska infrastrukturen på det sätt som passar respektive aktör bäst. Skapandet av en central, gemensam integrationslösning ses inte som en stor möjliggörare. Det bedöms finnas aktörer som har begränsad förmåga att utveckla, upphandla och bära kostnader för it-lösningar, vilket talar för att Digg ska ombesörja att det finns färdiga alternativ för dessa aktörer att nyttja, medan övriga aktörer får införa egna lösningar som ligger i linje med dess övriga infrastruktur.

Migrationsverket noterar att REST (Representational State Transfer) nämns i utredningen, en 20 år gammal teknik som är mycket spridd och accepterad idag men som till exempel EU nu överger till förmån för gRPC (gRemote Procedure Calls) i sin lösning för interoperabilitet. Det ligger i sakens natur att tekniker kommer och går, och det bör lämnas till Digg eller annan part att avgöra vad som är lämpligt att nyttja i en framtida satsning.

Det uttrycks till exempel att säkerhetskrav kan vara skäl till att avvika från den lösning som Digg tillhandahåller. Ett annat sådant exempel kan vara prestandakrav, till exempel då data ska strömmas genom en on-line mötesplattform eller då mätdata ska samlas in i realtid. Dessa fall kan vara svåra att rymma i den lösning Digg ska tillhandahålla, vilket belyser behovet av att det måste vara möjligt att frångå en eventuell lag om interoperabilitet även av andra skäl än informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet.

Myndigheter med flera har sannolikt mycket olika behov av datadelning vilket ytterligare talar för att Digg ska ansvara för att formulera en eller fler standarder, utifrån vilka den enskilda aktören kan välja att upphandla eller utveckla sina egna lösningar.

Konsekvenser och genomförande

Eftersom den nationella interoperabilitetslösningen ännu inte finns är det svårt att uppskatta hur stora nyttorna kommer att bli. Genomförandet av lösningen kommer att kräva både ekonomiska resurser och utvecklingsarbete. Omfattningen av detta och om genomförandet kommer att rymmas inom ordinarie budget är idag svårt att uppskatta. Lösningens utformning och tiden för genomförande kommer att ha stor påverkan. Det är därför av stor vikt att Digg vid framtagandet av lösningen beaktar de synpunkter som lämnas av den offentliga förvaltningen både gällande utformningen av lösningen och hur lång tid de olika aktörerna behöver för genomförande.

Det bör tydliggöras att implementeringskostnader (s. 269) och ”puckelkostnader” (s. 279) må vara engångskostnader, men återkommande.

---

[1] BUC= Business Use Case (verksamhetsmässig specifikation), ICD = Interface Control Document (teknisk specifikation)

Nya och förändrade lagar och förutsättningar kommer kontinuerligt att ge upphov till nya behov som måste uppfyllas, varför de aktörer som omfattas av lagen behöver ta höjd för både implementerings- och driftskostnader löpande.

Den nationella interoperabilitetslösningen ska heller inte användas om det är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet. Analysen av vilka befintliga datadelningar som den nationella interoperabilitetslösningen är lämplig för får också förutsättas kräva arbetsinsatser. Även här kommer det att vara av stor betydelse vilka krav på genomförandetid som kan komma att ställas.

Detta remissvar har beslutats av undertecknad generaldirektör efter föredragning av verksjuristen Patrik Pettersson. I den slutliga handläggningen har även rättschefen Carl Bexelius deltagit.

Maria Mindhammar

MYNDIGHETEN FÖR DIGITAL FÖRVALTNING
Agency for Digital Government

Yttrande

Diarienummer: 2024–0679

Klassificerings-ID: 3.5.2

Datum: 2024-04-11

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

dnr Fi2024/00259

Myndigheten för digital förvaltning (Digg), som har i uppdrag att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig, lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Digg tillstyrker i huvudsak utredningens förslag, men lämnar vissa synpunkter nedan. Digg vill också poängtera vikten av att efterfrågade medel tillförs för att kunna agera enligt utredningens förslag när lagstiftningen träder i kraft.

- Digg föreslår att lagens tillämpningsområde bör omfatta offentliga aktörer i enlighet med samma definition som anges i 4 § lag (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.
- Digg anser att det behöver förtydligas vilka typer av tjänster som ingår i definitionen av interoperabilitetslösning i den föreslagna lagen.
- Digg anser att det är tydligare att benämna utredningens föreslagna nationella interoperabilitetslösningar som förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar.
- Digg anser att det inte är nödvändigt att det föreslagna bemyndigandet till Digg att föreskriva om nationella interoperabilitetslösningar förenas med en skyldighet att låta aktörer som berörs yttra sig om föreskriften. En sådan skyldighet föreligger redan enligt den i utredningen nämnda förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.
- Digg föreslår att det i Diggs instruktion även ska anges att Digg ska vara enda kontaktpunkt bland de behöriga myndigheterna enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (förordningen om ett interoperabelt Europa).
- Digg föreslår att den föreslagna 3 a § i förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning utgår. Detta då vissa av de föreslagna bestämmelserna

redan omfattas av befintliga bestämmelser och andra med fördel kan flyttas till andra bestämmelser i Diggs instruktion.

Generella synpunkter

Digg är positiv till utredningens förslag och välkomnar reglering inom området. För att effektivisera och förenkla privatpersoners och företagares möte med den offentliga sektorn samt öka den interna effektiviteten inom offentlig sektor är det av avgörande betydelse att offentlig förvaltning standardiserar och utbyter information i form av data. Exempelvis för att förebygga organiserad brottslighet är det av stor vikt att myndigheter och aktörer som har relevant information ges förutsättningar att utbyta informationen med varandra, i syfte att kunna upptäcka brottsliga upplägg och förebygga brott, likaså är det, i händelse av kris eller krig mycket viktigt att stärka robustheten i informationsutbytet.

Digg anser att reglering som sker av sektorsspecifika infrastrukturer ska komplettera, och utgå från, regleringen av den förvaltningsgemensamma interoperabiliteten. Digg anser att förslagen behöver följas av fler insatser både inom sektorer och förvaltningsgemensamt, till exempel med avseende på reglering av användning av digitala tjänster.

9.3 Politiskt mål: Den offentliga förvaltningen ska vara fullt interoperabel

Digg tillstyrker förslaget och hänvisar också till delrapporten i regeringsuppdraget om strategiska prioriteringar för digitaliseringspolitiken 2025–2030[1] att ett politiskt mål för att offentlig sektors mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030 behöver etableras. Det är viktigt mot bakgrund av den nuvarande bristen på tydlighet i de politiska ambitionerna när det gäller interoperabilitet och hur väl Sverige framöver ska lyckas med att använda digitaliseringens möjligheter för offentlig sektor. Interoperabiliteten behöver förbättras för att effektivisera den offentliga sektorn, förenkla för företag och medborgare samt möta aktuella samhällsutmaningar. Digg föreslår i rapporten att regeringen vidtar kraftfulla åtgärder för ökad styrning mot fungerande interoperabilitet i den offentliga sektorn och med syfte att möjliggöra realiseringen av de nyttor som är förknippade med detta. Åtgärderna sammanfattas i en handlingsplan med följande steg som kommer att behöva genomföras parallellt:

- Etablera ett politiskt mål
- Lagstiftning och förordning avseende nationell interoperabilitetsstyrning på plats
- Etablering av organisatorisk förmåga hos Digg avseende nationell interoperabilitetsstyrning och nödvändig stödförmåga
- Utveckling av nationella interoperabilitetslösningar

[1] Digg, *Mot ett digitalt Sverige 2030 (2024–1332)*, Sundsvall, mars 2024

9.4.1 Lagen ska tillämpas av offentlig förvaltning

Digg föreslår att lagens tillämpningsområde bör omfatta offentliga aktörer i enlighet med samma definition som anges i 4 § lag (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.

Digg anser att lagens tillämpningsområde bör omfatta en bredare krets av aktörer än endast statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag. Offentliga uppgifter utförs idag av många olika typer av aktörer, så som privata aktörer som yrkesmässigt bedriver verksamhet som är offentligt finansierad inom bl.a. skolväsendet och sjukvården. Ett sådant tillämpningsområde skulle resultera i större samhällsnyttor och vara mer neutralt i förhållande till vilken organisationsform som den offentliga verksamheten bedrivs inom.

9.5.4 Interoperabilitetslösningar

Digg anser att det behöver förtydligas vilka typer av tjänster som ingår i definitionen i den föreslagna lagen. Om definitionen av tjänst i den föreslagna lagens mening är för otydlig riskerar det att innebära problem med att tolka bemyndigandet att föreskriva om interoperabilitetslösningar. Digg anser att resonemang bör föras i den fortsatta beredningen och då utgå från Diggs definition av digital tjänst som är *paketerad service eller lösning som förmedlas digitalt.* Definitionen utgår från E-delegationens definition av tjänst som togs fram i samarbete med Terminologicentrum 2011[2]: *paketerad service eller lösning som erbjuds för att tillgodose ett behov.*

En digital tjänst tillhandahålls i regel av en myndighet och kan användas av andra aktörer inom offentlig förvaltning, genom exempelvis anslutning till den digitala tjänsten.

Digg anser att det är positivt att definitionen följer definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (förordningen om ett interoperabelt Europa) men den förordningen ska främja gränsöverskridande interoperabilitet för transeuropeiska digitala offentliga tjänster medan föreslagen lag stipulerar bestämmelser om interoperabilitet vid datadelning, alltså inte riktigt samma syfte.

9.5.5 Nationella interoperabilitetslösningar

Digg anser att benämningen ”förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar” ska användas istället för ”nationella interoperabilitetslösningar”. Alla statliga myndigheter har ett nationellt uppdrag i någon mån och Digg anser att det är tydligare att benämna interoperabilitetslösningarna som förvaltningsgemensamma. Det är också den benämning som används för att beskriva Diggs uppgifter i myndighetens instruktion, exempelvis ”förvaltningsgemensamma digitala

[2] https://rikstermbanken.se/termposter/1342/tj%C3%A4nst

infrastrukturen” i 1 § tredje stycket samt ”förvaltningsgemensamma digitaliseringen” i 1 § första stycket och 6 § 5 och 6.

9.7.3 Digg får meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar

Digg anser att det inte är nödvändigt att det föreslagna bemyndigandet till Digg att föreskriva om nationella interoperabilitetslösningar förenas med en skyldighet att låta aktörer som berörs yttra sig om föreskriften. En sådan skyldighet föreligger redan enligt den i utredningen nämnda förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

9.7.4 Digg ska stödja den offentliga förvaltningen

Digg avstyrker förslaget och anser istället att uppgiften bör preciseras och avse att främja användningen av förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar. Digg anser att den föreslagna uppgiften bör framgå av 4 § 4 p. i Diggs instruktion. Se förslag till lydelse:

> 4 § Myndigheten ska vidare
>
> 1. främja användningen av den myndighetsgemensamma infrastrukturen för digital post,
>
> 2. samordna frågor om gemensamma standarder, format, specifikationer och liknande krav för den offentliga förvaltningens elektroniska informationsutbyte,
>
> 3. främja elektroniska inköpsprocesser inom den offentliga förvaltningen och ansvara för frågor om anslutning till den europeiska infrastrukturen för elektroniska inköp, och
>
> 4. *främja användningen av förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar.*

Enligt utredningen är det primära syftet med Diggs stödjande arbete att hjälpa den offentliga förvaltningen att använda de nationella interoperabilitetslösningar som Digg rekommenderar eller föreskriver om. Diggs anser därför att bestämmelsen med fördel kan preciseras på så vis att det är användningen av interoperabilitetslösningar som ska främjas. I Diggs instruktion används i huvudsak begreppet främja, och inte stödja, för de uppgifter av liknande karaktär som den föreslagna uppgiften, se exempelvis 4 § 1 p. och 3 p. i instruktionen. Digg anser att en sådan bestämmelse passar bättre in under den befintliga 4 § i instruktionen.

9.7.5 Digg ska delta i europeiskt arbete för interoperabilitet

Digg anser att det inte är nödvändigt med en ny uppgift i Diggs instruktion om att myndigheten ska beakta internationellt interoperabilitetsarbete. Diggs instruktion har idag en bestämmelse i 6 § 1 p.

om att Digg ska ”delta i och främja nationellt och internationellt standardiseringsarbetet inom sitt verksamhetsområde”. Diggs uppfattning är att den föreslagna uppgiften ryms inom Diggs befintliga uppgift enligt 6 § 1 p. i instruktionen.

Digg anser att det i Diggs instruktion även ska anges att Digg ska vara enda kontaktpunkt bland de behöriga myndigheterna enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (förordningen om ett interoperabelt Europa). Bestämmelsen bör dock flyttas från den föreslagna 3 a § till en ny paragraf, förslagsvis 1 § c. En sådan placering följer bättre strukturen i Diggs instruktion, se 1 b § i Diggs instruktion om uppdraget som nationell samordnare enligt EU:s förordning om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster.

9.7.6 Digg ska årligen rapportera om utvecklingen av interoperabilitet

Digg anser inte att det är nödvändigt att i instruktionen särskilt ange att myndigheten årligen ska rapportera till regeringen om hur det offentliga förvaltningens interoperabilitet utvecklas och avstyrker därför förslaget. Diggs uppfattning är att den föreslagna uppgiften redan ryms inom Diggs befintliga uppgift enligt 2 § i Diggs instruktion, att bistå regeringen med underlag för utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och samhället i övrigt. I detta ingår att årligen följa upp, analysera och beskriva den utvecklingen. Om regeringen ser behov av precisering av uppgiften kan det lämpligen ske genom regeringsuppdrag eller uppdrag i Diggs regleringsbrev.

11.1 Våra förslag skapar förutsättningar för styrning

Digg anser att definitionen av digital mognad som refereras till inte är allmänt accepterad, utan en enskild forskningsgrupps definition av begreppet (s. 260). En rapport från samma forskningsgrupp används som huvudreferens för läget för mognadsgraden inom den offentliga sektorn (s. 261). Digg anser att den undersökning som refereras till inte har ett tillräckligt underlag för att kunna säga något om den generella mognadsgraden. Sedan år 2020 har Digg följt upp statliga myndigheters arbete med digitalisering där vi bland annat tagit fram ett ”mognadsindex” för de statliga myndigheterna. Här finns också information om i vilken utsträckning myndigheterna idag återanvänder information från andra och i vilken utsträckning information samlas in upprepade gånger.

Digg vill också påpeka att det i sista stycket på s. 261 anges att aktörernas digitala mognadsgrad påverkar förutsättningarna att kunna direkt tillgodogöra sig nyttorna av en ökad interoperabilitetsstyrning. Detta kan vara korrekt, bland annat eftersom aktörer med hög mognad kan antas ha en generellt högre kompetens inom området, men Digg anser att det också bör nämnas att redan högt digitaliserade aktörer i de allra flesta fall har utvecklat lösningar som inte tar hänsyn till nationell interoperabilitet. Detta innebär att dessa aktörer måste anpassa befintliga strukturer och system utifrån den ökade interoperabilitetsstyrningen. Därmed skulle det kunna vara så att

aktörer med initialt lägre mognad lättare, och till lägre kostnad, skulle kunna implementera förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar i sina verksamheter. Digg anser därmed att utredningens slutsats om möjligheter att tillgodogöra sig nyttor av interoperabilitetslösningar hade kunnat underbyggas bättre, bland annat med grund i mer heltäckande och aktuella data.

11.13 Konsekvenser för Digg

Av avsnittet framgår att Digg uppskattat kostnaderna för de nya uppgifter som tillkommer enligt förslagen. Digg har även preciserat uppskattade kostnader i inlämnat budgetunderlag. Digg vill poängtera vikten av att dessa medel tillförs för att kunna agera enligt utredningens förslag.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Anna Eriksson. I den slutliga handläggningen har också, analytikern Karin García Ambrosiani, juristen Jens Tiensuu och rättschef Linn Kempe deltagit. Föredragande har varit informationsarkitekten Mattias Ekhem.

Anna Eriksson

Datum
Ange vårt datum

Ärendenr
MSB 2024-01956

Ert datum
2024-05-03

Er referens
Fi2024/00259

Enheten för systematisk informationssäkerhet (CS-SI)
Callisto Utriainen
010-240 4153
callisto.utriainen@msb.se

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar SOU 2023:96 En reform för datadelning

Sammanfattning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) lämnar följande synpunkter på betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96):

MSB är positiva till förslaget att det ska föreskrivas om interoperabilitetslösningar.

Samtliga lösningar behöver uppfylla adekvata krav inom informationssäkerhet samt uppnå totalförsvarets krav.

Samma krav på informationssäkerhet bör gälla för samtliga nationella interoperabilitetslösningar, oaktat om de rekommenderas eller föreskrivs om.

MSB bedömer att NIS2-reglering och tillsyn enligt NIS2 kommer att påverka informationssäkerhetskraven på de flesta nationella interoperabilitetslösningar, men vill påtala vikten av att samtliga verksamhetsutövare som utvecklar, tillhandahåller eller använder nationella interoperabilitetslösningar omfattas av reglering och tillsyn.

MSB anser att kraven på samtliga nationella interoperabilitetslösningar bör utgå från erkända standarder och utvecklas med ”säkerhet som standard”.

MSB delar inte utredningens syn på att det idag skulle saknas interoperabilitetslösningar att nyttja vid kris och höjd beredskap då MSB tillhandahåller kommunikationstjänsterna WIS, SGSI och Rakel.

MSB anser att frågan om kontinuitet för samhällskritiska verksamheter som producerar eller konsumerar delad data bör analyseras vidare utifrån ett läge där tillgången till data stängs av.

Lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring samt Förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap bör beaktas i utvecklingen av informationssystem för offentlig förvaltning.

MSB är positiva till att medverka som expertmyndighet i arbetet med nationella interoperabilitetslösningar.

MSB:s roll och mandat som expertmyndighet i arbetet med nationella interoperabilitetslösningar behöver förtydligas och regleras.

För de verksamhetsutövare som utvecklar, tillhandahåller eller använder nationella interoperabilitetslösningar och som inte omfattas av annan reglering inom informationssäkerhet bedömer MSB att det är lämpligt att MSB ges föreskriftsrätt.

MSB delar utredningens syn på behovet av och är positiva till MSB ska utreda frågan om koordinerade skyddsnivåer och andra adekvata säkerhetsåtgärder som bör ligga till grund för kravställningen för nationella interoperabilitetslösningar.

MSB vill påtala vikten av att utredningen av adekvata säkerhetsåtgärder ska genomföras innan Digg börjar rekommendera eller föreskriva om nationella interoperabilitetslösningar.

MSB avstyrker förslaget om att andra myndigheter ska kunna rådfråga MSB om enskilda nationella interoperabilitetslösningars lämplighet utifrån informationssäkerhets- och säkerhetsskyddsperspektiv.

MSB föreslår istället för responsuppdrag att MSB ges en stark och tydlig roll i kravställnings- och utvecklingsfaserna för nationella interoperabilitetslösningar.

MSB delar inte utredningens bedömning om att uppdraget som expertmyndighet inom arbetet med nationella interoperabilitetslösningar skulle kunna utföras inom befintligt anslag på ett ändamålsenligt vis, utan föreslår särskilda anslag för arbetet.

Generella synpunkter

Med anledning av det säkerhetspolitiska läget är det angeläget att i alla lägen ta totalförsvarets krav i beaktande och säkerställa att det finns god redundans och kontinuitet inom samhällsviktiga verksamheter. Kommunikation och tillgång till information är avgörande för att säkerställa samhällets funktionalitet även i händelse av kris eller vid höjd beredskap. Samtliga nationella interoperabilitetslösningar måste leva upp till god informationssäkerhet och motsvara totalförsvarets krav.

Utredningen nämner att det finns risk att nödvändiga investeringar och förvaltning för att stödja den digitala effektiviseringen inte prioriteras av aktörerna, eftersom nyttan inte alltid realiseras hos den enskilde aktören. MSB håller med i det resonemanget och önskar att ansvarsfördelningen görs ännu tydligare, eftersom tydliga roller och mandat är en förutsättning för att kunna genomföra en effektiv och ansvarsfull digitalisering. Ansvaret behöver också kopplas till resurser för att utföra arbetet på ett ändamålsenligt och hållbart vis.

Om författningsförslagen

MSB är positiva till att det ska föreskrivas om nationella interoperabilitetslösningar. I *Förslag till förordning (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet* framgår att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ska höra berörda aktörer inför föreskrivning av en nationell interoperabilitetslösning. MSB anser att berörda parter bör höras inför kravställningen även för lösningar man avser att rekommendera, även om detta skulle innebära en längre handläggning. En myndighets rekommendation ses av många aktörer som en garanti för att lösningen håller god kvalitet och lever upp till relevanta lagar och

krav på säkerhetsåtgärder. Dessutom kan en rekommenderad lösning komma att föreskivas om i ett senare skede.

Vidare anser MSB att vår roll och vårt mandat som expertmyndighet i arbetet med nationella interoperabilitetslösningar bör förtydligas och regleras.

Om säkerhetsaspekter

Nationella interoperabilitetslösningar kommer att påverka många aktörer, såväl offentliga som privata, men också medborgare. Lösningar som påverkar stora delar av den offentliga förvaltningen utgör en attraktiv attackyta för antagonister. Dataanalys av innehåll i en omfattande infrastruktur ger många möjligheter att analysera individer eller organisationer. Genom att stora datamängder aggregeras och samlas kan en antagonist orsaka stor skada, både genom att få åtkomst till stora mängder information och genom att ett intrång eller avbrott kan leda till att stora delar av den offentliga sektorn påverkas samtidigt. Dessa lösningar måste därför vara robusta, redundanta och säkra samt leva upp till totalförsvarets krav. Infrastrukturen behöver utöver detta vara responsiv och skalbar för att möta upp mot både teknisk utveckling och en rörlig hotbild.

En förutsättning för säker datadelning är att det finns en samsyn kring skyddsnivåer och säkerhetsåtgärder för den data som ska delas i infrastrukturen. Att varje aktör enskilt ska komma överens om skyddsnivåer med alla andra i infrastrukturen och göra en egen analys är inte hållbart utan det krävs gemensamma lösningar.

En del av kravbilden samt tillsyn av efterlevnaden kommer sannolikt att regleras via NIS2-direktivet ((EU) 2022/2555). Förordningen ställer krav på riskarbete samt ändamålsenliga säkerhetsåtgärder för de verksamheter som omfattas. Till skillnad från MSB:s föreskrifter om informationssäkerhet och säkerhetsåtgärder för statliga myndigheter (MSBFS 2020:6 och MSBFS 2020:7) kommer NIS2-direktivet även att gälla kommuner, regioner och samhällsviktiga verksamheter. NIS2 kommer också att påverka kravställningen mot leverantörer och underleverantörer för dessa aktörer.

Informationssäkerhetskraven för utveckling, urval och förvaltning av nationella interoperabilitetslösningar bör utgå från erkända standarder. Cybersäkerhetsakten ((EU) 2019/881) pekar ut säkerhet som standard som inriktning för IKT-produkter. Det är inte minst av förtroendeskäl viktigt att lösningar som rekommenderas, utvecklas eller föreskrivs om av statliga myndigheter visar vägen med produkter som är säkra i sitt grundutförande.

Om krishanterings- och totalförsvarsperspektivet

På flera ställen i betänkandet anges att det saknas nationella interoperabilitetslösningar. MSB vill dock framhålla att det finns flera nationella lösningar som står offentlig sektor tillbuds, men att det saknas styrning av vilka lösningar som bör eller ska användas. MSB levererar och utvecklar idag de samhällsviktiga kommunikationstjänsterna Rakel, SGSI och WIS till aktörer inom totalförsvaret. I MSB:s uppdrag ingår det att förvalta, utveckla och tillhandahålla dessa system. Tjänsterna är anpassade utifrån totalförsvarets krav och vänder sig till samhällsviktiga aktörer. Rakel används idag av 752 aktörer, SGSI av 61 aktörer och WIS av 862 aktörer. Utöver förvaltningen av befintliga system arbetar MSB med att ta

fram nya robusta och säkra system som svarar upp mot framtidens behov och krav på samhällsviktiga kommunikationstjänster.

Utredningen föreslår att nationella interoperabilitetslösningar ska användas vid datadelning mellan myndigheter. Man nämner möjligheten att göra undantag med hänsyn till informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet. MSB önskar att frågan runt kontinuitet för samhällskritiska verksamheter som producerar eller konsumerar delad data bör analyseras på likande sätt – ur perspektivet att den producerande eller konsumerande aktören behöver (eller väljer att) stänga tillgången till öppet internet vid överbelastning eller annan störning för att fortsatt kunna fungera ostört. Enligt 13 § Förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap åläggs alla statliga myndigheter ansvaret för att säkerställa att informationssystemen uppfyller adekvata krav på informationssäkerhet.

Eftersom Digg antingen ska utveckla eller välja ut nationella interoperabilitetslösningar, som ska rekommenderas eller föreskrivas om, behöver säkerhetsåtgärder för sådana system vara konsekventa, transparenta och väl dokumenterade. Dokumentationen är en förutsättning för att verksamhetsutövare som ska använda de nationella interoperabilitetslösningarna ska kunna göra en bedömning av säkerhetsåtgärderna och deras lämplighet för den egna verksamheten. MSB kan då på ett resurseffektivt sätt ta fram stöd- och utbildningsmaterial för att underlätta för verksamhetsutövare för deras egna bedömningar om vidtagna säkerhetsåtgärder för respektive nationell interoperabilitetslösning.

Enligt 10 § Förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap ska varje myndighet i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav. Rapportering och informationsdelning mellan olika aktörer under samhällsstörningar vid fred och krig är en förutsättning för välgrundade överenskommelser och beslut. Om informationsdelningen dessutom är effektiv och genomtänkt blir det lättare att få ett bra grepp om vad som har hänt, och om vad som måste göras. Därför är det angeläget att få tjänster att samverka så att resultatet blir sammanhängande. Förutsatt att interoperabilitetslösningar är robusta och säkra kan de alltså stärka totalförsvaret. Samtidigt kan data vara en strategisk resurs som inte ska falla i en angripares händer och underlätta dennes krigsansträngningar. Därför är det rimligt att också beakta lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring i utvecklingen av informationssystem för offentlig förvaltning.

Om MSB:s roll

MSB är positiva till att medverka som expertmyndighet i arbetet med interoperabilitetslösningar utifrån ett informationssäkerhets- och totalförsvarsperspektiv. Dock behöver rollens omfattning och mandat förtydligas och sannolikt också regleras.

MSB anser också att man ska delta i framtagandet av säkerhetskrav för de nationella interoperabilitetslösningar som utvecklas av andra än Digg för att motverka en fragmenterad kravbild. MSB ser vidare att man behöver förtydliga hur en konsekvent kravbild för skyddsnivåer och säkerhetsåtgärder ska säkerställas för samtliga nationella interoperabilitetslösningar, oavsett om de rekommenderas eller föreskrivs om.

För de fall där någon verksamhetsutövare som utvecklar, tillhandahåller eller använder nationella interoperabilitetslösningar inte träffas av gällande EU- eller nationell reglering föreslår MSB att MSB ges föreskriftsrätt för informationssäkerhetskrav.

MSB ställer sig positiva till att myndigheten ges i uppdrag att utreda behovet av koordinerade skyddsnivåer och andra relevanta säkerhetsåtgärder för de nationella interoperabilitetslösningarna. MSB delar utredningens syn på att ett regeringsuppdrag med särskilda anslag är en lämplig form för utredningen. Detta arbete behöver föregå framtagande, rekommendation och föreskrivande av nationella interoperabilitetslösningar för att säkerställa att samtliga lösningar motsvarar de informationssäkerhetskrav som utredningen tar fram.

För att säkerställa implementeringen av koordinerade skyddsnivåer bedömer MSB att man bör föreskriva om dessa samt eventuellt andra säkerhetsåtgärder som identifieras i det utredningsuppdrag till MSB som utredningen föreslår. Detta förutsatt att inte reglering som omfattar alla verksamhetsutövare som utvecklar, tillhandahåller eller använder nationella interoperabilitetslösningar faller ut av implementeringen av NIS2 eller annan rättsakt. MSB bedömer att den föreskriftsrätten då bör ges till MSB.

Rollen och mandatet för MSB föreslås vara desamma, oberoende av om Digg rekommenderar eller föreskriver om en lösning. Rollen behöver vara tydlig och stark i krav- och utvecklingsfaserna.

MSB avstyrker förslaget om att andra myndigheter ska kunna vända sig till MSB för bedömningar av lämpligheten i att nyttja enskilda interoperabilitetslösningar ur ett säkerhetsperspektiv. Det är mer resurseffektivt att arbeta med konsekvent och väl dokumenterad kravställning än att granska lösningar i efterhand. MSB föreslår att man istället för stöd till enskilda myndigheter tar fram råd och stödmaterial så att dessa myndigheter kan göra egna bedömningar av säkerhetshetsåtgärderna i nationella interoperabilitetslösningar.

Arbetet med interoperabilitetslösningar kommer att ta stora resurser i anspråk. MSB bedömer att detta arbete inte kan rymmas inom befintligt anslag, utan måste finansieras och resurssättas på ett ändamålsenligt och hållbart vis.

Om Diggs roll

MSB förutsätter att Digg tilldelas de resurser och ges de förutsättningar som krävs för det breddade uppdraget att utveckla, förvalta, koordinera och föreskriva om nationella interoperabilitetslösningar.

Inför det kommande arbetet med nationella interoperabilitetslösningar är det viktigt att Digg beskriver hur alla nationella interoperabilitetslösningar, även de som inte utvecklas av Digg, ska kravställas, kontrolleras och tillsynas. Kravställningen på de nationella interoperabilitetslösningarna, både de rekommenderade och de som man avser föreskriva om, behöver vara transparent och konsekvent, oavsett vilken verksamhetsutövare som utvecklar, tillhandahåller, förvaltar eller använder av en specifik nationell interoperabilitetslösning.

I detta ärende har överdirektör Camilla Asp beslutat. Handläggare Callisto Utriainen har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Åke Holmgren och enhetschefen Margareta Palmqvist deltagit.

Camilla Asp

Skriv föredragande.

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Pensionsmyndigheten delar uppfattningen att myndigheter i betydligt högre utsträckning än idag behöver kunna dela data och information mellan varandra, för att kunna ytterligare förbättra service och nytta för medborgare. Ett sätt att åstadkomma utbytet kan vara att minska hindren med otillräcklig teknisk och semantisk interoperabilitet.

Ett annat sätt att åstadkomma utökat data- och informationsutbyte mellan myndigheter är att kraftigt minska sekretesshindren. Sannolikt är det ett mer effektivt sätt. Pensionsmyndigheten har vid upprepade tillfällen, nu senast i arbetet med Utredningen om förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter (Ju 2023:22), pekat på behovet av utökade möjligheter till data- och informationsdelning med flera av de förvaltningsmyndigheter som myndigheten behöver uppgifter från, för att kunna fatta beslut om förmåner och bedriva kontrollverksamhet. Utmaningarna i kontakten med myndigheter och andra aktörer som Pensionsmyndigheten samarbetar med är i huvudsak inte problem med tekniska standarder eller semantiska begrepp för att utbyta data, utan framförallt sekretess.

Pensionsmyndigheten konstaterar att stärkt styrning av interoperabilitet och tekniska standarder kan vara ett sätt att utöka utbytet mellan myndigheter. Ett sådant genomförande kan dock medföra betydande kostnader och risker i verksamheten. Pensionsmyndigheten har behov av att utbyta uppgifter med många aktörer, inte enbart statliga myndigheter, utan också banker, försäkringsbolag, tjänstepensionsbolag med flera, för att kunna handlägga och utbetala pensioner och behovsprövade förmåner. Det är inte säkert att nytta för pensionssparare och pensionärer kan uppnås genom utökad datadelning och utökad interoperabilitet mellan myndigheter.

Pensionsmyndigheten är av uppfattningen att den instans som ställer krav på tekniska lösningar också ska vara den som tillhandahåller finansiering, ger uppdrag och reglerar verksamheten. Pensionsmyndigheten menar därför att det bör vara regeringen som ansvarar för utarbetandet av eventuella krav på interoperabilitet. Pensionsmyndigheten avstyrker mot denna bakgrund att

Pensionsmyndigheten	Telefon	E-post	Org.nr
Box 38190 100 64 Stockholm	0771-771 771	registrator@pensionsmyndigheten.se	202100-6255

Myndigheten för digital förvaltning ges mandat att genom föreskrifter styra andra myndigheter i denna fråga.

Utredningen föreslår vidare ett politiskt mål att myndigheternas mest angelägna data ska vara fullt operabla till 2030. Pensionsmyndigheten invänder inte mot ett sådant mål, men menar att för att målet ska uppnås behöver även andra regelverksförändringar ske än det i utredningen föreslagna för ett utökat informations- och datautbyte.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Anna Pettersson Westerberg efter föredragning av IT-strateg Goran Borozan. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Bengt Blomberg, Magnus Rodin och Kajsa Möller samt juristen Helena Paulsson deltagit.

Anna Pettersson Westerberg

Goran Borozan

Piteå kommun

Yttrande
2024-04-18
Dnr 24KS174

Ert dnr Fi2024/00259

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Yttrande Remiss - Reform för datadelning

Piteå kommun anser att förslagen i remissen i grunden bra och en av förutsättningarna för att på sikt kunna uppnå målet att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. En gigantisk utmaning blir att tillgängliggöra befintliga informationsmängder på ett säkert sätt med det digitala arv som föreligger inom alla verksamheter.

Piteå kommun stödjer förslagen på interoperabilitetskrav eftersom dessa skapar förutsättningar för utveckling i den riktning som ska leda till att kunna börja dela på offentlig information och data. Man bör dock inledningsvis fokusera på ”nyskapad information” där information skapas med de nya kraven som grund. Interoperabilitetskraven kan då ställas på nya lösningar och på så sätt kan man börja dela på data från dessa. Det är mer rimligt att fokusera på nyskapad information än att städa upp i det digitala arvet, vilket kommer att bli oerhört resurskrävande.

Piteå kommun

Patric Lundström (S)
Ordförande för Kommunstyrelsen

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: Patric Lundström
Datum: 2024-05-02 08:42
Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:
E7BCFD09408E693218F81894A584007592FAEEE5013EC4DDE4CF183C6E1A48BD

Datum 2024-04-26

Informationsklass BS

Diarienr (åberopas) A072.850/2024 Saknr 000

Polismyndigheten

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Er referens Fi2024/00259

Betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Polismyndigheten har inga invändningar mot förslagen, men framför följande synpunkt.

Polismyndigheten delar bedömningen att det finns många fördelar med utbyggd interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen. Fördelarna kan antas öka ju fler användare som tillämpar de lösningar som tas fram. Det är samtidigt viktigt att det ska vara möjligt att göra undantag från nationella lösningar med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet. Polismyndigheten anser att det även behöver vara möjligt med undantag *om det med hänsyn till omständigheterna i övrigt bedöms som olämpligt, t.ex. med hänsyn till krav på effektivitet eller när det är motiverat av kostnadsskäl.*

Yttrandet har beslutats av juristen Tony Back efter föredragning av juristen Christine Andersson. Rättschefen Gunilla Hedwall har deltagit vid den slutliga handläggningen. Rikspolischefen Petra Lundh har informerats om yttrandet.

POLISMYNDIGHETEN

Tony Back

Christine Andersson

Dokumentet har fastställts digitalt och har inga underskrifter.

Postadress Polismyndigheten 106 75 Stockholm
Besöksadress Polhemsgatan 30 Stockholm
Telefon 114 14
Webbplats polisen.se
E-post registrator.kansli@polisen.se

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli

Finansdepartementet

Ert datum: 2024-04-17

Vår referens: Dnr 24-1317

Remissvar avseende En-reform-for-datadelning, sou-2023:96

Post- och telestyrelsen (PTS) har enligt 1 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation.

PTS har med utgångspunkt från myndighetens verksamhetsområde inga synpunkter på remissen.

Detta yttrande har beslutats av Divisionschef Tove Friberg. I ärendets slutliga handläggning har även Projektledare Carl-Evin Sandberg (föredragande) deltagit.

Post- och telestyrelsen
Postadress: Box 6101, 102 32 Stockholm
Besöksadress: Hälsingegatan 38
Telefon: 08-678 55 00
E-post: pts@pts.se
www.pts.se

Region Kalmar län

IT-förvaltningen

YTTRANDE

Datum
2024-04-17

Ärendenummer
RS 2024/235

Finansdepartementet

Yttrande över slutbetänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Region Kalmar län (RKL) har fått möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96).

Övergripande synpunkter

Sammanfattningsvis instämmer RKL i att det finns behov av reglering och styrning inom området interoperabilitet vid datadelning.

Utredningens förslag att den offentliga förvaltningens mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast 2030 blir svårt att uppnå. Det är viktigt med mätbara mål. Begreppen "mest angelägna" och "fullt interoperabel" behöver förtydligas.

RKL instämmer med förslaget att stifta ny lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet för att uppnå bättre styrning.

Det är bra att begreppen definieras i lagen och överlag är definitionerna bra men användandet av begreppet ’datadelning’ eller dess definition blir möjligen förenklad. Det är av vikt att tydligare skilja på olika typer av datadelning.

Då denna utredning inte omfattar det som benämns som sektorspecifik styrning är det viktigt att definiera vilken data som hanteras sektorsspecifikt respektive inte. Bland annat med hänvisning till pågående utredning om infrastruktur för hälsodata som nationellt intresse (S 2022:10). Det finns risk för dubbelarbete för regionen om det saknas tydliga gränser för vilken data som respektive utredningsförslag omfattar då dessa hanteras av olika myndigheter.

Det krävs samarbete och remissförfarande med offentlig förvaltning och externa aktörer vid framtagandet av lösningar och föreskrifter.

Synpunkter på de enskilda förslagen

4.3 Utmaningar och hinder för interoperabilitet

Pascal, som nämns i avsnittet om teknisk interoperabilitet, är inte något problem för de flesta regioner då det vanligtvis finns integrerat i det vårdinformationssystem som används. För den vårdgivare som inte har det

Region Kalmar län
Postadress
Region Kalmar län
Box 601
391 26 Kalmar

Webbplats
regionkalmar.se
Besöksadress
Strömgatan 13
391 26 Kalmar

E-post
region@regionkalmar.se
Telefon
0480-810 00 vx

Organisationsnr
232100-0073
Bankgiro
833-3007

integrerat i sitt vårdinformationssystem kommer dock inte de förslag som denna utredning föreslår vara någon lösning då den data som hanteras i Pascal är sektorsspecifik och inte av allmän karaktär.

I samma avsnitt resoneras kring IT-system inom förvaltningen som inte kan kommunicera med varandra där ett exempel är att regionernas journalsystem inte kan lämna uppgifter till nationella register och där utredningen skriver att bristerna finns i journalsystemen. De kvalitetsregister som regionen rapporterar till följer dock inte någon gemensam standard för hur de kan ta emot data, olika register har olika möjligheter. Det finns ett försök till standardisering via Sveriges kommuner och regioner Nationella kvalitetsregister där Inera tagit fram en nationell tjänst för Informationsöverföring till Nationella kvalitetsregister. Långt ifrån alla register är dock anslutna och det är i dag låg grad av automation.

Utredningen skriver att det är vanligt att journalsystemen inte kan dela journaluppgifter direkt mellan sig, att det krävs en tredje part (Nationell patientöversikt - NPÖ) för att dela journalinformation mellan vårdgivare. Det som föreslås i denna utredning, användande av interoperabilitetslösning, innebär i princip samma sak, dvs användande av en tredje part.

Personnummer, som används som exempel på utmaningar inom semantisk interoperabilitet, är en av de enklare informationsmängderna att hantera. Svårare är att få till semantisk interoperabilitet i information som saknar struktur, till exempel långa journalanteckningar i fritext.

Ett av de största hindren i dag för vårdgivaröverskridande projekt där det föreligger behov av att dela data är de rättsliga förutsättningarna. Eftersom utredningens uppdrag inte innefattar förslag på ändringar i regelverket för sekretess, och inte heller förändringar i myndigheters skyldigheter att dela data eller uppgifter, samt att man avgränsar detta till den data som inte anses som sektorsspecifik kommer dessa hinder finnas kvar.

4.4 Exempel på lösningar för interoperabilitet

Trots avsaknad av nationell styrning och trots att det inte finns någon statligt nationellt e-id har alla regioner gått samman och tagit fram en lösning, SITHS-identifieringstjänst. SITHS stödjer säker inloggning, tillgång till rätt information och system och används i dag av alla medarbetare i vården. Motsvarande lösningar har tagits fram i andra sektorer av samma skäl.

9.3 Politiskt mål: Den offentliga förvaltningen ska vara fullt interoperabel

Utredningens förslag om att den offentliga förvaltningens mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast 2030 kommer bli svårt att uppnå. Det behöver definieras vad som omfattas av uttrycket ”mest angelägna datadelning” för att kunna mäta och följa upp. Både "mest angelägna" och "fullt interoperabel" behöver förtydligas.

Att uppnå full interoperabilitet kräver förändringar i flertalet IT-system och att på enbart sex år nå dit är i princip omöjligt. Även om det skulle tillskjutas ekonomiska medel är regionen beroende av systemleverantörer för realisering och det finns också tekniskt arv som behöver hanteras.

9.4 En ny lag för att styra den offentliga förvaltningens interoperabilitet

RKL instämmer med förslaget att stifta ny lag samt att regioners och kommuners ansvar tydliggörs. Det är positivt att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) får föreskriftsrätt för att därigenom skapa ökat genomslag och verkan. Som jämförelse kan ses att avsaknad av föreskriftsrätt för Socialstyrelsen gällande Nationell informationsstruktur (NI) och Nationellt Fackspråk (NF) har medfört att detta inte implementerats eller använts i högre grad, varken av leverantörer, av vårdinformationssystem eller av regioner.

Att skapa lagar och föreskrifter är kraftfulla incitament. Det krävs dock förankring och samverkan med de verksamheter som ska efterleva dem för att implementeringen ska ge avsedd effekt. Ett exempel på när detta inte fungerat är de lösningar som E-hälsomyndigheten tagit fram för lagen om Nationell läkemedelslista där dessa inte stämmer överens med hur vårdprofessionen arbetar med läkemedel. Samarbete myndigheter sinsemellan samt med regionerna är avgörande för en lyckad implementering.

Privata aktörer som utför tjänster åt kommuner och regioner, som kommuner och regioner annars utför själva, omfattas inte av förslaget utan här hänvisas till behov av att förbättra styrning av interoperabilitet inom respektive sektorer. RKL betonar vikten av samarbete mellan de olika sektorerna i de fall det är olika myndigheter som har föreskriftsrätt.

9.5 Vissa definitioner ska föras in i lagen

Det är bra att begreppen definieras i lagen. I definitionen av interoperabilitetslösning inkluderas många olika delar vilket är bra och nödvändigt för syftet.

Det är bra att data har samma innebörd som i exempelvis EU-lagstiftning men det finns fack- eller allmänspråkliga definitioner av data som skiljer sig mot denna definition. I definitionen av ’data’ används begreppet ’medium’, men utan definition på vad som avses. Detta behöver klargöras.

Data kan sättas samman till olika typer av informationsmängder, som kräver olika typer av hantering, inte minst juridiskt sett. Att enbart se till data riskerar att förenkla något som är mer komplext.

Användandet av begreppet ’datadelning’ eller dess definition behöver tydliggöras och det behöver skiljas på olika typer av datadelning, där några exempel är:

- tvåvägs, där två parter utbyter likvärdiga uppgifter mellan varandra (till exempel två vårdenheter inom en region eller mellan kommunal och regional primärvård).
- envägs, där en part eller flera parter överför data till en annan och den andra parten kan vidareanvända data, d.v.s. göra olika egna bearbetningar (till exempel rapportering till kvalitets- och hälsodataregister).
- envägs, där en eller flera parter tillgängliggör (presenterar) data som kan användas (direkt, alltså inte vidareanvändas) till en eller flera parter (till exempel 1177 och Nationell patientöversikt).

Det finns även andra definitioner av interoperabilitet där ”utbyte mellan verksamheter” inkluderas i definitionen. Det är viktigt att inte förbise att interoperabilitet inte enbart gäller mellan IT-system, utan också mellan människor och verksamheter.

9.6 Styrning av interoperabilitet vid datadelning

RKL föreslår en skarpare skrivning om att de nationella interoperabilitetslösningar som föreskrivs eller rekommenderas behöver möta de krav som den offentliga förvaltningen ställer på informationssäkerhet eller skydd av Sveriges säkerhet och att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) stödjer Digg i säkerställandet av detta.

Det behöver tydligare framgå att etablerade förvaltningsgemensamma informationsmodeller är en fundamental del av en interoperabilitetslösning. Både för semantisk interoperabilitet och som stöd för att etablera de koordinerade skyddsåtgärder som beskrivs i kap 7.5.

Tydliggörande av de rättsliga kraven vid datadelning kommer att underlätta för de initiativ som idag inte genomförs då de legala förutsättningarna för datadelning är svåra att tolka eller tolkas olika av inblandade parter.

9.7 Hur styrningen ska utformas och organiseras

Utredningens förslag med en myndighet som håller ihop styrningen av interoperabilitet över alla sektorer är bra. Varje sektor har sina egna förutsättningar vad gäller hantering av data och därmed interoperabilitet inom sektorn. Det är viktigt med samarbete mellan den myndighet som har huvudansvar och sektorsansvariga myndigheter respektive mellan olika sektorsansvariga myndigheter.

För vissa data finns det en nationellt gemensam interoperabilitetslösning via Inera som alla regioner och kommuner har tillgång till. Regionerna har investerat stort i denna lösning och ser nu en risk för både dubbelarbete och dubbla kostnader i det fall inte detta tillvaratas och tas hänsyn till i det fortsatta arbetet.

RKL ser positivt på beskrivningen i förslaget om samarbete och samverkan med regioner och kommuner. Att utgå från verksamheternas behov, förutsättningar och utmaningar är avgörande för att målet om interoperabilitet ska kunna uppnås.

9.9 och 9.11 Behov av fortsatt utredning

Det behövs fortsatt utredning kring sektorspecifik styrning och att det inkluderas en definition av vilken data som omfattas av respektive sektor. Befintliga utredningar och uppdrag inom området interoperabilitet bör analyseras i den fortsatta utredningen. Ett exempel är uppdrag till E-hälsomyndigheten att ta fram en sektorspecifik färdplan för nationell digital infrastruktur där b.la. etablering av interoperabilitetslösningar och nationell funktion för interoperabilitet föreslås. Ett annat exempel är S 2022:10 som fokuserar på standarder och gemensamma specifikationer i syfte att skapa interoperabilitet.

9.10 Informationssäkerhet vid ökad datadelning – koordinerade skyddsnivåer?

Att Myndigheten för skydd och beredskap (MSB) får i uppgift att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning är bra. Detta ökar tydligheten för vad som förväntas av mottagare vid datadelning.

11.5.4 Finansiering för kommuner och regioner

Förslagen i betänkandet innebär merkostnader som föreslås att finansieras av regioner och kommuner. RKL förutsätter att det tillkommer statlig finansiering för detta.

Regionledningskontoret
Erika Strehlenert Rosander
Strategisk IT

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2024-04-02

RS 2024-0145

Regionstyrelsen

Yttrande över En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Finansdepartementet över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96).

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Finansdepartementet har remitterat betänkandet *En reform för datadelning (SOU 2023:96)*, till Region Stockholm för yttrande.

Utredningen konstaterar att den datadelning som sker inom och från offentlig förvaltning i Sverige inte är tillräckligt interoperabel (förmågan hos olika system att kunna dela information med varandra), effektiv eller likartad för att kunna realisera nyttor eller leva upp till kommande krav från EU. Bristerna leder till att digitaliseringen av offentlig förvaltning bromsas och Sverige ligger i sammanhanget efter våra nordiska grannländer.

Utredningen föreslår en sammanhållen styrning i form av ett nytt politiskt mål samt ett regelverk med en ny lag, lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet, som ska tillämpas av hela den offentliga förvaltningen inklusive kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag. Till lagen kopplas en förordning som reglerar genomförandet där Myndigheten för digital förvaltning (Digg) får en central roll som ansvarig myndighet, med rätt att meddela föreskrifter om obligatoriska interoperabilitetslösningar.

Region Stockholm tillstyrker förslaget om en ny lag för interoperabilitet i den offentliga förvaltningen. Det finns stora potentiella nyttor med datadelning baserad på gemensamma interoperabilitetslösningar såsom gemensamma ramverk, riktlinjer, standarder och specifikationer för data och datadelning. En ökad tydlighet kring sådana lösningar i ett nationellt

perspektiv har förutsättningar att ge stöd för gemensamma lösningar också inom Region Stockholm. Bättre förutsättningar för datadelning bidrar till nytta för invånare och medarbetare, skapar bättre förutsättningar för forskning och innovation samt kan ge ekonomisk nytta genom enklare processer och minskad manuell hantering av data.

Region Stockholm betonar i sitt yttrande att genomförandet måste ske på ett genomtänkt och ordnat sätt. Krav på regioner och kommuner att använda gemensamma lösningar måste möta väl identifierade behov. Det behövs transparens och god framförhållning för de interoperabilitetslösningar som tas fram och det behövs tydlig koordinering mellan förvaltningsgemensamma och sektorsspecifika krav och lösningar.

Regionen ser positivt på att Digg som ansvarig myndighet måste samarbeta med berörda aktörer i utvecklingen av interoperabilitetslösningar. Detta samarbete är en nyckel i förslaget. Samarbetet måste vara reellt och kunskap och kompetens om regioners och kommuners förutsättningar och utmaningar måste nå nationell nivå.

Bakgrund
Finansdepartementet har remitterat betänkandet *En reform för datadelning (SOU 2023:96)*, till Region Stockholm för yttrande.

Ärendet har internt remitterats till Region Stockholms hälso- och sjukvårdsnämnd, trafiknämnd samt fastighets- och servicenämnd som har lämnat sina yttranden.

Utredningen om interoperabilitet vid datadelning har haft uppdraget att analysera och lämna förslag på styrning och reglering av interoperabilitet vid datadelning inom och från den offentliga förvaltningen i Sverige (dir. 2022:118). Med interoperabilitet avses förmågan att tillhandahålla eller ta del av data genom informationssystem som interagerar med varandra. Begreppet omfattar teknisk, semantisk, juridisk och organisatorisk interoperabilitet, där alla delar måste fungera för att full interoperabilitet ska kunna uppnås.

Sverige har sedan många år en ambition att vara världsledande i att utnyttja digitaliseringens möjligheter, inte minst inom offentlig förvaltning. En digital infrastruktur med goda möjligheter att dela data är avgörande för att leva upp till den ambitionen, idag och i ännu högre grad i framtiden. Hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken är exempel på områden där datadelning är avgörande för effektivisering, innovation och utveckling av

tjänster och förbättrad funktionalitet för invånare och medarbetare. Till dessa områden behövs stödfunktioner i form av bland annat kvalificerade fastighetstjänster som också har behov av effektiv datadelning.

Data som strategisk resurs betonas i EU:s digitaliseringspolitik och datastrategi. Interoperabilitetsfrågorna hanteras specifikt i det Europeiska ramverket för interoperabilitet (EIF) och regleras ytterligare i EU:s kommande interoperabilitetsförordning.

Utredningen konstaterar att den datadelning som sker inom och från offentlig förvaltning i Sverige inte är tillräckligt interoperabel, likartad eller effektiv för att realisera verkliga nyttor med datadelning eller leva upp till kommande krav från EU. Bristerna leder till att digitaliseringen och därmed utvecklingen av offentlig förvaltning bromsas. Samtidigt har andra europeiska länder, inte minst våra nordiska grannländer, kommit betydligt längre genom tydligare styrning och tvingande åtgärder.

Utredningen bedömer därför att det krävs en tydligare och mer sammanhållen styrning i form av ett nytt regelverk för att uppnå interoperabilitet. Utredningen föreslår en ny lag, lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet, som ska tillämpas av hela den offentliga förvaltningen inklusive kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag. Till lagen kopplas en förordning som reglerar genomförandet där Myndigheten för digital förvaltning (Digg) föreslås få en central roll som ansvarig myndighet för interoperabilitetslösningar, med rätt att meddela föreskrifter. Digg föreslås också bli behörig myndighet för EU:s interoperabilitetsförordning.

Utredningen föreslår som nytt nationellt politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030.

Region Stockholms yttrande

Övergripande inriktning
Region Stockholm ser positivt på inriktningen i utredningens förslag. Det finns stora potentiella nyttor med datadelning baserad på gemensamma interoperabilitetslösningar såsom gemensamma ramverk, riktlinjer, standarder och specifikationer för data och datadelning. En ökad tydlighet kring sådana lösningar i ett nationellt perspektiv har förutsättningar att ge stöd för gemensamma lösningar också inom Region Stockholm, liksom lösningar som underlättar informationsutbytet mellan exempelvis regioner

och kommuner. Bättre förutsättningar för datadelning bidrar till nytta för invånare och medarbetare, skapar bättre förutsättningar för forskning och innovation samt bidrar till ekonomisk nytta genom enklare processer och minskad manuell hantering av data. Region Stockholm tillstyrker därför förslaget om att inrätta lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

Region Stockholm tillstyrker även förslaget om ett politiskt mål som innebär att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030. Regionen uppfattar detta som ett kraftfullt sätt att förtydliga ambitionen med Sveriges digitalisering. Region Stockholm föreslår att målet bryts ned i delmål, samt att en plan upprättas för det fortsatta genomförandet. Vilken datadelning som anses vara ”mest angelägen” behöver tydliggöras så snart som möjligt, då det utgör en grund för den fortsatta styrningen under den korta tid som återstår till dess att målet ska vara uppnått.

Teknisk, semantisk, juridisk och organisatorisk interoperabilitet
Det är viktigt att alla aspekter av interoperabilitet beaktas. Det räcker inte med tekniska lösningar, utan teknik, semantik, juridik och organisatoriska förutsättningar måste hänga ihop. I betänkandet konstateras att det ofta är de semantiska utmaningarna som är svårast att lösa, och att förbättrad semantisk interoperabilitet i form av ensning av urval, definitioner, beskrivningar, format och tolkningar av begrepp och informationsmängder skulle få stora positiva effekter. Bristande semantisk interoperabilitet kan vara särskilt utmanande för verksamheter som befinner sig i skärningspunkten mellan flera olika sektorer och Region Stockholm bedömer att kraft och resurser behöver läggas på att komma vidare med semantisk interoperabilitet inom flera olika sektorer.

Digg som ansvarig myndighet och sektorsbehov
Region Stockholm stödjer förslaget att Digg ges rollen som ansvarig myndighet för det förvaltningsgemensamma interoperabilitetsarbetet. För att det föreslagna regelverket ska få de positiva effekter som eftersträvas är det samtidigt avgörande att den förvaltningsgemensamma styrningen samordnas med sektorsstyrningen, och att förvaltningsgemensamma och sektorsspecifika krav och lösningar koordineras. Region Stockholm stödjer även den föreslagna inriktningen med fler sektorsinriktade utredningar, bland annat inom området fastighetsförvaltning, där regionens fastighetsbolag Locum bekräftar att behovet är stort.

Region Stockholm ställer sig positiv till att Digg får i uppdrag att analysera nyttor och kostnader för nationella interoperabilitetslösningar samt till förslaget att Diggs instruktion ska förtydliga att myndigheten ska stödja den offentliga förvaltningen i syfte att uppnå interoperabilitet.

Föreskrifter eller rekommendationer
Enligt förslaget till förordning ska Digg ta fram nationella interoperabilitetslösningar och får föreskriva om dessa, men kan också välja att enbart rekommendera lösningar. Förslaget lämnar därmed upp till Digg om lösningar ska vara tvingande eller rekommenderas, vilket bygger in en osäkerhet i lagförslaget. Även för detta syfte vore det lämpligt med en nationell plan som beskriver prioriteringar, ordningsföljd och indikerar vilka lösningar som förväntas bli obligatoriska. Region Stockholm bedömer även att om Sverige ska kunna närma sig nivån hos våra grannländer bör Digg få uppdrag och resurser att inte bara ta fram nationella interoperabilitetslösningar, utan även att förvalta och vidareutveckla dem.

Prioriteringar och samarbete
Region Stockholm anser att det är angeläget att styrningen får rätt fokus och att rätt insatser prioriteras. Krav på regioner och kommuner att använda gemensamma lösningar måste möta väl identifierade behov. Insatser måste genomföras i en logisk ordning, ha en rimlig implementeringstakt och vara kostnadseffektiva. Regionen ser därför positivt på den föreslagna regleringen om att Digg som ansvarig myndighet måste samarbeta med berörda aktörer i utvecklingen av interoperabilitets-lösningar och att berörda aktörer ska ges tillfälle att yttra sig innan myndigheten meddelar föreskrifter. Detta samarbete är en nyckel i förslaget. Samarbetet måste vara reellt och kunskap och kompetens om regioners och kommuners förutsättningar och utmaningar måste nå nationell nivå.

Nyttjande av befintliga lösningar
Det är angeläget att arbetet med att skapa interoperabilitetslösningar tar tillvara sådana lösningar som redan är utvecklade och fungerar. Region Stockholm rekommenderar därför att man vid genomförande av den föreslagna reformen drar nytta av de erfarenheter av den infrastruktur runt informationsdelning som byggts upp inom och mellan regionerna. Nationella tjänsteplattformen ger stöd för att uppnå interoperabilitet inom hälso- och sjukvårdssektorn och kan användas som gott exempel.

Privata utförare av offentliga tjänster
I betänkandet beskrivs att styrning som också omfattar privata aktörer, exempelvis privata utförare av hälso- och sjukvårdstjänster, framför allt kan väntas i sektorsspecifik reglering. Region Stockholm vill poängtera vikten av strukturer, ramverk och lösningar som öppnar upp för privata aktörer och som likställer villkoren för offentliga och privata utförare av offentligt finansierade tjänster. En sådan inriktning är nödvändig för att ambitionerna med det offentliga systemets digitalisering och därmed effektivisering ska kunna realiseras.

Tillit
Utredningen adresserar frågan om ömsesidig tillit kopplat till behovet av gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder vid datadelning. Utredningen bedömer att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) bör får uppdraget att utreda detta. Region Stockholm vill i sammanhanget lyfta fram att tillitsfrågan är aktuell och relevant i Diggs uppdrag inom ramen för Ena – Sveriges digitala infrastruktur. De delar av arbetet som berör tillit bör samordnas med och i relevanta delar hanteras inom Enas arbete med identitet och autentisering.

Digg behörig myndighet enligt EU:s interoperabilitetsförordning
Region Stockholm tillstyrker att Digg utses till behörig myndighet enligt EU:s interoperabilitetsförordning.

Resurser och finansiering
Utredningen anför att statlig finansiering enligt finansieringsprincipen endast är aktuell för nationella interoperabilitetslösningar som går utöver åtgärder som kommuner och regioner ändå hade behövt vidta till följd av teknisk utveckling och befintliga författningskrav. De krav som införs enligt den föreslagna lagen handlar i allt väsentligt om teknisk utveckling och ska enligt utredningen därför endast till en mindre del finansieras genom statliga bidrag.

Att anpassa regionens digitala lösningar till nationella krav kommer att ta resurser i anspråk. Det finns en uppenbar risk för att andra planerade utvecklingsinsatser får skjutas på framtiden när nationella krav ska uppfyllas. Region Stockholm vill därför betona vikten av framförhållning och transparens i arbetet med att utveckla den förvaltningsgemensamma interoperabiliteten. Vilka insatser som ska prioriteras och genomföras behöver beskrivas i en samlad plan med god framförhållning. För varje insats bör en nytto- och kostnadskalkyl göras och delas med berörda aktörer, och finansieringen behöver säkerställas. Region Stockholm

förutsätter även att nya krav från staten som går utanför normal teknisk utveckling medför ersättning enligt finansieringsprincipen.

Kommunal självstyrelse
Kommuner och regioner, liksom kommunala bolag och kommunförbund, omfattas av lagen och kommer att påverkas. Utredningen argumenterar för att inskränkningen i den kommunala självstyrelsen är nödvändig för att realisera nyttorna med en ökad interoperabilitet. Region Stockholm, som under en längre tid efterfrågat en ökad enhetlighet vad gäller ramverk, riktlinjer, standarder och specifikationer för datadelning, delar den bedömningen.

Ikraftträdande
Region Stockholm tillstyrker att de nya författningarna träder i kraft den 1 januari 2025.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget till beslut medför inga direkta kostnader för Region Stockholm. På längre sikt, när lagen trätt i kraft och börjat tillämpas, och vissa interoperabilitetslösningar blir obligatoriska, uppstår sannolikt kostnader för anpassning. Insatser för ökad interoperabilitet väntas samtidigt bidra till förbättrade möjligheter för effektivisering av regionens verksamheter.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Susanne Bayard
IT-direktör

Beslutsunderlag
1. Sammanfattning av En reform för datadelning, (SOU 2023:96)
2. Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande den 19 mars 2024
3. Trafiknämndens yttrande den 19 mars 2024
4. Fastighets- och servicenämndens yttrande den 19 mars 2024

Beslutsexpediering
1. Hälso- och sjukvårdsnämnden
2. Trafiknämnden
3. Fastighets- och servicenämnden

Godkänd av Emma Lennartsson, 2024-04-02

Handläggare
Sari Duvander

Datum
2024-03-26

Diarienummer
RS/240245

Ert Datum
2024-02-02

Er beteckning
Fi2024/00259

Finansdepartementet

Svar på remiss om slutbetänkande (SOU 2023:96) En reform för datadelning

Region Värmland har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss och har följande synpunkter.

Sammanfattning

Region Värmland ser positivt på förslaget till en ny lag, tydligare sektorsansvar med reglering genom författningar är positivt för regionernas utveckling framåt.

Möjligheter till stärkt digitalisering

Region Värmland har följt den nationella debatten sedan 2021 kring de utmaningar som kommuner och regioner står inför gällande takten i digitalisering. Regionen förstår syftet med lagförslaget samt innebörden av att inrätta en central styrning av området för att skapa standardisering i offentlig sektor.

Regionen gör bedömningen att utredningen syftar till att stärka digitalisering i offentlig sektor genom ökad datadelning. Genom en förbättrad styrning av interoperabiliteten kan myndigheter och organisationer på sikt dela data mer sömlöst, vilket leder till effektivare processer och bättre service för medborgare och företag.

Regionen har följt och deltagit i diskussioner som förs på nationell nivå kring ökad grad av samverkan gällande digitalisering samt förstår att nationella lösningar ska användas så långt som möjligt för att vi ska dra största nytta och effekt av våra skattemedel. Regionen tänker att förslaget om en reglering på nationell nivå skapar tydligare styrning för offentlig sektor som gör att vi går i samma riktning. Detta ser regionen som något positivt.

Ökad delning av data skulle innebära med stor sannolikhet minska onödig administration inom Region Värmland. Inom Hälso-och sjukvården i vår region är denna fråga högt upp på agendan och vi tror att delning av data skulle öka vårdkvalitén samtidigt som den minskar onödig dubbeldokumentation inom vården.

Säkerhetsaspekter vid datadelning

Förslaget är avsett att förenkla informationsutbyte mellan myndigheter och andra aktörer. Datadelning enligt förslaget kan också innebära ökade säkerhetsrisker. Regioner måste därför se till att personuppgifter och känslig information skyddas på ett adekvat sätt. Det kan kräva ökade investeringar kopplat till IT- och informationssäkerhet och kompetensutveckling på regionen.

Positiva effekter som kan komma med förslaget är om det kan ensas kring säkerhetsnivåer för informationsmängder. Idag görs bedömningar utifrån den egna verksamheten vilket kan medföra variationer i hur likvärdig information bedöms ha behov av säkerhetsåtgärder. För att kunna skapa tillit till andra organisationer är det en viktig del, att säkerställa att likvärdiga skyddsåtgärder införs.

Regionen ser samtidigt risker med att införa obligatoriska krav på användning av vissa lösningar, system eller modeller, detta relaterat primärt till det arbete med civilförsvar som regionen bedriver. Enligt remissen ska föreslagna lösningar inte användas om det av säkerhetsskäl är olämpligt för de data som omfattas. Enligt förslaget ska utpekad ansvarig myndighet DIGG därför samarbeta med offentlig förvaltning och externa aktörer (privata) vid framtagandet av lösningar. Föreskrifter ska inte heller få meddelas förrän efter att berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig. Med tanke på det faktum att förslaget innebär betydande inskränkningar i det regionala självstyret är förslaget inte tillfredsställande i denna del. Det är dessutom så att viss information om vad som gör en viss lösning till en säkerhetsrisk ofta inte kan delas fritt med tanke på försvarssekretess. Med anledning av detta måste varje aktör få göra bedömningen av vilka lösningar som är olämpliga av säkerhetsskäl.

Ekonomisk påverkan för regionen

För att implementera förslagen i betänkandet kan regioner behöva anpassa sina befintliga IT-system och processer. Det kan vara en utmaning och kräva resurser framåt. Dock tydliggörs det i utredningens förslag att DIGG ska tydligt kommunicera vilka nationella interoperabilitetösningar som är planerade att tas fram. Detta skapar förutsägbarhet och möjlighet till både planering och kostnadsbesparing för enskild region.

Finansieringen av anslutningarna till kommande nationella lösningar är oklart i förslaget, som främst behandlar de tekniska och organisatoriska förändringarna. Regionen vill därför framhålla att kostnads- och nyttoanalyser genomförs i samband med införandet av föreslagna lösningar.

Kommunala självstyret inskränks med lagförslaget

Förslaget innebär betydande inskränkningar i det kommunala självstyret. Utredningen menar att det är nödvändigt att inskränka den kommunala och regionala självstyrelsen för att kunna åstadkomma gemensam datadelning. Genom förslaget kommer regioner och kommuner vara skyldiga att använda nationella interoperabilitetslösningar som Digg får meddela föreskrifter om.

Utredningen har övervägt rekommendation enbart som åtgärd från Digg gällande interoperabilitetslösningar, men bedömningen är att det ger en svagare styrning och sämre effekt vilket inte är förenlig med de samhällsutmaningar som Sverige står inför. Regionen menar dock att utredningen saknar en tillräckligt tydlig redogörelse av proportionalitetsbedömningen.

Dialog och samverkan önskas i utvecklingen framåt

De föreslagna åtgärderna har potential att innebära ökad samverkan och effektivare tjänster genom en nationell styrning, men skulle också ställa höga krav på säkerhet och innebära okända kostnader för teknisk anpassning.

Region Värmland vill därför understryka att regionerna bör vara delaktiga i diskussioner och planering av uppdraget i stort tillsammans med DIGG,för att på så vis kunna bidra till utvecklingen framåt på bästa sätt.

Åsa Johansson (S)
Regionstyrelsens ordförande

Region Västernorrland

Avsändarens tjänsteställe/handläggare

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Handläggare/er beteckning	Datum	Dnr	Sida
Fi2024/00259	2024-04-10	24RS1221	1(1)

Yttrande över remiss, slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Region Västernorrland ställer sig generellt positiv till reformen. En nationell interoperabilitetslösning är sannolikt en förutsättning för en effektiv digital förvaltning. Det finns stora möjligheter för regionerna att frigöra tid genom en högre grad av automatiserad datadelning och i detta är en nationell interoperabilitetslösning en möjliggörare.

Viktigt att beakta vid genomförandet av reformen är de juridiska och säkerhetsmässiga förutsättningar för en ökad datadelning. Vilka datamängder som är aktuella för delning blir centrala i den bedömningen. Vidare behöver genomförandet ske i samverkan och att nyttor vägs mot kostnader och konsekvenser i varje enskilt fall.

De datamängder som är aktuella för delning kommer även att avgöra vilken påverkan som reformen medför, om det på sikt krävs att delar av det digitala arvet ersätts med nya lösningar med stöd för interoperabilitet eller om det är möjligt att realisera behovet med fristående integrationslösningar. Om förslaget medför att exempelvis journalsystemen inom vården behöver utvecklas kommer både ledtider och kostnader att bli höga.

Bedömningen är att förmågan kommer att vara den begränsande faktorn för Region Västernorrland. Med förmåga avses både ekonomiska förutsättningar, tillgång till resurser och kompetens samt de förutsättningar och begränsningar som det digitala arvet ger. Med anledning av de svårigheter som kan uppstå att följa tvingande interoperabilitetslösningar är det inte proportionerligt att förena författningskraven med sanktioner, särskilt med anledning av att adekvat statlig finansiering inte förslås i förslaget.

REGION VÄSTERNORRLAND

Glenn Nordlund
Regionstyrelsens ordförande

Åsa Bellander
Regiondirektör

Postadress	Besöksadress	Telefon	E-post
Region Västernorrland 871 85 Härnösand	Storgatan 1 Härnösand	0611-800 00	region.vasternorrland@rvn.se

Regeringskansliet

Remiss

2024-02-02
Fi2024/00259

Finansdepartementet

Slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Remissinstanser

1. Alvesta kommun
2. Aneby kommun
3. Arbetsförmedlingen
4. Arbetsgivarverket
5. Arbetsmiljöverket
6. Arjeplogs kommun
7. Arkeion
8. Arvika kommun
9. Blekinge tekniska högskola
10. Bolagsverket
11. Borås kommun
12. Boverket
13. Brottsförebyggande rådet
14. Brottsoffermyndigheten
15. Centrala studiestödsnämnden
16. Domstolsverket
17. E-hälsomyndigheten
18. Ekobrottsmyndigheten
19. Ekonomistyrningsverket
20. Enköpings kommun

Telefonväxel: 08-405 10 00

Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgatan 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

21. Fagersta kommun
22. Falkenbergs kommun
23. Falu kommun
24. Finansinspektionen
25. Folkhälsomyndigheten
26. Färgelanda kommun
27. Försvarets radioanstalt
28. Försvarsmakten
29. Försäkringskassan
30. Gagnefs kommun
31. Gävle kommun
32. Göteborgs kommun
33. Havs- och vattenmyndigheten
34. Huddinge kommun
35. Härjedalens kommun
36. IIS – Internetstiftelsen i Sverige
37. Inera AB
38. Inspektionen för vård och omsorg
39. Integritetsskyddsmyndigheten
40. Jordbruksverket
41. Jönköpings kommun
42. Kalmar kommun
43. Kammarkollegiet
44. Karlskrona kommun
45. Knivsta kommun
46. Kommerskollegium
47. Kriminalvården
48. Kronofogdemyndigheten
49. Kungl. biblioteket
50. Kungl. Tekniska högskolan

51. Kustbevakningen
52. Lantmäteriet
53. Ljusnarsbergs kommun
54. Lunds universitet
55. Lycksele kommun
56. Läkemedelsverket
57. Länsstyrelsen i Uppsala län
58. Länsstyrelsen i Västmanlands län
59. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
60. Malmö kommun
61. Migrationsverket
62. Myndigheten för digital förvaltning
63. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
64. Nordanstigs kommun
65. Pensionsmyndigheten
66. Piteå kommun
67. Polismyndigheten
68. Post- och telestyrelsen
69. Region Kalmar län
70. Region Stockholm
71. Region Värmland
72. Region Västernorrland
73. Research Institutes of Sweden
74. Riksarkivet
75. Rättsmedicinalverket
76. Simrishamns kommun
77. Skatteverket
78. Skellefteå kommun
79. Skogsstyrelsen
80. Socialstyrelsen

81. Statens servicecenter
82. Statens skolverk
83. Statens tjänstepensionsverk
84. Statens veterinärmedicinska anstalt
85. Statistiska centralbyrån
86. Statskontoret
87. Stockholms kommun
88. Svenska institutet för standarder (SIS)
89. Svenskt Näringsliv
90. Sveriges Kommuner och Regioner
91. Swedac
92. Säffle kommun
93. Säkerhets- och försvarsföretagen
94. Säkerhetspolisen
95. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
96. TechSverige
97. Teknikföretagen
98. Tillväxtverket
99. Torsås kommun
100. Trafikverket
101. Transportstyrelsen
102. Tullverket
103. Upphandlingsmyndigheten
104. Utbetalningsmyndigheten
105. Universitets- och högskolerådet
106. Valdemarsviks kommun
107. Varbergs kommun
108. Verket för innovationssystem (Vinnova)
109. Vetenskapsrådet
110. Vingåkers kommun

111. Västerås kommun
112. Västra Götalandsregionen
113. Växjö kommun
114. Åklagarmyndigheten
115. Östersunds kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet **senast den 3 maj 2024**. Svaren bör lämnas per e-post till fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Fi2024/00259 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Om remissen är begränsad till en viss del av betänkandet, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av betänkandet via ett beställningsformulär hos Elanders Sverige AB.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Johan Ndure
Departementsråd

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: betankande@elanders.com

Kontaktperson
Monica Ringvik
Digitala system
+46 10 228 42 25
monica.ringvik@ri.se

Remissyttrande RISE: En reform for datadelning, SOU 2023:96

RISE är ett statligt ägt forskningsinstitut. Våra 2 800 medarbetare driver och stöder alla typer av innovationsprocesser och erbjuder expertis och ett 120-tal test- och demonstrationsmiljöer för framtidssäkra teknologier, produkter och tjänster. Inom en av RISE fem divisioner, divisionen Digitala system, arbetar drygt 450 medarbetare med elektronik, informations-och kommunikationsteknik samt mjukvaruutveckling, mobilitet, systemanalys och interaktionsdesign, cybersäkerhet och artificiell intelligens. RISE bedriver en rad forskningsprojekt i samverkan med offentliga aktörer kring öppna och delade data, samt kring skapande och främjande av interoperabilitet mellan den hårda och mjuka infrastruktur som skär på tvärs genom samhällen och landsgränser.

I beredningen av detta ärende har Claus Popp Larsen, Johan Linåker och Sachiko Muto deltagit.

Inledande kommentar

RISE välkomnar förslaget till lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet. Vi ser särskilt positivt på förslaget att införa föreskriftsrätt, vilket är avgörande både för att ge konkret stöd till den offentliga förvaltningen och för att minska osäkerhet, fragmentering och inlåsningseffekter kring data och digitala lösningar. Dessutom ser vi det som en nödvändig åtgärd för att komma ikapp andra länder vi normalt jämför oss med. Det är också glädjande att kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag omfattas av lagförslaget.

Utredningen har gjort ett gediget och metodiskt arbete som täcker många aspekter runt interoperabilitet presenterat på ett pedagogiskt sätt. Interoperabilitet i alla ordets betydelser är en förutsättning för skalbara och modulära lösningar samt för effektiv vidareanvändning av data vilket utredningen tydligt framhäver. Lagförslaget ger främst stöd till och tydlighet runt införandet av semantisk och teknisk interoperabilitet – vilket det finns stort behov av. Utredningen lyfter också juridisk och organisatorisk interoperabilitet och pekar på organisatoriska utmaningar i form av exempelvis bristande processer och bristande styrning inom organisationer.

Vi anser att de organisatoriska utmaningarna runt datadelning är betydligt större än de tekniska utmaningarna vilket delvis framgår av utredningen men inte tycks ha tillräckligt beaktats i förslaget som framställs. Särskilt inom kommunerna är dessa utmaningar påtagliga beroende på deras mer heterogena uppdrag jämfört med kommunala bolag, regioner och statliga myndigheter. Den genomgripande transformationen som behövs på tvärs av alla organisationer för att bygga gemensamma förmågor för att hantera data – förmågor som behovs *innan* man

Konfidentialitetsnivå
K2 - Intern

Detta dokument får endast återges i sin helhet, om inte RISE Research Institutes of Sweden AB i förväg skriftligen godkänt annat.

överhuvudtaget kan dela data – är alltså i sin natur mer komplex i kommunerna än i övrig offentlig förvaltning.

Utredningen argumenterar för att endast en mindre del av kommunernas kostnader för att införa interoperabilitetslösningar bör finansieras genom statliga bidrag, med motiveringen att ”de nya åligganden som införs för kommuner och regioner i allt väsentligt kommer vara hänförliga till teknisk utveckling”. Detta resonemang vore rimligt argument om införandet av interoperabilitetslösningar primärt var en teknisk utmaning. Dock anser vi att utredningen i för hög grad förbiser de grundläggande men omfattande organisatoriska utmaningarna kopplade till datahantering och interoperabilitet.

Det finns en risk att lagen, utan betydande satsningar på kompetensutveckling, särskilt inom kommunerna, vilket kommer att kräva finansiering i någon form, inte kommer att leverera de positiva effekter som förväntas enligt utredningen. Dessutom finns det en risk för att de digitalt mindre mogna kommunerna, ofta de mindre kommunerna, upplever den nya lagen som en ytterligare börda som de får svårt att hantera - vilket i sin tur kan leda till en ökad digital klyfta.

Vidare vore det av värde att få information angående hur förslaget förhåller sig till den nu antagna EU-förordningen om ett interoperabelt Europa. Det framgår att en del av bakgrunden till utredningen är att den svenska förvaltningen för närvarande inte har de förutsättningar som krävs för att uppfylla de kommande kraven på interoperabilitet. Även om utredningen togs fram innan den slutliga texten för EU-förordningen fastställdes, hade det ändå varit fördelaktigt att få reda på hur den är tänkt att samverka med utredningens förslag. Det är av stor betydelse att förstå hur förslaget kan hjälpa den svenska förvaltningen att leva upp till de konkreta kraven som EU-förordningen ställer, särskilt kraven på interoperabilitetsbedömningar och att interoperabilitetslösningar ska publiceras i en katalog och licensieras för vidareutnyttjande av den offentliga förvaltningen i andra EU-länder. Förslaget diskuterar upphandling och utveckling av nationella interoperabilitetslösningar, men nämner inte möjligheten att återanvända europeiska interoperabilitetslösningar. Det är av betydelse att lyfta fram denna möjlighet, särskilt med tanke på att utredningen visar att flera europeiska länder har kommit längre i arbetet med interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen.

Specifika kommentarer avseende författningsförslag:

1.1 Förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet

1 § I denna lag finns bestämmelser om interoperabilitet vid datadelning. Lagen ska tillämpas av den offentliga förvaltningen vid datadelning. Med den offentliga förvaltningen avses i denna lag statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag. Med kommunala bolag avses sådana bolag som omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

- **RISE tillstyrker förslag**

2 § Denna lag påverkar inte tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning som ger någon rätt att få tillgång till data, eller som begränsar en sådan rätt. Lagen påverkar inte heller tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning om skyddet av personuppgifter.

- **RISE tillstyrker förslag**

3 § I lagen avses med data: information i digitalt format oberoende av medium, datadelning: att tillhandahålla data eller ta del av data, Författningsförslag SOU 2023:96 32 interoperabilitet vid datadelning: förmågan att tillhandahålla eller ta del av data genom informationssystem som interagerar med varandra, interoperabilitetslösning: en återanvändbar resurs som avser rättsliga, organisatoriska, semantiska eller tekniska krav, såsom konceptuella ramverk, riktlinjer, referensarkitekturer, tekniska specifikationer, standarder, tjänster och applikationer, samt dokumenterade tekniska komponenter, såsom källkod, som syftar till att uppnå interoperabilitet vid datadelning, nationell interoperabilitetslösning: interoperabilitetslösning som är gemensam för den offentliga förvaltningen

- **RISE tillstyrker förslag**

4 § Den offentliga förvaltningen ska vid datadelning använda nationella interoperabilitetslösningar enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 §.
Första stycket ska inte tillämpas för de data som omfattas av datadelningen om det är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet.

- **RISE avråder från den specifika formuleringen kring krav som begränsar datadelningen. Hänvisning till informationssäkerhet kan exempelvis tolkas brett och medföra att datadelning hämmas utan motiverad grund. RISE anser att begränsningar istället bör regleras genom föreskrifter direkt från regering eller DIGG (dvs. den myndighet utsedd med föreskriftsrätt). Sådana föreskrifter bör komma med riktlinjer som är utformade på ett tydligt sätt som möjliggör klar tolkning över vilka undantag som gäller. RISE föreslår vidare att DIGG får i uppdrag att utforma aktuella föreskrifter samt medföljande riktlinjer.**

5 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar.

- **RISE tillstyrker förslag**

1.2 Förslag till förordning (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet

1 § Denna förordning kompletterar lagen (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

- **RISE tillstyrker förslag**

2 § Termer och uttryck i denna förordning har samma betydelse som i lagen (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

- **RISE tillstyrker förslag**

3 § Myndigheten för digital förvaltning ska
1. ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete med offentlig förvaltning och andra aktörer, samt
2. analysera vilka nyttor och kostnader som användning av nationella interoperabilitetslösningar innebär för den offentliga förvaltningen.

- **RISE tillstyrker förslag med tillägget att det även bör ingå att ta fram föreskrifter och riktlinjer gällande begränsningar avseende datadelning. Se**

kommentar kring § 4 i Förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

- **RISE önskar även tillägg kring att DIGG utvecklar riktlinjer gällande hur interoperabilitetslösningar kan utvecklas och tillgängliggöras med särskilt avseende på externa aktörer och mellan landsgränser. Öppna standarder och öppen källkod bör lyftas särskilt som möjliga verktyg för att främja spridning av interoperabilitetslösningar.**
- **RISE önskar även tillägg kring att man i framtagandet av nationella interoperabilitetslösningar när det är relevant anpassar sig till de europeiska interoperabilitetslösningar som kommer växa fram de närmsta åren, bland annat inom diverse EU-datautrymmen.**

4 § Myndigheten för digital förvaltning får, efter att berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig, meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar enligt 5 § lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

- **RISE tillstyrker förslag**

1.3 Förslag till förordning (202X:000) om ändring i förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning

Härigenom föreskrivs att det i förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning ska införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse Föreslagen lydelse 3 a § Myndigheten ska 1. stödja den offentliga förvaltningen i syfte att uppnå interoperabilitet, 2. beakta internationellt interoperabilitetsarbete, 3. vara behörig myndighet enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr XXXX/ xxxx om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (akten om ett interoperabelt Europa), och 4. årligen rapportera till regeringen om hur den offentliga förvaltningens interoperabilitet utvecklas.

- **RISE tillstyrker förslag**

Yttrande
2024-04-29

RA-KS 2024/00248
Ert Dnr Fi2024/00259

Finansdepartementet

Riksarkivets yttrande över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Riksarkivet delar utredningens bedömning att det finns ett behov av en samlad nationell styrning för att uppnå interoperabilitet vid datadelning. Riksarkivet anser dock att frågor om bevarande och återutnyttjande av data över tid behöver utredas innan förslaget görs till föremål för lagstiftning. Riksarkivet kan konstatera att det långsiktiga perspektivet på myndigheternas informationshantering saknas i betänkandet. Data som ska delas måste kunna förstås och användas med bibehållen autenticitet över tid och det är inte säkert att de lösningar som är lämpliga för datadelning också är lämpliga för bevarande och återutnyttjande av informationen över tid. Enligt Riksarkivet går det därför inte att ta ställning till helheten i förslaget innan frågor om bevarande och återutnyttjande av data över tid har utretts och analyserats. Risken är annars att förslaget i förlängningen kan få oförutsedda och irreparabla konsekvenser för myndigheternas informationshantering samt medföra ökade kostnader för myndigheterna.

Riksarkivet har vidare några synpunkter på betänkandet i sak vilka behandlas i det följande. Rubrikerna följer betänkandets rubriker.

4.4.8 Specifikationer för informationsutbyte

Riksarkivet bedriver sedan lång tid tillbaka ett arbete med förvaltningsgemensamma specifikationer för strukturering och överföring av information, FGS. Arbetet är strategiskt viktigt för att säkerställa att information på ett standardiserat och kostnadseffektivt sätt med bibehållen tillgänglighet kan överföras till e-arkivlösningar och mellan it-system, t.ex. vid ersättning av system hos en myndighet. De förvaltningsgemensamma specifikationerna säkerställer att autentisk information långsiktigt och kostnadseffektivt kan bevaras och återutnyttjas.

I betänkandet uppges att de förvaltningsgemensamma specifikationerna inte längre uppdateras. Arbetet var under en tid pausat men har återupptagits av Riksarkivet. Detta är ett strategiskt viktigt och prioriterat område för Riksarkivets arbete med digital informationsförvaltning.

Postadress: Riksarkivet, Box 7223, 187 13 Täby · **Organisationsnr:** 202100-1074
Telefon: 010-476 70 00 · **E-post:** riksarkivet@riksarkivet.se · **Internet:** riksarkivet.se

9.7 Hur styrningen ska utformas och organiseras

Riksarkivet anser att det av 4 § förslaget till förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet uttryckligen ska framgå att samråd ska ske med Riksarkivet. Riksarkivet föreslår att bestämmelsen ges följande lydelse (Riksarkivets tillägg markerade):

> *4 § Myndigheten för digital förvaltning får, efter att **Riksarkivet och** berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig, meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar enligt 5 § lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.*

Som nämnts i det inledande avsnittet är det inte säkert att de lösningar som är lämpliga för datadelning också är lämpliga för bevarande och återutnyttjande av informationen över tid. Riksarkivet ser därför en risk för att föreskrifter om interoperabilitet vid datadelning skulle kunna försvåra förutsättningarna för bevarande och återutnyttjande av informationen över tid och att de även skulle kunna komma att överlappa eller hamna i konflikt med Riksarkivets föreskrifter om framställning och bevarande av elektroniska handlingar eller föreskrifter om metadata och arkivredovisning. För att säkerställa att så inte sker anser Riksarkivet att det uttryckligen bör framgå att samråd ska ske med Riksarkivet. Den föreslagna bestämmelsen med krav på samråd med berörda aktörer bör därför kompletteras.

9.9 Styrning inom sektorer eller områden bör ske genom speciallagstiftning

Riksarkivet ser positivt på förslaget i betänkandet att förutsättningarna för att införa styrning av interoperabilitet inom sektorer eller områden fortsatt ska utredas. Riksarkivet ställer sig emellertid frågande till om förslaget med delat ansvar för styrning av interoperabilitet mellan den förvaltningsgemensamma och den sektorsspecifika nivån verkligen kommer att säkerställa en effektiv styrning. Förvisso framhålls det i utredningen att den styrning som tas fram behöver vara förenlig med de krav som ställs på förvaltningsgemensam nivå. Inte desto mindre finns det en risk med en styrning på många olika nivåer, inte minst i ljuset av att regelgivning i form av föreskrifter från andra myndigheter som tangerar interoperabilitetsområdet kan ha betydelse för de lösningar som tas fram.

Beslut i detta ärende har fattats av riksarkivarie Karin Åström Iko efter föredragning av arkivarie Carl Billengren. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Jens Västberg och enhetschef Fredrik Lindberg deltagit.

Karin Åström Iko

Carl Billengren

2024-04-25 Dnr X24-90087

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande av Utredningen om interoperabilitet vid datadelning, SOU 2023:96

Rättsmedicinalverket (RMV), som har anmodats att yttra sig över ovan rubricerat betänkande, har granskat betänkandet med utgångspunkt i de förslag som berör RMV:s verksamhet.

RMV arbetar för närvarande med interoperabilitetslösningar inom ramen för myndighetssamverkan inom Rättsväsendets digitalisering mot målet om ökad interoperabilitet och en ökad användning av standarder tillsammans med de aktörer inom rättsväsendet som myndigheten har ett informationsutbyte med.

Myndigheten ser det som positivt att det blir en tydligare styrning inom detta område och att ansvaret för att sätta en standard tilldelas en aktör. Det kan komma att synliggöra och underlätta samarbeten och tydliggöra de krav myndigheten behöver ställa på kommande digitala lösningar. Beroende på hur eventuella föreskrifter kan komma att utformas, kan dessa påverka myndighetens användning av interoperabilitetslösningar (s. 300).

RMV noterar att den föreslagna regleringen inte ska påverka tillämpningen av bestämmelser i andra regelverk, t.ex. huruvida uppgifter kan lämnas ut i enlighet med offentlighets- och sekretessregelverket samt dataskyddsregelverket (s. 207–208, 289).

Det kan i sammanhanget nämnas att RMV har ett förbud mot direktåtkomst för elektroniskt utlämnande av personuppgifter liksom en reglering som innebär att personuppgifter får lämnas ut elektroniskt om det inte är olämpligt, se 1 kap. 9 § lagen (2020:421) om Rättsmedicinalverkets behandling av personuppgifter.

Rättsmedicinalverket • Huvudkontoret
Box 206, 101 24 Stockholm
Telefon: 010-483 41 00 • Fax: 08-24 05 30
E-post: rmv@rmv.se • www.rmv.se

RMV välkomnar också att det finns ett förslag till undantag, då offentlig förvaltning inte ska vara skyldig att använda de nationella interoperabilitetslösningarna som anges i föreskrift, i fall då det bedöms vara olämpligt utifrån krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet (s. 299).

Eventuella ekonomiska konsekvenser för RMV utifrån förslaget framstår som svåröverblickbara, men sannolikt kommer det att krävas en ökad digital kompetens för att kunna införa och tillämpa kommande standarder och lösningar.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Lars Werkström. I den slutliga handläggningen har it- och digitaliseringschefen Susanne Kilgren, säkerhetschefen Tomas Lindfors, stabschefen Lovisa Strömberg samt den tillförordnade chefsjuristen Johan Lidman deltagit. Föredragande har varit verksjuristen Maria Utterhall.

Lars Werkström

Maria Utterhall

En reform för datadelning SOU 2023:96

Yttrande över betänkande av Utredningen om interoperabilitet vid datadelning

Sammanfattning

Simrishamns kommun instämmer i huvudsak med betänkandet och anser att förslaget om en lag som reglerar en skyldighet för den offentliga förvaltningen att använda nationella interoperabilitetslösningar utgör ett ändamålsenligt förslag. Simrishamn anser emellertid att en sådan lag också borde ställa krav på att man *ska* dela data inom den offentliga förvaltningen för att ge en nationellt effektivare offentlig förvaltning. Simrishamn anser vidare att staten behöver garantera den nödvändiga finansieringen kommuner och regioner behöver för att kunna genomföra de investeringar som krävs.

Nedan följer Simrishamns kommuns synpunkter kopplat till ett urval av rubrikerna i betänkandet.

Förslag till förordning (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet (avsnitt 1.2) 3§ punkt 2
Simrishamn välkomnar en analys av nyttor och kostnader för den offentliga förvaltningen och anser att en sådan analys bör följas av ett förslag på hur finansieringen ska ske. För en mindre offentlig förvaltningen som Simrishamn kan kommunens konstatera att den investering som behöver göras utgör ett hinder för införandet.

***Hur* data ska delas (avsnitt 2.3.1)**
Simrishamn instämmer i betänkandet gällande *hur* data ska delas. Simrishamn anser att frågan om att data *ska* delas behöver få ett ökat fokus, det är först då det uppstår en verklig nytta av datadelningen inom den offentliga förvaltningen.

Nyttan med datadelning uppstår hos någon annan (avsnitt 4.3.1)
Simrishamn anser att offentlig förvaltning bör vara skyldig att avgiftsfritt dela med sig av data till annan offentlig förvaltning. Det under förutsättning att det inte finns rättsliga förutsättningar som hindrar delning.

Höga kostnader och brist på kompetens (avsnitt 4.3.1)
Såsom konstateras i betänkandet är det svårt för mindre organisationer att besitta och få tag i den kompetens som behövs. Det gäller inte bara staten utan också i hög grad kommuner. Behovet av konkret stöd från Digg vid införande av nya system för datadelning kommer vara omfattande.

Autentisering, auktorisation och behörigheter (avsnitt 4.4.3)
En nationell e-legitimation som föreslås användas som e-tjänstelegitimation är av yttersta vikt för att den offentliga förvaltningen ska lyckas med all form av digitalisering. Simrishamn anser att införandet av en nationell e-legitimation behöver ske skyndsamt.

Styrning av datadelning och interoperabilitet (avsnitt 6)
Simrishamn anser att hela avsnitt 6 på ett bra sätt beskriver hur nuvarande fragmenterade sätt att ta sig an datadelning inte fungerar och att det behövs tydlig lagstiftning kopplat till inte endast *hur datadelning* bör ske utan också koppla till *att* offentlig förvaltning *ska* dela data med varandra så

länge det inte finns rättsliga hinder härom. Simrishamn anser vidare att den data som delas ska vara avgiftsfri för all offentlig förvaltning.

En tydlig lagstiftning avseende *hur* data delas och att data *ska* delas får inte bara en effekt vid upphandling av nya system. En sådan ställer också krav på anpassning av nuvarande system, likt WCAG gjort i frågan om tillgänglighet.

Säkerhetsaspekter vid ökad datadelning (avsnitt 7.2)
Simrishamn delar betänkandets beskrivning av de ökade säkerhetsriskerna och anser att kraven på säkerhet måste hållas på en hög nivå. Det leder till ökade kostnader, inte minst för kommuner, vilket i sig kan utgöra ett hinder för införande. Det med mindre än att de åtföljs av statlig finansiering enligt nedan.

Konsekvenser i form av kostnader (avsnitt 11.4)
Med en lagstiftning som också ställer krav på att man *ska* dela data kommer kostnaderna bli mindre för varje enskild offentlig förvaltning då man är fler som delar på dem. En modell liknande den i Danmark där ansvarig myndighet säkerställer att samma typ av komponenter inte behöver byggas många gånger skulle ytterligare kunna hålla nere kostnaderna.

Kostnader för kommuner och regioner (avsnitt 11.5.2)
En statlig finansiering för att hantera den puckelkostnad som uppstår vid implementeringen av nya lösningar i kommuner och regioner kommer att vara av yttersta vikt.
Den samhällsekonomiska nyttan av datadelning inom offentlig förvaltning får full effekt först när all offentlig förvaltning implementerat lösningarna och staten behöver därför garantera den nödvändiga finansieringen kommuner och regioner behöver för att kunna genomföra de investeringar som krävs.

Rättsliga aspekter kopplat till betänkandet
För att Sverige ska kunna uppnå så kallad full interoperabilitet, vilket i sig är en viktig del i att uppnå EU:s allmänna syften med det ”digitala decenniet” krävs enligt utredningen ofrånkomligen en viss finansiering. Interoperabilitetsutredningen menar att det finns stora nyttor för både individer och offentlig förvaltning när det gäller interoperabilitet vid datadelning. Det kopplat till bland annat ett förbättrat informationsutbyte mellan myndigheter, bättre service för enskilda, en högre tillgänglighet, delaktighet, datakvalitet, effektivitet och tillit. Dessa aspekter har i all väsentlighet beaktats ovan.

Interoperabiliteten har emellertid också stor betydelse för samhällets innovation och användning av nya tekniker – som till exempel AI. Vidare anser utredningen att offentlig förvaltnings förmåga att möta vår tids stora utmaningar avseende brottsbekämpning, klimatförändringar, pandemier, energiförsörjning och bättre medborgarservice endast kan säkerställas med hjälp av data som kan delas inom och med förvaltningen. När interoperabiliteten brister blir utmaningarna mycket svårare att hantera, heter det enligt Interoperabilitetsutredningen.

Bortsett från att det får anses råda en del oklarheter kopplat till vilka kostnader utredningens förslag riskerar att medföra för kommunerna, får kommunstyrelseförvaltningen konstatera att det i sak föreligger en påfallande tydlig inskränkning av det kommunala självstyret. Av förslagen framgår att den kommunala självstyrelsen kommer att inskränkas genom att kommuner och regioner framgent kommer att bli skyldiga att använda nationella interoperabilitetslösningar som Digg får rätt att meddela föreskrifter om. Kraven i de nationella interoperabilitetslösningarna

kommer att avse sådant som kommuner och regioner i dag beslutar om på egen hand. Det som omfattas av kommande föreskrifter från Digg kommer kommunen eller regionen således inte längre själv kunna besluta om. Även om dylika inskränkningar i det kommunala självstyret i det enskilda fallet kan vara motiverade får de, enligt 14 kap. 3 § regeringsformen, inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett inskränkningen.

Kommunstyrelseförvaltningen anser i och för sig att förslagen, såsom de presenteras inom ramen för betänkandet, innehåller en saklig och genomtänkt motivering till varför det kommunala självstyret i detta fall får anses nödvändig. Med det sagt åligger det likväl regeringen att säkerställa dels att kommunens invändningar beaktas, dels att eventuella merkostnader som riskerar at drabba kommunerna också kompenseras av regeringen.

Datum
2024-04-29

Dnr
8-2766657

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av SOU 2023:96 En reform för datadelning

Finansdepartementet Fi2024/00259

Skatteverket ser positivt på förslaget att skapa en tydligare styrning av den offentliga förvaltningens interoperabilitet vid datadelning. Utredningen föreslår att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ges rätt att meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar som ska vara tvingande för den offentliga förvaltningen att använda vid datadelning. Skatteverket ser positivt på att en (1) myndighet får ett utpekat helhetsansvar för arbetet med att ta fram nationella interoperabilitetslösningar. För att uppnå syftet med förslaget vill Skatteverket dock understryka vikten av att det finns en samordning och nära samverkan mellan Digg och de myndigheter som idag samverkar inom Ena.

Finansiering av reformen föreslås ske genom omfördelning i den statliga budgeten. Utredningen föreslår som en möjlig väg framåt att finansiering kan ske genom en minskning av anslagen för de statliga myndigheter som har störst it-budget då dessa myndigheter på sikt kan förmodas ha stor nytta av ökad interoperabilitet. Skatteverket delar inte utredningens bedömning att myndigheten skulle få en proportionerligt större nytta än andra mindre myndigheter. Som exempel kan nämnas att privata aktörer inte omfattas av förslaget vilket medför att det kommer ta tid innan en nytta uppstår med ökad interoperabilitet.

I utredningen konstateras att även arkivförfattningarna i viss mån reglerar interoperabilitet. Det finns därför ett behov av att i det fortsatta lagstiftningsarbetet klargöra om det föreligger en risk för att författningar som reglerar interoperabilitet och författningar som reglerar arkivvård i någon utsträckning kommer överlappa varandra. Som exempel kan nämnas att även Riksarkivet har föreskriftsrätt inom tekniska krav på format.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektören Katrin Westling Palm och föredragits av rättsliga experten Camilla Westerlund. Vid den slutliga handläggningen har också följande deltagit: rättschefen Michael Erliksson, enhetschefen Per Landman, sektionschefen Eva Vidlund och rättsliga experten Josefin Collryd.

Katrin Westling Palm

Postadress: 205 30 MALMÖ **Telefon**: 0771-567 567
skatteverket@skatteverket.se, www.skatteverket.se

Skellefteå kommuns yttrande över En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Skellefteå kommun har erhållit rubricerade slutbetänkande på remiss, och avger härmed följande yttrande:

Sammanfattning

Skellefteå kommun ser positivt på en tydligare styrning av offentlig sektors interoperabilitet med avsikten att öka förmågan för offentlig sektor att tillhandahålla och ta del av data. Skellefteå kommun tillstyrker utredningens samtliga förslag.

Styrkor med förslaget är att styrningen avser en lagstiftning som omfattar hela offentlig sektor, inte bara delar samt att interoperabilitetslösningar kan föreskrivas som obligatoriska då det redan idag finns gott om exempel på valfria interoperabilitetslösningar som inte används på grund av otydlig styrning och mandat för offentlig sektor som helhet.

Skellefteå kommun ser följande brister i förslaget:

- Den förskrivande myndigheten har inga möjligheter att utdela sanktionsavgifter vilket gör lagstiftningen svag i förhållande till de till antalet många fler säkerhetsrelaterade lagstiftningar som ofta driver ett motsatt beteende genom att begränsa informationsdelning.

  Interoperabilitet kräver investering i grundförutsättningar vars nytta uppstår i ett senare skede. Bristen på konsekvenser skapar en betydande risk att omställning och efterlevnad kommer prioriteras sent och först när brister i datautbyte fått tillräckligt stora samhällskonsekvenser istället för att omställningen påbörjas proaktivt, omedelbart i samband med att lagstiftningen träder i kraft.

- Förslaget hänvisar till ytterligare utredning om sektorsspecifik styrning av interoperabilitet. Det är i de sektorsspecifika tillämpningarna som samhällseffekterna uppstår. Tidslinjen för den nationella interoperabilitetsmålen är avlägsen utifrån behoven vilket innebär att de faktiska tillämpningarna inom tex vård, skola och samhällsutveckling riskerar att hamna ännu längre bort. Det är angeläget att den nationella interoperabilitetsstyrningen formas parallellt med den nationella för att undvika en allt för lång tidslinje.

- Det är otydligt i förslaget huruvida Digg har förutsättningar att vara ett stöd även till Sveriges kommuner och regioner med avsikt att öka nyttjandet av

den nationella infrastrukturen Ena. Idag råder väldigt låg transparens i utvecklingen av Ena och kommunernas inflytande och delaktighet är mer eller mindre obefintlig. Bristen på planerbarhet gör att kommuner inte kan ta hänsyn till Ena i ett tidigt skede i sin egen digitala utveckling. Detta saktar ner uppskalning och riskerar att skapa onödiga kostnader.

- I förslaget anges att Digg kan välja en mjukare form av styrning genom att rekommendera nationella interoperabilitetslösningar. Det är i förslaget otydligt vad en rekommendation innebär; om Digg i sådana fall gör någon typ av kvalitetssäkring av lösningen, tex säkerställer att begreppsmodeller följer någon vedertagen standard och huruvida myndigheten har ett ansvar att förvalta de lösningar som rekommenderas, alternativt om en rekommendation mer handlar om att dela goda exempel.

Datum
2024-04-25

Diarienr
2024/411
Er referens
FI2024/00259

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Yttrande om remissen En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Sammanfattning

Skogsstyrelsen är positiv till utredningens mål och ambitioner. De skogliga frågorna berör ett stort antal myndigheter, många samhällssektorer, alla kommuner, regioner och en viktig del av svenskt näringsliv. Skogens ekonomiska, miljömässiga och sociala utveckling är beroende av förmågan till interoperabilitet mellan alla dessa.

Finansieringsförslaget för statliga myndigheter är olämpligt. Att ta lån till investeringar innebär att myndigheter måste prioritera investeringar som är lönsamma för myndigheten själv. I stället behövs en finansiering som ger incitament att skapa nytta även för näringslivet och resten av samhället. Finansieringsfrågan behöver utredas vidare.

Som sektorsmyndighet ser Skogsstyrelsen att skogssektorns utveckling kräver en långsiktigt säker, öppen, rättvis och tillgänglig förmåga till delning av såväl öppen som kontrollerad data.

Det är bra med en sammanhållen styrning inom området och att tydliggöra ansvarsförhållanden. Målen om en ”fullt interoperabel offentlig sektor 2030” är bra och kräver ett betydande arbete. Det behövs såväl vidare utredningar styrning, finansiering och juridisk utveckling. Avgränsningen ”mest angelägna datadelning” bör dock tas bort eftersom det är svårt att avgöra vad som är mest angeläget. Det är viktigt att skyndsamt hantera frågan om interoperabilitet inom samhällssektorer där även näringsliv och civilsamhälle inkluderas.

Allmänna synpunkter

Skogsstyrelsen noterar att myndighetens datadelning redan idag är reglerad i termer av interoperabilitet av nationell och internationell speciallagstiftning. Till exempel inom Inspire-direktivet. Förslaget ger därmed inte några större direkta effekter. För Skogsstyrelsen är interoperabilitet en viktig faktor för att ”*landets skogar ska kunna skötas på ett sådant sätt att de skogspolitiska målen uppnås*”[1]. Skogsstyrelsen har redan regeringens uppdrag[2] att arbeta med interoperabilitet i skogssektorn och kommer sannolikt att få uppdrag som ställer höga krav på interoperabilitet över sektorsgränser genom till exempel EU:s avskogningsförordning.

Vi efterfrågar ett förtydligande av DIGG:s roll i samverkan med sektorerna. Det behövs också en förtydligad roll för sektorsansvariga myndigheter. Det är viktigt att alla sektorer får lika möjligheter att utveckla sin interoperabilitet. Noteras att många sektorer överlappar varandra.

Vi ser ett behov att tydliggöra ett mandat hos DIGG vad gäller rättslig interoperabilitet för att minska diskrepanser i tolkning av till exempel sekretessreglering och tolkning av dataskyddsreglering. Här behövs en central auktoritet för berörda aktörer i offentlig sektor att luta sig mot för att kunna dela data på det sätt som förväntas.

Vi vill också efterfråga en tydligare ambition för hur privata aktörer ska följa med i utvecklingen utan tvingande lagstiftning. Vi ser behovet tydligt då vi delar mycket data i båda riktningar med den privata skogsbranschen.

Skogsstyrelsen vill även framföra att cybersäkerhetslagen kommer att kräva att starkt samarbete mellan DIGG och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Finansieringsförslaget för statliga myndigheter är olämpligt. En stor del av investeringarna i interoperabilitet ger inte någon besparing hos de myndigheter som gör dem. Förslaget att låna till investeringar kan få till följd att myndigheter bara investerar i det som är till nytta för den egna myndigheten. Finansieringsmodellen bör i stället vara inriktad mot att ge incitament till myndigheter att skapa nytta i näringsliv och resten av samhället. En ny finansieringmodell behöver tas fram där investeringar kan vägas mot den totala samhällsnyttan och finansieras därefter. Denna finansiering behöver vara fristående från myndigheters löpande ekonomi så att den gemensamma digitala infrastrukturen inte blir beroende av budgetläget hos enskilda myndigheter. Modellen bör kunna användas även för annat än interoperabilitet, till exempel dataproduktion.

---

[1] Förordning (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen
[2] Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Skogsstyrelsen

Specifika synpunkter

9.7.2

Utredningens förslag: *Digg ska analysera vilka nyttor och kostnader som användning av nationella interoperabilitetslösningar innebär för den offentliga förvaltningen.*

Här anser Skogsstyrelsen att även nyttor och ev kostnader i näringsliv och övriga samhället ska ingå i analysen samt att denna även ska omfatta icke-monetära nyttor.

Skogsstyrelsen ser en potential till att skogssektorn kan få förenklad regelefterlevnad, nya affärsmodeller och förbättrad förmåga att nå klimat- och miljömål. Denna potential bör ingå i nyttokalkylen.

9.9. Styrning inom sektorer eller områden bör ske genom speciallagstiftning.

Som sektorsmyndighet för skogssektorn ser Skogsstyrelsen positivt på intentionerna i kapitlet och instämmer i att frågan behöver utredas ytterligare. Förutsättningarna ser olika ut i olika sektorer och det behövs en djup förståelse av respektive sektor för en utvecklad interoperabilitet.

Skogsstyrelsen har i dag regeringens uppdrag att *"inleda en process tillsammans med skogssektorns aktörer och andra relevanta intressenter för att utveckla ett sektorsgemensamt ramverk för digitalisering. Ramverket ska bygga vidare på insatser inom digitalisering som gjorts tidigare och underlätta ökad samverkan inom skogssektorn när det gäller data kopplat till skogsbruk."* Interoperabilitetsfrågan är en väsentlig del i detta regeringsuppdrag.

Skogsstyrelsen noterar att sektorer överlappar varandra, att sektorer förändras och att gränserna mellan sektorer är otydlig. Samma data och datatjänster används till exempel av många sektorer.

I detta ärende har generaldirektör Herman Sundqvist beslutat och verksamhetsutvecklare Patrik André varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också biträdande avdelningschef Johan Eriksson, utredare David Ståhlberg och verksjurist Johan Isaksson, Processförvaltare Agneta Jonsson, verksamhetsarkitekt Marie Larsson, verksamhetsarkitekt Mattias Eriksson och verksamhetsutvecklare Johannes Berghällen deltagit.

Herman Sundqvist

Generaldirektör

Patrik André

Föredragande

Socialstyrelsen

Dokumentbeteckning
2024-04-29 Dnr: 3.1-13405/2024-1

Avdelningen för register och statistik
Lars Söderdahl
Lars.soderdahl@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Socialstyrelsens remissvar över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

(Finansdepartementet dnr Fi2024/00259)

Socialstyrelsen är positiva till förslagen som presenteras i utredningen.

I sammanfattningen föreslås att det ska vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030. Vi vill uppmärksamma om att en kartläggning av hälsodatamängder av nationellt intresse sedan tidigare är genomförd av Socialstyrelsen (dnr 29708/2021).

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Mona Heurgren. Utredare Lars Söderdahl har varit föredragande.

SOCIALSTYRELSEN

Mona Heurgren

Lars Söderdahl

Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia;
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Betänkandet SOU 2023:96 En reform för datadelning (dnr Fi2024/00259)

Statens servicecenter delar utredningens bedömning att nationella interoperabilitetslösningar, så småningom, kommer leda till en ökad effektivitet inom den offentliga förvaltningen. Statens servicecenter ser emellertid behov av att tydliggöra lagens tillämpningsområde, inte minst utifrån de resurser som kommer att krävas för att genomföra lagens krav.

Definitionen av datadelning i 3 § förslag till lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet är *att tillhandahålla eller ta del av data*. Utredningen anger i avsnitt 9.5.2 att sådant tillhandahållande som sker i enstaka fall, som exempelvis uppgiftsutbyte mellan myndigheter i enstaka, enskilda ärenden inte avses med begreppet datadelning. Det ska snarare vara fråga om en mer omfattande och systematisk datadelning – eller en återkommande datadelning för att tillgodose myndigheters behov av data. Utredningen bedömer dock att det uppstår tolkningssvårigheter om definitionen snävas in i författningsförslaget. Den datadelning som lagen ska tillämpas på är den som är *återkommande, systematisk eller som endast sker vid enstaka tillfällen men då är mer omfattande.* Några konkreta exempel på datadelning som inte ska omfattas av lagen ges dock inte.

Statens servicecenter har inga invändningar mot en omfattande definition av begreppet datadelning. Definitionen behöver dock inte motsvara lagens formella tillämpningsområde. Tillämpningsområdet bör istället formuleras på ett sätt som också fångar avsikten med vad som ska vara föremål för reglering.

Statens servicecenter bedömer därför att tillämpningsområdet för lagen behöver tydliggöras. Tydliggörandet är särskilt angeläget mot bakgrund av den omfattande föreskriftsrätt som föreslås samt de konsekvenser som kan aktualiseras för att finansiera de förändringsarbeten som föranleds av föreskrifter som meddelas med stöd av föreslagen lag.

För att exemplifiera vad som sägs ovan så delar Statens servicecenter data med de myndigheter till vilka Statens servicecenter har överenskommelse att tillhandahålla administrativa löne- och ekonomitjänster (kundmyndigheter). Tjänsterna innefattar också att data delas med externa leverantörer (t.ex. för it-system) samt den delning som sker genom olika former av krav, t.ex. att rapportera uppgifter till Skatteverket, Statens tjänstepensionsverk, banker och så vidare. Det får anses stå klart att samtliga informationsutbyten som beskrivs ovan skulle omfattas av den föreslagna definitionen av datadelning. Det är dock mindre tydligt vilka moment som uppfyller vad utredningen menar att lagen egentligen ska avse, alltså någon form av informationsförsörjning där syftet är att skapa nytta genom själva datadelningen (jfr t.ex. avsnitt 2.4.2 och 9.5.2).

Föreskrifter som tas fram för datadelning som omfattar datadelning som sker mellan Statens servicecenter och kundmyndigheterna kommer kräva omfattande resurser, framförallt i samband med implementering av föreskrivna interoperabilitetslösningar men även i arbetet med att ta fram föreskrifter och vid förvaltningen av interoperabilitetslösningarna. Statens servicecenter vill särskilt framhålla vikten av att implementeringstiden för föreskrivna interoperabilitetslösningar anpassas utifrån berörda myndigheters gällande leverantörs- och licensavtal.

Statens servicecenter delar utredningens uppfattning om att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030. Statens servicecenter vill mot den bakgrunden efterlysa tydlig styrning från regeringen, t.ex. i hur föreskriftsbemyndiganden utformas eller genom särskilda uppdrag, som klargör vilken datadelning där full interoperabilitet är mest angelägen. Det ger också bättre förutsättningar att överblicka ekonomiska konsekvenser för genomförandet och hur det ska finansieras.

I detta ärende har generaldirektören Åsa Lindh beslutat efter föredragning av verksjuristen Martina Gustavsson. I den slutliga handläggningen har också tf. rättschefen Mikael Vall deltagit.

Postadress
Statens servicecenter
FE-15
801 71 Gävle

Telefon
0771-451 000

E-post
registrator@statenssc.se

Webbplats
www.statenssc.se

Skolverket

Yttrande

2024-04-29
Dnr 2024:523

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Dnr Fi2024/00259

Sammanfattning

Skolverket ställer sig bakom utredningens förslag för en ökad interoperabilitet. Yttrandet behandlar endast de delar av betänkandet där Skolverket bedömer att myndigheten eller skolväsendet påverkas och som myndigheten har synpunkter på.

Skolverket har inget att erinra mot förslagen men vill särskilt framhålla följande.

Skolverkets synpunkter

Skolverket anser att styrningen av interoperabilitet vid datadelning för organisationer som verkar på uppdrag av offentlig förvaltning är central för att åstadkomma en ökad interoperabilitet. Därför är det enligt myndigheten viktigt att det behovet utreds närmare sektorsspecifikt på det vis som beskrivs i betänkandet.

För närvarande utforskar Skolverket möjligheterna att ta ansvar för grunddata inom skolområdet. Andra myndigheter bidrar med grunddata inom övriga utbildningssektorn. Under genomförandet av det myndighetsgemensamma regeringsuppdraget med att utveckla en sammanhållen datainfrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande har vi identifierat utmaningar inom ramen för den semantiska interoperabiliteten inom utbildningssektorn. Om Skolverket ska arbeta vidare för att bidra till att öka den semantiska interoperabiliteten inom utbildningssektorn bedömer myndigheten att det skulle behövas en fördjupad dialog om ansvarsområdena innan det arbetet kan genomföras.

Postadress: Box 4002, 171 04 Solna
Besöksadress: Svetsarvägen 16
Telefon: 08-527 332 00 (växeln)
www.skolverket.se

Avsnitt 1.3 Förslag till förordning (202X:000) om ändring i förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning

Enligt Skolverket är det värdefullt att Myndigheten för digital förvaltning som en sammanhållande myndighet kan samordna den offentliga förvaltningens arbete med interoperabilitet. Därför anser vi att förslaget att utse Myndigheten för digital förvaltning till att vara behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr XXXX/ xxxx om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (akten om ett interoperabelt Europa) är väl överlagt. En förutsättning för det arbetet är att det finns en öppen dialog mellan både den sammanhållande myndigheten och övriga myndigheter som behöver samverka inom informationsområdena.

Avsnitt 9.3 Politiskt mål: Den offentliga förvaltningen ska vara fullt interoperabel

Angående förslaget att det bör vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030 anser Skolverket att det bör tydliggöras vilka områden som målet avser. Skolverket anser att målet annars blir svårt att mäta och uppfylla. Utredningen redogör inte heller för vilken instans som är tänkt att peka ut den mest angelägna datadelningen och om även det ansvaret är avsett att innehas av regeringen, Myndigheten för digital förvaltning eller någon annan aktör.

Avsnitt 11.4.3 Hur kan ökade kostnader finansieras?

Skolverket delar slutsatsen att i det fall användningen av nationella interoperabilitetslösningar leder till ökade kostnader för en statlig myndighet bör detta finansieras genom en utökning av myndighetens låneram. Myndigheten vill dock särskilt lyfta fram att en utökning av låneramen också leder till ökade avskrivningskostnader.

Avsnitt 11.5.4 Finansieringen för kommuner och regioner

Skolverket delar utredningens uppfattning att åtgärder och nya krav som följer av nya tekniska möjligheter endast undantagsvis och i mycket speciella fall bör omfattas av finansieringsprincipen. Det gör också att Skolverket anser att endast en mindre del av kommunernas och regionernas kostnader med avseende på interoperabilitet bör finansieras genom statliga bidrag.

På Skolverkets vägnar

Ilona Heikka
Enhetschef

Harriet Schaffer Ullman
Jurist
Föredragande

Handlingen är beslutad i Skolverkets elektroniska ärende- och dokumenthanteringssystem av:

Harriet Schaffer.Ullman (Signerare) den 2024-04-29

Ilona Heikka (enhetschef) den 2024-04-29.

SPV

Tony Törnqvist, 060-18 75 50

Datum	Vår beteckning
2024-04-19	MD 2024/104
Ert datum	Er beteckning
2024-02-04	Fi2024/00259

Regeringskansliet
Finansdepartementet

Yttrande över SOU 2023:96 En reform för datadelning

Statens tjänstepensionsverk (SPV) har utifrån sitt uppdrag som administratör av statlig tjänstepension inga synpunkter på utredningens förslag.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören efter föredragning av verksjuristen Tony Törnqvist. I den slutliga handläggningen har även tf. chefsjuristen Nilla Alestig deltagit.

Maria Humla

Tony Törnqvist

Kopia sänd per e-post till: till fi.remissvar@regeringskansliet.se och fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se.

STATENS VETERINÄRMEDICINSKA ANSTALT

2024-05-02
Dnr SVA 2024/146

Mottagarens referens: Fi2024/00259
Regeringskansliet
Finansdepartementet

Remissvar över slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har anmodats inkomma med synpunkter på ovan rubricerade remiss och önskar framföra följande.

SVA tillstyrker i stort utredningens förslag och intentioner.

SVA välkomnar en förbättring av både den semantiska och organisatoriska interoperabiliteten.

Vi ser ett behov av att de nationella interoperabilitetslösningar som Myndigheten för digitalförvaltning ska ta fram sker med insikt om variationerna i myndigheternas IT-systemmiljö och förutsättningar kring den. Vidare behöver lösningarna vara kompatibla med gällande ramverk kring IT-säkerhet så som exempelvis NIS2 och CER.

Vi har noterat utredningens uppdrag inte omfattar sekretessfrågor runt datadelning. Som det ser ut idag är det dock ofta osäkerheten kring den rättsliga interoperabiliteten som utgör de största hindren för datadelning.

Besöksadress: Ulls väg 2B,
Post: 751 89 Uppsala
Tel: 018-67 40 00
E-post: sva@sva.se
Webb: sva.se
Org.nr: 202100-1868

SCB
701 89 Örebro

Ert datum
2024-02-02
Er beteckning
Fi2024/00259

BESLUT

Dataavdelningen
Mihaela Weideskog
010-479 46 83

Till: Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Remissyttrande: Slutbetänkande avseende Utredningen om interoperabilitet vid datadelning - En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Statistiska centralbyråns (SCB) remissyttrande utgår utifrån myndighetens roll som nationell statistikbyrå.

1. Sammanfattning

SCB välkomnar förslaget om ett nytt regelverk om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

SCB välkomnar förslaget om att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ska få ansvar för att ta fram nationella interoperabilitetslösningar som meddelas genom föreskrifter i syfte att uppnå interoperabilitet vid datadelning.

SCB välkomnar också förslaget om att Digg ska vara behörig myndighet enligt artikel 17 i EU:s kommande interoperabilitetsförordning.

SCB anser att även privata aktörer som utför offentlig verksamhet borde ha betecknats som offentlig förvaltning.

SCB välkomnar förslaget om att berörda aktörer ska ges möjlighet att yttra sig innan nationella interoperabilitetslösningar meddelas av Digg och föreslår att SCB bör få utökat ansvar om att vara samarbetspartner för Digg vid utformning av nationella interoperabilitetslösningar.

SCB välkomnar utredningens förslag om att MSB ska få utökat ansvar för att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder som kan användas vid datadelning inom hela offentliga förvaltningen och med externa aktörer. Vidare anser SCB att denna utredning bör vara prioriterad.

Addo Sign identification number: a36da500-e8f0-493f-bba7-1e75fff59657

Besöksadress:
Åkullegatan 14, Örebro
Solna strandväg 86, Solna

Telefon 010-479 40 00
E-post scb@scb.se

Momsregistreringsnr:
SE202100083701
Organisationsnr:
20 21 00-0837

2. Allmänna synpunkter

SCB välkomnar regeringens initiativ om att skapa bättre förutsättningar för interoperabilitet vid datadelning. Av utredningen framgår att det finns anledningar att se över styrningen för interoperabilitet som är en central del vid datadelning. Datadelningen som sker idag är inte tillräckligt interoperabel, likartad eller effektiv. Dagens tvingande styrning är begränsad och sker sektorsvis och inte för hela offentliga förvaltningen.

Sett till detta sammanhang är förslaget om nytt regelverk för att uppnå interoperabilitet och som är gemensamt för hela offentliga förvaltningen särskilt viktigt.

SCB välkomnar förslaget om att Digg ska få ansvar för att ta fram nationella interoperabilitetslösningar som meddelas genom föreskrifter i syfte att uppnå interoperabilitet vid datadelning.

SCB välkomnar också förslaget om att Digg ska vara behörig myndighet enligt artikel 17 i EU:s kommande interoperabilitetsförordning.

3. Särskilda synpunkter

3.1 Definitionen av offentlig förvaltning

I utredningen (avsnitt 2.4.3) definieras offentlig förvaltning som statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag.

SCB anser

SCB anser att även privata aktörer som utför offentlig verksamhet borde ha betecknats som offentlig förvaltning. Detta innefattar exempelvis privata aktörer inom vård, skola och omsorg.

SCB föreslår

SCB föreslår således att artikel 1 § i den föreslagna förordningen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet ska ändras enligt nedan:

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om interoperabilitet vid datadelning. Lagen ska tillämpas av den offentliga förvaltningen vid datadelning. Med den offentliga förvaltningen avses i denna lag statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund, kommunala bolag *och privata aktörer som utför offentlig verksamhet*.
Med kommunala bolag avses sådana bolag som omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Addo Sign identification number: a36da500-e8f0-493f-bba7-1e75fff59657

3.2 SCB bör få utökat ansvar

I utredningen föreslås en skyldighet för Digg att samarbeta med myndigheter och andra aktörer inom offentlig förvaltning när myndigheten tar fram nationella interoperabilitetslösningar. Vidare framgår av utredningen att detta samarbete emellertid inte innebär ett krav på att samtliga aktörer som deltar i samarbetet behöver vara helt överens om utformningen av en nationell interoperabilitetslösning. Det regleras inte heller vilka myndigheter eller andra aktörer som ska delta. Enligt utredningen (avsnitt 9.7.1) ska det vara Diggs ansvar att etablera lämpliga samarbetsformer med utvalda aktörer.

SCB föreslår

Vi föreslår att SCB redan från början ska vara en permanent samarbetspartner för Digg vid utformning av nationella interoperabilitetslösningar oavsett andra samarbetsformer med utvalda aktörer.

SCB föreslår således att artikel 3 § i den föreslagna förordningen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet ska ändras enligt nedan:

---

3 § Myndigheten för digital förvaltning ska

1. ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete med *Statistiska centralbyrån*, offentlig förvaltning *samt* andra aktörer, samt
2. analysera vilka nyttor och kostnader som användning av nationella interoperabilitetslösningar innebär för den offentliga förvaltningen.

Motivering

SCB ansvarar för att samordna systemet för den officiella statistiken och har sedan länge meddelat föreskrifter eller bidragit till att ta fram föreskrifter tillsammans med andra myndigheter. Här listas några exempel:

- SCB har tillsammans med andra myndigheter tagit fram publika svenska taxonomier, en begreppsmodell som visualiserar hur grundläggande begrepp om företag förhåller sig till varandra för myndigheterna.
- SCB har tillsammans med andra myndigheter tagit fram DCAT-AP-SE, en metadataspecifikation som används för att beskriva datamängder.
- SCB har med stöd av förordningen (2001:100) om den officiella statistiken meddelat föreskrifter och allmänna råd om bland annat offentliggörande av officiell statistik.

Addo Sign identification number: a36da500-e8f0-493f-bba7-1e75fff59657

Det ska också nämnas här att SCB tillsammans med Digg föreslås som behörigt organ enligt artikel 7 i dataförvaltningsförordningen.

3.3 Uppdrag till MSB

I utredningen (avsnitt *Uppdrag till MSB*, sidan 21) ingår ett förslag om att MSB ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder som kan användas vid datadelning inom hela offentliga förvaltningen och med externa aktörer.

SCB välkomnar detta förslag och anser att en sådan utredning bör vara prioriterad.

Vi har också noterat att i utredningen föreslås att det ska vara ett politiskt mål att offentlig förvaltning ska vara fullt interoperabel senast år 2030. Även om SCB inte tar ställning om politiska mål anser vi att bättre styrning genom nationella interoperabilitetslösningar och gemensamma skyddsnivåer är en avgörande och central faktor för att offentlig förvaltning ska vara fullt interoperabel inom den angivna tidsplanen.

Beslut i detta ärende har fattats av biträdande generaldirektör Magnus Sjöström, i närvarande av Anna Elvkull, avdelningschef för Dataavdelningen, Cecilia Wass, enhetschef för Utvecklingsenheten, Joachim Angermund, chef, Rättssekretariatet, samt Mihaela Weideskog, föredragande, verksamhetsutvecklare, sektionen för verksamhetsutveckling.

SCB, Statistiska centralbyrån

Magnus Sjöström

Mihaela Weideskog

Addo Sign identification number: a36da500-e8f0-493f-bba7-1e75fff59657

The signatures in this document are legally binding. The document is signed with Addo Sign secure digital signature.
The signer's identity is physically registered in the electronic PDF document and shown below.
All times are given in Coordinated Universal Time (UTC).

Signers

BankID

MIHAELA WEIDESKOG
sOE6E/DSk+EgqJsDep75xQ *2024-04-30 09:22:30Z*

BankID

MAGNUS SJÖSTRÖM
Biträdande generaldirektör
g4bV/3D65Qf33JD28UuVZg *2024-04-30 09:27:42Z*

Documents in the transaction

Interoperabilitet-gd-beslut-remissyttrande_Statistiska centralbyrån.pdf *SHA256:*
a06210446158b8bfd8734ca97da87c03b1c8fdb6b12a9d34ae7c793451ffacc5

Addo Sign identification number: a36da500-e8f0-493f-bba7-1e75fff59657

Addo Sign

The document is digitally signed with the Addo Sign secure signing service. The signature evidence in the document is secured and validated using the mathematical hash value of the original document.

The document is locked for changes and time-stamped with a certificate from a trusted third party. All cryptographic signing proofs are embedded in the PDF document in case they are to be used for validation in the future.

How to verify the authenticity of the document
The document is protected with an Adobe CDS certificate. When the document is opened in Adobe Reader, it will appear to be signed with the Addo Sign signing service.

STATSKONTORET

E1
Åsa von Sydow

DATUM
2024-04-11

DIARIENR
2024/27-4

ERT DATUM
2024-02-02

ER BETECKNING
Fi2024/00259

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag med undantag av förslaget om informationssäkerhet vid datadelning där vi avstår från att lämna synpunkter.

Statskontoret har tidigare konstaterat att det finns brister i interoperabiliteten vid datadelning inom olika sektorer i offentlig förvaltning (Statskontoret 2021:17 & 2014:3). Nuvarande styrning av interoperabilitet är begränsad och sker främst sektorsvis. Men eftersom samhällsutmaningar som den offentliga förvaltningen har att hantera ofta spänner över flera sektorer är det viktigt att den svenska förvaltningen inte låser fast sig i sektorsspecifika lösningar. Vi konstaterar också att EU skärper kraven på interoperabilitet samtidigt som en förbättrad datadelning på sikt har potential att öka effektiviteten i svensk offentlig förvaltning.

Statskontoret delar därför utredningens bedömning att styrningen och regleringen av interoperabilitet vid datadelning behöver utvecklas. Utredningens förslag innehåller mål, lagstiftning, föreskriftsrätt och ansvarsfördelning som ger förutsättningar för en reform för en förbättrad och ökad datadelning i den offentliga förvaltningen. Vi anser även att den uppföljning som utredningen föreslår ger möjlighet att löpande följa hur reformen fortlöper.

För att implementera reformen behöver regeringen även använda sig av finansiell styrning. I myndighetsanalysen av Digg (Statskontoret 2023:18) konstaterar vi att arbetet med att etablera förvaltningsgemensam digital infrastruktur ofta kräver stora investeringar i både tid och pengar. Dessa investeringar är riskabla och det är därför viktigt att regeringen tydliggör vad arbetet ska leda till och hur det ska finansieras framöver.

Vid digitala förvaltningsgemensamma lösningar tillfaller nyttan ofta andra intressenter än den eller de enskilda myndigheter som har bekostat investeringen samtidigt som de egna kostnaderna ökar. Det minskar incitamenten för myndigheter och andra aktörer att delta. Samtidigt är den föreslagna reformen beroende av att alla aktörer i den offentliga förvaltningen investerar i nationella

interoperabilitetslösningar. För att säkerställa att reformen genomförs bör regeringen därför bidra med finansiering.

Ekonomistyrningsverket har föreslagit att digital infrastruktur, i likhet med transportinfrastrukturen eller krisberedskap och civilt försvar, är en samhällsinvestering och därmed borde styras som en sådan (ESV 2020:23). Detta eftersom det ger mer kontroll och inflytande över vilka investeringar som genomförs. Vi delar den bedömningen och föreslår att regeringen beaktar detta i den fortsatt beredningen av ärendet.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och utredare Åsa von Sydow, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Åsa von Sydow

Stockholms stad

PM Rotel I (Dnr KS 2024/192)

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Remiss från Finansdepartementet
Remisstid den 3 maj 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Regeringen beslutade den 14 juli 2022 att uppdra åt en särskild utredare att analysera befintlig styrning och reglering av interoperabilitet vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och till externa aktörer. Stockholms stad har fått utredningen på remiss för yttrande.

I utredningen föreslås bland annat införandet av en ny lag benämnd lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet och att så kallade nationella interoperabilitetslösningar ska införas och meddelas genom föreskrifter. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser generellt positivt på att utredningen belyser värdet av datadelning inom den offentliga förvaltningen och till externa aktörer.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag välkomnar att utredningen *En reform för datadelning* belyser värdet av datadelning inom den offentliga förvaltningen och till externa aktörer. Stockholms stad driver sedan länge ett arbete med att tillgängliggöra och dela data och har de senaste åren utvecklat arbetet, stärkt samordningen inom staden och fokuserat på öppna data med kvalitet över tid.

Det är dock viktigt att finansieringsprincipen gäller och att staten ersätter kommunerna för de potentiellt omfattande kostnader som implementeringen av

utredningens förslag riskerar att innebära. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 17 april 2024

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss – En reform för datadelning (SOU 2023:96), dnr KS 2024/192-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

I utredningen föreslås att:

- Det ska vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030.
- En ny lag benämnd som lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet ska införas för att samla styrning för att uppnå interoperabilitet vid datadelning.
- Så kallade nationella interoperabilitetslösningar ska införas och meddelas genom föreskrifter. Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ska ansvara för att ta fram lösningarna och får föreskriva om dem.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom hela den offentliga förvaltningen och med externa aktörer.

De huvudsakliga delarna av utredningens förslag som bedömts påverka den kommunala verksamheten beskrivs i följande avsnitt.

Ny lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet

I utredningen föreslås att styrning för att uppnå interoperabilitet vid datadelning ska samlas i en ny lag benämnd lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet. Lagen ska tillämpas vid den offentliga förvaltningens datadelning. Lagen ska inte påverka tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning som ger någon rätt att få tillgång till data, eller som begränsar en sådan rätt, såsom regelverket om offentlighet och sekretess. Den ska inte heller påverka tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning om skyddet av personuppgifter.

I den offentliga förvaltningen i detta sammanhang ingår statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag och det är dessa som ska tillämpa kraven i lagen.

Vidare föreslås att ett antal begrepp och definitioner förs in i lagen. Det gäller begreppen data, datadelning, interoperabilitet och interoperabilitetslösning.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Nationella interoperabilitetslösningar

I den föreslagna lagen regleras en skyldighet för den offentliga förvaltningen att använda så kallade nationella interoperabilitetslösningar. Interoperabilitetslösning definieras som en återanvändbar resurs som avser rättsliga, organisatoriska, semantiska eller tekniska krav, såsom konceptuella ramverk, riktlinjer, referensarkitekturer, tekniska specifikationer, standarder, tjänster och applikationer, samt dokumenterade tekniska komponenter, såsom källkod, som syftar till att uppnå

interoperabilitet vid datadelning. Lösningarna kan exempelvis avse standarder, specifikationer och andra liknande lösningar eller krav som ska tillämpas vid datadelning.

De interoperabilitetslösningar som den offentliga förvaltningen ska tillämpa ska meddelas genom myndighetsföreskrifter. Digg ska ansvara för att ta fram lösningarna och får föreskriva om dem. Digg kan också välja att rekommendera nationella interoperabilitetslösningar som inte blir tvingande att använda.

I syfte att säkerställa att lösningarna blir ändamålsenliga föreslår utredningen ett krav på samarbete med offentlig förvaltning och externa aktörer vid framtagandet av lösningarna, och att föreskrifter får meddelas först efter att berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig. Innan Digg meddelar föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar ska myndigheten även utreda och redovisa konsekvenserna.

Konsekvensbedömningar

Nyttor

I utredningens konsekvensbedömning framgår att förslagen förväntas skapa bättre förutsättningar för styrning av den offentliga förvaltningens interoperabilitet och underlätta datadelning. Bland de konsekvenser i form av nyttor för kommuner och regioner som lyfts är det främst större nyttor i form av förenklad kärnverksamhet genom effektivisering, förenklad teknisk utveckling och förenklat uppgiftslämnande till exempelvis statliga myndigheter.

Utredarna bedömer även att nyttan med interoperabel datadelning, där gemensamma krav vid datadelning efterlevs, blir större ju fler myndigheter och andra aktörer i offentlig förvaltning som följer samma krav. Vidare bedömer utredarna att myndigheter och andra aktörer med hög digital mognad generellt har de bästa förutsättningarna att direkt kunna tillgodogöra sig nyttorna av den ökade interoperabilitetsstyrningen. Myndigheter och andra aktörer med mognad på medelnivå eller låg nivå bedöms, åtminstone inledningsvis, ha sämre förutsättningar.

Kommunalt självstyre

I utredningen konstateras att förslagen innebär större konsekvenser för kommuner och regioner än för statliga myndigheter. Detta då de genom förslagen kommer att styras mer inom digitaliseringsområdet än statliga myndigheter jämfört med dagens situation.

Vidare konstateras att den kommunala självstyrelsen inskränks genom förslagen då kommuner och regioner kommer att vara skyldiga att använda de nationella interoperabilitetslösningar som Digg får meddela föreskrifter om. Kravet på att använda dessa lösningar gäller för hela den offentliga förvaltningen, vilket inkluderar kommuner och regioner. Förslaget innebär således ett nytt åliggande för kommuner och regioner.

Utredningen bedömer att en svagare styrning och mindre ingripande åtgärder inte skulle leda till den standardisering av datadelning som krävs för att komma till rätta med de samhällsutmaningar Sverige står inför. Inskränkningen i den kommunala självstyrelsen är enligt utredarna således helt nödvändig för att realisera nyttorna. Utredarna menar även att det finns risk att bristerna i interoperabiliteten förvärras utan mer och bindande styrning. Utredningens slutsats är att förslagen om inskränkning i den kommunala självstyrelsen är förenliga med kraven i regeringsformen.

Kostnader och finansiering

Kostnaderna för att implementera och använda nationella interoperabilitetslösningar kommer enligt utredningens bedömning att skilja sig åt beroende på vilken slags lösning det rör sig om och myndigheternas olika grad av digitala mognad. Utredarnas antagande är att kostnaderna generellt kommer att vara högre ju lägre digital mognad en myndighet eller annan aktör har.

Utredarna resonerar även om finansieringsprincipen utifrån de interoperabilitetslösningar som föreslås gälla för hela den offentliga förvaltningen. Utredarna menar att statlig finansiering enligt finansieringsprincipen endast kan komma i fråga för nationella interoperabilitetslösningar som går utöver åtgärder som kommuner och regioner ändå hade behövt vidta till följd av tekniska förändringar och krav i befintliga författningar. Utredarna menar dock att de nya åligganden som införs för kommuner och regioner i allt väsentligt kommer vara hänförliga till teknisk utveckling, och därför ska endast en mindre del av kommunernas och regionernas kostnader finansieras genom statliga bidrag. Enligt utredarna bör kostnaderna i allt väsentligt ligga på kommunerna och regionerna.

I utredningen förs även resonemang kring olika finansierings-modeller för de obligatoriska interoperabilitetslösningarna och de kostnader som anses oberoende av den pågående tekniska utvecklingen i samhället, vilka därmed bör täckas av statlig finansiering utifrån finansieringsprincipen.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser generellt positivt på att utredningen belyser värdet av datadelning inom den offentliga förvaltningen och till externa aktörer. Stockholms stad driver sedan länge ett arbete med att tillgängliggöra och dela data och har de senaste åren utvecklat arbetet, stärkt samordningen inom staden och fokuserat på öppna data med kvalitet över tid. Stockholms stad arbetar strategiskt för att effektivt

tillgängliggöra värdefull information som kan ge samhällsnytta, arbetet är en viktig del i stadens kvalitetsarbete.

Stadsledningskontoret delar många av de utmaningar, problem och brister inom datadelning och interoperabilitet som utredningen lyfter utifrån ett kommunalt perspektiv. Stadsledningskontoret delar även uppfattningen om att bristande interoperabilitet står i vägen för datadelning inom offentlig sektor som helhet.

Stadsledningskontoret ser därför positivt på förslaget att införa en lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet och införandet av föreskrifter av nationella interoperabilitetslösningar. De överväganden och bedömningar som utredningen gör i frågorna om förslagens förenlighet med EU-rätten och den kommunala självstyrelsen synes vara väl utredda och avvägda i förhållande till gällande EU-rätt och nationell rätt.

Stadsledningskontoret delar utredningens analys att nyttan med interoperabel datadelning, där gemensamma krav vid datadelning efterlevs, blir större ju fler myndigheter och andra aktörer i offentlig förvaltning som följer samma krav. En nationella standardisering av datadelning är således nödvändig för att kunna realisera nyttorna.

Stadsledningskontoret ser även positivt på att utredningen pekar ut Digg och MSB som ansvariga myndigheter för de föreslagna uppdragen, samt föreslår omprioriteringar i budget så att myndigheterna får resurstillskott. Stadsledningskontoret vill dock uppmärksamma och lämna nedan synpunkter på delar av utredningens förslag.

Tillgängliggjord data med kvalitet kräver arbete och resurser

Stadsledningskontorets erfarenheter har visat att det krävs strategiska arbetsinsatser för att tillgängliggöra och dela data som håller god kvalitet och som borgar för att innovation kan möjliggöras. Tillgängliggjord data måste göras begripliga, säkra och tillhandahållas via servrar och plattformar som kräver förvaltning. Information inom en myndighet är ofta anpassad för de interna verksamhetssystemen och behöver inte sällan behandlas för att vara användbar i en offentlig kontext. Arbetsmoment kan bestå av sekretessprövningar, informationssäkerhetsbedömningar, informationsklassningar och grundläggande informationsförvaltning. Det krävs således alltid en arbetsinsats vid tillgängliggörande av data. Stadsledningskontoret bedömer att dessa insatser och kostnader för att tillgängliggöra data ofta underskattas. Vid förslag om ny lagstiftning som berör datadelning vill stadsledningskontoret därför uppmärksamma dessa aspekter om datadelning utifrån ett kommunalt perspektiv.

Behov av finansiering

Stadsledningskontoret ser positivt på införandet av nationella interoperabilitetslösningar men efterfrågar finansiella förutsättningar för att kunna uppfylla de framtida kraven. Stadsledningskontoret ser en risk för omfattande kostnader i och med anpassningar till interoperabilitetslösningarna inom den kommunala sektorn. I de fall när interoperabilitetslösningarna föreslås bli obligatoriska att använda för kommuner är stadens hållning att finansieringsprincipen bör gälla. Stadsledningskontoret anser därför att staten bör ersätta kommunerna för de ökade kostnaderna det utökade uppdraget innebär.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till att Digg, enligt utredningen, ska genomföra och presentera konsekvensanalyser innan beslut fattas om föreskrifter för nationella interoperabilitetslösningar.

Nationella interoperabilitetslösningar

Stadsledningskontoret vill i och med införandet av nationella interoperabilitetslösningar betona vikten av att denna implementeringsprocess präglas av effektivitet, transparens och insyn. Stadsledningskontoret ser positivt på utredningens förslag om krav på samarbete med offentlig förvaltning och externa aktörer vid framtagandet av lösningarna, och att föreskrifter får meddelas först efter att berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig. Det är nödvändigt att myndigheter, kommuner, regioner och andra relevanta aktörer med specialistkompetens och verksamhetskännedom ges möjligheten att ge sina synpunkter på föreslagna interoperabilitetslösningar som de är berörda av. Stadsledningskontoret anser även att utvecklingen av interoperabilitetslösningar bör vara en integrerad del av arbetet med nationella grunddata och den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen, Ena.

Med anledning av de föreslagna utökade ansvarsområdena för Digg anser stadsledningskontoret att det är av stor vikt att myndigheten ges adekvata resurser och mandat att framgångsrikt leda och genomföra arbetet med nationella interoperabilitetslösningar. Detta för att säkerställa att den offentliga förvaltningen kan agera enhetligt och effektivt avseende datadelning.

Vidare vill stadsledningskontoret uppmärksamma innebörden och omfattningen av de föreslagna interoperabilitetslösningarna. I utredningen framgår att begreppet inte enbart begränsas till standarder för effektiv datadelning, utan också innefattar möjligheten att utfärda föreskrifter rörande specifika tjänster och applikationer. Denna bredd i definitionen kan medföra betydande möjligheter men även osäkerhet gällande vilken påverkan detta breda mandat kan ha, vilket gör det svårt att i dagsläget fullt ut bedöma dess konsekvenser.

Stadsledningskontoret vill också framhålla vikten av att de nationella interoperabilitetslösningarna bygger på och är förenliga med befintliga nationella specifikationer, exempelvis de som används inom systemet för den officiella statistiken. Stadsledningskontoret anser även att dessa lösningar bör bli obligatoriska

att använda för den offentliga förvaltningen. Detta för att säkerställa en enhetlig och effektiv tillämpning över hela sektorn. Stadsledningskontoret ser en risk att frivilliga rekommendationer inte kommer att få det genomslag som behövs. Utan bindande regelverk finns en överhängande risk att interoperabiliteten inte förbättras i den utsträckning som är nödvändig för den offentliga sektorn.

Stöd för tillämpning och implementering

Stadsledningskontoret ser ett fortsatt behov av stöd i form av utbildningsinsatser och handledningar som inriktar sig på datadelning, interoperabilitet och den föreslagna nya lagstiftningen i sin helhet.

Stadsledningskontoret vill också betona vikten av att erbjuda stöd och vägledning som tar hänsyn till det kommunala perspektivet. Behoven och förutsättningarna att dela data kan variera betydligt mellan kommunala aktörer och statliga myndigheter. Därför bör stödet vara anpassat för att vara effektivt och relevant för alla berörda parter.

SWEDAC
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
Swedish Board for Accreditation and Conformity Assessment

Datum
2024-04-23

Beteckning [1]
2024/457

Avdelningen för juridik och handelsfrågor
Erica Sandwing
Direktnummer: 033-17 77 61
E-post: erica.sandwing@swedac.se

Er referens
Fi2024/00259

Finansdepartementet

Remissvar

Remiss – Remiss av SOU 2023:96 En reform för datadelning

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) ska verka för en effektiv och välfungerande kvalitetsinfrastruktur i syfte att produkter och tjänster ska uppfylla krav på säkerhet och kvalitet. Swedac ska också verka för frihandel, fri rörlighet på EU:s inre marknad och ett starkt multilateralt handelssystem. Swedac ansvarar särskilt för bland annat ackreditering, reglerad mätteknik, ädelmetallkontroll och samordning av marknadskontroll.

Swedac har tagit del av ovan nämnda remiss. Vi har inga synpunkter på förslaget.

_____

Detta yttrande har beslutats av chefsjuristen Anette Arvesståhl efter föredragning av juristen Erica Sandwing. Enhetschefen Richard Ericsson och utredaren Magnus Pedersen har deltagit i handläggningen.

[1] Ange denna beteckning vid all kontakt med Swedac i ärendet.

E-post: registrator@swedac.se
Tel: 0771-99 09 00
www.swedac.se
Postadress: Box 878, 501 15 Borås
Besöksadress: Österlånggatan 9, Borås
Organisationsnr: 202100-3815
Bankgiro: 5617-4659

Svenska Institutet för Standarder

Datum	Er referens/diarienummer
2024-05-02	Fi2024/00259

Avsändarens kontaktperson	Mottagare
Hanna Axelsson, hanna.axelsson@sis.se	Finansdepartementet

Svar på remiss: Slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Svenska institutet för standarder, SIS, har tagit del av remissen och önskar lämna ett yttrande.

SIS yttrar sig i frågor som rör standardisering och hänvisning till standarder och tekniska specifikationer, genom SIS roll som nationellt standardiseringsorgan. När SIS använder uttrycket ”standard” i detta yttrande avses, förutom när det är en direkt hänvisning till vad som angetts i betänkandet, sådana standarder som tas fram inom ramen för den standardiseringsprocess som tillämpas inom ISO, CEN och SIS, som också benämns formella standarder.

I vår bedömning av remissen har vi ett standardiseringsperspektiv med fokus på datadelning.

I betänkandet föreslås att det ska anges i DIGG:s instruktion att myndigheten ska beakta internationellt interoperabilitetsarbete vilket tar sikte på att säkerställa att det arbete som bedrivs i Sverige fullt ut tar vara på utvecklingen på internationell nivå, som exempelvis utveckling av viss teknik eller standarder. I syfte att leva upp till detta rekommenderar SIS att DIGG ansluter till de standardiseringskommittéer (se exempellista nedan) som kan anses vara av relevans. Genom att delta i en kommitté får organisationen tillgång till standarder inom kommitténs område, möjlighet att vara med och påverka innehållet i såväl nationella som internationella standarder samt tillgång till ett gediget nätverk och ett värdefullt informationsflöde. Sverige behöver verka i en internationell kontext vilket främjas av det arbete som sker inom ramen för det pågående standardiseringsarbetet. Genom att använda befintliga standarder och påverka de internationella standarder som är under utarbetande kan Sverige stärka sin konkurrenskraft. Det är viktigt att Sverige inte hamnar efter i en tid när många länder använder standardiseringsarbetet för att stärka sin konkurrenskraft globalt. Även om den lag som föreslås medför en förväntan på att aktörer inom den offentliga förvaltningen bidrar till framtagandet av nationella interoperabilitetslösningar så är SIS av uppfattningen att det med fördel kan förtydligas i myndigheters regleringsbrev att de ska engagera sig i standardiseringsarbetet.

SIS ser det som en självklarhet att DIGG, som får det huvudsakliga ansvaret för att ta fram nationella interoperabilitetslösningar, tar hjälp av SIS kommittéer och den standardiseringsprocess som SIS har att erbjuda för att skapa förutsättningar för datadelning. Av betänkandet framgår att processen för att ta fram en nationell interoperabilitetslösning bör innefatta att 1) identifiera behov av nationella interoperabilitetslösningar, 2) ta fram sådana lösningar i samarbete och 3) inhämta synpunkter i form av yttranden från berörda aktörer. Den standardiseringsprocess som bedrivs inom SIS omfattar alla dessa tre delar och därtill en regelbunden översyn av befintliga standarder och regler för hur en standard uppdateras.

SIS erbjuder, som av regeringen utsett svenskt standardiseringsorgan, en plattform där intressenter samlas för att tillsammans ta fram gemensamma lösningar av hög kvalitet genom bred

Svenska institutet för standarder

Svenska institutet för standarder är medlem i ISO och CEN

Postadress: Box 45443
104 31 Stockholm
Telefon: 08-555 520 00 Telefax: 08-555 520 01

Besöksadress: Solnavägen 1E/Torsplan
113 65 Stockholm
E-post: info@sis.se

Organisationsnr: 802410–0151

www.sis.se

förankring. Standardiseringsarbetet bedrivs inom ramen för kommittéer. Alla typer av organisationer är välkomna att delta. Beslutsprocessen är konsensusbaserad vilket gör det möjligt för såväl små som stora aktörer att få sina röster hörda. Att nyttja standardiseringsprocessen för arbetet med nationella interoperabilitetslösningar skulle, utöver säkerställande av kvalitet, innebära en besparing i både tid och kostnad.

SIS kommittéer av relevans i detta sammanhang och för nationella interoperabilitetslösningar är bland andra följande:

- SIS/TK 255 Intelligenta transportsystem
- SIS/TK 318 Informationssäkerhet, cybersäkerhet och integritetsskydd
- SIS/TK 421 Artificiell intelligens
- SIS/TK 448 Personlig identifiering
- SIS/TK 450 Informationshantering inom utbildningssektorn
- SIS/TK 504 e-Tillgänglighet
- SIS/TK 614 Blockchain and distributed ledger technologies
- SIS/TK 611 Informationsteknik

SIS ser positivt på att man i betänkandet framhäver att myndigheter i samarbete med andra aktörer ska ta fram de nationella interoperabilitetslösningarna. SIS anser vidare att det vore behövligt med incitament för aktörer inom offentlig förvaltning att engagera sig i standardiseringsarbetet i syfte att de lösningar som tas fram ska passa så många som möjligt.

SIS ser positivt på att betänkandet lyfter standarder och tekniska specifikationer som en del av lösningen till att uppnå förbättrad interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen. Standarder kan hantera flera av de organisatoriska, semantiska och tekniska utmaningar som enligt betänkandet ses som hinder för interoperabilitet.

Vad gäller organisatoriska hinder anser SIS att man genom att tydligare peka på vilka standardiserade lösningar som bör användas, och/eller som finns tillgängliga att använda, underlättar för den offentliga förvaltningen som då inte behöver hitta egna lösningar. Detta ökar möjligheten för hög interoperabilitet aktörer sinsemellan.

Semantiken är en grundpelare inom de standarder som tas fram hos SIS. Att termer är väl definierade är en grundläggande förutsättning för att en standard ska kunna tillämpas på ett korrekt sätt och leda till önskade effekter. Det är även möjligt att ta fram standarder som enbart handlar om att definiera termer och begrepp inom visst område. Genom att standardisera relevanta begrepp kopplade till datadelning och de tekniska lösningar för detta som det beslutas om skapas bättre förutsättningar för en ökad interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen.

Vad gäller det tekniska lagret så går det att undvika manuell hantering och minska risken för att aktörer tar fram egna lösningar och system som inte är interoperabla med andra genom att standardisera de tekniska förutsättningarna för datadelning. Detta kan omfatta krav på den tekniska infrastrukturen såsom exempelvis filformat. Ett lyckat exempel värt att nämna är standarden SS 12000, Gränssnitt för informationsutbyte mellan verksamhetsprocesser i skolan, som omnämns i betänkandet och som underlättar för många aktörer inom skolans värld. I betänkandet lyfts behovet av en förvaltningsgemensam informationsmodell. SS 12000 innehåller

en informationsmodell och det är möjligt att inom ramen för ett standardiseringsarbete ta fram en mer generell informationsmodell och/eller en informationsmodell för andra specifika sektorer.

En annan fördel med standarder är att de kan fungera som ett komplement till lagstiftningen i situationer där lagstiftaren av olika skäl inte ansett det lämpligt att direkt i lagtext skriva ut diverse krav.

I betänkandet framhävs vidare vikten av att man vid arbetet med de nationella interoperabilitetslösningarna utgår från en princip om att redan existerande och ändamålsenliga lösningar ska tas till vara och återanvändas. SIS instämmer i detta och uppmuntrar till en översyn av vilka befintliga nationella och internationella standarder som finns på området som kan vara användbara. SIS bistår gärna vid ett sådant arbete.

Som tidigare nämnts finns SS 12000 som tillämpas inom skolsektorn. Om en nationell interoperabilitetslösning tas fram som överlappar eller är oförenlig med SS 12000 kan SS 12000 bli obsolet eller behöva göras om. Ett alternativ är att ta vara på den standard som redan finns.

Europeiska och internationella standarder (framtagna inom CEN och ISO där SIS är medlem för Sveriges räkning) kan med fördel användas i syfte att möjliggöra interoperabilitet utanför Sveriges gränser. Exempel på internationella standarder som kan vara av relevans är *ISO/IEC 30182:2017 Smart city concept model — Guidance for establishing a model for data interoperability* och *ISO 20614:2017 Information and documentation — Data exchange protocol for interoperability and preservation*.

I betänkandet föreslås att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och med den offentliga förvaltningen. SIS kan bistå vid en översyn av vilka standarder som finns på informationssäkerhetsområdet.

I betänkandet hänvisas till standarden SS 12000:2020/korr 1:2022. Vi vill härmed meddela att referensen är korrekt angiven i avsnitt 6.6 i betänkandet, men felaktigt (”SS 12 000”) i avsnitt 4.3.5. Standardens fullständiga titel är ”*Gränssnitt för informationsutbyte mellan verksamhetsprocesser i skolan*”. I en fotnot (nr. 24) hänvisas vidare till ISO/IEC-standarderna 27001 och 27002. Dessa standarder är idag fastställda som svenska standarder med beteckningarna *SS-EN ISO/IEC 27001:2023 Informationssäkerhet - Cybersäkerhet och integritetsskydd - Ledningssystem för informationssäkerhet - Krav (ISO/IEC 27001:2022)* samt *SS-EN ISO/IEC 27002:2022 Informationssäkerhet – cybersäkerhet och integritetsskydd - Informationssäkerhetsåtgärder (ISO/IEC 27002:2022)*.

Vidare uppmanas att initiera dialog med SIS om den formella standardiseringsprocessen och hur SIS kan bistå vid framtagande av nationella interoperabilitetslösningar, baserat på internationella överenskommelser.

Vi ser fram emot ett samarbete och besöker gärna ansvarig/a myndighet/er i syfte att presentera våra kommittéer, befintliga standarder och standardiseringsprocessens möjligheter närmare.

Svenska Institutet för Standarder

Ni är välkomna att kontakta Elisabet Spross (elisabet.spross@sis.se), chef för sektion Informationsteknik och ledningssystem, vid eventuella frågor eller för att visa intresse för engagemang i standardiseringsarbetet.

Med vänlig hälsning

Annika Andreasen, VD
Svenska institutet för standarder

SIS är en ideell förening och ett svenskt standardiseringsorgan. SIS är utsedd av regeringen att representera Sverige i ISO och CEN.

SIS projektleder det svenska arbetet med att ta fram standarder och tillhandahåller och förvaltar standarder i Sverige. Vi finansierar vår verksamhet genom främst deltagaravgifter och försäljning av standarder.

SIS verkar för svenskt inflytande i internationell standardisering inom ISO och CEN, och för att standarder sprids och används i Sverige.

Hos SIS kan aktörer inom näringsliv, akademi, offentlig sektor och frivilligorganisationer ta initiativ till och utveckla standarder som främjar en god samhällsutveckling.

Vid certifiering, validering och verifiering blir användning av standarder en del av den internationella kvalitetsinfrastrukturen som bl.a. sker genom de officiella ackrediteringsorganen, exempelvis Swedac i Sverige.

Standardiseringskommittéer som drivs gemensamt mellan ISO respektive CEN och de internationella organisationerna för elektroteknisk standardisering IEC respektive CENELEC bevakas av både SIS och SEK Svensk Elstandard som är utsedd av regeringen att ansvara för all standardisering inom det elektrotekniska området i Sverige och är svensk nationalkommitté inom IEC och CENELEC.

Finansdepartementet

Vår referens/dnr:
2024-33

Er referens/dnr:
FI2024/00259

20240502

Remissvar

Slutbetänkande ”En reform för datadelning” (SOU 2023:96)

Svenskt Näringsliv har tagit del av slutbetänkandet ”En reform för datadelning” och tackar för möjligheten att framföra synpunkter.

För näringslivet är det viktigt att den offentliga sektorns verksamheter bedrivs effektivt och med hög kvalitet. Det är därför mycket viktigt med en reform som ökar förmågan att dela data inom och med offentlig förvaltning. Det krävs för den offentliga sektorns utveckling, men det skapar också förutsättningar för digital innovation i näringslivet.

Sverige står inför ett antal stora samhällsutmaningar där förmågan till omställning är central. Företags framgångar i att nyttja digitaliseringens möjligheter är avgörande för Sveriges innovations- och konkurrenskraft. För att klara utmaningarna behöver både offentliga och privata aktörer enkelt och säkert kunna dela och använda data.

Utredningen konstaterar att nivån av förvaltningsgemensam interoperabilitet inte är tillräcklig för att realisera datadelningens nyttor eller för att uppnå EU:s eller Sveriges mål för offentlig förvaltnings digitalisering. Utredningen anger också att andra länder, såsom Finland, Danmark, Norge och Frankrike har nått längre och att ett skäl till det är att länderna haft både tydligare ambitioner och tydligare styrning av förvaltningen när det gäller att få grundläggande förutsättningar för förmågan till datadelning på plats.

Svenskt Näringsliv stödjer utredningens föreslag som syftar till att främja datadelning genom ökad interoperabililtet inom den offentliga förvaltningen genom att

- ett tydligt politiskt mål att uppnå förvaltningsgemensam interoperabilitet etableras,
- införa en ny lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.
- myndigheten för digital förvaltning, Digg, får föreskriftsrätt inom området, och
- den nya lagen träder i kraft den 1 januari 2025.

Viktigt att reformen kommer på plats fort

Svenskt Näringsliv Confederation of Swedish Enterprise
Postadress/Address: SE-114 82 Stockholm Besök/Visitors: Storgatan 19 Telefon/Phone: +46 (0)8 553 430 00
svensktnaringsliv.se Org. Nr: 802000-1858

Det är centralt att förslagen för att nå förvaltningsgemensam interoperabilitet kommer på plats och börjar tillämpas och ger avsedd effekt snarast möjligt. Ju längre tid som går desto större risk att det hinner etableras ännu fler sätt att dela data utan att beakta ett förvaltningsgemensamt perspektiv och desto svårare och kostsammare kommer insatserna för att bli interoperabla vid datadelning sannolikt bli.

Privata aktörer
Utredningen föreslår att den nya lagen ska användas vid datadelning inom den offentliga förvaltningen.

Nyttan av att använda interoperabilitetslösningar ökar ju fler som använder dem. Användning av interoperabilitetslösningar bör därför omfatta en så bred krets av myndigheter och andra aktörer som möjligt.

Utredningen har övervägt om även privata aktörer bör omfattas av den nya lagen. Privata aktörer utför ju ibland samma tjänster åt kommuner och regioner, som kommuner och regioner annars utför själva. Privata aktörer omfattas i flera sammanhang även av samma lagstiftning som kommuner och regioner, till exempel privata vårdgivare som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen och skolor med privata huvudmän. Data delas även i många andra sammanhang mellan privata och offentliga aktörer. Utredningen har beaktat dessa fakta men kommit till slutsatsen att privata aktörer inte ska omfattas av det aktuella förslaget.

Som stöd för den slutsatsen pekar utredningen på möjligheten för privata aktörer att frivilligt tillämpa de nationella interoperabilitetslösningarna. Det är bra. Inom vissa sektorer har dock frivillighet varit otillräckligt. När det exempelvis gäller Patientdatalagen (2008:355) och den nya lagen (2022:913) om sammanhållen vård och omsorgsdokumentation, har avsaknaden av krav på datadelning mellan omsorgsverksamheter och vårdverksamheter medfört att datadelning fortfarande inte sker som avsett varken mellan offentliga eller privata utförare.

Utredningen förmodar att privata aktörer i vissa sektorer ändå kommer omfattas av den styrning som ska gälla sektorsvis. Svenskt Näringsliv anser att privata aktörer inom i vart fall sjukvård, omsorg och socialtjänst bör omfattas. Det skulle inom dessa sektorer annars skapa oerhörda problem om en ny ordning för kompatibla system och datadelning inte från början återspeglade det faktum att hela välfärden utförs av en mix av offentliga, privata och idéburna aktörer.

Svenskt Näringsliv delar utredningens mening att de privata aktörers tjänster eller produkter som upphandlas kommer att påverkas av utredningens förslag eftersom kraven i upphandlingarna ska utgå från den förvaltningsgemensamma styrningen.

Låt näringslivet bidra med kunskap och konkreta lösningsförslag
Utredningen föreslår att Myndigheten för digital förvaltning (Digg), ska ansvara för att ta fram nationella interoperabilitetslösningar och tillhörande föreskrifter. Digg kan också välja att rekommendera nationella interoperabilitetslösningar, som inte blir tvingande att använda.

Svenskt Näringsliv vill betona utredningens förslag att de nationella interoperabilitetslösningarna ska tas fram i samarbete mellan myndigheter *och andra aktörer*, exempelvis privata aktörer. Att lösningarna tas fram i samarbete möjliggör att de uppfyller de behov som finns, och att de utformas på ändamålsenliga sätt och blir möjliga och relevanta att använda. Det är viktigt att lösningarna fokusera på förmågan att dela

information utan att peka på specifika tekniska system eller specifika krav som ska användas. Interoperabilitetslösningarna får inte hindra innovation och teknikutveckling. Samarbetet bör präglas av ett öppet, inkluderande och transparent arbetssätt som skapar bred uppslutning kring och förankring av arbetet i alla led, till exempel både huvudmän, utförare och leverantörer. Därigenom maximeras möjligheten att bestämmelserna ger avsedd nyttoeffekt.

Enligt Digg ligger svenska företag högst i Europa när det gäller användningen av digital teknik och innovation. Att aktivt låta näringslivet bidra med kunskap och konkreta lösningar påskyndar den digitala utvecklingen i offentlig sektor.

Svenskt Näringsliv vill avslutningsvis också understryka vikten att följa upp nyttan av att de nationella interoperabilitetslösningarna implementeras enligt bestämmelserna och att de skapar avsedda nyttor.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Göran Gren

Carola Ekblad

Sveriges Kommuner och Regioner

YTTRANDE

2024-04-19

Vårt ärendenr: SKR2024/00285

Bilaga

Ert dnr: Fi2024/00259

Avdelningen för ekonomi och styrning
Avdelningen för juridik

Finansdepartementet

Remissvar - En reform för datadelning

Betänkande av Utredningen om interoperabilitet vid datadelning, SOU 2023:96

Yttrandet har sammanställts av Avdelningen för ekonomi och styrning tillsammans med Avdelningen för juridik. SKR har via samråd också inhämtat uppgifter från kommuner och regioner som är utpekade som remissinstanser.

Sammanfattning

SKR välkomnar både departementets initiativ och utredarens förslag till en utvecklad reglering och styrning av interoperabilitet vid datadelning. SKR ställer sig bakom förslaget att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar. Behovet av en samlad och strategisk riktning för interoperabilitet har varit efterfrågat sedan länge, och SKR delar utredarens uppfattning om att de potentiella vinsterna med ett mer interoperabelt samhälle är avsevärda.

Förbundet är därmed positiv till de styrmekanismer, genom bland annat en ny lagstiftning, som utredningen föreslår. Förslaget är dock avgränsad till den sektorsövergripande interoperabilitet och föreslår fyra kompletterande utredningar för att fånga en rad utestående frågor. Med tanke på att utredningen önskar en politisk målsättning om att ”offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030” så behöver dessa utredningar hanteras skyndsamt då nationell och europisk interoperabilitet måste omfatta alla sektorer och intressenter.

SKRs medskick är att dessa utredningar, med nya kommittédirektiv, behöver hanteras omgående. Vi ser också en fördel om de nya direktiven tar hänsyn till de styrmekanismer som denna utredning föreslår, och att Digg bereds en samordnande funktion för interoperabilitet, under förutsättning att myndigheten ges förutsättningar att hantera en sådan koordinering.

Digg får med utredningens förslag föreskriftsrätt och blir ansvarig myndighet för de förslag som utredningen lägger fram.

Sveriges Kommuner och Regioner
Post: 118 82 Stockholm, *Besök:* Hornsgatan 20
Tfn: växel 08-452 70 00
Org nr: 222000-0315, info@skr.se, www.skr.se

I övrigt vill förbundet lyfta fram följande:

Synpunkter

- Utredningen påtalar att organisationer med låg digital mognad kommer att få högst omställningskostnader. I oberoende nationella analyser av digital mognad påvisas en tydlig koppling mellan låg digital mognad och underskott i ekonomi samt glesbygd/mindre kommunstorlek. De mindre kommunerna lägger mer resurser på effektivisering än de större, dvs en mindre andel på verksamhetsutveckling genom digitalisering.[1] Utredningens förslag kommer därmed att träffa resurssvaga, mindre landsbygdskommuner hårdast.
- Utredningen avgränsas till styrning av sektorsövergripande interoperabilitet, och rekommenderar att ytterligare utredningar tillsätts för att klargöra reglering av de sektorsspecifika områdena. Dessa har en högre grad av komplexitet, fler intressenter och många aktörer, och de har stora behov av reglerad samordning. För att effekten av insatserna för interoperabilitet ska nå de mål som utredningen föreslår, inom en rimlig tidshorisont, ser SKR ett brådskande behov att utredningarna tillsätts och slutförs. SKR ser också att hänsyn tas till behovet av en sammanhållande struktur där Digg kan ges ett ansvar som binder ihop de nationella insatserna. Vi ser annars en risk i att det uppstår en diskrepans mellan sektorspecifika och sektorsövergripande interoperabilitetslösningar.
- Enligt förslaget ska den nya lagen gälla för statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag. Övriga aktörer ska därmed beaktas genom de förslag som ska läggas i framtida utredningar. SKR ser rimligheten i avgränsningen utifrån uppdraget, men att hela ekosystemet av sektorsövergripande och sektorsspecifik interoperabilitet, inklusive privata aktörer, behöver adresseras sammanhållet och snabbt.
- Utredningen utgår från att leverantörsmarknaden kommer att anpassa sig till de nya kraven utifrån konkurrenssynpunkt, dvs de system som anpassas är de system som på sikt kommer att finnas kvar på marknaden. Det innebär att de offentliga aktörerna/beställarna kommer att behöva styra leverantörerna genom nya kravställningar på befintliga produkter eller göra nya upphandlingar. Omställningstiden kommer att vara beroende av rådande avtalsperioder och lagda planer för vidareutveckling av systemen. Målsättningen att nå interoperabel offentlighet år 2030, dvs på mindre än fem år, förefaller utifrån detta perspektiv som osannolik.
- När nationella interoperabilitetslösningar regleras i föreskrifter kan detta komma att väcka frågor om giltigheten av redan ingångna avtal i vilka en annan lösning valts. SKR anser att redan gällande avtal måste kunna fullföljas och att det därför kan finnas behov av övergångsbestämmelser i Diggs kommande föreskrifter på området. Detta perspektiv bör således beaktas i det fortsatta arbetet med regelgivning om interoperabilitetslösningar.
- Utredningen påpekar att den kommunala självstyrelsen inskränks genom lagda förslag, och att finansieringsprincipen därmed är tillämplig. Samtidigt finns en rad förbehåll för vilka insatser som kan finansieras via statligt stöd, exempelvis bedömning om en åtgärd skulle ha utförts av en kommun oavsett implementering av en specifik interoperabilitetslösning. Parallellt med lagstiftningen kommer också den

[1] Johan Magnusson, Evelina Bragsjö, Emil Rådinger, Sebastian Skoglund, *Sveriges kommuners digitaliseringsstrategier*. Göteborgs universitet, 2021

europeiska förordningen (2024/903, beslutad 13 mars 2024) samt de eventuella initiativ för sektorsområdena som utredningen föreslår. SKR ser ett stort behov av en tydlig sammanhållen koordinering och finansiering från staten, på samma sätt som infrastruktur för väg- eller järnvägsnät. SKRs medlemmar önskar förutsägbarhet i planerings- och budgetarbete. Detta skulle med fördel kunna ske inom ramen för en tydlig governancestruktur där stat, kommun och regionsektorn kommer överens årligen om vilka steg som ska för att nå interoperabilitet.

- SKR förutsätter att användande av interoperabilitetslösningarna ska vara kostnadsfria att använda över tid, dvs att de kostnader som uppstår enbart är förbundna till teknisk implementering.
- Lagförslagen ska inte gälla för nationella interoperabilitetslösningar när det anses olämpligt av säkerhetsskäl. SKR instämmer i utredningens förslag men önskar en tydligare beskrivning av gränsdragningen eftersom aggregerat data kan få olika risknivåer beroende på hur på data kombineras från olika källor, inte av lösningen i sig.

Synpunkter per rubrik

2 Utredningens uppdrag och arbete

Utredningens direktiv har specificerat att utredningen ska avgränsas till reglering av den sektorsövergripande interoperabiliteten samt föreslå eventuella behov av ytterligare utredningar. Det finns goda skäl till att göra uppdelningen då frågan är stor och komplicerad, men i samband med att utredningen överlåter den sektorsspecifika interoperabiliteten till framtida utredningar, så skjuts tidslinjen framåt och frågan om gemensam enhetlig styrning och organisering riskerar att fragmentiseras. I EUs arbete med nya direktiv och förordningar är de privata aktörerna alltid en uttalad part i arbetet, dvs som sakkunniga, delaktiga och pådrivande. I det svenska utredningsarbetet utgår diskussionen från om de ska omfattas av lagstiftningen eller ej. Genom att exkludera både frågan om den privata marknadens roll och dess förpliktelser ställs det offentliga och det privata upp som parter mot varandra som regleras via kravställning i upphandling snarare än en gemensamt överenskommen nationell färdplan för alla parter.

9 Utredningens förslag

De av utredningens förslag som SKR har synpunkter på citeras i rutorna nedan, med kommentar därunder:

Det bör vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030.

SKR instämmer med vikten av att ha en politisk målsättning för detta viktiga område och välkomnar att viljeriktningen har en hög ambitionsnivå. SKR ser dock ett dubbelt budskap i utredningen, där formuleringen ”mest angelägna” omfattar både sektorsövergripande och sektorsspecifika områden, samtidigt som utredningsförslagen bara omfattar det förstnämnda. Med tanke på att utredningsarbetet ännu inte har beslutats eller påbörjats för de sektorsspecifika uppdragen, så förefaller inte

målsättningen om att ha en fullt interoperabel datadelning inom offentlig förvaltning till 2030 som realistiskt, med tanke på områdets komplexitet och tiden det tar att etablera uppdrag och lösningar och därefter implementera dem.

Mätetalet för det politiska målet föreslås utgå från hur ”offentliga förvaltningen använder nationella interoperabilitetslösningar och andra interoperabilitetslösningar för olika sektorer.” Detta är därmed en annan utgångspunkt än det fokus som utredningen har på arbetet ska utgå från ”särskilt värdefulla data” som definieras av EU-direktivet om öppna data som genomförts i Sverige genom lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data.

Statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag ska tillämpa den föreslagna lagen.

SKR ser att denna avgränsning är rimlig utifrån kommittédirektivet, men att hela ekosystemet av sektorsövergripande och sektorsspecifik interoperabilitet, inklusive privata aktörer, behöver adresseras på ett sammanhållet sätt framöver.

SKR ser också en risk för en inbyggd tröghet i verkställandet med tanke på att kraven inte ställs direkt på de privata leverantörerna utan att dessa kommer att anpassa sig till de nya kraven genom beställarna. Långa avtalsperioder kan därmed påverka om vidareutveckling ska ske, eller om det ska hanteras via ny upphandling av nya leverantörer och system. Trycket, både i efterlevnad av krav men också finansiering, kommer i hög grad hamna på beställarna. Målsättningen att nå interoperabel offentlighet till år 2030, dvs på mindre än fem år, förefaller därmed som svår att nå.

En definition av interoperabilitetslösning ska föras in i lagen. Interoperabilitetslösning ska definieras som en återanvändbar resurs som avser rättsliga, organisatoriska, semantiska eller tekniska krav, såsom konceptuella ramverk, riktlinjer, referensarkitekturer, tekniska specifikationer, standarder, tjänster och applikationer, samt dokumenterade tekniska komponenter, såsom källkod, som syftar till att uppnå interoperabilitet vid datadelning.

Definitionen är hämtad från skäl 6 i *Förordningen om ett interoperabelt Europa* (2024/903). Att notera är att utredningens definition ej inkluderar att den kravställan som förordningen har på interoperabilitetslösningen behöver vara gränsöverskridande, vilket kommer att bli ett krav på alla EU-länder. Utredningen hade kunnat ha ett fördjupat resonemang om hur hur de nationella lösningarna ska ta hänsyn till den gränsöverskridande interoperabiliteten, samt hur de ska kunna vara tillgängliga för övriga EU-länder, vilket förordningen anger. SKR har i övrigt ingen åsikt om definitionen.

Den offentliga förvaltningen ska vid datadelning använda nationella interoperabilitetslösningar som har föreskrivits med stöd av lag.

Första stycket ska inte tillämpas för de data som omfattas av datadelningen om det är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet.

SKR instämmer i förslaget, men ser en svårighet i de många avgränsningar som utredningen presenterar i samband med förslaget, exempelvis att (A) privata aktörer exkluderas i skyldigheten att använda interoperabilitetslösningar, att (B) nationella e-tjänster som Mina sidor inte betraktas som interoperabilitetslösning, att (C) inga krav finns på maskinläsbara format, samt att (D) lagen inte är tillämplig för informationsöverföring där innehållet har hög informationsklass. Avgränsningarna kommer därmed innebära ett stort tolkningsutrymme och hantering vid tillämpning, samt att MSB behöver en process och regelverk för bedömningar av skyddsnivåer.

Vidare ser SKR att första stycket inte kan tillämpas om en interoperabilitetslösning kommer från krav i en förordning, dvs de nationella lösningarna är underställda de gränsöverskridande.

Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete med offentlig förvaltning och andra aktörer.

SKR har ingen avvikande åsikt, och välkomnar utredningens beskriver att det är av ”stor vikt att Digg säkerställer att kommuner och regioner av olika storlek, geografisk placering och digital mognad deltar i samarbetet för att dessa perspektiv ska kunna beaktas löpande under framtagandet.” Vi tolkar det också som att kommuner och regioner kan vara aktörer vars lösningar kan övergå till att bli nationella interoperabilitetslösningar (sid 235).

Utredningen pekar inte mot något krav på att andra myndigheter och aktörer ska delta i arbetet med att ta fram lösningar, utan föreslår att regeringen eventuellt kan behöva styra myndigheters deltagande. SKR vill framhålla risken med att denna process tar tid samt att det är viktigt att Digg får en tydlig styrande roll, inte enbart i rätten att föreskriva, utan även att snabbt komma fram med lösningar.

Digg ska analysera vilka nyttor och kostnader som användning av nationella interoperabilitetslösningar innebär för den offentliga förvaltningen.

SKR är av uppfattningen att alla myndigheter behöver sammanställa denna typ av underlag i samband med nya investeringar, samt att följa upp dem på ett systematiskt sätt. Liksom annan infrastruktur i samhället är effekterna spridda över tid och utredningen hade kunnat peka på en tydligare målbild; tidshorisont, effekthemtagning och resonerat kring trösklar för kostnader och finansiering. Därtill kommer frågor om

prioritering och att andra myndigheter kan vara intressenter eller ägare av system och tillhandahållare av ”särskilt värdefulla data”.

Digg får, efter att berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig, meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar enligt 5 § lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

SKR ser positivt på att Digg ges en föreskriftsrätt om interoperabilitetslösningar. SKR anser dock att utredningen ger dubbla signaler för att styra (eller stödja), dels att Digg kan tillämpa sin föreskriftsrätt, dels att välja att *rekommendera* interoperabilitetslösningar. Vi ser att vägvalen kan leda till en svagare styrning i de fall då konsensus saknas kring en lösning. En del av dagens problematik handlar om att vissa samhällsaktörer, inklusive kommuner och regioner, kan behöva göra stora anpassningar för tillmötesgå nya krav. Digg riskerar att hamna i ett läge där en föreskrift som orsakar stort motstånd hos vissa aktörer istället hanteras som en rekommendation som i sin tur riskerar en lägre implementeringsgrad och -takt.

Det ska anges i Diggs instruktion att myndigheten ska stödja den offentliga förvaltningen i syfte att uppnå interoperabilitet.

Detta förslag kommenteras ovan under ”Författningsförslag”. SKR anser att det är av vikt att Digg får tydlig roll i både den sektorsövergripande styrningen men också i koordineringen av den framtida sektorsspecifika styrningen av interoperabilitetsfrågor. Detta perspektiv finns också i utredningens övriga texter, liksom vikten av Diggs roll som central samordnare i egenskap av föreslagen behörig myndighet för interoperabilitetsförordningen.

Interoperabilitet vid datadelning inom sektorer eller områden bör styras genom lagstiftning för respektive sektor eller område. Det finns behov av fortsatt utredning av förutsättningarna för att införa styrning av interoperabilitet inom sektorer eller områden.

SKR ser att de att de allra största effekterna finns inom ramen för sektorsmyndigheternas interoperabilitetsarbete. Kommuner och regioner har också sina främsta kontakter gentemot dessa myndigheter, liksom datautbyten och andra systemöverskridande frågor. SKR ser därför att dessa rekommenderade framtida utredningar är av yttersta vikt att för att klargöra regleringen av de sektorsspecifika områdena. Dessa har en högre grad av komplexitet, fler intressenter och aktörer, och de behöver en ordnad koordinering. För att effekten av insatser kring interoperabilitet ska nå den effekt som utredningen resonerar kring inom en snar framtid, ser SKR ett brådskande behov att utredningarna tillsätts och slutförs. SKR vill också framhålla

behovet av styrning inom dessa områden och hur det ska koordineras på nationell och europeisk nivå, ett uppdrag som den här utredningen tydligt placerar på Digg. Här finns också ett behov av att tydliggöra hur den privata sektorn ska förhålla sig, inte minst privata utförare av offentliga tjänster.

MSB ska ges i uppdrag att utreda om adekvata, gemensamma och koordinerade skyddsnivåer eller andra lämpliga säkerhetsåtgärder kan användas vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och med den offentliga förvaltningen. I uppdraget ska ingå att bedöma om befintlig rådgivning och befintligt stöd som finns i dag till statliga myndigheter, kommuner och regioner är tillräckligt eller om stödet behöver stärkas bl.a. till följd av ökad datadelning.

SKR stöder förslaget om MSBs ansvar och vill förmedla kommuners och regioners önskemål om minimering av tolkningsutrymme till förmån för hög tydlighet.

9.11.2 Behov av fortsatt utredning

Som tidigare nämnt så ser SKR positivt på förslagen till fortsatt utredning och hoppas att dessa adresseras utan fördröjning.

Vi ser dock att det övergripande ansvar som Digg föreslås få i samband med detta förslag, också följer med i kommande resonemang kring den sektorsspecifika styrningen. Detta för att minimera risken för brister i helheten som kan få till följd att kommuner och regioner får en ökad arbetsbelastning när olika interoperabilitetslösningar saknar samordning mellan myndigheterna.

SKR noterar att utredningen tar upp frågan om behovet av en översyn av registerlagstiftningen och av möjligheten att dela data utan hinder av regelverket om offentlighet och sekretess (s. 253 f). Utredningen konstaterar bl.a. att en översyn av registerförfattningar fortfarande utgör en angelägen fråga för den offentliga förvaltningens digitalisering. SKR har också lyft denna fråga i olika sammanhang (se bl.a. SKRs remissyttrande över SOU 2023:100) och instämmer helt i utredningens slutsats. SKR vill vidare betona att det är mycket viktigt att en sådan reform kommer på plats. Dagens regelverk är svåröverskådligt och ger upphov till tolkningssvårigheter. En samlad reglering i en lag om myndigheters behandling av personuppgifter gör det möjligt att åstadkomma ett tydligare regelverk som är lättare att tillämpa och bättre anpassat till övrig reglering av betydelse för myndigheters informationshantering. I ett sådant arbete måste givetvis skyddet för enskildas personliga integritet beaktas och säkerställas. SKR menar dock att detta är möjligt att åstadkomma och att skyddet för den personliga integriteten inte heller stärks av den typ av splittrade reglering som för närvarande gäller inom offentlig förvaltning. Tvärtom kan en mer sammanhållen reglering vara till nytta även för integritetsskyddet för enskilda, som också är en central aspekt i den typ av reform SKR efterfrågar

10 Ikraftträdande

Inga synpunkter på ikraftträdandet.

11 Konsekvenser av utredningens förslag

Utredningen har fokus på att vara förutsättningsskapande för kommande styrning. I kapitlet för vilka konsekvenser som förslagen får, framhåller utredningen ett antal nyttor med förslagen, och möjligheten till att realisera potentialen i den offentliga förvaltningens verksamheter. Man redogör för långsiktiga besparingar, förenklingar kring samordnade kravställningar och mer effektiva sätt att arbeta med rapportering. SKR instämmer med utredningens hypoteser även om resonemangen inte fullt ut stärks av beräkningar kring konkreta interoperabilitetslösningar inom Diggs nuvarande portfölj. SKR vill däremot påpeka följande:

1. Utredningen påtalar att organisationer med låg digital mognad kommer att få högre omställningskostnader än de med hög mognadsgrad (kap 11.1, 11.4). Som tidigare nämnt kommer mindre glesbygdskommuner, med underskott i ekonomin, att träffas hårdare. Detta diskuteras främst i samband med kostnader, men det är också en fråga om kompetens och tillgång på resurser. SKR ser att förslagen, och de framtida interoperabilitetslösningarna, behöver följas med puckelfinansiering (se nedan) om den påtalade effekthemtagningen ska kunna ske, tillsammans med riktat stöd för upphandling och införandestöd. I avsnittet om Myndigheten för Digital förvaltning nämns att Digg ska analysera effekterna, såsom nyttor och kostnader, av kravet på att använda nationella interoperabilitetslösningar på offentlig förvaltning. SKR anser att detta är ett viktigt ansvar och att det också bör göras på lokal, regional och nationell nivå för att ge en rättvisande bild av konsekvenserna. I kapitel 11.3 resoneras om nyttor när det kommer till upphandling, men SKR ser gärna att resonemanget stärks genom en strategisk plan för hur utrullning och implementering ska genomföras för att nå de nationella samhällsnyttorna.
2. Utredningen konstaterar att den kommunala självstyrelsen inskränks genom förslaget, då kommuner och regioner blir skyldiga att använda de nationella interoperabilitetslösningar som Digg får meddela föreskrifter om. Utredningen lyfter också det problematiska med att regeringen resonerar inkonsekvent kring finansieringsprincipen för olika propositioner (s 281). Samtidigt gör utredningen en distinktion i vad som omfattas av principen och vad som exkluderas. I korthet ser utredningen att principen kan appliceras enbart för ett specifikt införande, inte för att utveckla de förmågor eller förutsättningar som krävs för implementering. Detta följer också av resonemanget att organisationer med låg digital mognad får högre kostnader. Utredningen ser att ”endast en mindre del av kommunernas och regionernas kostnader finansieras genom statliga bidrag. Kostnaderna bör således i allt väsentligt ligga på kommunerna och regionerna.” I resonemanget ingår att Digg kan uppmärksamma regeringen om det föreligger risk för alltför stora kostnader för myndigheter, stat och kommun. SKR ser rimligheten i

resonemangen men vill dels framhålla att EUs direktiv och förordningar kommer att ställa höga krav på investeringar kommande år, vilka sammantaget också kommer att ställa höga krav på finansiering och kompetens vid anpassningen till de nya kravställningarna. Det behövs en strategi för att säkerställa att alla har möjlighet att genomföra de krav som följer av kommande regelverk. Därutöver ser vi också ett stort utrymme för tolkningar av vad som kan anses vara tekniska förutsättningar och vad som betecknas som oskäligt höga kostnader för implementering.

3. Om regeringen väljer att gå vidare enligt förslaget, så kommer Digg få ett utökat uppdrag. SKR ser detta som positivt och myndighetens uppdrag är väsentligt för den nationella digitaliseringsagendan. Statskontoret sammanfattade i sin myndighetsanalys av Digg (2023:18) att myndigheten växt kraftigt och har haft svårigheter med att fullgöra sitt uppdrag. Det eventuella nya uppdragen kring exempelvis interoperabilitet och utveckling av en statlig e-legitimation kommer att öka trycket ytterligare, inte minst på frågan om kompetensförsörjning. SKR vill med detta belysa riskbilden och påtala vikten av att Digg tilldelas tillräckligt med resurser för att kunna utföra sitt uppdrag effektivt. Från SKR:s perspektiv framstår det som att resurserna i nuläget är otillräckliga för att uppnå målsättningarna med digitaliseringspolitiken i allmänhet och det särskilda mål som föreslås av utredningen om att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast 2030.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson, ordförande

YTTRANDE
Fi2024/00259

Till Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till:
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Yttrande avseende En reform för datadelning

Inledning
Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF) har inbjudits att lämna synpunkter på förslaget. SOFF intar en i huvudsak positiv inställning till ökad interoperabilitet för att öka möjligheterna att dela och använda data.

Föreningen understryker särskilt vikten av det som skrivs om nyttan av datadelning för totalförsvaret. Härtill understryker föreningen vikten av det föreslagna undantaget i 4 § st. 2 i förslag till lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.

Nedan återges för föreningen centrala påpekanden.

Nyttor av interoperabilitet vid datadelning
Föreningen instämmer med utredningen i att datadelning medför många nyttor. Framför allt vill föreningen understryka nyttorna att skapa förmåga för att möta kommande kriser (avsnitt 2.4.1 i utredningen) och möjliggöra ett ökat vidarenyttjande av data från offentlig förvaltning (avsnitt 4.2.6 i utredningen).

Särskilt om vikten av datadelning för totalförsvarsändamål
SOFF understryker vikten av att kunna dela och använda data, särskilt för totalförsvarsändamål. Föreningen instämmer i att interoperabilitet kan leda till höjd informationssäkerhet och bättre skydd av Sveriges säkerhet, givet att datadelningen genomförs på ett ändamålsenligt och säkert sätt där riskerna med datadelning hanteras. Föreningen bifaller skrivningen om totalförsvaret på sida 63–64 i utredningen och understryker vikten av att möjliggöra ett effektivt samarbete mellan offentlig verksamhet och näringsliv innan och under ett krisläge.

Undantaget i 4 § st. 2 i förslag till lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet
Föreningen bifaller undantaget som föreslås i 4 § st. 2 i förslag till lag om den offentliga förvaltningen och vill särskilt understryka vikten av att detta undantag blir lag. Ändringar i denna paragraf kan inverka menligt på Sveriges säkerhet och bör därför övervägas med stor restriktivitet.

Utredningens överväganden om privata aktörer
SOFF är positivt inställd till utredningens slutsats att privata aktörer inte ska omfatta av förslaget. Samtidigt noterar föreningen, i likhet med utredningen, att privata aktörer påverkas av förslaget i den mån aktörernas tjänster eller produkter upphandlas av myndigheter. Dessutom understryker föreningen behovet av att kunna dela data mellan privata och offentliga aktörer inom en sektor och då särskilt inom säkerhets- och försvarssektorerna. Det är därför av stor vikt att interoperabilitetslösningar utvecklas på ett sätt som kan förenas med näringslivets förutsättningar och intressen.

4 § i förslag till förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet
SOFF understryker vikten av att berörda aktörer ges tillfälle att yttra sig innan Myndigheten för digital förvaltning meddelar föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar. Föreningen ges gärna möjlighet att yttra sig i denna fråga framöver. Möjligheten att yttra sig bedöms särskilt viktig mot bakgrund av det som angivits i föregående stycke om utredningens överväganden om privata aktörer.

Stockholm den 3 maj 2024.

För föreningen,

Robert Limmergård
Generalsekreterare

Säkerhets- och försvarsföretagen
SOFF
Box 5510
SE-114 85 Stockholm
Telefon: 08-782 0850
www.soff.se

Säkerhetspolisen

REMISSVAR

Datum: 2024-05-03
Diarienummer: 2024-3502-2

Mottagare:
Finansdepartementet
103 33 Stockholm
Referens: Fi2024/00259

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Säkerhetspolisen har tagit del av utredningens förslag och lämnar följande synpunkter.

Definitionen av *interoperabilitetslösning* i utredningens förslag är bred. Det innebär att den föreskriftsrätt som föreslås tillfalla Myndigheten för digital förvaltning (Digg) inte är avgränsad på ett tydligt sätt. Det är därför i flera avseenden svårt att förutse hur de nationella interoperabilitetslösningarna i slutändan kommer att påverka de berörda myndigheternas verksamhet och ekonomi. Det är också svårt att förutse gränsdragningen mellan den föreslagna nationella regleringen och eventuella sektorsvisa regleringar som utredningen anser bör bli föremål för vidare utredning.

När det gäller tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet framgår av 2 § att lagen inte påverkar tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning som ger någon rätt att få tillgång till data, eller som begränsar en sådan rätt. Utredningen nämner som exempel bestämmelser om offentlighet och sekretess. Säkerhetspolisen anser att det bör tydliggöras att regleringen inte heller påverkar tillämpningen av säkerhetsskyddslagen (2018:585) i de fall den är tillämplig i samband med användandet av interoperabilitetslösningar.

Enligt utredningens förslag ska nationella interoperabilitetslösningar inte tillämpas för de data som omfattas av datadelningen om det är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet. Utredningen anger att undantaget endast kommer att bli aktuellt att tillämpa vid enstaka tillfällen (s. 222). En sådan tillämpning riskerar dock att bli otillräcklig för myndigheter där en stor del av verksamheten rör Sveriges säkerhet. För Säkerhetspolisens del kan undantaget behöva tillämpas i stor utsträckning. Mot den bakgrunden delar Säkerhetspolisen utredningens uppfattning att det ytterst bör vara upp till varje myndighet som skulle kunna omfattas av föreskrifterna att bedöma huruvida en nationell interoperabilitetslösning är olämplig med hänsyn till informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet.

Detta remissyttrande har beslutats av tillförordnade biträdande enhetschefen Maria Sertcanli. Verksjuristen Fredrik Sjöberg har varit föredragande.

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sl.delning@regeringskansliet.se

Yttrande över En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på remiss En reform för datadelning (SOU 2023:96).

Frågan om interoperabilitet vid datadelning är en viktig förutsättning för att myndigheten ska kunna fortsätta att utveckla arbetet med att utvärdera och följa upp läkemedel, för att säkerställa att kostnaderna är rimliga över hela livscykeln. Myndigheten behöver regelmässigt ta del av data från andra aktörer på regional och nationell nivå. En fungerande interoperabilitet i delning av data mellan aktörer är en viktig förutsättning för TLVs arbete. TLV ser det därför som angeläget att förutsättningar att dela data förbättras, vilket utredningens förslag avser att åstadkomma.

TLV har i övrigt inga synpunkter på utredningens författningsförslag.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören Fredrik Andersson. Föredragande har varit seniora ekonomen Pontus Johansson. I den slutliga handläggningen har även tillförordnade enhetschefen Jonas Nilsson och chefsjuristen Hanna Abrahamsson deltagit.

Fredrik Andersson

Pontus Johansson

TANDVÅRDS- OCH LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET

Box 22520 [Fleminggatan 14], 104 22 Stockholm

Telefon: 08 568 420 50, registrator@tlv.se, www.tlv.se

Org. nr 202100-5364

Datum
2024-04-29

Er referens
Fi2024/00259
Vår referens
FS

TechSverige

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar avseende betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

TechSverige har beretts tillfälle att lämna ett remissvar avseende rubricerat betänkande (dnr Fi2024/00259).

TechSverige är en bransch- och arbetsgivarorganisation för företag inom techsektorn med drygt 1 400 medlemsföretag – som sammantaget har närmare 100 000 medarbetare i Sverige. TechSverige ingår i förbundsgruppen Almega och i Svenskt Näringsliv.

TechSverige tackar för möjligheten att svara och har inga invändningar mot förslagen i betänkandet och välkomnar målet om interoperabilitet till år 2030.

Av betänkandet framgår det att nivån av förvaltningsgemensam interoperabilitet inte är tillräcklig för att förverkliga datadelningens nyttor eller för att uppnå varken EU:s eller Sveriges mål för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen.

TechSverige delar bilden som framkommer i betänkandet av att den politiska och formella styrningen för att nå målet att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter, efter att ha använts under ett årtionde, tycks ha nått vägs ände och att det finns ett behov av mer tydlig styrning. Inte ens inom det område där regeringen har störst möjlighet att påverka, den statliga förvaltningen, nås varken mål eller anslående resultat.

Det gäller alltså enligt framställningen i betänkandet också för ett avgränsat område av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen som skulle kunna ha stor betydelse. Detta är en slutsats som bör få konsekvenser även för andra frågor än de som är aktuella i det remitterade betänkandet.

Enligt betänkandet har andra länder, som till exempel Finland, Danmark, Norge och Frankrike har nått längre och att ett skäl till det är att länderna haft både tydligare ambitioner och tydligare styrning av förvaltningen när det gäller att få grundläggande förutsättningar för förmågan till datadelning på plats.

För att Sverige ska nå förvaltningsgemensam interoperabilitet krävs motsvarande åtgärder, det vill säga mer styrning och en tydlig politisk ambition för att nå förvaltningsgemensam interoperabilitet. TechSverige stödjer därför förslagen i betänkandet som syftar till att främja datadelning genom ökad interoperabilitet i den offentliga sektorn genom att

- anta ett tydligt politiskt mål att uppnå förvaltningsgemensam interoperabilitet
- införa en ny lag om den offentliga förvaltningens förmåga att utbyta information, s.k. interoperabilitet
- Myndigheten för digital förvaltning (Digg) får föreskriftsrätt inom området
- den nya lagen träder i kraft den 1 januari 2025.

Det är angeläget att lagen ger goda möjligheter till att anlita privata aktörer, driver en marknadsledd utveckling och skapar möjlighet att använda den senast och säkraste tekniken.

Utöver det som föreslås i betänkandet är det angeläget att lagen, Diggs arbete med den m.m. också stödjer arbetet med öppna data (det berörs i betänkandet).

Det bör också finnas en beredskap för att ta emot och föreslå ändringar i lagen m.m. efter ikraftträdandet när brister och förbättringar uppenbaras.

För TechSverige

Christina Ramm-Ericson
näringspolitisk chef

Fredrik Sand
näringspolitisk expert

Teknikföretagen

Finansdepartementet
via e-post: fi.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

2024-04-23

Dnr: Fi2024/00259

Teknikföretagens synpunkter på utredningen En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Teknikföretagen företräder svensk teknikindustri. Tillsammans står våra ca 4 500 medlemsföretag för en tredjedel av Sveriges export. Gemensamt för våra medlemsföretag är att de utvecklar varor och tjänster i världsklass och att nästan all försäljning sker i global konkurrens. Samtidigt som medlemsföretagen löser många av vår tids utmaningar skapar de tillväxt och välstånd i Sverige.

Teknikföretagen tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på ovan förslag och har följande kommentarer.

Teknikföretagen ser en stor nytta i införandet av gemensamma interoperabilitets-strukturer i offentlig sektor och instämmer i utredningens analys av att det finns behov av samlad styrning för att uppnå detta. Teknikföretagen understryker vikten av att de interoperabilitetsordningar som tas fram, oavsett om det blir så som utredningen föreslår att Myndigheten för digital förvaltning får uppdraget att föreskriva/rekommendera sådana, eller om detta sker på annat sätt, tas fram i nära samarbete med såväl offentliga aktörer som med privata företag. Vidare anser vi att svenska lösningar i största möjliga mån ska beakta och baseras på EU-gemensamma standarder och initiativ för att säkerställa interoperabilitet även med övriga medlemsstater i syfte att stärka den inre marknaden.

Teknikföretagen finner inte skäl att i övrigt kommentera utredningens förslag.

Maria Rosendahl

Näringspolitisk chef

My Bergdahl

Näringspolitisk expert

Teknikföretagen
Box 5510, 114 85 Stockholm
Storgatan 5, Stockholm
Telefon 08-782 08 00
www.teknikforetagen.se

Finansdepartementet

Datum
2024-05-03

Diarienummer
Ä 2024-706

Remissvar: En reform för datadelning SOU 2023:96

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, stärkt omställningsförmåga och en hållbar utveckling ii hela landet. Myndigheten arbetar inom tre politikområden – den regionala utvecklingspolitiken, landsbygdspolitiken och näringspolitiken – som är ömsesidigt förstärkande.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Tillväxtverkets synpunkter

Tillväxtverket tillstyrker i huvudsak utredningens förslag, men lämnar vissa synpunkter nedan.

- Tillväxtverket välkomnar utredningen om interoperabilitet inom offentlig förvaltning. Utredningens förslag stödjer vårt arbete och samordnande ansvar med anledning av förordningen om digitalt inhämtande av uppgifter från företag (2018:1264). Myndigheter som berörs av förordningen ska så långt det är möjligt använda sådana uppgifter om företag som finns tillgängliga inom statsförvaltningen och när det är lämpligt, samordna sitt inhämtande av uppgifter från företag med andra myndigheter.

- Tillväxtverket vill även tillägga att interoperabilitet är en viktig del av att uppnå regeringens förenklingsmål, vilket bland annat innebär att företagens uppgiftslämnande och övriga myndighetskontakter ska förenklas genom digitalisering, samt att handläggningstiderna ska bli kortare och mer transparenta (Skr. 2021/22:3).

- Tillväxtverket kan konstatera att uppgiftslämnandet är en av flera faktorer som utgör hinder för små och medelstora företags utveckling och tillväxt, enligt undersökningen Företagens villkor och verklighet 2023. Företag upplever att det näst största problemet med att driva företag är mängden uppgifter de behöver lämna till olika myndigheter, kopplat till området regler och myndighetskontakter.

Godkänd av Anna Johansson

- Tillväxtverket stödjer utredningens förslag att föreslå en styrning via lag och ser samtidigt behov av att de offentliga aktörerna får rätt förutsättningar att realisera utredningens förslag. Styrningen är central, men för att långsiktigt kunna arbeta operativt och med resultat behöver det tillföras resurser, samt även för att finansiera implementeringen av den nationella interoperabilitetslösningen hos olika offentliga aktörer. Därtill anser Tillväxtverket att samverkansformer, samt de sektorsansvarigas roll och delaktighet i interoperabilitetsarbetet behöver tydliggöras.

- Tillväxtverket bedömer, i likhet med utredningen, att interoperabilitet kombinerat med förbättrad samordning och datadelning mellan myndigheter kan bidra till effektivare ärendeprocesser, kortare handläggningstider och bättre service för att starta och driva företag. När uppgifter hämtas från den bästa källan i offentliga register kan antalet uppgifter som företag lämnar till myndigheter minska. Även behovet av kontroller och antalet kompletteringar från företag kan minska.

- Tillväxtverket ser vikten av att även involvera privata aktörer i arbetet med en nationell interoperabilitetslösning. Tillväxtverket rekommenderar användningen av projektet FörRätts arbetsmetod, där nationellt standardiserade underlag för e-tjänster har tagits fram. Dessa standardiserade underlag används sedan för att utveckla e-tjänster som införs lokalt hos kommuner. Projektet drivs av Livsmedelsverket i samverkan med Tillväxtverket och i nära samarbete med främst kommuner, där även privata leverantörer av verksamhetssystem och e-tjänsteplattformar har deltagit.

- Precis som utredningen beskriver har de interoperabilitetslösningar som hittills tagits fram inom vissa sektorer skett på nationell nivå. Tillväxtverkets erfarenhet är dock att många företags myndighetskontakter till stor del även sker på kommunal nivå. Genom att inkludera den kommunala nivån i en nationell interoperabilitetslösning för offentlig förvaltning bedömer Tillväxtverket att det kan generera stora nyttor för företag, så att de inte behöver lämna samma uppgifter till olika myndigheter och till sin kommun upprepade gånger, utan att vanligt förekommande företagsuppgifter kan återanvändas som exempelvis person, företag, plats och anläggning.

- Tillväxtverkets erfarenheter av nära samverkan med flera av Sveriges kommuner är att en del fortfarande är relativt digitalt omogna. Det kan handla om mindre kommuner eller kommuner som inte ingår i samverkan kring digitalisering eller utveckling av tjänster. Att förvänta sig att kommuner inom relativt snar framtid ska kunna arbeta med interoperabilitet bedömer Tillväxtverket vara svårt att realisera. Tillväxtverket välkomnar även det utredningen belyser om behov av ytterligare konkret vägledning för att stötta offentliga aktörers arbete med interoperabilitet.

- Precis som utredningen poängterar anser även Tillväxtverket att många myndigheter upplever att sekretessregelverket hindrar och försvårar datadelning, och att möjligheterna att dela data mellan myndigheter behöver förbättras. Tillväxtverket anser att det är bristfälligt att utredningen inte har haft i uppdrag att undersöka hur rättsliga hinder, såsom exempelvis sekretesslagstiftningen behöver förändras och hur dess tillämpning behöver förtydligas genom vägledning för att möjliggöra interoperabilitet mellan offentliga aktörer.

- Vidare välkomnar Tillväxtverket den parallella utredningen om förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter (Ju 2023:22). För att underlätta och öka offentliga aktörers samordning av företagens

uppgiftslämnande och minska osäkerheten kring delning av data, anser Tillväxtverket behov av att företagarperspektivet angående minskat uppgiftslämnande och effektivare handläggningsprocesser bör beaktas i den parallella utredningen (Ju 2023:22) och/eller i fortsatt arbete inom ramen för utredningen (SOC 2023:96).

- Tillväxtverket instämmer med ovan nämnda utredningar om att bättre förutsättningar för datadelning inom offentlig förvaltning är viktigt för att minska risken för oegentligheter. En ökad samverkan mellan myndigheter, med minskad komplexitet när det gäller att dela information kopplat till både regelverk och datahantering, effektiviserar handläggningsprocesser och stödjer kontrollarbetet för att identifiera och motverka fel och fusk vid exempelvis ansökan om EU-medel och andra stöd.

Vi har i detta remissvar kortfattat lyft olika delar som rör våra insikter om företagens villkor och behov, samt våra erfarenheter av att samverka med myndigheter som har företagskontakter där vi bistår med exempelvis förenklings- och företagsperspektiv.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Anna Johansson.
Caroline Elfstadius har varit föredragande.

Anna Johansson

Caroline Elfstadius

Ärendenummer
TRV 2024/15024
Motpartens ärendenummer
Fi2024/00259

Dokumentdatum
2024-04-26

Konfidentialitetsnivå
1 Ej känslig

Mottagare
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se
Diariet Trafikverket
GD-sekreterare Trafikverket

Svar på remiss SOU 2023:96 En reform för datadelning

Trafikverket har tagit del av Betänkandet av Utredningen om interoperabilitet vid datadelning "En reform för datadelning (SOU2023:93)". Trafikverket har under utredningen även deltagit på samrådsmöten.

Trafikverket stödjer förslaget om en ”En lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet” och är positiv till nationell styrning som gäller för hela offentlig förvaltning i syfte att data som delas ska vara interoperabel eller att den ska delas på ett interoperabelt sätt. Trafikverket ser föreslagen lag (202X:000) om den offentliga förvaltningens interoperabilitet som en grund för fortsatt utveckling av interoperabilitet vid datadelning, vi ser dock utmaningar för hur interoperabilitetslösningar enligt föreslagen reglering ska förhålla sig till sektorsspecifika regleringar av interoperabilitetslösningar avseende grunddataområdet i relation till dataområden på europeisk nivå samt samverkan i intressegrupperingar.

För interoperabilitet vid datadelning avseende specifika datamängders omfattning och fördelningen av grunddatadomänansvar ser Trafikverket att det närmare följer en myndighet eller ett sektorsansvar eller annan reglering och vi ser därför att regeringen bör ge bemyndigande direkt till berörd myndighet avseende ansvar för en grunddatadomän inom en specifik sektor eller område.

Trafikverket ser inte att förslaget om omfördelning från utgiftsområde 22 Kommunikationer till andra sektorer/områden är förenligt med att uppnå interoperabilitet inom transportområdet.

Utredningen föreslår att statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag ska omfattas av regleringen. Trafikverket ser för utvecklingen av transportsystemet även att statliga bolag

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
Adress: 781 89 Borlänge
Besöksadress: Rödavägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Britt-Marie Calles
Ekonomi och styrning
Direkt: 010-123 1284
Mobil: 070-3036395
britt-marie.calles@trafikverket.se

Ärendenummer
TRV 2024/15024
Motpartens ärendenummer
Fi2024/00259

Dokumentdatum
2024-04-26

bör ingå i definitionen om offentlig förvaltning som ska tillämpa lagen och föreslår därför att föreslagen lag ska ha samma omfattning som Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service 4 § Med offentlig aktör avses en statlig eller kommunal myndighet eller en beslutande församling i en kommun eller en region.

Vidare bedömer Trafikverket liksom utredningen att det finns behov av fortsatt utredning av förutsättningar för att införa föreslagen styrning av interoperabilitet:

- Inom flera sektorer eller områden motsvarande Utredningen om infrastruktur för hälsodata som nationellt intresse (S 2022:10) som nu pågår. För Trafikverket är det av största vikt att transport- och trafikområdet definieras och att ansvar förtydligas för att möjliggöra interoperabilitet vid datadelning inom området, vilket är en förutsättning för att fortsätta arbetet med att etablera grunddatadomän för transportområdet. Som föreslagen grunddatadomänansvarig myndighet för transportsystem ser Trafikverket det naturligt att tillsammans med transportmyndigheterna utreda och beskriva område/sektor för transporter/transportsystem.

- Avseende utredningens förslag att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ett uppdrag att koordinera skyddsnivåer ser Trafikverket att detta behöver formuleras som att titta på eventuella ytterligare behov utöver övriga kommande regleringar från EU avseende cybersäkerhet och stärkt motståndskraft (CER, CRA och NIS2).

- Vidare pekar utredningen på att nyttor som uppstår i samhället till följd av ökad interoperabilitet kan medföra kostnader för den aktör inom förvaltningen som måste genomföra åtgärden. Det är därför viktigt att säkerställa stabila lösningar för finansiering så att dessa åtgärder verkligen kommer till stånd.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
Adress: 781 89 Borlänge
Besöksadress: Rödavägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Britt-Marie Calles
Ekonomi och styrning
Direkt: 010-123 1284
Mobil: 070-3036395
britt-marie.calles@trafikverket.se

Ärendenummer
TRV 2024/15024
Motpartens ärendenummer
Fi2024/00259

Dokumentdatum
2024-04-26

Författningsförslagen

Trafikverket anser att förhållandet mellan den sektorsövergripande och sektorspecifika nivån vad gäller föreskriftsrätten behöver utredas grundligare innan man fattar beslut hur den sektorsövergripande föreskriftsrätten bör fördelas. Risken finns annars att samordningen blir ineffektiv och att interoperabiliteten istället motverkas.

Förslagen till lag och förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet är kortfattade och på en övergripande nivå. Genom bemyndigande till Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ges en bred föreskriftsrätt. Lagen ställer krav på t ex myndigheter och kommuner att använda de nationella interoperabilitetslösningar som Digg föreskriver. Trafikverkets bedömning är att ett sådant brett föreskriftsmandat behöver kompletteras med en mer detaljerad reglering avseende nationella interoperabilitetslösningar i högre författning (alltså i lagen eller förordningen). T ex genom en bestämmelse om ramar för eller begränsningar av utformningen av föreskrifterna om nationella interoperabilitetslösningar.

4 § andra stycket i lagförslaget innehåller ett undantag från den grundläggande skyldigheten. Som bestämmelsen får förstås är det upp till varje aktör att bedöma om undantaget är tillämpligt för vissa data. Det finns risk att detta kan leda till skilda bedömningar från olika aktörer. I undantaget specificeras att det för vissa data ska göras undantag, samtidigt saknas det en grundläggande bestämmelse om vilka data som omfattas av regleringen vilket kan leda till tolkningssvårigheter. Trafikverket funderar om bestämmelsen kan tydliggöras genom att hänvisa till data som omfattas av viss lagstiftning. Trafikverket reagerar även på att offentlighets- och sekretesslagen (2009:00) inte nämns i sammanhanget.

Det saknas en uttrycklig bestämmelse i förordningsförslaget om att Digg är utpekad regleringsmyndighet.

I instruktionsförslaget står att Digg ska stödja den offentliga förvaltningen i syfte att uppnå interoperabilitet. Det saknas en bestämmelse att myndigheten även ansvarar för regelgivning.

3 § punk1 föreslås Digg ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete med offentlig förvaltning och andra aktörer. Trafikverket ser att detta samarbete behöver utvecklas och formaliseras eventuellt i författning.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
Adress: 781 89 Borlänge
Besöksadress: Rödavägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Britt-Marie Calles
Ekonomi och styrning
Direkt: 010-123 1284
Mobil: 070-3036395
britt-marie.calles@trafikverket.se

Ärendenummer
TRV 2024/15024
Motpartens ärendenummer
Fi2024/00259

Dokumentdatum
2024-04-26

På sidan 241 i utredning bedöms att Digg, utöver möjligheten att meddela föreskrifter även kan göra skriftliga och tydliga rekommendationer. Trafikverket ifrågasätter lämpligheten i att samtidigt använda sig av rekommendationer och föreskrifter eftersom det finns en risk att interoperabiliteten istället motverkas. Trafikverket ser hellre ett användande av allmänna råd i föreskrifter som en vägvisning till hur ett föreskrivet krav kan eller bör uppnås.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Roberto Maiorana. Samråd har skett med digital strateg informationssäkerhet Lars Lundmark Ekonomi och styrning och verksjurist Anna-Lena Andersson Juridik och planprövning,

I den slutliga handläggningen har ekonomidirektör Francisca Ramsberg och avdelningschef verksamhetsutveckling Petra Bjernulf och digital strateg Britt-Marie Calles centrala funktionen Ekonomi och styrning deltagit, den senare föredragande.

Roberto Maiorana

Generaldirektör

Britt-Marie Calles
Digital strateg

Britt-marie.calles@trafikverket.se
Direkt: 010-123 1284
Mobil: 070-3036395

Trafikverket
Adress: 781 89 Borlänge
Besöksadress: Rödavägen 1
Telefon: 0771-921 921
trafikverket.se

TMALL 0422 Brev 4.0

Ärendenummer
TRV 2024/15024
Motpartens ärendenummer
Fi2024/00259

Dokumentdatum
2024-04-26

Dokumentegenskaper, Ärendenummer *TRV 2024/15024*, Motpartens ärendenummer *Fi2024/00259*, Dokumentdatum *2024-04-26*, Dokumenttyp *BREV*. Konfidentialitetsnivå.Ej känslig

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
Adress: 781 89 Borlänge
Besöksadress: Rödavägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Britt-Marie Calles
Ekonomi och styrning
Direkt: 010-123 1284
Mobil: 070-3036395
britt-marie.calles@trafikverket.se

Datum
2024-04-30

Dnr/Beteckning
TSG 2024-651

Ert datum
2024-02-02

Er beteckning
Fi2024/00259

Kopia till
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss – En reform för datadelning SOU 2023:96

Transportstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslagen men har följande synpunkter.

Transportstyrelsens synpunkter

Transportstyrelsen är positiv till och ser behov av en nationellt samordnad styrning kring datadelning mellan myndigheter och andra organisationer. Vi delar också utredarens uppfattning att de presenterade förslagen är ett av flera steg i en reformering av samhällets informationshantering.

Förslagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet öppnar upp för att, genom standarder och tydliga informationsmodeller, utveckla och öka samarbetet kring datadelning. Bedömningen är att föreslagna definitioner kring främst interoperabilitet kan gynna och underlätta en strukturerad och metodisk samverkan kring ämnet.

Samarbete, samverkan och samsyn

Utifrån utredningens beskrivna problembilder är det viktigt att få en samsyn kring hur datautbyte mellan myndigheter och organisationer ska gå till samt hur dessa ska förvaltas för att kunna nyttja lösningarna över tid. Det blir viktigt med ett helhetsperspektiv där både administrativa och tekniska säkerhetsåtgärder behöver samverka för att uppnå tillit mellan myndigheter. Inte bara kring informationsdelningen utan också kring hur myndigheterna arbetar strukturerat med informationsförvaltning i stort. Utredningen är ett steg på vägen för att uppnå en effektiv förvaltning.

Förslaget från utredaren är att Myndigheten för digital förvaltning (Digg), övergripande ska samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska utreda om adekvata, gemensamma eller koordinerande skyddsnivåer kan användas vid datadelning inom den offentliga förvaltningen. Däremot har

TS1007, v09.00, 2023-02-20

Transportstyrelsen
Generaldirektör
601 73 Norrköping
Besöksadress
Olai Kyrkogata 35, Norrköping

Telefon 0771-503 503
Telefax 011-185 256

transportstyrelsen.se
kontakt@transportstyrelsen.se

Barbro Torstensson
barbro.torstensson@transportstyrelsen.se

varken Riksarkivet (RA), Integritetskyddsmyndigheten (IMY) eller andra myndigheter med mandat att föreskriva på informationsområdet fått bestämda roller eller uppdrag kring nationella interoperabilitetslösningar. Transportstyrelsen ser gärna en i förordning formaliserad samverkan mellan centrala myndigheter på informationsområdet. Detta helhetsperspektiv skulle både ge trygghet och skapa tillit till den förvaltningsgemensamma styrningen och strukturen.

Bemyndigande att föreskriva

Transportstyrelsen stödjer förslaget att ge Digg i uppdrag att leda arbetet med den offentliga förvaltningens nationella interoperabilitet.

Utredningens definition av nationella interoperabilitetslösningar är vid. När bemyndigandet utgår från definitionen riskerar det bli en i princip obegränsad och på förhand odefinierad föreskriftsrätt. Transportstyrelsen efterfrågar en klarare avgränsning och analys av vad föreskriftsrätten ger Digg för mandat.

Det är viktigt att Digg ges i uppdrag att definiera och föreslå hur föreskrifter ska tas fram i dialog med myndigheter som redan samverkar i beslutade nationella grunddatadomäner som exempelvis nationell grunddatadomän transportsystem.

Informationssäkerhet

Transportstyrelsen delar de problembilder som redovisas utifrån ett säkerhetsperspektiv, där brister inom informations- och cybersäkerhet är allvarliga. Det är bra att lagförslaget om den offentliga förvaltningens interoperabilitet i 4 § gör undantag för data som har särskilda skyddsbehov.

Utifrån skrivningen” Redan vid framtagandet av nationella interoperabilitetslösningar ska emellertid krav på skydd för Sveriges säkerhet och informationssäkerhet beaktas.” (sid 222) så tolkar vi det som att inga nationella interoperabilitetslösningar kan användas med mindre än att lösningen och mottagande informationssystem är godkänd av säkerhetsskyddschef och säkerhetspolisen utifrån Säkerhetsskyddsförordningen SFS 2021:955) och Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd (PMFS 2022:1 kapitel 2 kap 13§). Där framgår det att vid väsentlig förändring för informationssystem (exempelvis enskild operabilitetslösning), ska information i säkerhetsskyddsklass godkännas av säkerhetsskyddschef och säkerhetspolisen.

Också privata aktörer

Utredningen har valt att fokusera på offentlig förvaltning i förslagen till lag och förordning. I transportsystemet samarbetar offentlig sektor med

nationella och internationella privata aktörer som transportföretag, infrastrukturföretag, försäkringbolag, fordons- och fartygstillverkare. Nuvarande definition riskerar att utesluta privata aktörer från den styrning som är nödvändig för ett effektivt datautbyte inom transportsektorn.

Vi noterar att det i lagstiftningen finns flera och delvis överlappande begrepp för att ringa in olika organisationsformer. Transportstyrelsens samarbete med kunder och intressenter skulle underlättas av ensade begrepp.

Konsekvenser

Redan idag avsätter Transportstyrelsen resurser för arbetet med den nationella grunddatadomänen Transportsystem och andra sätt att tillgängliggöra data för ökad samhällsnytta. En säker tillgång till effektiva informationsutbyten förutsätter samordning och implementering av de framtida interoperabilitetslösningarna. Hur detta genomförs blir mycket viktigt för att få den effekt som önskas. Det saknas i dagsläget konkreta förslag till hur styrningen kommer att utforma sig och det är därför svårt att bedöma hur reformen kommer att påverka myndighetens kostnader och finansiering.

———

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog avdelningschef Ingrid Cherfils, utredarna Barbro Torstensson och Annica Rénud, den senare föredragande.

Tullverket
Rättsavdelningen
Chatarina Nilsson

YTTRANDE

Datum
2024-04-23

Dnr
STY 2024-90

Er referens
Fi2024/00259

Regeringskansliet
Finansdepartementet

En reform för datadelning, (SOU 2023:96)

Tullverket har granskat betänkandet mot bakgrund av myndighetens uppdrag och hur förslaget kan komma att påverka myndighetens verksamhet. Tullverket lämnar följande synpunkter.

Tullverkets ställningstagande

Tullverket är överlag positiv till de övergripande syftena med förslagen och välkomnar en tydligare styrning gällande datadelning och interoperabilitet. Tullverket ser positivt på interoperabilitet då det kan bidra till att öka informationsdelningen mellan myndigheter och andra aktörer. Interoperabilitet kan också på längre sikt bidra till ett mer effektivt, informativt och rättssäkert samhälle. Det finns dock vissa oklarheter kring förslagen som Tullverket anser bör förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

En ny lag för att styra den offentliga förvaltningens interoperabilitet (9.4)

Tullverket anser att lagens tillämpningsområde bör förtydligas i det kommande lagstiftningsarbetet. Tullverket har ett uppdrag som bland annat består av att ta ut tullar, skatter och avgifter så att en riktig uppbörd kan säkerställas, förhindra att varor som omfattas av förbud eller villkor för införsel förs in i landet samt att förebygga och motverka brottslighet i samband med in- och utförsel av varor. Vidare ska Tullverket delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten. Myndigheten bedriver även utrednings- och åklagarverksamhet. Ifråga om skydd för personuppgifter tillämpar Tullverket därmed både EU:s dataskyddsförordning[1] med kompletterande nationella bestämmelser och brottsdatalagen (2018:1177) samt lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Av 2 § andra stycket i den föreslagna lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet framgår att lagen inte påverkar tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning om skyddet av personuppgifter. I utredningen hänvisas genomgående endast till EU:s dataskyddsförordning med kompletterande nationell lagstiftning. Behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område nämns inte alls. För att undvika tillämpningsproblem anser Tullverket att det behöver förtydligas om myndighetens datadelning av personuppgifter som faller inom brottsdatalagens tillämpning ska omfattas av den föreslagna lagen.

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Tv 292.2 Utgåva 2 April 2021

Styrning av interoperabilitet vid datadelning (9.6)

Tullverket anser att det är bra att Myndigheten för digital förvaltning, Digg, får ansvar för att ta fram nationella interoperabilitetslösningar och bemyndigande att meddela föreskrifter om dessa. Digg kommer att behöva samverka med offentlig förvaltning för att fastställa gemensamma krav och standarder. Styrningen av interoperabilitet måste dessutom ske löpande eftersom standarder och nya dataområden ständigt utvecklas.

Tullverket vill framhålla vikten av att nationella interoperabilitetslösningar inte kommer i konflikt med svenska myndigheters åtaganden, till exempel då myndigheten är ålagd att använda interoperabilitetslösningar som tillhandahålls av EU-kommissionen. Det är därför bra att utredningen tydligt uttalat att EU-rättsliga krav vid datadelning och på interoperabilitet har företräde framför den föreslagna lagen vid en normkonflikt. Detta bedömer Tullverket som särskilt viktigt med hänsyn till att myndighetens verksamhet ifråga om varuflödet styrs av EU:s informationsmodeller. Inom varuflödet styrs Tullverket även av informationsmodeller som tagits fram inom World Customs Organization.

Även nationellt har Tullverket och andra rättsvårdande myndigheter ett samarbete genom rättsväsendets digitalisering, där bl.a. en gemensam informationsmodell finns. Mellan de rättsvårdande myndigheterna finns därmed redan ett standardiserat sätt för utbyte av data, vilket behöver tas i beaktande om lagen ska tillämpas vid datadelning som omfattas av brottsdatalagens område (jfr ovanstående synpunkt). Det är i sådana fall också viktigt att etablerade standarder och lösningar inom rättsväsendets digitalisering beaktas så att påverkan till följd av nya krav på standardisering begränsas.

Tullverket vill avslutningsvis betona vikten av att bedöma om och när data inte kan omfattas av datadelning eftersom det är olämpligt med hänsyn till krav på informationssäkerhet eller krav på skydd av Sveriges säkerhet. Om det finns oklarheter inom detta område menar Tullverket att regleringen inte kommer att få önskad effekt. Tullverket ser gärna att frågor avseende informationsansvar och informationsägarskap belyses ytterligare. Vidare efterfrågar Tullverket resonemang om vad ökad datadelning som innebär upprättande av allmänna handlingar innebär för myndigheterna, t.ex. när det gäller skyldigheten att handlägga begäran om allmänna handlingar och sekretesspröva handlingarna. Vidare uppkommer frågor om arkivansvar, arkivvård, gallring, bevarande och e-arkivens roll och utmaningar vid ökad datadelning.

Ärendets handläggning

I detta ärende har vikarierande generaltulldirektören Johan Norrman beslutat. Föredragande har varit verksjuristen Chatarina Nilsson. I den slutliga handläggningen har även vikarierande överdirektören Bodil Taylor och tillförordnade rättschefen Cecilia Riddselius deltagit.

TULLVERKET

Johan Norrman

Kopia till:
Finansdepartementet, S3

Tullverket
Verksledningsstaben
Kommunikationsavdelningen

Universitets- och högskolerådet

Yttrande
Datum: 2024-04-25
Diarienummer: 00137-2024

En reform för datadelning (SOU 2023:96)
[Fi2024/00259]

Inledning

Universitets- och högskolerådet (UHR) lämnar synpunkter på de avsnitt i betänkandet som är relevanta för myndighetens verksamhetsområde.

UHR är övervägande positiv till de förslag som ges i betänkandet som syftar till tydligare reglering av området interoperabilitet som tas upp i **kapitel 3 En effektivare offentlig förvaltning kräver interoperabilitet.**

UHR delar utredningens slutsats att bristen på styrning är en grundorsak till många av övriga identifierade brister. Frånvaron av direkt styrning har resulterat i att varje myndighet utvecklar sina egna lösningar utifrån sitt perspektiv - och det finns inga incitament att bygga en interoperabilitet.

När det gäller lagens potentiella genomslag anser dock UHR att det finns risk att den inte kommer att bli tillräckligt styrande i förhållande till andra regleringar som kan påverka inom området. UHR betonar vikten av att offentlig sektor/UHR ges förutsättningar att svara upp även mot kommande EU -krav, -mål och -initiativ inom området i närtid och på sikt.

UHR stödjer utredningens förslag att registerförfattningar och sekretesslagstiftning ska utredas, då dessa ofta utgör hinder för datadelning. **(avsnitt 9.11.2 Registerförfattningar och offentlighetsoch sekretesslagen**).

Sammanfattning

- UHR menar att det är en brist att utredningen inte särskilt tar upp högskolesektorn och den sektorspecifika interoperabiliteten inom högskolesektorn. (2.4.3)
- UHR anser inte att utredningen tillräckligt tydligt har redogjort hur nationell och sektorspecifik lösning ska förhålla sig till varandra. (9.2)
- UHR anser att definiera vilken datadelning som är ”mest angelägen” kan bli en källa till problem. (9.3)
- UHR ser en risk om privata aktörer inte omfattas inte av lagförslaget. (9.4.1)
- UHR menar att det vore det önskvärt att hänsyn tas till standarder som är vedertagna inom EU men inte är rättsligt reglerade. (9.4.2)
- UHR ser en möjlig risk med att kravet att använda de nationella interoperabilitetslösningarna kan äventyra befintliga lösningar inom högskolesektorn. (9.6.1)
- UHR menar att det är viktigt att Diggs roll tydliggörs. (9.7.1)

2.4.3 Offentlig förvaltning

Enligt den definitionen som föreslås i betänkandet ingår statliga myndigheter, kommuner, kommunalförbund, regioner och kommunala bolag i den offentliga förvaltningen. UHR menar att det är en brist att utredningen inte särskilt tar upp högskolesektorn och den sektorspecifika interoperabiliteten inom högskolesektorn som finns i Sverige.

Interoperabiliteten inom högskolesektorn möjliggörs genom att studiedokumentationssystemet Ladok interagerar med antagningssystemet NyA. Ladok ingår i EMREX nätverket[1], där även UHR är associerad medlem, som har utvecklat standarden ELMO för att utbyta data inom högskolesektorn internationellt.

9.2 En reform för att uppnå interoperabilitet vid datadelning

Här föreslår utredningen att den offentliga förvaltningen ska bli skyldig att använda nationella interoperabilitetslösningar och att dessa lösningar ska tas fram i samarbete mellan myndigheter.

UHR delar utredningens syn att samarbetet och involveringen av relevanta aktörer är ytterst viktig vid framtagandet av standarder. För UHR är det angeläget att det tas hänsyn till sektorsspecifika lösningar då UHR genomför antagning till högskoleutbildning på uppdrag av lärosäten.

UHR anser inte att utredningen tillräckligt tydligt har redogjort hur nationell och sektorspecifik lösning ska förhålla sig till varandra när en myndighet utför uppdrag för en annan myndighet där det finns en etablerad sektorspecifik interoperabilitetslösning. Vid sådana fall är det svårt att avvika från att använda en viss sektorslösning utan att genomförandet av myndighetens uppdrag blir alltför komplext.

9.3 Politiskt mål: Den offentliga förvaltningen ska vara fullt interoperabel

Utredningen föreslår att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara interoperabel senast år 2030. Betänkandet menar att "ett mål bör vara mätbart" och utifrån detta finns kanske skäl att göra viss avgränsning.

Det är svårt att definiera vad som är "mest angeläget" vilket UHR anser att det kan bli en källa till problem.

9.4.1 Lagen ska tillämpas av offentlig förvaltning

Privata aktörer omfattas inte av lagförslaget. UHR ser risk att detta kan påverka möjligheten att tillgodose de behov som finns vid upphandling av

[1] Se här https://emrex.eu/sweden/

privata aktörer. Även om krav kan ställas i upphandlingar så är det inte säkert att dessa krav accepteras.

9.4.2 Lagens avgränsning mot andra författningar

Här föreslår utredningen att det EU-rättsliga kravet ska ha företräde framför den nationella regleringen (s 210). Detta är bra men tar inte hänsyn till standarder som har utvecklats inom EU men inte är rättsligt reglerade. Det rör bland annat European Digital Credentials (EDC)[2] inom ramen för Europass som möjliggör för studenter att dela data om utfärdade examina vid ansökan om bedömning av utländsk utbildning för antagning eller arbetsmarknad. Det europeiska kvalitetssäkringsregistret (DEQAR) som innehåller europeiska ländernas erkända universitet bygger också på standarden ELM.

UHR menar därför att det vore det önskvärt att hänsyn tas till standarder som inte är rättsligt reglerade men vedertagna inom EU samt att vid framtagandet av nationella interoperabilitetslösningar hänsyn tas till andra internationella fungerande standarder.

9.6.1 Nationella interoperabilitetslösningar ska användas vid datadelning

Här beskriver utredningen, s224, att det är viktigt att redan existerande lösningar tas till vara vid framtagandet av nationella interoperabilitetslösningar, och att redan befintliga lösningar beskrivs i kapitel 4.

UHR vill påpeka att interoperabilitetslösningar inom högskolesektorn inte tas upp i kapitel 4.

UHR ser en möjlig risk med att kravet på att använda de nationella interoperabilitetslösningarna som kan äventyra befintliga lösningar inom sektorn som användes idag.

9.7.1 Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete

UHR noterar att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) föreslås vara en central aktör med ett omfattande uppdrag inom området. UHR menar att det är viktigt att Diggs roll tydliggörs, då det är av yttersta vikt att samarbetet med myndigheter och andra aktörer fungerar väl. UHR föreslår att detta löpande följs upp och redovisas till regeringen som en del av övrig rapportering.

[2] Se https://europass.europa.eu/en/europass-tools/european-digital-credentials

Beslut
Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Eino Örnfeldt efter föredragning av utredare Martin Krebser i närvaro av avdelningscheferna Linda Norman Torvang och enhetschef Jules Olivier. I den slutliga beredningen har även senior rådgivare Mats Embertsén deltagit.

Eino Örnfeldt Martin Krebser, föredragande

Expedieras till:
Finansdepartementet, fi.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Ert datum:
2024-02-02

Datum:
2024-04-30

Er ref:
Fi2024/00259

Diarienummer:
UHM-2024-0040

Finansdepartementet:
fi.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia:
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

En reform för datadelning, SOU 2023:96

Upphandlingsmyndigheten har inga synpunkter på överväganden och förslag i ovan rubricerade slutbetänkande.

Chefsjurist Helene Molander har beslutat i detta ärende. Linda Swirtun har varit föredragande.

Helene Molander

Linda Swirtun

Upphandlingsmyndigheten
Adress: Box 1194, SE-171 23 Solna I Besöksadress: Svetsarvägen 10, Solna
Telefon: 08-586 21 700 I E-post: info@uhmynd.se I upphandlingsmyndigheten.se

Utbetalningsmyndigheten

PM

2024-04-23
Dnr UBM 2024/83

Utbetalningsmyndigheten

Informationsklass: GRÖN

Finansdepartementet

Remiss avseende SOU 2023:96 En reform för datadelning

Utbetalningsmyndigheten har för remiss fått betänkandet ”En reform för datadelning” (SOU 2023:96). Utbetalningsmyndigheten lämnar följande synpunkter.

Myndigheten instämmer i betänkandets förslag förutsatt vissa ändringar.

Generella synpunkter

Det är av stor vikt att förutsättningarna för informationsutbyte förenklas – särskilt om en digitalt samverkande förvaltning ska kunna realiseras på ett kostnadseffektivt sätt.

De interoperabilitetslösningar som har utarbetats eller är på väg att utarbetas bör förtecknas på en central plats för att göra det enkelt för den omfattande mängd organisationer som vill följa/använda arbetet.[1]

Det är även av stor vikt att de aktörer som får uppdrag i området får rätt förutsättningar genom långsiktig finansiering och styrmekanismer om datadelning i praktiken ska komma till stånd.

[1] Jämför Danmarks arbete med gemensam arkitektur och datamodeller: https://arkitektur.digst.dk/

9.3 Politiskt mål: Den offentliga förvaltningen ska vara fullt interoperabel

En välfungerande interoperabilitet kräver långsiktig styrning och finansiering. Alla de aktörer som samverkar i framtagandet av lösningar behöver kunna lita på att detta är ett långsiktigt mål värt att investera resurser i.

9.4.1 Lagen ska tillämpas av offentlig förvaltning

I förslaget omfattas inte privata utförare av offentliga tjänster. Detta riskerar att underminera möjligheterna till effektiv datadelning i vissa sektorer. Även om förslaget förespråkar frivillighet i tillämpningen är det är av stor vikt att privata utförare inte utesluts från de lösningar som anvisas.

9.5.1 En definition av data

Utredningens förslag till definition av begreppet data avviker från den gängse, det vill säga att data är fakta eller uppgifter som tillsammans, i ett sammanhang, blir till information. Utbetalningsmyndigheten ser därför en risk att den bredare definition som används av utredningen kan leda till viss begreppsförvirring.

9.5.5 Nationella interoperabilitetslösningar

De interoperabilitetslösningar som utarbetas i olika domäner kommer sannolikt kunna skilja sig åt, även inom de områden som är domängemensamma. Då offentlig sektor verkar inom en omfattande mängd verksamhetsområden är det önskvärt att specifikationer för olika delar av interoperabilitet i så stor utsträckning om möjligt är maskinläsbara i standardiserade format. Det kan röra sig om semantiska beskrivningar, ontologier, taxonomier mm. Det skulle förenkla möjligheterna att aggregera artefakter från olika interoperabilitetslösningar för att hitta gemensamma beröringspunkter och behov av samordning mellan domäner.

Beslut om detta remissvar har fattats av Utbetalningsmyndighetens generaldirektör Per Eleblad den 23 april 2024. Föredragande har varit Jonas Westberg, Ledningsstaben. Närvarande vid beslutet har varit stabschefen Filip Kollén, chefsjuristen Jimmy Everitt samt chefen för CIO-staben Andreas Herne.

2024-04-04 Dnr: KS 2024/0126-2

VARBERGS KOMMUN

Kommunstyrelsens förvaltning
Ingrid Halvorsen, 0340-880 00

Finansdepartementet
Fi2024/00259

Yttrande angående SOU 2023:96 En reform för datadelning

Varbergs kommun välkomnar betänkandet SOU 2023:96 om interoperabilitet vid datadelning. Vi anser att detta är ett viktigt steg mot att förbättra datadelning och samverkan inom den offentliga sektorn.

Varbergs kommun stödjer de föreslagna åtgärderna för att främja interoperabilitet, inklusive att etablera en nationell samordningsfunktion och att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan olika aktörer.

En central punkt som vi vill lyfta fram är vikten av att arbetet med införandet av denna lag får en tydlig ägare. För ett lyckat införande behövs tydliga krav på utrullning och den ägare som utses behöver mandat och resurser att leda arbetet effektivt och med fokus på att uppnå målen som fastställts i lagförslaget, inte endast samordna arbetet.

Sammanfattningsvis anser Varbergs kommun att SOU 2023:96 är ett viktigt initiativ för att främja datadelning och digital samverkan, och vi ser fram emot att bidra till dess framgång.

Varbergs kommun

Ann-Charlotte Stenkil
Ordförande kommunstyrelsen

POSTADRESS
Varbergs kommun
432 80 Varberg

BESÖKSADRESS
Engelbrektsgatan 15,
Östra Vallgatan 12 (hiss)
432 80 Varberg

TELEFON
0340-880 00
TELEFAX

ORGANISATIONSNUMMER
212000-1249

E-POSTADRESS
ks@varberg.se
WEBBPLATS
www.varberg.se

Dokumentnamn
YTTRANDE

Datum
2024-04-29

Handläggare
Sanja Halling

Vårt diarienummer
1.1.3-2024–00108
GD-2024-081
Ert diarienummer
Fi2024/00259

Mottagare
Regeringskansliet
Finansdepartementet
E-post:
fi.remissvar@regeringskansliet.se

En reform för datadelning, SOU 2023:96

Vetenskapsrådet har granskat utredningens förslag utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de uppgifter myndigheten har som ansvarig för kommunikationssystemet Swedish University Computer Network (SUNET) och för att främja och samordna arbetet med att införa öppen tillgång till forskningsdata.

Sammanfattning

Vetenskapsrådet kan baserat på det underlag som presenteras i betänkandet inte bedöma vilka konsekvenser förslaget kan få för aktörer inom forskningssektorn.

Vetenskapsrådet anser att mer och tydligare styrning är en av flera förutsättningar för att uppnå målen med en förbättrad interoperabilitet och därmed nyttan med användning och delning av data. Rådet ställer sig positivt till utredningens förslag om en målbild med en ökad interoperabilitet inom offentlig förvaltning.

Det är viktigt för svensk forskning och aktörer inom forskningssektorn att styrningen av offentliga aktörers interoperabilitetsarbete inte försvårar eller hindrar genomfört eller pågående arbete inom sektorn.

Om förslagen genomförs behöver Digg säkerställa att de nationella lösningar som tas fram inte på ett negativt sätt påverkar existerande sektorsspecifikt interoperabilitetsarbete på nationell eller europeiska nivå. Vetenskapsrådet instämmer i att det finns behov av fortsatt utredning av förutsättningarna för att införa styrning av interoperabilitet inom sektorer eller områden.

I den fortsatta beredningen av förslagen bör det övervägas om det behövs ytterligare undantag från kravet på att använda nationella interoperabilitets-lösningar, till exempel när en sådan lösning med hänsyn till aktörens tekniska eller ekonomiska förutsättningar skulle vara oskäligt betungande.

Vetenskapsrådets utvecklade ställningstaganden till utredningens förslag

Rubrikstrukturen nedan utgår från den avsnittsnumrering som används i utredningen.

Avsnitt 9.1 Det krävs mer och tydligare styrning av interoperabilitet

Vetenskapsrådet delar bilden av att det idag finns hinder för datadelning och brister i offentliga aktörers arbete med interoperabilitet, även inom forskningssektorn. Mer och tydligare styrning är en av flera förutsättningar för att uppnå målen med en förbättrad interoperabilitet och därmed nyttan med användning och delning av data.

Interoperabilitet vid datadelning är en förutsättning för forskningssektorn, och en nödvändighet vid forskningssamarbeten. Forskare som är verksamma vid lärosäten och andra organisationer som bedriver forskning samarbetar och delar data i stor omfattning. Vid många forskningsinfrastrukturer och inom ramen för forskningsprojekt skapas, hanteras och delas stora volymer data och det finns inom sektorn en lång erfarenhet av arbete med framförallt teknisk interoperabilitet vid bland annat datadelning, till exempel genom olika typer av infrastrukturella tjänster. Aktörer inom sektorn har i många år strävat efter interoperabilitet genom anpassning till öppna standarder och format. Även om mer och tydligare styrning kan få positiva effekter är det viktigt för svensk forskning och aktörer inom forskningssektorn att styrningen på den förvaltningsgemensamma nivån inte försvårar eller förhindrar genomfört eller pågående sektorsspecifikt interoperabilitetsarbete.

Oavsett om styrningen ska ske genom föreskrifter eller rekommendationer bör de lösningar som tas fram utgå från ett bredare digitaliseringsperspektiv och utarbetas i en nära samverkan med de sektorer där det finns erfarenhet kring interoperabilitet. Styrningen bör enligt Vetenskapsrådet främja användning av öppna standarder och öppen källkod.

Avsnitt 9.3 Politiskt mål: Den offentliga förvaltningen ska vara fullt interoperabel

Vetenskapsrådet ställer sig positivt till målbilden med en ökad interoperabilitet inom offentlig förvaltning. En sådan målbild kan bidra till en ökad tydlighet och förmåga för den offentliga sektorn att dela data och samverka kring digitalisering, vilket även påverkar forskningssektorn i en positiv riktning som inkluderar arbete med öppen tillgång till forskningsdata.

Avsnitt 9.6-9.7 Styrning av interoperabilitet vid datadelning och Hur styrningen ska utformas och organiseras

Vetenskapsrådet utesluter inte att styrningen av den offentliga förvaltningens interoperabilitet delvis kan behöva ske genom lagstiftning. Baserat på det underlag som presenteras i betänkandet är det dock inte möjligt för rådet att bedöma vilka konsekvenser förslaget om att offentliga aktörer ska använda interoperabilitetslösningar som har föreskrivits med stöd av lag kan få för

aktörer i forskningssektorn eller deras interoperabilitetsarbete. Vilka konsekvenser ett sådant krav kan medföra beror på vilka lösningar som Digg väljer att rekommendera eller meddela föreskrifter om.

Om förslagen genomförs behöver Digg säkerställa att de nationella lösningar som tas fram inte på ett negativt sätt påverkar existerande sektorsspecifikt interoperabilitetsarbete på nationell eller europeiska nivå. Som nämnts ovan finns sedan länge ett omfattande nationellt arbete med interoperabilitet inom forskningssektorn. Inom EU finns även ett pågående arbete kring interoperabilitet vad gäller det europeiska dataområdet för forskning, innovation och utbildning, vilket för närvarande görs inom ramen för partnerskapet inom det europeiska öppna forskningsmolnet, EOSC. Vetenskapsrådet ställer sig därmed positivt till utredningens förslag om att det ska anges i Myndigheten för digital förvaltnings instruktion att myndigheten ska beakta internationellt interoperabilitetsarbete. Vetenskapsrådet menar vidare att om den föreslagna nationella regleringen genomförs bör den också utformas på ett sätt som tydligt främjar användning av öppna standarder och öppen källkod.

Det bör i den fortsatta beredningen av förslagen övervägas om det behövs ytterligare undantag från kraven på att använda nationella interoperabilitetslösningar än de som utredningen föreslår, till exempel i fråga om redan etablerade datadelningstjänster eller när användningen av en nationell interoperabilitetslösning med hänsyn till aktörens tekniska eller ekonomiska förutsättningar skulle vara oskäligt betungande.

Avsnitt 9.9 Styrning inom sektorer eller områden bör ske genom speciallagstiftning

Vetenskapsrådet instämmer i att det finns behov av fortsatt utredning av förutsättningarna för att införa styrning av interoperabilitet inom sektorer eller områden. Som tagits upp i föregående avsnitt behöver sektorsspecifika förutsättningar och behov även beaktas innan tvingande krav införs på att offentliga aktörer ska använda nationella interoperabilitetslösningar.

Övergripande synpunkter

Oavsett om styrning ska ske genom föreskrifter borde dessa tas fram med hänsyn taget till ett bredare digitaliseringsperspektiv och i en nära samverkan med de sektorer där det finns existerande erfarenhet kring interoperabilitet.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Katarina Bjelke efter föredragning av forskningssekreteraren Sanja Halling. Vid den slutliga

handläggningen har även chefsjuristen Victoria Söderqvist och enhetschefen Leif Johansson deltagit.

Katarina Bjelke
Generaldirektör

Sanja Halling
Forskningssekreterare

Kopia
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se
Utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se
carl.hogstedt@regeringskansliet.se

Fi2024/00259 Västerås stad

Hej,

Västerås stad avstår från att svara på remissen.

Med vänlig hälsning

Elias Wäfors
Stadssekreterare
Västerås stad
Stadsledningskontoret
721 87 Västerås

Telefon direkt: 021-398315
elias.wafors@vasteras.se
www.vasteras.se

Remissyttrande
Datum 2024-04-23
Diarienummer RS 2024-00659
Ert diarienummer Fi2024/00259

Finansdepartementet

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen (VGR) anser att intentionen med utredningen är bra men att det finns luckor i utredningen som behöver förtydligas. Införandet av nationella interoperabilitetslösningar bör ses som en delaktivitet, men inte hela lösningen för att möjliggöra effektiv(are) datadelning mellan myndigheter.

Det finns områden i utredningen som behöver klargöras för att kunna utvärdera konsekvenserna av förslaget. De huvudsakliga områdena som behöver förtydligas är vilken omfattning och karaktär hos data/informationen som omfattas av förslaget, tidplan för Diggs leverans samt finansiering för implementering inom den offentliga förvaltningen.

Utredningen i sig understryker vikten av en gemensam begreppsmodell. Många av de definitioner som används i utredningen skiljer sig från etablerade standarder inom fältet.

VGR anser att eftersom nyttor och kostnader initialt uppstår i olika organisationer behövs tidig utvärdering om sanktioner är nödvändigt för att uppnå önskad effekt. Om stora aktörer väljer att inte implementera de nationella interoperabilitetslösningar som föreslås kommer önskade effekter inte uppnås.

I utredningen saknas behovet av att värdera nationella interoperabilitetslösningar mot behovet av en förvaltningsgemensam informationsmodell. VGR anser att en förvaltningsgemensam informationsmodell är av större vikt för att realisera de eftersträvansvärda nyttorna än nationella interoperabilitetslösningar. Det finns också ett behov av att kunna klassa information likartat.

Begrepp och definitioner

Västra Götalandsregionen anser att en utredning som berör så många olika myndigheter och aktörer på olika nivåer i statsapparaten behöver en genomarbetad och solid begreppsmodell. Det är först när begreppsmodellen är på plats som läsaren kan förstå och fullt ut sätta sig in i förslaget som lämnas av utredningen. I nuvarande utformning kan missförstånd uppstå och hela syftet och intentionen gå om intet.

Det är viktigt att inkludera definitionen av information och metadata för att förklara skillnaden mellan data, information och metadata.

Postadress: Regionens Hus 462 80 Vänersborg
Besöksadress: Residenset, Torget Vänersborg
Telefon: 010-441 00 00
Webbplats: www.vgregion.se
E-post: regionstyrelsen@vgregion.se

Nedan påvisas några exempel på nyckelbegrepp med tillhörande definitioner som VGR anser är mer lämpade eller som i förekommande fall saknas:

Data

Utredningens förslag: information i digitalt format oberoende av medium.
VGR:s förslag: representation av fakta, idéer eller liknande i en form lämpad för överföring, tolkning eller bearbetning av människor eller av automatiska hjälpmedel.
Definitionen används i myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) termbank för informationssäkerhet och i svenska institutet för standard (SIS) terminologi för informationssäkerhet.

Information

VGR:s förslag: innebörd av data.
I strikt mening är det skillnad mellan data och information. Data blir information när någon har tolkat innebörden av dem. Vid till exempel överföring mellan datorer och lagring i datorminne är det data, inte information, som hanteras.
Definitionen används i MSBs Termbank för informationssäkerhet och i SIS terminologi för informationssäkerhet.

Metadata

VGRs förslag: data som beskriver andra data.
Definitionen används i MSBs Termbank för informationssäkerhet och i SIS terminologi för informationssäkerhet.

Datadelning

Utredningens förslag: Att tillhandahålla data eller ta del av data.
VGR:s förslag: Att på ett säkert sätt kunna kommunicera data och säkerställa att data betyder samma sak för såväl avsändare som mottagare.
Detta är en förutsättning för att datadelning ska vara värdeskapande.

Interkonnektivitet/interoperabilitet

Utredningens resonemang: förmåga till samverkan
VGR:s förslag: Interkonnektivitet: förmåga att koppla samman data eller information ur ett mer tekniskt perspektiv där interoperabilitet ingår inom området teknik.
VGR:s förslag: Interoperabilitet: Förmåga att inom de fyra områdena organisation, semantik, juridik och teknik samverka med fokus på att skapa värde.

Syfte

Intentionen bakom SOU 2023:96 är god. För att möjliggöra effektiv datadelning mellan organisationer behövs ett styrande organ som kan driva samordningen. Utan ett sådant organ, komplett med strukturer för att upprätthålla och kommunicera utfört arbete, budget och kompetens för uppgiften, kommer inte avsedd effekt i form av fullt interoperabla data uppnås. VGR ser det som positivt att inte definiera standarder i lagtexten då det skapar en flexibilitet. Samtidigt skapar detta en otydlighet i vad utredningen innebär. Hur Digg väljer att formulera uppdraget och förvalta det är en framgångsfaktor.

Med förslaget regleras hur data ska delas. Förslaget påverkar inte rätten eller skyldighet att lämna ut data. Hur stor effekt som uppnås enbart med genomförandet av nationella interoperabilitetslösningar är oklart. VGR uppskattar intentionen bakom att öka datadelning, men noterar att det saknas tydliga metoder för hur detta ska genomföras inom ramen för befintlig lagstiftning. Det är viktigt att balansera behovet av delning med nödvändigheten av kontroll, för att undvika oreglerad datadelning. VGR efterlyser därför en mer detaljerad beskrivning av verktyg och metoder för interoperabilitet som kan förena önskan om ökad datadelning med de varningar som ges om obehindrad delning.

Den styrning som i dagsläget finns på området är inte bindande och har hittills inte lett till en tillräckligt hög nivå av interoperabilitet hos den offentliga förvaltningen. I förslaget uttrycks att med en nationell interoperabilitetslösning så kommer incitamentet för offentlig förvaltning att använda lösningen vara tillräckligt stort för att uppnå de önskade effekterna utan att koppla sanktioner till förordningarna. Huruvida detta incitament finns hos offentliga förvaltningar kan ifrågasättas då tidigare insatser inte har uppnått önskade effekter.

Målbild

Utredningen bedömer under 9.3 att “Det bör vara ett politiskt mål att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030.” VGR kan inte se att det framgår hur det avgörs vilken datadelning som är mest angelägen för den offentliga förvaltningen. Det är därför omöjligt att avgöra om detta mål kan uppnås eller inte. För en regions räkning bör den mest angelägna datadelningen vara relaterad till någon av de sektorer en region verkar i, sektorer som är undantagna från förslaget.

Det framgår inte i utredningen om uppdraget omfattar att värdera om styrning av interoperabilitet är det bästa eller mest lämpliga sättet att möjliggöra nyttorna med datadelning. Mycket av texten antyder att det anses vara det men utan att tydligt motivera det. Det kan hända att det finns i någon av de utredningar som hänvisas till men då utan att förtydligas i utredningen. Att interoperabilitet är en nödvändig förutsättning för datadelning framgår tydligt och möjligen också att det är nödvändigt att styra interoperabiliteten, men uppdraget tycks inte ifrågasätta om andra delar i helheten skulle vara lämpligare områden för att uppnå de nyttor som eftersträvas.

I uppgiften att överväga behovet av reglering av en förvaltningsgemensam informationsmodell ges ett utrymme att tänka bortom interoperabilitet men remissens alla avsnitt om förvaltningsgemensam informationsmodell tycks begränsa en sådan som ett verktyg för interoperabilitet.

Att utredningen i 4.2 tydligt påtalar att interoperabilitet och datadelning i sig inte har något egenvärde utan endast är möjliggörare av nyttor som i sig måste realiseras är bra. Det ligger möjligen utanför utredningen att föreslå eller peka på vem som ansvarar för att nyttorna realiseras. Hur Sverige ska följa upp att vinsten av interoperabilitet är högre än kostnaderna framgår ingenstans.

Utredningen saknar helheten beskriven från Utredning-Förslag-Implementation-Förvaltning och ingående beskrivningar i dessa olika faser.

I utredningens avsnitt 3.3.1 nämns att inom området Digital omställning av näringslivet är målet att 75 procent av EU:s företag 2030 ska använda molntjänster, AI eller stordata och över 90 procent av de små och medelstora företagen. Dock framgår inte vilken nytta som ska uppnås med det målet.

Kravet på statliga myndigheter att vara effektiva och att hushålla med statens medel, kan medföra en förståelig försiktighet hos dessa myndigheter avseende investeringar för att uppnå samhällsnyttor som inte syns direkt i den egna myndighetens verksamhet.

Eftersom det ingenstans i utredningen framgår hur nyttan av styrning av interoperabilitet ska mätas, värderas eller säkras finns det heller ingenting i utredningen som motiverar de kostnader, ansträngningar, bortträngningseffekter eller andra negativa konsekvenser som förslaget medför.

Den riktigt stora nyttan av styrning av interoperabilitet vid datadelning nämns inte i rapporten men kan anas mellan raderna i första stycket i 4.2.4. Den riktigt stora nyttan av styrd interoperabilitet är att den på sikt leder till att varje offentlig verksamhet behöver skapa ordentlig ordning på sin data. Varje myndighet får alltså en mer sammanhållen data- och informationsstruktur. Därmed inte bara kan de få, utan kommer att få, ut mycket större värde av sin data. Den styrda interoperabiliteten vid datadelning mellan myndigheter kommer också att leda till mycket bättre interoperabilitet inom myndigheten. Detta torde vara det stora värdet – men det nämns alltså inte rakt ut i utredningen.

Förutsättningar

VGR har svårt att se en tydlig bild av de förutsättningar som behöver infrias för att intentionen i utredningens förslag skall kunna realiseras. VGR har här listat upp några områden där det önskas klargörande hur dessa hinder/förutsättningar skall rivas respektive skapas.

Organisatoriska

Utredningen skriver att förslaget inskränker den kommunala självstyrelsen. VGR tolkar dock i utredningen en återhållsamhet att finansiera lösningen med statsmedel. Utredningen verkar mena att endast en mindre del av regionernas kostnader ska finansieras genom statliga bidrag. Eftersom kraven i de nationella interoperabilitetslösningarna kommer avse sådant som regioner idag beslutar själva, skulle det innebära att arbetet behöver prioriteras inom regionens befintliga skattemedel. VGR har svårt att förstå utredningens resonemang när det gäller finansiering för regioner i relation till inskränkningen i den kommunala självstyrelsen.

Tillit till ledning och styrning

Uppfattningen är att det i tidigare samverkan funnits mer att önska angående Diggs förmåga att lyssna på och samverka med andra myndigheter och respektera deras behov, förutsättningar och verklighet. Analysen av nyttor och kostnader för

andra, i 3 § andra punkten i den föreslagna förordningen, kräver att andra myndigheter känner förtroende för Digg. Likaså upplevs möjligheten att yttra sig om föreskrifter i 4 § i förordningen inte helt betryggande. Anta att en annan myndighet har en föreskrift som inte är förenlig med den av Digg föreslagna, hur ser då processen ut? Digg föreslås få välja arbetssätt som exempelvis medverkande och beslutsgång, vilket leder till nämnd risk för ensidighet. Utredningen uttalar bestämt att ”Vidare säkerställer den modell för samarbete och inhämtande av yttranden vid framtagande av nationella interoperabilitetslösningar att kommuners och regioners behov och synpunkter löpande beaktas under framtagandet av kraven.” I det faktiska förslaget finns inga krav om att kommuners och regioners synpunkter beaktas, endast att de har rätt att få yttra sig. Detta får anses vara en avgörande skillnad.

VGR finner det oroande att underlag för utvärdering samt påföljande analys föreslås tas fram av Digg själv. Då en stor del av underlagen kommer vara bedömningar är det angeläget med fristående bedömning och påföljande analys. Här kan det finnas risk för otillbörligt självgodkännande.

Samordning

I utredningen framgår det att Digg är den myndighet som kommer att få uppdraget att genomföra den av utredningen föreslagna lösningen. I utredningen beskrivs fokus på specifika områden såsom exempelvis skola och vård. Vem skall ansvara för att samordningen mellan Digg och exempelvis vård eller skola sker?

När det kommer till masterdata anser VGR att Skatteverket är en nyckelaktör och borde involveras i arbetet.

Regeringen konstaterar i strategin Data – en underutnyttjad resurs för Sverige – att god tillgång till data är en allt viktigare förutsättning för innovation, hållbar tillväxt, och minskad resursåtgång. I samma strategi framförs som mål att statliga myndigheter och statliga företag år 2023 ska ha en god förmåga att dela data på ett öppet och kontrollerat sätt. VGR undrar på vilket sätt utredning utgår från detta arbete eller om man ska se förslaget som en nystart.

I utredningen saknas aspekten och perspektiven kring kvalitativa data och dess kontext. Det fokuseras på att dela data, men inte syftet med delningen och målet vad som ska komma av delningen.

Tid- och aktivitetsplan

Lagförslaget föreslås träda i kraft 1 januari 2025 med målsättningen att offentlig förvaltnings mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel 2030. En förutsättning för att uppnå målet är att Digg levererar relevanta föreskrifter och nationella interoperabilitetslösningar inom en rimlig tidsperiod. Tidplan för att etablera föreskrifter och nationella interoperabilitetslösningar, samt för att implementera dessa inom offentliga förvaltningar, behöver beskrivas tydligare. Detta så det blir tydligt för Digg vad uppdraget innefattar och för att säkerställa leverans enligt uppsatt mål. VGR föreslår att det i den fortsatta beredningen beskrivs tydliga delmål kopplat till tidplan för att underlätta kontinuerlig utvärdering av leveransen. Vidare önskas en beskrivning av de åtgärder som

behöver tas om Digg inte levererar enligt uppsatta mål. Förslaget säger heller inget om tiden för offentlig förvaltning att anpassa sig till föreskrifterna. Gamla system kan vara svåra att göra om och också svåra att ersätta. Det tar tid och är dyrt.

Finansiering

Enligt utredningen bör regionernas kostnader i allt väsentligt ligga på regionerna själva. Med detta beaktat måste VGR läsa utredningen med VGR:s skattebetalares bästa för ögonen.

Utifrån detta perspektiv reses en del frågor såsom hur situationer löses där nyttan uppkommer hos andra aktörer än de som betalat för möjliggörandet? Med andra ord, hur ska en region kunna motivera sina skattebetalare att stå för kostnader där nyttoeffekterna hamnar utanför regionen?

Utredningen skriver "Att beräkna nyttorna kan vara svårt, särskilt för den aktör som ska dela data. Digg tillhandahåller redan idag ett beräkningsverktyg för nyttor och kostnader. Verktyget kan fungera som ett stöd för myndigheter som ska dela data." Statliga myndigheter kravställs genom regleringsbrev, men hur ser det ut för en region som har ett annat skattekollektiv än statens?

I utredningen (avsnitt 11.5.4) anges att "Statlig finansiering kan enligt finansieringsprincipen endast komma i fråga för nationella interoperabilitetslösningar som går utöver åtgärder som kommuner och regioner ändå hade behövt vidta till följd av tekniska förändringar och krav i befintliga författningar." VGR arbetar redan idag med åtaganden som VGR har utifrån tekniska förändringar och krav i befintliga författningar. Utredningens förslag går dock utöver vad som följer av detta.
Utredningen bedömer att förslagen på sikt kommer leda till minskande kostnader och andra nyttor som överväger kostnaderna. Någon kalkyl som visar detta presenteras dock inte. Tidsperspektivet för när minskningen av kostnaderna och nyttorna realiseras kan vara långt. Nyttorna kan också uppstå hos en annan myndighet eller aktör i förvaltningen än den som behöver göra investeringen. Enligt utredningen ska endast en mindre del av kommunernas och regionernas kostnader finansieras genom statliga bidrag. Kostnaderna bör, enligt utredningen, i allt väsentligt ligga på kommunerna och regionerna. VGR håller inte med utredningen i denna bedömning och det finns också farhågor att utredningen underskattar kostnader.

Då utredningens förslag kan komma att belasta regionernas budgetar om de införlivas och att detta arbete inte finns med i dagens budgetarbeten, kommer detta att behöva prioriteras mot annat. Förslagen medför att det kommunala självstyret kommer inskränkas genom att regionerna inte äger sin prioritering av kommande investeringar.

I utredningen beskrivs en alternativ ordning för finansiering (se s. 284). Denna har VGR i dagsläget svårt att sätta sig in i, dock ser VGR en utmaning med att en central myndighet såsom Digg skall kostnadsberäkna utifrån ett regionperspektiv.

VGR ser gärna en framtida lösning som innebär en kostnadsneutralitet för VGR som region.

Synkronisering med andra initiativ

Flera nationella utredningar pågår samtidigt som det på internationell nivå händer mycket, inte minst genom EU:s nya förslag om ett europeiskt hälsodataområde (European Health Data Space). Där föreslås bland annat bestämmelser för att motverka bristande harmonisering av standarder och begränsad interoperabilitet på hälsodataområdet. På nationell nivå presenteras snart Utredningen om infrastruktur för hälsodata som nationellt intresse (S 2022:10), som av utredningen beskrivs som en av de sektorer eller områden som ska styras särskilt.

De olika regelverken, både på nationell och internationell nivå, måste synkroniseras så långt det är möjligt vad gäller terminologi och tillämpning. Annars riskerar att uppstå ett svåröverskådligt och resurskrävande juridiskt landskap.

Vidare delar VGR den uppfattning som flera myndigheter har framfört till utredningen att ett stort hinder för datadelning är de rättsliga förutsättningar för utlämnande av uppgifter utifrån registerförfattningar och offentlighets- och sekretesslagen. Utredningen konstaterar att det finns ett behov av fortsatt utredning i de här frågorna. VGR delar denna uppfattning.

Sektorer och samordning

Utredningen bedömer att interoperabilitet vid datadelning inom sektorer eller områden bör styras genom sektorspecifik lagstiftning och inte innefattas av detta förslag. Det framgår inte tydligt i utredning hur förvaltningsgemensamma relativt sektorspecifika data definieras. Det beskrivs inte heller tydligt omfattningen av sektorspecifika data. För att göra en rimlig bedömning av kostnader behövs förtydligande. Det saknas också en beskrivning för hur samsyn ska nås mellan sektorers data som inte definieras som förvaltningsgemensamma. Olika sektorer kommer vara i olika faser i processen och det finns ingen beskriven process för hur sektorer förväntas harmonisera begrepp mellan varandra. Det beskrivs inte heller hur harmonisering förvaltas i takt med att nya begrepp standardiseras inom en sektor. Det finns stora risker för att sektorspecifika data inte harmoniseras i önskad omfattning.

Utredningen anger att när styrning tas fram inom sektorer, behöver den vara förenlig med krav som ställs på förvaltningsgemensam nivå. Det kan innebära olyckliga begränsningar i en sektor där fungerande och spridd teknisk standard överrids av ett generellt formulerat förvaltningsövergripande krav på exempelvis vilken ordning integrationsteknologier ska tillhandahållas av aktörer. Det är olyckligt om fungerande sektorer av formella skäl behöver anpassa sig till mindre bra nomenklatur för att uppfylla förvaltningsgemensamma föreskrifter. Av samma skäl kan begrepp definierade i den förvaltningsgemensamma världen omöjliggöra bruket av ett redan inarbetat begrepp i en sektorsspecifik del.

Implementation och senare förvaltning

Information är helt centralt idag för att kunna verka i dagens samhälle. Interoperabilitet förutsätter god informationssäkerhet och likartade arbetssätt inom informationssäkerhet och de modeller om används som skapar ömsesidig tillit. Stärkt informationssäkerhet behöver följa utvecklingen av ökad interoperabilitet så att rätt avvägningar kan ske, organisationer har koll på sin information och kan leva upp till kravet på ökad interoparabilitet. Det är positivt att utredningen pekar på uppdrag till MSB att se över behov av ensade och standardiserade nivåer av skydd samt behov av ökad nationell guidning och samordning. Det är också viktigt att nationella aktörer är samordnade i hur deras styrning förhåller sig till varandra.

När det kommer till säkerhetsklassning föreslår utredningen att MSB ska förvalta detta. Det anser VGR är bra men saknar vem som initialt ska koordinera detta arbete.

Utifrån ovan är det viktigt att nationellt samordna masterdata vilket VGR anser behöver omhändertas.

Utmaningar med förslaget som helhet

VGR ser en oro för att det inte kommer att bli någon förändring sett till att incitamentet till förändring inte är tillräckligt stort.
Utredningen anser att det inte finns något behov av sanktionssystem, exempelvis i form av tillsyn. Enligt utredningen kommer incitamenten att tillämpa de nationella lösningarna vara höga eftersom de kommer underlätta datadelning. Om det längre fram visar sig att meddelade föreskrifter inte följs kan det framöver bli aktuellt att överväga sanktioner (avsnitt 9.8). Om det redan finns en fungerande interoperabilitetslösning och det saknas konsekvenser för om föreskrifterna inte följs, är risken att offentlig förvaltning fortsätter med det som fungerar och inte harmoniserar med en nationell interoperabilitetslösning.

Frågor och reflektioner

Nedan har VGR samlat övriga frågor och reflektioner.
Utredningen skriver “En informationsmodell kan peka ut var vissa datamängder finns”. Det är inte en informationsmodells syfte, frågan är om utredningen avser en datamodell?

Genom att hämta data direkt från den bästa källan sparas både tid och resurser. Hur avgörs det vad som är bästa källan och av vem? VGR ställer sig frågande till om syftet med datadelning är att förvara data på olika ställen? Om det handlar om samma data är det dataduplikation vilket inte vore förenligt med effektiv dataförvaltning.

Utredningen anger att “Digg ska analysera vilka nyttor och kostnader som användning av nationella interoperabilitetslösningar innebär för den offentliga förvaltningen.” VGR hade gärna sett att det redan i utredningen påvisades nyttor och kostnad. Detta är en grundförutsättning för att exempelvis en region som VGR skall kunna värdera sina kommentarer och kunna ställa sig bakom förslaget. VGR måste kunna motivera för sina skattebetalare de prioriteringar VGR behöver göra.

Utredningen tar upp förvaltningsgemensam informationsmodell som en möjlig interoperabilitetslösning, VGR anser att informationsmodellen inte bara är möjlig utan en grundförutsättning för att övriga interoperabilitetslösningar ska skapa värde.

I takt med att nationella operabilitetslösningar tas fram skulle en nationell gemensam kravkatalog underlätta vid upphandling/utveckling av nya IT-system inom offentlig förvaltning. Det skulle spara både tid och pengar om kraven var gemensamma och återanvändbara i stället för att dessa ska tas fram av respektive förvaltning/organisation.

I förslaget till ny lag anges att lagen ska tillämpas av den offentliga förvaltningen vid datadelning (1 §). Vad som avses med datadelning framgår av 3 §. I författningskommentaren framgår att den datadelning som lagen ska tillämpas på är den som är återkommande, systematisk eller som endast sker vid enstaka tillfällen men då är mer omfattande. Det går att ifrågasätta om inte detta bör komma till uttryck direkt i lagtexten. Visst resonemang om detta återfinns i utredningen (s. 214–215), men frågetecknet kvarstår ändå.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Håkan Sandahl
Regiondirektör

Ärende
Dnr KS 2024-00094
2024-05-02

Yttrande över Finansdepartementets remiss av Slutbetänkande En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Kommunstyrelsen har i § 148/2024 beslutat att lämna följande yttrande:

Växjö kommun tillstyrker förslagen i betänkandet med kommentarerna:

- En effektiv datadelning är en viktig förutsättning för effektivare arbetssätt med stöd av digitalisering.
- Värdet av standarder uppstår när de används brett vilket kräver kravställning att de ska användas. Ett bemyndigande för DIGG att föreskriva nationella standarder är därför positivt.
- Ett förmyndande för en myndighet att ställa krav på tvingande nationella standarder medför dock konsekvenser för kommuner. Nya standarder innebär kostnader och resurser som behöver läggas på anpassningar till nya standarder. Vad som omfattas av ett sådant förmyndande måste därför vara tydligt formulerat och initiativ till nya standarder kräver en god framförhållning.
- Anpassningskostnader och ledtid för implementering riskerar att medföra långa implementeringstider för nya standarder. Finansiellt stöd för implementering i kommuner bör övervägas för att öka enhetligt nyttjande och korta implementeringstid så att nyttorna av nationella standarder kan realiseras snabbare.

Postadress Box 1222, 351 12 Växjö **Besöksadress** Norra Järnvägsgatan 7
Tel. 0470-410 00 **Org.nr** 212000-0662 **Webb** www.vaxjo.se
E-post pontus.berglund@vaxjo.se

Regeringskansliet
Finansdepartementet

Remissvar – En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Åklagarmyndigheten har ombetts att lämna synpunkter på utredningen om interoperabilitet - *En reform för datadelning*

Sammanfattning

Sammantaget ställer sig Åklagarmyndigheten positiva till utredningens förslag och den föreslagna nya lagstiftningen. Arbetet är angeläget och Åklagarmyndigheten ser stor samhällsnytta i ett genomförande. Inom den brottsbekämpande sektorn finns emellertid sedan många år en väl fungerande interoperabilitet i enlighet med rapportens definition och att förändra denna skulle ha en omfattande påverkan på området.

Arbetet inom den brottsbekämpande sektorn är förordningsstyrt genom Förordning (2019:1283) om rättsväsendets digitalisering och Förordning (2014:1085) om rättsväsendets informationshantering. Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Skatteverket, Tullverket och Åklagarmyndigheten samverkar i ett råd för digitalisering av rättsväsendet. Ordförande i rådet är myndighetschefen för Brottsförebyggande rådet.

Åklagarmyndigheten anser i första hand att rådet för digitalisering av rättsväsendet även fortsättningsvis ska vara sektorsansvariga för interoperabiliteten inom den brottsbekämpande sektorn, alternativt ska de utses för att bistå Myndigheten för digital förvaltning med sektorspecifik kompetens.

Ny lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet, nationell styrning och krav på att använda nationella interoperabilitetslösningar

Det är angeläget med en tydligare styrning mot ökad interoperabilitet för den offentliga förvaltningen för att lyckas med samhällets digitalisering. För rättsväsendets myndigheter ser Åklagarmyndigheten att lagen är motiverad endast för utbyten utanför brottmålsprocessen. Inom den brottsbekämpande sektorn finns emellertid sedan många år en väl fungerande interoperabilitet i enlighet med utredningens definition. Angelägna dataflöden är fullt interoperabla mellan rättsväsendets myndigheter inom brottmålsprocessen och det föreligger inget behov i denna del för interoperabilitet med myndigheter utanför rättsväsendet.

Omfattande investeringar inom rättsväsendet
Varje år utbyts mer än 6 miljoner strukturerade verksamhetutbyten mellan myndigheterna i rättsväsendet, vilket dagligen skapar stor nytta i myndigheternas operativa verksamheter. Tillsammans med statistikutbyten så rör det sig om mer än 26 miljoner transaktioner. Under år 2023 gjordes en nyttoberäkning som visade årliga nyttor om sammanlagt mer än 1 miljard kronor.

Åklagarmyndigheten har under nästan 20 års tid gjort omfattande investeringar för att möta den interoperabilitet som Rättsväsendets digitalisering innebär. Att ändra på denna väl fungerande lösning vore såväl kostsamt som riskfyllt och skulle utgöra en undanträngningseffekt på andra viktiga utvecklingsinsatser.

Delegerat ansvar till rådet för digitalisering av rättsväsendet
För att på ett bra sätt kunna hantera dessa risker och samtidigt bevaka utredningens intressen så anser Åklagarmyndigheten i första hand att rådet för digitalisering av rättsväsendet även fortsättningsvis ska vara sektorsansvariga för interoperabilitet inom den brottsbekämpande sektorn, alternativt ska de utses för att bistå Myndigheten för digital förvaltning med sektorspecifik kompetens.

Detta remissvar har beslutats av it-direktören Anders Thoursie och it-utvecklingschefen Jennifer Hasselroth efter föredragning av verksamhetsarkitekt Andreas Cervin.

Anders Thoursie

Andreas Cervin

Kopia till
Kommunikationsavdelningen
Rättsavdelningen
Biblioteket
Paula Ljunggren, chefssekreterare

Från: "Kommunkansliet@ostersund.se" <Kommunkansliet@ostersund.se>
Skickat: den 4 mars 2024 11:26:49
Till: "FI Remissvar" <fi.remissvar@regeringskansliet.se>
Ämne: Östersunds kommun Fi2024/00259

Östersunds kommun avstår från att besvara remissen En reform för datadelning (SOU 2023:96) med diarienummer Fi2024/00259.

Vänliga hälsningar

Alexandra Karlsson

Nämndsekreterare / Registrator
Kommunledningsförvaltningen, kommunkansliet
Östersunds Kommun
Telefon: 063-14 31 09
Kundcenter: 063-14 30 00